

ספר משיבת נפש

המנקד

הספר הקדוש הזה מאמין ומחזק כל הנפשות העיפות
והחלשות והנדחות, ומודיע להם שגם במקום שהם
יכולים לחזור ולשוב אליו יתברך ואין שום יאוש בעולם
כלל, כמבאר בהקדמת הספר, לך נא ראה שמה:
מלקט ומקבץ מספרי לקוטי מהר"ן הקדושים מאדונינו
מורנו ורבינו הקדוש אור הגנוז והצפון הרב רבי נחמן
זכר צדיק וקדוש לברכה מברסלב, נכד הפעל-שם-
מזב זכר צדיק וקדוש לברכה, ומספרי לקוטי הלכות
הקדושים מתלמידו הקדוש רבי נתן זכר צדיק וקדוש
לברכה.

הַקְדָּמָה

אָמַר הַמַּעֲתִיק: כָּבֵד יְדוּעַ וּמַפְרָסָם מִקְצֵה הָעוֹלָם וְעַד קְצֵהוּ גִדְּל
נִפְלְאוֹת קִדְשָׁת אֲדוֹנֵנוּ מוֹדְנוּ וְרַבְּנוּ, אֹרֶז הָאוֹרוֹת וְכו' מוֹדְנוּ
הַרֵב רַבִּי נַחֲמָן זְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, בַּעַל הַמַּחֲבֵר סִפְרֵי
"לְקוּמֵי מוֹהֲרֵי" וְ"סִפְּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת" וְ"סֵפֶר הַמִּדּוֹת" וְשָׂאֵר סִפְרֵים
קְדוּשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד אֲשֶׁר בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה תֵּבֵל
מְלִיָּהֶם. וְהִנֵּה לְבָד מִהֵנְרָאָה לְכָל מַעֲיָן בְּסִפְּרֵי הַקְדוּשִׁים עִמָּקוֹת
עֲצוּתוֹ בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם, אֲשֶׁר אֵין דְּבַר עֲצָה קְדוּשָׁה שְׁלֵא יִמָּצֵא
הָאָדָם בְּסִפְּרֵי הַקְדוּשִׁים. הַפְּלִיא עֲצָה הַגִּדִּיל תַּנְשִׂיָּה בְּיוֹתֵר, לְחֻזֵּק
וְלֵאמֹן כָּל הַנִּפְשוֹת הַחַלּוּשׁוֹת וְהָעֵיפּוֹת אֶפְלוּ הַמִּנְחֹת לְמַטָּה בַּעֲשׂוֹר
כְּתָרִין דְּמִסְאֲבוּתָא, שִׁירְדוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם עַד הִשְׁאֹל תַּחֲתִיּוֹת וּמִתַּחֲתֵי, לְכֻלָּם
יַעֲזֹר וְיִקְיֵן וְיַחֲיֶה לְכָל יִתְיַאֲשׁוּ, חֵם וְשִׁלּוּם, מִן הַרְחָמִים
וְכוֹשֵׁל יְקִימוֹן מְלֵיו וּבְרַבִּים פּוֹרְעוֹת יֵאֲמִין, כִּי הִשִּׁיג גִּדְּלָתוֹ וְחִסְדּוֹ
יִתְבָּרֵךְ וְרַחֲמָיו הַמְרַבִּים עַד אֵין חֶקֶר אֶפְלוּ עַל הַנִּפְשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת
מְאֹד, וְהוֹדִיעַ לָהֶם הַבְּחִינָה שֶׁל "וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד" כְּמוֹ שְׁמוּבָא
בְּ"לְקוּמֵי מוֹהֲרֵי" וְ"סִימָן ו' וְגַם הַבְּחִינָה שֶׁל "הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עֵפֶר"
וְהַשֵּׁם אֲתֵם וְעַמָּם וְאַצְלָם בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר יִרְדּוּ לָשֵׁם וְגַם מִשֵּׁם
יְכוּלִים לְחַזֵּר וּלְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ שְׁמוּבָא בְּ"לְקוּמֵי מוֹהֲרֵי" חֶלֶק
ב' סִימָן ז'. וְצִעַק בְּקוֹלוֹ הַקְדוּשׁ גִּיּוּוֹאֵלָד! זֵיט אֵייד זֵיט מִיֵּאֲשׁ
[גִּיּוּוֹאֵלָד! אֵל תִּתְיַאֲשׁוּ] וּמִשָּׁד מְאֹד תֵּבֵת גִּיּוּוֹאֵלָד לְהוֹרוֹת וְלִרְמֹז

לְכָל אֶחָד לְדוֹרוֹת, שְׁלֹא יִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם אִפֵּן בְּעוֹלָם אִפְלוּ אִם יַעֲבֹר
עָלָיו מָה.

וְרִמְזוּ לָנוּ מִדְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁר כָּל עֵינֵינוּ שָׁבָא לְזֶה הָעוֹלָם הוּא
רַק בְּשִׁבִּיל לְתַקֵּן כָּל הַנִּפְשׁוֹת הַנִּפְּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת
הַמִּטְּנָפִים. וּפַעַם אַחַת אָמַר, כַּמָּה זָכוֹ הָיוּ מִנְּחִים בְּרַפְּשׁ זָכוֹ וְאֲנִי
הוֹצֵאתִים מִשָּׁם, וְכֵן אָמַר: עוֹד פַּעַם אַחַת עַל עֲצָמוֹ, וְאֲנִי יְדִי
מְלַכְלָכוֹת בְּדָם וּבִשְׁפִיר וּבִשְׁלֵיָא בְּדִי לְמַהֵר זָכוֹ. וְכֵן כָּל יִסּוּרָיו
שֶׁסָּבַל בְּעוֹלָם הַזֶּה וְגַם כָּל הַתְּנַפְרוֹת הַהֶעֱלָמָה שֶׁנֶּעְלָם אוֹרוֹ הַקְדוּשׁ
מִהָעוֹלָם, עַד שֶׁיֵּשׁ רַבִּים שְׁלֹא זָכוּ לְהִנּוֹת מֵאוֹרוֹ הַקְדוּשׁ הוּא רַק
בְּשִׁבִּיל זֶה, כָּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמִכְתָּבוֹ הַנֶּדָּפָס בְּסִפְר "חַי מוֹהֵר"ן בּוֹ
הַלְשׁוֹן: יָדַעְתִּי גַם יָדַעְתִּי, שֶׁגַּם הָעֶסֶק שֶׁעָסַקְתִּי עִמָּכֶם לְהוֹצִיא
אֶתְכֶם מִשְׁנֵי הַס"ם [הַפְּמֶד מ"ם] הֵן עַל כָּל אֵלָּה עֵינָיו לְמִשׁ וְשִׁנּוּ
חֶרֶק עָלַי. בָּכֵן אֶהוּבִי, אֲחִי וְרַעִי חֲזָקוּ וְאַמְצוּ זָכוֹ וְלֹא יִהְיֶה לְרִיק יָגְעִי
וְשִׁמְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עֶבֶד ה', כֹּאֲשֶׁר לְמַדְתִּי אֶתְכֶם זָכוֹ עֵין שָׁם.

וְהִנֵּה בְּיוֹתֵר מֵעַל כָּל תְּלִמִּידָיו הַקְדוּשִׁים תִּמְךָ יָדוֹ עַל תְּלִמִּידוֹ
הַקְדוּשׁ הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי נֵתָן, זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָּה, בַּעַל הַמַּחֲפָר
סִפְרֵי "לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַקְדוּשִׁים וְסִפְרֵי "לְקוּמֵי תְּפִלוֹת", וְנֵתָן מְהוּדָר
עָלָיו וְסִמְךָ אֶת יָדוֹ עָלָיו לְהַכְנִים דַּעְתוֹ הַקְדוּשָׁה בְּכָל מִינֵי דְבוּרִים
הַמְּשִׁיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּכָל הַנוֹפְלִים וְהַיּוֹרְדִים שִׁיחֲזָקוּ עֲצָמָם וְלֹא
יִתְיַאֲשׁוּ בְשׁוּם אִפֵּן.

וְהִנֵּה עֵתָה בְּעֶקְבָּא דְּמִשְׁיחָא בְּעֵת הַתְּפִשְׁטוֹת הַחֲשָׁד הַנּוֹרָא מְאֹד
כָּפוֹל וּמְכַפֵּל תְּהוּ וּבְהוּ וְחֲשָׁד וְכו' מִמָּשׁ, אֲשֶׁר גַּם נְבִיאֵינוּ
הָרָאשׁוֹנִים, וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָּה, רָאוּ כֵן תְּמָהוּ אִידּ יוֹכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַקְדוּשִׁים לְהִתְחַזֵּק בִּירְאַת ה' שֶׁם בְּתוֹךְ הַחֲשָׁכוֹת הָזֶה. וּבְרוּךְ ה' שֶׁם
אֲשֶׁר הַקְדִּים רְפוּאָה לְמַפְתָּנוּ וְשִׁלַּח לָנוּ מוֹשִׁיעַ וְרֵב, נִחַל גִּ' וְיָבֵעַ
מִ' קוֹר ח' כָּמָה הוּא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבְּנוּ הַקְדוּשׁ, זָכַר צְדִיק לְבִרְכָּה,
אֲשֶׁר הוּא וְתַלְמִידָיו הַקְדוּשִׁים הוֹדִיעוּ לָנוּ רֵב רַחֲמָיו וְחֲסִדּוֹ עַד אֵין
חֶקֶר. אִידּ דְּבִרְיָהֶם הַקְדוּשִׁים בְּהִתְחַזְּקוּתָם הָעֲצוּמָה מִפְּזָרִים בְּדְרוּשִׁים
הַקְדוּשִׁים שְׁבַסְפָּרִי "לְקוּמִי מוֹהֵר" וּבְסַפְּרִי "לְקוּמִי הַלְכוֹת" וְלֹא כָּל
אֶחָד יִמָּצֵא בָּהֶם מִבְּקָשׁוֹ בְּנִקְלָה. לְזֹאת לֵקַט וְקִבֵּץ מוֹרֵנוּ הֶרֶב הַצְדִּיק
רַבִּי נָתָן, זָכַר צְדִיק לְבִרְכָּה, הַסֵּפֶר הַקְדוּשׁ "לְקוּמִי עֲצוֹת" בְּאוֹתִיּוֹת
וְעִנְיָנִים וְיֻכַּל הַמַּעֲנֵן לְמָצֵא שָׁם גַּם דְּבָרֵי הַתְּחַזְּקוֹת הַגְּדוֹל הַנּוֹבְעִים
מִסֵּפְרֵי הַקְדוּשִׁים. וְאַחֲרָיו קָם הֶרֶב הַקְדוּשׁ מִשְׁשַׁעְרָיו, זָכַר צְדִיק
לְבִרְכָּה, וְלֵקַט וְקִבֵּץ הַסֵּפֶר "לְקוּמִי עֲצוֹת" חֲדָשׁ בְּאוֹתִיּוֹת וְעִנְיָנִים כָּל
הָעֲצוֹת הַקְדוּשׁוֹת הַמִּפְזָרִים בְּסַפְּרִי "לְקוּמִי הַלְכוֹת" הַקְדוּשִׁים.

וְיֻכַּל הַמַּעֲנֵן לְמָצֵא שָׁם גַּם דְּבָרֵי הַתְּחַזְּקוֹת הַנּוֹבְעִים מִסֵּפְרֵי
"לְקוּמִי הַלְכוֹת" הַקְדוּשִׁים. וְרָאָה רְאִינוּ אֲשֶׁר עֵתָה בְּתַקְפָּה
הַחֲשָׁכוֹת בְּעֶקְבָּא דְּמִשְׁיחָא, שֵׁשׁ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שְׁנוֹכְסִים מְאֹד
לְעִבּוֹדַת ה' אִידּ גְּדָמָה לָהֶם כִּי אִפֹּס תִּקְוָתָם חֲלִילָה. לְזֹאת
נִתְעוֹרְרָנוּ לְקִבֵּץ אֶל מְקוֹם אֶחָד דְּבָרֵי הַתְּחַזְּקוֹת שְׁנִדְפְּסוּ בְּסַפְּרֵי
"לְקוּמִי עֲצוֹת" הַקְדוּשִׁים מִהַדְרָא קָמָא וּבִתְרָא, וּבְסֵפֶר הַקְדוּשׁ

"לקוטי עצות" חדש להדפיסם בקנטרס הקטן הזה, למען יוכל כל איש להשיב נפשו השוקקה לדבר השם וידע אשר עדין לא אבדה תקותו חלילה. וקראנו שם הקנטרס הזה "משיבת נפש" כי כלו הוא אמרות השם אמרות מהורות מזקקות שבעתים, להחיות ולהשיב כל הנשמות הנפולות בבחינת שבעה משיבי טעם, עד שיהיה בבחינת שבע יפל צדיק וקם, פמוכן מזה פמאמר "תקעו ימונה" ("לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ה'). וכן נזכה לקימם פאמת, עד שנזכה לשוב בתשובה שלמה ולשוב לארצנו בביאת משיחנו במהרה בימינו אמן.

משיבת נפש

א

מי שרוצה לשוב להשם יתברך, צריך להיות בקי בהלכה מאד, שלא יפיל ולא ירחק אותו שום דבר בעולם בין בעליה ובין בירידה. ובכל מה שיעבר עליו יחזק את עצמו (שקורין דער האלמין ויד) ויקים אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, שגם בשאול תחתיות יכולין לקרב את עצמו להשם יתברך, כי גם שם הוא יתברך נמצא, בבחינת ואציעה שאול הנך ("לקומי מוהר"ן" ח"א סימן ו') ובלקומי עצות תשובה אות ו' מוסבר הענין וזה לשונו שם: כשרוצה אדם לילך בדרך התשובה, צריך להיות בקי בהלכה וצריך להיות לו שני בקיאות, הינו בקי ברצוא בקי בשוב שזהו בחינת עיל ונפיק, בחינת: "אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך". הינו מי שרוצה לשוב להשם יתברך, צריך לחגור מתניו שיתחזק עצמו בדרך השם תמיד בין בעליה בין בירידה, שהם בחינת אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, הינו בין שזוכה לאיזה עליה לאיזה מדרגה גדולה או קמנה, אף-על-פי-כן אל יעמוד שם ולא יסתפק עצמו בזה וצריך שיהיה בקי בזה מאד, לידע ולהאמין שהוא צריך לילך יותר ויותר וכו' שזהו בחינת בקי ברצא וכו'.

ובן להפך, שאפלו אם יפל חס ושלום, למקום שיפל, אפלו בשאול תחתיות חס ושלום, גם שם אל יתיאש את עצמו לעולם בשום

אִפֹּן יִהְיֶה אִיד שְׂיִהְיֶה, רַק יִחַפֵּשׂ וַיִּבְקֹשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד וַיִּחְזַק עֲצֻמוֹ
בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וּבְכָל מָה שְׂיִיכָל. כִּי גַם בְּשִׂאוֹל תַּחֲתוֹת נִמְצָא הַשֵּׁם
יִתְפַּרֵּד, וְגַם מִשֵּׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמוֹ אֵלָיו יִתְפַּרֵּד. וְזֶה בְּחִינַת:
"וַאֲצִיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד" בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזוֹכֵת לְתִשׁוּבָה כִּי
אִם כְּשֶׁבָקִי שְׁתֵּי בְּקִיאוֹת אֵלָיו. וּבִאֲמַת הִיא בְּקִיאוֹת גָּדוֹל מְאֹד שְׂיִזְכָּה
לִידַע, שְׂצָרִיכִין לַיַּגַּע עֲצֻמוֹ וּלְטַרַח בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם תָּמִיד וּלְצַפּוֹת בְּכָל עֵת
לְהַגִּיעַ לְמַדְרַגָּה גְּבוּהָה יוֹתֵר. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִפֹּל מִשׁוֹם דְּבַר וַאֲפֹלוֹ אִם
יִהְיֶה אִיד שְׂיִהְיֶה חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלָל וַיִּקְיָם
וַאֲצִיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד כִּנ"ל. וְכִשְׂיֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי בְּקִיאוֹת אֵלָיו אִזִּי הוּא הוֹלֵךְ
בְּדַרְכֵי הַתִּשׁוּבָה, וְאִזִּי יִמִּין הַשֵּׁם פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תִּשׁוּבָתוֹ וְזוֹכָה לְכָבוֹד
הַשֵּׁם וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה אָדָם לְשִׁכַּת עַל הַפֶּסֶא - אֲשֶׁרִי לוֹ (שם):

ב

עֵקֶר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא שְׁגָם הַרְחֻקִּים מִמֶּנּוּ יִתְפַּרֵּד
מְאֹד מְאֹד גַּם הֵם יִתְקַרְבוּ לַעֲבוּדָתוֹ וּבִזָּה נִתְיַקֵּר וְנִתְעַלָּה שְׁמוֹ
יִתְפַּרֵּד לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. עַל כֵּן אֵין לְאָדָם לֵיאִשׁ עֲצֻמוֹ מְלַחֲתֶקֶרֶב
לַעֲבוּדַת הַשֵּׁם מִחֲמַת שְׁנִתְרַחַק מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד עַל-יְדֵי חֲטָאוֹ
הַמְרַבִּים אֶף שֶׁהִרְבֵּה לַעֲשׂוֹת רַע חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי אֲדַרְבָּא, מִמֶּנּוּ דִּיקָא
יִתְעַלָּה וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְפַּרֵּד בְּיוֹתֵר כִּנ"ל. אֲבָל עֵקֶר הַתְּקַרְבוֹת
הַרְחֻקִּים לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד הוּא עַל-יְדֵי צְדִיקֵי הַדּוֹר (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן א' סִימָן י):

ג

הַחֲבֵרִים הַמְקַרְבִּים לְצִדִּיקֵי אֱמֶת וְאוֹחֲזִים אֶת עֲצָמָם בָּהֶם, רְאוּי שְׂיַחֲזִקוּ זֶה אֶת זֶה וְיַעֲזֹרוּ זֶה אֶת זֶה. וְעַקֵּר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא בְּגִדְל כַּח הַצִּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא גָדוֹל כָּל כֶּךָ, עַד שְׂיִכּוֹל לְהַעֲלוֹת גַּם נִפְשׁוֹ הַפְּגוּמָה בְּיוֹתֵר וְלֹא יֵצֵאָה עֲדִין מִחֹל אֶל הַקֶּדֶשׁ אֲפֹלוּ כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה, גַּם אוֹתוֹ יִכּוֹל הַצִּדִּיק לְהַעֲלוֹת וּלְחַדְשׁוֹ לְטוֹבָה בְּגִדְל כְּחוֹ וְזֶה עַקֵּר הַהִתְחַזְקוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד. כִּי אֲפֹלוּ הַגֵּרוּעַ שֶׁבְּגֵרוּעִים יִהְיֶה מִי שְׂיִהְיֶה אֲפֹלוּ אִם עֲכָשׁוֹ עוֹבֵר עָלָיו מִה שְׁעוֹבֵר כָּל זְמַן שְׂאוּחִזוֹ אֶת עֲצָמוֹ בְּהַצִּדִּיק הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה וְנִפְלְאָה לְנִצָּחַ. גַּם צְרִיכִין שֶׁכָּל אֶחָד יַחֲזִק אֶת חֲבֵרוֹ וְיַעֲזֹרוּ זֶה אֶת זֶה וְיַחֲזִקוּ זֶה אֶת זֶה בְּעִבּוּדוֹתוֹ וּתְבָרָה, וְיִזְכִּיר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שְׂיוֹדְעִים וּמְבִינִים כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שְּׁקִבְלוּ מִרְבֵּם (שָׁם י"ג):

ד

צְרִיךְ לְדַעַת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר אֲפֹלוּ עִם הַקֵּל שֶׁבְּקָלִים שְׂבִישְׂרָאֵל אֲפֹלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו יֵשׁ בּוֹ הַתְּפָאוֹת פְּרָטִי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ. עַל כֵּן אִסּוּר לְאָדָם לֵאמֹר שֶׁעֲצָמוֹ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפֹלוּ אִם קִלְקַל וּפָגַם הִרְבֵּה מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי עֲדִין לֹא פָסַק חֲבִיבוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ כִּנֵּ"ל וְעַל כֵּן עֲדִין יִכּוֹל לָשׁוּב לַשֵּׁם. וְהַעֲקָר הוּא עַל־יְדֵי אֲנָשֵׁי אֱמֶת שֶׁהֵם יִכּוֹלִים לְמַצֵּא גַם הַטּוֹב וְהַתְּפָאוֹת שֵׁשׁ אֲפֹלוּ בְּהַגֵּרוּעַ שֶׁבְּגֵרוּעִים וּלְהַשִּׁיב הַכֹּל לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. (שָׁם י"ז):

ה

כְּשֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא צָרִיךְ שְׂהִיחָה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. וּמִזֶּה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִבִּין כִּמָּה הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם בְּדַעְתּוֹ מְכַל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבַּעוֹלָם כִּי אִם יִתְאַמֵּץ וְיִתְחַזֵּק לְבָלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּשׁוּם אִפֶּן שֶׁבַּעוֹלָם אִפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, יִזְכֶּה לְבִסּוּף שְׂהִיתְהַפְּכוּ כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי הַיְרִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר כִּי כָּל אֶחָד שֶׁנִּפֹּל לְמָקוֹם שֶׁנִּפֹּל נִדְמָה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נֹאמְרִים דְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי נִדְמָה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נֹאמְרִים רַק לְגְדוּלִים בְּמַעֲלָה הַעוֹלִים בְּכָל פֶּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא אֲבָל בְּאֵמַת תִּדְעַ וְתִאֲמִין, כִּי כָּל דְּבָרִים אֵלּוּ נֹאמְרִים גַּם עַל הַקָּטָן שֶׁבְּקִטְנִים וְהַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ טוֹב לְכָל תְּמִיד (שָׁם כ"ב):

ו

כָּל אָדָם שֶׁבַּעוֹלָם אִפְלוּ מִי שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד וְאִפְלוּ אִם הוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מִמָּשׁ עִם כָּל זֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לְכַנֵּס בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם, בּוֹדֵא צָרִיךְ שִׁילֵךְ וַיַּעֲלֶה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא. וּבְכָל פֶּעַם וּפֶעַם שְׂוִיצָא מִדְּרָגָא לְדְרָגָא כְּפִי בְּחִינָתּוֹ, אֲזִי מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מִחֲדָשׁ הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹת וְהַדְּמִיוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבְּלָבוּלִים וְהַמְּגִיעוֹת וּמִתְפַּשְׁטִים כְּנִגְדּוֹ בְּכָל פֶּעַם מְאֹד וְאֵינָם מִנִּיחִים אוֹתוֹ לְכַנֵּס לְשַׁעְרֵי קִדְשָׁהּ. וְכֵּן טוֹעִים הַחֲסִידִים הַכָּשָׁרִים הַרְבֵּה, כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁפְּתֹאֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו תַּאֲוֹת וּבְלָבוּלִים

וּמְנִיעוֹת וְנִדְמָה לוֹ שֶׁנֶּפֶל מִמְדַּרְגָּתוֹ מַחֲמַת שְׁבִזְמָן הַקֶּדֶם לֹא הָיוּ אֵלּוּ הַתַּאֲוֹת וְהַבְּלוּלִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כָּל כֶּךָ וְהָיוּ נָחִים קָצַת עַל כֵּן הוּא סוֹכֵר שֶׁנֶּפֶל חֵם וְשָׁלוֹם. אָבֵל בְּאֵמַת אֵין זֶה נִפְּלָה כָּלֵל רַק שְׁוָה מַחֲמַת שְׁצִרִיד לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא לְפִי בְּחִינָתוֹ, וּמַחֲמַת זֶה מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מִחֲדָשׁ בְּהַתְגַּבְּרוֹת גְּדוֹל יוֹתֵר כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַעֲקֻמִּימוֹת שֶׁבֶּלֶב וְכו', וְצִרִיד בְּכָל פֶּעַם וּפֶעַם לְהַתְחִיזֵק אֶת עֲצֻמוֹ הַרְבֵּה וּלְבָלִי לִפְלֵ מִזֶּה בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, עַד שְׁתִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְיִשְׁבֵּר אוֹתָם מִחֲדָשׁ (שם כ"ד):

ז

וְהַעֲצָה לָזֶה - לְהִתֵּן צִדְקָה לַעֲנִיִּים הַגּוֹנִים, כִּי עַקֵּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ נִתְגַּלָּה עַל־יְדֵי צִדְקָה שְׁנוֹתָנִים לַעֲנִי הַגּוֹן שְׁעַל־יְדֵי־זֶה הַקְדוֹשׁ־ בְּרוּךְ־הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלוּלִים וְכו' שְׁמִתְגַּבְּרִים בְּכָל דְּרָגָא וְדְרָגָא כַּנ"ל (שם).

ח

עוֹד עֲצָה לָזֶה, שְׁיִשְׁמַח אֶת עֲצֻמוֹ וְיִגִּיל וְיִשֵּׁשׁ בְּנִקְדָּתוֹ הַטּוֹבָה בְּמָה שְׁזָכָה לְהִיּוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וּלְהַתְקַרֵּב לְאַנְשֵׁי אֵמַת הַמּוֹלִיכִין וּמְדִרִיכִין אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֵמַת, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה אֵידֵךְ שְׁיִהְיֶה יֵשׁ לוֹ תְקוּהָ טוֹבָה לְנִצָּח וְעַל יְדֵי הַשְּׂמִיחָה הַזֹּאת הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְכו' שֶׁבְּכָל דְּרָגָא (שם):

ט

כְּשֶׁמֶתְחַזֵּק וּמִשְׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְכו', וְכָל פַּעַם עוֹלָה לַמִּדְרָגָה הַשְּׁנִיָּה
הַגְּבוּהָה יוֹתֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ, בְּזֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה גַּם לַחֲבֵרוֹ
שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאוֹתָהּ הַמִּדְרָגָה שֶׁהוּא נִכְנָס בָּהּ עֵתָה, כִּי חֲבֵרוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה
וְעוֹלָה לַמִּדְרָגָה יוֹתֵר עָלִיוֹנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשֹׁנֵי בְּנֵי אָדָם שִׁיעֲמֹדוּ
בַּמִּדְרָגָה אַחַת וְזֶה בְּחִינַת הַרְמָה (שְׁקוֹרִין הֵיכָלִין), מֵה שֶׁאֶחָד מֵרִים וּמַגְבִּיהַ
אֶת חֲבֵרוֹ, הֵינּוּ כַּנֶּזֶכֶר לְעִיל (שָׁם).

כְּשֶׁרֹּאֶה אָדָם שְׂבָאִים עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ הַרְהוּרֵי זְנוּת וְהוּא מִשְׁבֵּר תַּאוֹתוֹ
וּמִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, זֶהוּ עֵקֶר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל פְּגָם הַבְּרִית
שֶׁפָּגַם מִקֵּדָם, כֹּל אֶחָד כָּפִי עֲנִינוֹ כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מִמֶּשֶׁ.
עַל כֵּן אֵל יִפְּל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרֹּאֶה שְׂמֵתִּגְבְּרִין עָלָיו הַרְהוּרִים רָעִים וּמַגְנִים
מְאֹד, כִּי אֲדַרְבָּא, זֶה דִּיקָא תִּקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ כִּי דִּיקָא עַל־יְדִיָּזָה שְׂבָאִים
עָלָיו אֱלוֹ הַהַרְהוּרִים וְהוּא מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל־יְדִיָּזָה דִּיקָא הוּא עֵקֶר
תִּקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ כִּנ"ל וְכֵּן הוּא מוֹצִיא נִיצוּצֵי הַקִּדְשָׁה שֶׁנִּפְּלוּ עַל־יְדֵי פָגַם
הַבְּרִית וְכו' (שָׁם כ"ז):

,

צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁמֶלֶא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלִית אֲתֵר פְּגוּי מִנָּה וְאִיהוּ מְמַלֵּא
כָּל עֲלָמִין וְסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין. וְאִפְּלוּ מִי שְׁעוֹסֵק בְּמִשְׁא וּמִתֵּן בְּגוֹיִים
לֹא יוֹכֵל לְהִתְנַצֵּל וְלֹאמַר אִי אֶפְשִׁי לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲמַת עוֹבְיוֹת
וּגְשָׁמִיּוֹת שֶׁנִּפְּל תָּמִיד עָלָיו מִחֲמַת הָעֵסֶק שְׁעוֹסֵק תָּמִיד עִמָּהֶם, כִּי בְּכָל

הדברים גשמיים ובכל לשונות הגויים יכול למצא בהם אלקותו, כי בלא אלקותו אין להם שום חיות וקיום כלל רק כל מה שהמדרגה יותר תחתונה אזי אלקותו שם בצמצום גדול ומלבש במלבושים יותר (שם ל"ג):

יא

גלל בן צריך שתדע, שאפלו אם אתה משקע במדור הקלפות ואתה במדרגה תחתונה מאד עד שנדמה לך שאי אפשר עוד להתקרב אליו יתברך, מחמת שנתרחקת מאד ממנו אף-על-פי-כן תדע, שאפלו במקומך גם בן שם תוכל למצא אלקותו ומשם אתה יכול לדבק את עצמך בו יתברך ולשוב אליו בתשובה שלמה, כי לא רחוקה היא ממך, אלא שבמקומך שם רבו הלבושים (שם):

יב

יש שעברו עברות כל כך עד שנפלו בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה ומחמת זה נדמה להם שאין להם עוד תקנה חס ושלום, כי עבר ושנה נעשה לו כהתור זה בחינת הסתרה אחת, אבל כשעבר יותר חס ושלום, אזי השם יתברך נסתר ממנו בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה, ואזי קשה מאד למצא אותו יתברך, אבל בבחינת עסק התורה יכולין לעזור גם אותו ולהודיעו מהשם יתברך, שיש לו תקנה גם בן עד שישוב אל האמת ויתקרב להשם יתברך, כי באמת בכת הצדיקי אמת יכולים להתקרב להשם יתברך תמיד בכל עת איד שהם בכל מקום שהם (שם נ"ו):

יג

בְּמִקְוֹמוֹת הַנְּמוּכִים מְאֹד וְרוֹחוּקִים מְאֹד מִהֵשֶׁם יִתְפָּרֵד שֶׁם דִּיקָא
 מְלַבֵּשׁ חַיִּית גְּבוּהָ מְאֹד בְּבַחֲיַנַת סִתְרֵי תוֹרָה, עַל כֵּן מִי
 שֶׁנִּפְל מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, צָרִיד שִׁידַע זֹאת שֶׁשֵּׁם בְּמִקְוָמוֹ דִּיקָא יָכוֹל
 לְהִתְקַרֵּב לְהֵשֶׁם יִתְפָּרֵד בְּיוֹתֵר כִּי שֵׁם דִּיקָא נִעְלָם חַיִּית גְּבוּהָ מְאֹד
 וּכְשִׁיזְכֹּה לָשׁוּב אֶל הֵשֶׁם, יִתְגַּלֶּה עַל יְדוֹ דִּיקָא תוֹרָה גְּבוּהָה, דְּהֵינּוּ סִתְרֵי
 תוֹרָה (שם):

יד

אִם מִתְעוֹרֵר אָדָם לְתוֹשׁוּבָה אֲזִי כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בְּעִבּוּרַת הֵשֶׁם וְלִנְסֵעַ
 לְהִצְדִּיק, מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם יֵצֵר הָרַע יוֹתֵר גָּדוֹל, עַל כֵּן צָרִיד
 בְּכָל פַּעַם הַתְּגַבְּרוֹת בְּיוֹתֵר וְהִתְחַזְּקוֹת חֲדָשׁ נֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע הַחֲדָשׁ
 שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם וּמִזֵּה כֹּא מִה שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאָדָם
 לִנְסֵעַ לְאַנְשֵׁי אֱמֶת, יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּקָה גְּדוֹלָה וְאַחֲר־כֵּךְ כְּשֶׁמִּתְחִיל לִנְסֵעַ
 נִחְלָשׁ חֲשָׁקוֹ, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁבָּא לְהִצְדִּיק בְּעִצְמוֹ נוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ לְגִמְרֵי, כֹּל
 זֶה נִמְשָׁךְ מִבַּחֲיַנָּה הַנּוֹכַח לְעִיל, כִּי תִיכֶּה כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר לִנְסֵעַ לְהִצְדִּיק הָאֱמֶת
 אֲזִי הַמִּית יֵצֵרוֹ הָרַע שֶׁהָיָה לוֹ בַּתְּחִלָּה וְאַחֲר־כֵּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֵעַ, נִתְּהוּהָ
 לוֹ יֵצֵר הָרַע חֲדָשׁ חֲזָק מִבַּתְּחִלָּה, כִּי כֹל הַגְּדוֹל מִחֲבֵרוֹ יֵצֵרוֹ גְּדוֹל מִמֶּנּוּ.
 עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִקְרֹב אֶת עִצְמוֹ לְהֵשֶׁם יִתְפָּרֵד בְּאֵמֶת צָרִיד הַתְּחַזְּקוֹת
 חֲדָשׁ בְּכָל פַּעַם נֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע הַחֲדָשׁ שֶׁמִּתְחַדָּשׁ עָלָיו בְּכָל פַּעַם. (שם
 ע"ב):

טו

כִּי יֵשׁ כִּמָּה בְּחִינֹת בִּיצֵר הָרַע וְהָרַב הָעוֹלָם הַיֵּצֵר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא נִמּוּךְ וּמִגִּשָּׁם מְאֹד, רוּחַ שְׁמוֹת מִמֶּשׁ. וּמִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַת צַח כָּל שֶׁהוּא וּמַשְׁעַר בְּלָבוֹ קֶצֶת אֶת גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, בּוֹדֵאי הַיֵּצֵר הָרַע הִזָּה הוּא אֲצִלּוֹ שְׁמוֹת גְּדוֹל וְשִׁנְעוֹן וְאֶפְלוֹ נִסְיוֹן שֶׁל תַּאֲוֹת נְאוּף הוּא אֲצִלּוֹ שְׁמוֹת וְאִין צְרִיךְ שׁוּם הַתְּנַבְרוֹת נִגְדוֹ, רַק שֵׁישׁ לוֹ יֵצֵר הָרַע אַחֵר גְּבוּהַ מְזִה הַרְפָּה, אֲבָל זֶה הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁל רַב הָעוֹלָם הוּא שְׁמוֹת גְּדוֹל בְּאַמֶּת לְמִי שֶׁהוּא רַק בַּעַל שֶׁכָּל אֶמֶת לְבָד (שָׁם):

טז

וַיֵּשׁ שֶׁהַיֵּצֵר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא בְּחִינַת קִלְפָה דְּקָה וְזֶה הַיֵּצֵר הָרַע אִין מְגִרִין אֵלָא בְּאִישׁ חֵיל גְּדוֹל בְּמַעֲלָה קֶצֶת, אֲבָל עֲדִין אִין זֶה הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁל הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הַיֵּצֵר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא מְלֶאכֶד הַקְדוּשׁ מִמֶּשׁ (שָׁם):

יז

גַּם בְּעִנְיַן הַהִתְקַרְבוֹת עֲצֻמוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל, הִינוּ שְׁלִפְעָמִים רַבּוּי הַהִתְלַהֲבוֹת חוּץ מִהַמּוֹדָה הוּא מִהַיֵּצֵר הָרַע, וְזֶה בְּחִינַת: "פֶּן יִהְרָסוּ לַעֲלוֹת אֵל ה'", וְצִרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְהַנְצִיל גַּם מְזִה (שָׁם):

יה

מִי שֵׁשׁ עָלְיוֹ דִּינִים חֵם וְשָׁלוֹם, וַיֵּשׁ לוֹ אֵיזָה צָרָה רַחֲמָנָא לְצִלָּן, צָרִיד לְרֵאוֹת לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק אֹז בְּיוֹתֵר לְהַנְצִיל מֵהִיצֵר הָרַע, כִּי אֹז מִתְגַּבֵּר עָלָיו הִיצֵר הָרַע בְּיוֹתֵר, כִּי עָקֵר שָׂרֵשׁ הִיצֵר הָרַע הוּא גְבוּרוֹת וְדִינִים רַחֲמָנָא לְצִלָּן (שם):

יט

גַּם עֲצִבוֹת מִזִּיק מָאֵד וְנוֹתֵן כַּח לְהִיצֵר הָרַע, עַל כֵּן צָרִיד לְהִתְגַּבֵּר מָאֵד לְשַׁמַּח אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל דְּרָכֵי הָעֲצוֹת הַמְּבֹאָרִים בְּמִקּוֹמָם, כִּי עָקֵר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא עַל יְדֵי שְׂמֻחָה וְחִדּוּהָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: כִּי חִדּוֹת ה' הֵיא מְעֻזָּכֶם (שם):

כ

הַהִתְרַחֲקוֹת הוּא תַּחֲלַת הַהִתְקַרְבוֹת, הֵינּוּ כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִתְקַרֵּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ אֲזִי עַל פִּי רֵב בָּאִים עָלָיו דִּינִים וְיִסּוּרִים וּמִנִּיעוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלּוּ מִרְחָקִים אוֹתוֹ, אֲבָל כָּל זֶה לְמוֹכָה בְּשִׁבִּיל הַתְּקַרְבוֹת, וְצָרִיד לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְאֲמִין וּלְעַמּוֹד בַּנִּסְיוֹן הַזֶּה שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק חֵם וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִים וְהַמִּנִּיעוֹת וְהַהִתְרַחֲקוֹת, וְאֵל יִמְעָה בְּעֲצָמוֹ לֹמֵר שְׂמַרְחִיקִין אוֹתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, רַק יִדַּע וַיֵּאֱמִין, שֶׁכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו הֵכֵל לְמוֹכָתוֹ, כְּדֵי שְׂתִיתְגַּבֵּר לְהִתְקַרֵּב יוֹתֵר, כִּי הַהִתְרַחֲקוֹת הֵיא רַק בְּשִׁבִּיל הַהִתְקַרְבוֹת (שם ע"ד):

כא

עצה להתיחזקות הוא הדבור, דהיינו שאפלו אם נפל למקום שנפל אף-
על-פי-כן יתחזק גם שם לדבר דבורי אמת, דהיינו דבורי תורה
ותפלה ויראת שמים ולשוח בינו לבין קונו ולשוח עם חברו ומכל שכן
עם רבו, כי הדבור יש לו כח גדול להזכיר את האדם בהשם יתברך
ולחזקו תמיד אפלו במקומות הרחוקים מהקדשה מאד, (שם ע"ח), עין
בלקוטי עצות דבור אות י"ט וזו לשונו שם: גם הדבור הוא בחינת אם
הבנים, הינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בניה אפלו למקומות
המטנפים, ואינה שוכחת אותם, כמו כן הדבור הולך עם האדם תמיד
אפלו במקומות המטנפים, ומזכיר אותו תמיד את השם יתברך. הינו
שאפלו אם האדם מנח חס ושלום, בשפל המדרגה מאד במקום שהוא
חס ושלום, אף-על-פי-כן על ידי הדבור יכול להזכיר את עצמו בהשם
יתברך לעולם, דהיינו שאפלו אם הוא במקום שהוא אם יתחזק גם שם
לדבר על כל פנים דבורים קדושים של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין
קונו או לשוח עם רבו או חברו ביראת שמים, יכול להזכיר את עצמו
בהשם יתברך לעולם, אפלו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם יתברך
שהם בחינת מקומות המטנפים, אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא
לצלן. כי הדבור אינו מניח אותו לשכח את השם יתברך. והבן הדבר
היטב מגדל כח הדבור, והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת
לכל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום (שם):

כב

צָרִיךְ לְהוֹיֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה וְלַעֲבֹד אֶת ה' בְּשִׂמְחָה. וְאִם לַפְעָמִים
נוֹפֵל מִמְדֻרְגָּתוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹק אֶת עַצְמוֹ בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים, שֶׁהִיא
מְזַרְיחַ לוֹ אֵיזָה הָאָרֶה קָצֵת וַיֵּאָחֲזוּ אֶת עַצְמוֹ עֲתָה בְּהִתְעוֹרְרוֹת וְהִזְרִיחָה
שֶׁהִיא לוֹ מָאוֹ וּמִקָּדֶם (שם רכ"ב):

כג

מִי שֶׁהוּא מְעַרְבֵּ בֵּין הָעָפוֹ"ם, דְּהֵינּוּ שֵׁישׁ לוֹ עֶסְקִים וּמִשָּׂא וּמִתֵּן עִמָּהֶם
צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִזְיֵק לוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, לְקַדְּשֵׁת
יְהוּדוּתוֹ, כִּי בְּכָל יוֹכַל לְהִתְפַּסֵּם בְּרִשְׁתָּם חֵם וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד
וְלִהְיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פֶּעַם בְּקַדְּשֵׁת יְהוּדוּתוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ
הַרְבֵּה שֶׁלֹּא יִלְמֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם (שם רמ"ד):

כד

עֵקֶר הַגְּבוּרָה הוּא בְּלִב, כִּי מִי שֶׁלָּבוֹ חֲזָק אֵינוֹ מִתְּוֹרָא מִשּׁוּם אָדָם
וּמִשּׁוּם דָּבָר וְהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת גְּבוּרוֹת נִזְרָאוֹת וּלְכַבֵּשׁ מַלְחָמוֹת
חֲזָקוֹת עַל־יְדֵי חֲזָק וְאִמִּין לָבוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְּפַחֵד וְרֵץ לְקִשְׁרֵי הַמְּלַחְמָה
הַחֲזָקָה, וְכֵמוֹ כֵּן הוּא מִפֶּשׁ בַּעֲבוּרַת הֵשֵׁם וְהֵבֵן הַיָּטִב (שם רמ"ט):

כה

בְּשִׁנּוּפֵל אָדָם מִמְדֻרְגָּתוֹ, יֵדַע שֶׁמֶן הַשָּׁמַיִם הוּא, כִּי הִתְרַחֲקוֹת הוּא
תְּכִלִּית הַתְּקַרְבוּת, עַל כֵּן נָפַל בְּיָדֵי שִׁיתְעוֹרָר יוֹתֵר לְהִתְקַרֵּב

להשם יתברך. ועצתו שיתחיל מחדש לכנס בעבודת השם כאלו לא התחיל עדן כלל מעולם, וזה כלל גדול בעבודת ה' שצריכין ממש בכל יום להתחיל מחדש (שם רס"א):

כו

כשמתחיל האדם להסתפל על עצמו ורואה שרחוק מטוב והוא מלא עוונות, אזי יכול לפל על-ידיה ולא יוכל להתפלל כלל, על כן הוא מחיב לחפש ולבקש ולמצא בעצמו איזה טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב ואף כשמתחיל להסתפל באותו טוב שעשה, הוא רואה שהטוב בעצמו הוא מלא פצעים ואין בו מתום, כי הטוב מערב בפניות ובפסלות הרבה אף-על-פי-כן אי אפשר שלא יהיה בהמעט טוב איזה נקדה טובה, וכן צריך לחפש ולבקש עד שימצא בעצמו עוד איזה דבר טוב ואף שגם זה הטוב מערב גם כן בפסלות הרבה, עם כל זה על כל פנים יש בו איזה נקדה טובה וכן יחפש ויבקש עוד, עד שימצא בעצמו עוד איזה נקדות טובות, ועל-ידיה שמוצא בעצמו איזה זכות וטוב על-ידיה יוצא באמת מפה חובה לכף זכות ויוכל לשוב בתשובה על-ידיה, ועל-ידי זה יוכל להחיות את עצמו ולשמח את עצמו איך שהוא, ואז יוכל להתפלל ולזמר ולהודות לשם. (שם רפ"ב):

כז

וצריך האדם לזהר מאוד לילך על דרך זה, כי הוא כלל ויסוד גדול למי שירצה להתקרב להשם יתברך לכל יאבד עולמו לגמרי חס

ושלום. כי העקר הוא להרחיק מעצמו עצבות ומרה שחורה בכל מה דאפשר, כי רב בני אדם שרחוקים מהשם יתברך עקר רחוקם הוא מחמת מרה שחורה ועצבות ומחמת שנופלים בדתם על ידי שרואים בעצמם עצם קלקולם, שרב מעשיהם מקלקלים בפי מה שיודע כל אחד בנפשו את נגעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים בדתם ורבים מואשים עצמם לגמרי רחמנא לצלן, ואינם מתפללים בכונה כלל ואינם עושים בעבודת השם אפילו מה שהיו יכולים לעשות עדן. על כן צריך האדם להשכיל מאוד על דבר זה, כי הרבה נפשות שקעו על ידי זה, כי היאוש חס ושלום, קשה מן הכל. על כן צריכין להתחזק מאוד לילך עם הדרך הזה הנזכר לעיל לחפש בעצמו נקודות בכל פעם, כדי להחיות את עצמו ולחזק את עצמו תמיד ועל ידי זה יוכל להתפלל בחשק ובחיות ובשמחה תמיד ולשוב אל השם באמת, בנזכר לעיל (שם):

כח

יש נשמות שנפלו וצריכים להחיותם ולהשיבם בכל מיני מטעמים המשיבין את הנפש, ועל ידי התנוצצות המחין בחינת תפלן שזוכין על ידי שמשברין התגברות הרהורי גאוף (כמו שמוכא בלקוטי עצות ברית אור כ"ו) על ידי זה נעשים דבורים בשרים להחיות ולהשיב את אלו הנשמות הנפולות ("לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ה):

כט

אָסור לאַדם לֵיאֵשׁ אֶת עֲצֻמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, וַאֲפֹלוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שְׁנָפַל חֵם וְשָׁלוֹם, וּמִנַּח בְּשֹׂאֹל תַּחֲתִיּוֹת רַחֲמָנָא לְצֵלָן, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵל יִתְיַאֵשׁ עֲצֻמוֹ מִהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ בְּשׁוּם אַפֵּן בְּעוֹלָם, כִּי גַם מִשֵּׁם יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי מֵלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהַצִּדִּיק הָאֵמֶת אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם צִדִּיק, כִּי אִם בְּשֵׁשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ שְׂיוֹכֵל לְהַחֲיוֹת וּלְהַרִּים אֶת אֱלֹהֵי שְׁנָפְלוֹ מְאֹד מְאֹד, לְחַזְקָם וּלְאַמְצָם לְעוֹרְרָם וּלְהַקְיָצָם וּלְגַלּוֹת לָהֶם, כִּי עֲדִין הֵשֶׁם אִתָּם וְעַמָּם וְאַצְלָם וְקִרְוֵב לָהֶם, כִּי מֵלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכֵן לְהַפְדֵּי, צָרִיד הַצִּדִּיק לְהִרְאוֹת לְאֱלֹהֵי שֵׁהֶם בְּמִדְרַגָּה גְדוֹלָה, שְׁעֲדִין אֵינֶם יוֹדְעִים כָּלֵל בִּידְעֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ, בְּחִינַת מָה חֲמוּת מָה פֶּשֶׁשֶׁשֶׁת וְכו' (שם ז):

ל

בְּשֹׂאֲדָם נוֹפֵל מִמִּדְרַגָּתוֹ וּלְפַעֲמִים נִפְּלָתוֹ וִירִידָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לְצֵלָן, כִּי יֵשׁ שְׁנוּפֵל לְמָקוֹמוֹת מְגֻנִּים מְאֹד שְׁנִקְרָאִים בְּחִינּוֹת מְקוֹמוֹת הַמִּטְנָפִים וְנוֹפֵל לְסַפְּקוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים וְזָרִים מְאֹד וּלְכַלְבוּלִים רַבִּים וּלְבוֹ סִחְרָחַר, שֶׁהַקְלָפָה מַעֲקָמָת וּמַסְכַּבֶּת לְבוֹ בְּעַקְמִימוֹת וּלְכַלְבוּלִים עֲצוּמִים (עַם פֶּאָר דְּרִיט דָּאֵם הָאָרֶץ). אַף־עַל־פִּי שְׁבַמְקוֹמוֹת אֱלֹהֵי אִי אֶפְשָׁר לְמַצֵּא הֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם שֵׁם יֵשׁ תִּקְוָה גְּדוֹלָה עַל־יְדֵי שִׁיחֶשׁ וִיבְקֵשׁ מִשֵּׁם אֶת הֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ וְיִהְיֶה שׂוֹאֵל וּמִבְקֵשׁ אֵיזָה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְכָל מָה שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת עֲצֻמוֹ רַחוּק בְּיֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, יִצְמָעַר וְיִשְׁאֵל וִיבְקֵשׁ יֹתֵר אֵיזָה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל־יְדִירָה

בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּא מְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְנַגֵּעַ אַחֵר כְּבוֹדוֹ יִתְפָּרֵד וּמִצְטָעֵר וְצוֹעֵק וְשׂוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אִיזֵה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל־יְדִיָּזָה בְּעֶצְמוֹ הוּא עוֹלָה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זֹכֶה לַעֲלוֹת לְבַחֲנֵית אִי"ה שֶׁהִיא הַקִּדְשָׁה הָעֲלִיוֹנָה מְאֹד מְאֹד. וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּחַפֵּשׁ תָּמִיד וַיִּבְקֹשׁ אִיזֵה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כִּנ"ל, שֶׁעַל־יְדִיָּזָה הִירִידָה נִתְּהַפֵּךְ לַעֲלִיָּה גְדוֹלָה וְזֶהוּ בַחֲנִינֵת יְרִידָה תַכְלִית הָעֲלִיָּה הַמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי קִדְשׁ וְעֵינַן בְּפָנִים וְהֵבֵן שָׁם הֵיטֵב כִּי עֲמוֹק הוּא (שם י"ב):

לא

צָרִיךְ לִהְיוֹת עֹקֵשׁן גְּדוֹל בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם וְהֵבֵן הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי עַל כָּל אָדָם שְׂרוּצָה לְהַכְנִס בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם וּבְאִפְלוֹ הַקָּטָן שֶׁבְּקִטְנִים, בְּהַכְרַח שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי מִסְפָּר וּכְמָה מִינֵי נִפְּלוֹת וְהַשְׁלָכוֹת. כִּי לְפָעָמִים יֵשׁ שֶׁמִּפְּלִין אַחֵר בְּכּוֹנֵה מַעֲבֹדַת הַשֵּׁם. וְעַל כָּל זֶה צָרִיכִין לְהִתְחַזְקוֹת גְּדוֹל בְּלִי שְׁעוֹר וּכְמִבְּאֵר מְזֶה קֶצֶת לְמַעֲלָה. וּכְמָה פְּעָמִים הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַחֵז עִצְמוֹ רַק בְּדֶרֶךְ עֲקֻשָּׁנוֹת וְצָרִיכִין עֲקֻשָּׁנוֹת גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּזֶה, וְזֶכֶר דָּבָר זֶה הֵיטֵב כִּי תִצְטָרֵךְ לָזֶה מְאֹד (שם מ"ח):

לב

וְדַע, שֶׁפֶל אֵלּוֹ הַנִּפְּלוֹת וְהִירִידוֹת וְהַפְּלִבּוּלִים וְכו' צָרִיכִים בְּהַכְרַח לַעֲבֹר בָּהֶם קִדְמָה שֶׁנִּכְנָסִין בְּשַׁעֲרֵי הַקִּדְשָׁה, וְכָל הַצְדִּיקִים וְהַיִּרְאִים הָאֲמִתִּיִּים עָבְרוּ בְּכָל זֶה (שם):

לג

וְאִם אֶתָּה רְחוּק מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְנִדְמָה לָךְ שְׂאֵתָה פּוֹגִים מִמֶּשׁ
בְּכָל שְׁעָה נִגְדוּ יִתְבָּרַךְ, נִגְדָה זֶה תִּדְרַע שְׂאִישׁ בָּזָה שֶׁהוּא מְגַשֵּׁם כָּל
כֶּךְ, כָּל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה שֶׁהוּא מְנַתֵּק אֶת עֲצָמוֹ מֵעֵט מֵעֵט מִן גִּשְׁמִיּוֹתוֹ
אֲפִלּוּ תְנוּעָה בְּעֵלְמָא שֶׁהוּא מִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ מִגִּשְׁמִיּוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ
הִיא גְדוּלָּה וִיקָרָה מְאֹד מְאֹד אֲצֵלוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא רִץ בָּזָה אֵלָּפִי אֵלָּפִים
פְּרָסָאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים (שם):

לד

וְהֶעֱקַר לְחֹזֶק אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׁמְחָה בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת כִּי עֲצָבוֹת מִזִּיק מְאֹד
עַל בֶּן צָרִיד לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כּוֹחַ לְהִרְחִיק וּלְגַרֵּשׁ אֶת הָעֲצָבוֹת
וְהַמָּרָה שְׁחוּרָה, הֵן עַל-יְדֵי שְׂחִיפֶשׁ וְיִמְצָא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין נִקְדוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'
הֵן עַל יְדֵי שְׁלֹא עֲשִׂנִי גוֹי. וְעַל פִּי רַב אִי אֶפְשָׁר לְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ כִּי אִם
עַל יְדֵי עֲנִיּוֹ צָחוֹק וְשִׁחוֹק וְכוּ', כִּמּוֹ שְׂכָתוֹב כָּל זֶה בְּלִקְוִי עֲצוֹת אוֹת
שִׁמְחָה עֵין שָׁם (שם):

לה

וְדַע, שֶׁהָאָדָם צָרִיד לַעֲבֹר בָּזָה הָעוֹלָם עַל גִּשְׁרֵי צָר מְאֹד, וְהַכָּלָל
וְהֶעֱקַר, שְׁלֹא יִתְפַּחַד כָּלָל (שם):

לו

לְפִי גְדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעֶצֶם רִמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַנוּעָה קְלָה בְּעֶלְמָא
 וּבְהִסְתַּכְלוּת בְּעֶלְמָא שְׂאִינוּ פְּרָאוּי לְפִי פְּבוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, הִיָּה רָאוּי לְבּוֹא
 עַל הָאָדָם מֵה שְׂרָאוּי חֵם וְשָׁלוֹם. אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים וְכָל הָעוֹלָם
 מְלֵא רַחֲמָנוּת וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה מְאֹד בְּהָעוֹלָם, עַל כֵּן אֶהוּבִי, אַחִי, אַתָּה
 הַמְעִיץ, נִפְשִׁי וּלְבָבִי, חֲזֹק וְאַמִּץ מְאֹד וּבְטַח בְּשֵׁם כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, כִּי כָּל
 מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הַכֹּל לְמוֹכְרְךָ וְתִסְמָךְ עַל רַחֲמָיו הַמְרַבִּים בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גְּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר, וַיֵּשׁ עֲנִין שְׁנֵת־הַפֶּךָ הַכֹּל לְטוֹבָה
 וְיִדְוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזֻכִּיּוֹת רַק חֲזֹק וְאַמִּץ (שָׁם מ"ט):

לז

וְהִיא מַעֲלָה גְדוֹלָה כְּשֵׁישׁ עֲדִין יֵצֵר הָרַע לָאָדָם, כִּי אִזּוּ יָכוֹל לַעֲבֹד אוֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ עִם הַיֵּצֵר הָרַע דִּיקָא. דִּהְיִנּוּ לְהִתְגַּבֵּר מִתּוֹךְ חֲמִימוֹת הַיֵּצֵר
 הָרַע, לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ אֵיזָה עֲבוּדָה מַעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם אֵין יֵצֵר
 הָרַע לָאָדָם - אֵין עֲבוּדָתוֹ נִחְשָׁבֶת כָּלָל. וּבִשְׁבִיל זֶה מְנִיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 אֶת הַיֵּצֵר הָרַע שְׂתִּפְשֹׁט כָּל כֹּךְ עַל הָאָדָם וּכְיוֹתֵר עַל מִי שְׂחָפִין בְּאַמֶּת
 לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶף־עַל־פִּי שְׁעַל יְדֵי הַתַּפְשָׁטוֹתוֹ וְהַתְגַּרוֹתוֹ כֹּל כֹּךְ
 הוּא מְבִיא אֶת הָאָדָם לְמָה שְׂמִכִּיא לְכַמָּה עוֹנוֹת וּפְגָמִים גְּדוֹלִים. אֶף־
 עַל־פִּי־כֵן הַכֹּל כְּדָאִי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל הַתְנוּעָה טוֹבָה מֵה שְׁבִתְקָה
 הַתְגַּבְּרוֹתוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר עָלָיו הָאָדָם בְּאֵיזָה תְנוּעָה וּבוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ,
 שְׂוָה יָקָר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר מֵאֵלּוּ עֲבֹד אוֹתוֹ אֶלָּף שָׁנִים בְּלִי יֵצֵר הָרַע.

כִּי כָל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בְּשִׁבְלֵי הָאָדָם שָׁפֵל מֵעֲלָתוֹ וְחַיִּיבוֹתוֹ
הוּא מַחְמַת שֵׁשׁ לוֹ יֵצֵר הָרַע כְּזֶה וְהוּא מִתְחַזֵּק בְּנִגְדּוֹ. עַל כֵּן כָּל מִי
שֶׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּמוֹ כֵּן הוּא יִקָּר בְּעֵינָיו יִתְפַּרֵּד יוֹתֵר כָּל
תְּנוּעָה בְּעֲלָמָא שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק נִגְדּוֹ וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּעֲצֻמוֹ עוֹזְרוֹ לְזֶה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמָר: "ה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדוֹ" (שם):

לח

הַיֵּצֵר הָרַע נֹקֵשׁ בְּכָל פַּעַם וּמַעֲזִירָו לְמַי שֶׁמַּעֲזִירָו וְאַף אִם אֵין אָדָם
שׁוֹמֵעַ לוֹ וּפּוֹנֶה עֵרָף מִמּוֹ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא נֹקֵשׁ בּוֹ עוֹד פַּעַם
שְׁנֵי וּשְׁלִישִׁי וְרִבְעִי וְיוֹתֵר. אֲבָל אִם הָאָדָם הוּא חֹזֵק בְּדַעְתּוֹ וְעֹקֵשׁן נִגְדֵּי
הַיֵּצֵר הָרַע וְאֵינוֹ פּוֹנֶה אֵלָיו כָּלֵל, אֲזִי הַיֵּצֵר הָרַע מִסְתַּלֵּק וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְכֵן
בְּתַפְלָה בְּעִנְיֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת הַבָּאִים לְבַלְבֹּל הוּא מַמְשֵׁ כַּ"ל, שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה
בָּאָה בְּמִי פְעָמִים פַּעַם אַחֵר פַּעַם לְבַלְבֹּל, וְצָרִיד לְהִיּוֹת חֹזֵק לְבָלִי
לְהִסְתַּבֵּל עָלֶיהָ כָּלֵל בְּשׁוֹם אִפֵּן וְעַיִן בְּמִקְוֵמוֹת אַחֵרִים מִזֶּה (שם נא):

לט

כִּשְׂאָדָם נִכְנָם לְקַדְשָׁה גְבוּהָה, בְּגוֹן כְּשִׁמְתִּיקָה לְצַדִּיק הָאֱמֶת וּבִיּוֹצֵא
לְפַעְמִים אֲזִי דִיקָא יִקְרָה לוֹ מִקְרָה בְּלִתי טְהוֹר חֵם וְשָׁלוֹם.
וְאַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִפְּנֵי זֶה כִּי אֲדַרְבֵּא לְפַעְמִים זֶה סִימֵן שְׁנַתִּיקָה אֶל
הַקְדְּשָׁה וְלְפַעְמִים הִיא טוֹבָה גְדוּלָּה (שם ק"י):

מו

כָּבֵד מְבַאֵר שְׂאִין שׁוֹם יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם בָּלָל, וּבֹזֶה בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת
עֶצְמוֹ רְחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּתַכְלִית הָרְחוֹק, בֹּזֶה בְּעֶצְמוֹ רֵאוֹי
לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עֶצְמוֹ מֵאַחֵר שֶׁעַל כָּל פְּנִים הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רְחוֹק. כִּי
הָיָה אֲפָשָׁר שִׁיְהִיָּה רְחוֹק כָּל כֵּךְ עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כָּלָל שֶׁהוּא רְחוֹק, וּמֵאַחֵר
שֶׁעַל כָּל פְּנִים הוּא יוֹדֵעַ גָּדֹל רְחוֹקוֹ אִף עַל פִּי שְׁהֶאֱמַת הוּא כֵּן, אִף-עַל-
פִּיכֵן זֶה בְּעֶצְמוֹ הוּא חֲשׂוֹב אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵה שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִים
יוֹדֵעַ רְחוֹקוֹ. וְעַל-יִדְרִיזָה בְּעֶצְמוֹ רֵאוֹי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עֶצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת
עֶצְמוֹ בְּכָל מֵה שְׂיוֹכֵל:

מא

אֲפֹלוּ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים (שְׁקוֹרִין פְּרַאסְטֶאקֶס) וְאֲפֹלוּ הָרִשָּׁעִים וְאֲפֹלוּ
אֲמוֹת הָעוֹלָם לְהַבְדִּיל, כֻּלָּם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִהַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן
אֲפֹלוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ פְּשׁוּט, כְּגוֹן שְׂאִינוּ יָכוֹל לְלַמֵּד אוֹ שֶׁהוּא בְּמָקוֹם
שְׂאִינוּ יָכוֹל לְלַמֵּד, אִף-עַל-פִּיכֵן גַּם אוֹ הוּא מְקַבֵּל חַיּוֹת מִהַתּוֹרָה. עַל כֵּן
גַּם אוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עֶצְמוֹ בִּירֵאָת שָׁמַיִם בְּכָל מֵה שְׂיוֹכֵל אֲפֹלוּ בְּשַׁעֲה
שֶׁהוּא בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וְאֲפֹלוּ מִי שְׂאִינוּ יָכוֹל לְלַמֵּד, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים
חַיּוֹת מִן הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלָמָת עַל יְדֵי הַצִּדִּיק הַגָּדוֹל, שְׁמַתְנֶהֱג בַּפְּשִׁיטוֹת
לַפְּעָמִים וְעֵין בְּפָנִים (שֵׁם ע"ה):

מב

וְאֶפְלוּ מִי שֶׁנֶּפֶל חֵם וְשָׁלוֹם מְאֹד מְאֹד וּמִנַּח בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי, כִּי עַל-יְדֵיו יְכוּלִין הַכֹּל לְקַבֵּל חַיִּית מַהֲקֻדְשָׁה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם, עַל כֵּן בְּאֵמֶת אֵין שׁוֹם יְאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל (קִיין יְאוֹשׁ אִין גָּאָר נִיט פֶּאָר הָאֲנָדִין). וְאִיד שֶׁהוּא אֶפְלוּ אִם נָפַל לְמְקוֹם שֶׁנֶּפֶל רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחֵר שֶׁמִּחֹזֵק אֶת עֲצָמוֹ בְּמָה שֶׁהוּא, עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְשׁוּב וּלְחֻזַּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְהַעֲקָר הוּא "מִבְּטָן שִׂאוֹל שְׂוֹעֲתִי", כִּי גַם צִעָקָה מִשִּׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת אֵינָה נֶאֱבָדֶת לְעוֹלָם, וְיִצְעַק וְיִצְעַק וְלֹא יִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ מִן הַצִּעָקָה לְעוֹלָם, רַק יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ תְּמִיד יְהִי אִיד שִׂיחָה עַד יִשְׁקִיף וִירָא ה' מִשְׁמַיִם (שֵׁם ע"ח):

מג

אֶפְלוּ בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת יְכוּלִים לְהִיּוֹת סְמוּכִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ (שֵׁם):

מד

אִם אַתָּה מֵאֲמִין שִׂיכוּלִין לְקַלְקֵל, תֵּאֲמִין שִׂיכוּלִין לְתַקֵּן (שֵׁם קי"ב):

מֵהֶדוּרָא בְּתָרָא

א

לַפְעָמִים יֵשׁ אָדָם שֶׁכֶּבֶד הוּא אֵצֶל הַפֶּתַח שֶׁל הַקִּדְשָׁה וְהוּא חוֹזֵר
 לְאַחֲרָיו, מִחֲמַת שְׁמֵת־גִּבֹּר אֲזִי עָלָיו הַסְטֵרָא אַחֲרָא וְהַבְעֵל
 דְּבַר בְּהִתְגַּבְּרוֹת גָּדוֹל מְאֹד רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְאִין מְנִיחִין אוֹתוֹ לְכֻנָּס לְתוֹךְ
 הַפֶּתַח, וְעַל־יִדְיוֹהָ הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וְחוֹזֵר לְאַחֲרֵי לְגַמְרֵי חָס וְשָׁלוֹם, כִּי
 כֵּן דֶּרֶךְ הַבְעֵל דְּבַר וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁהָאָדָם סְמוּךְ מִמֶּשׁ לְשַׁעְרֵי
 הַקִּדְשָׁה וְכַמְעַט שְׂיָכֻנָּס, אֲזִי הֵם מִתְּפַשְּׁטִים עָלָיו בְּהִתְגַּבְּרוֹת גָּדוֹל מְאֹד
 רַחֲמָנָא לְצִלָּן, עַל־כֵּן צְרִיכִין אֲזִי הַתְּחֻזָּקוֹת גָּדוֹל נִגְדָּם לַעֲמֹד עַל עֲמֻדוֹ
 וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת וְהַבְּלָבוּלִים
 שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו, רַק לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְהִתְגַּבֵּר עָלֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת מַה שְׂיֻיבֵל
 בְּעֹבֶדֶת הַשֵּׁם. וּבְרֻבּוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים יָכֻנָּס לְבִטָּח בְּעֹזְרוֹתוֹ וְיִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ
 שַׁעְרֵי הַקִּדְשָׁה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים וְרוּצָה בְּעֹבֶדְתָּנוּ מְאֹד. וְדַע,
 שְׂכָל הַתְּנוּעוֹת וְהַהֲעָתָקוֹת שֶׁהָאָדָם נָתַק וְנִעְתָּק בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה מְעַט מִן
 גְּשָׁמֵיזוֹת לְעֹבֶדְתּוֹ יִתְבָּרַךְ בָּלֵם מִתְקַבְּצִים וּמִתְחַבְּרִים וְנִתְקַשְּׂרִין וּבָאִים
 לְעֹזְרוֹתוֹ בַּעַת הַצָּרָה, דְּהֵינּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ חָס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה דַּחַק וְעַת צָרָה חָס
 וְשָׁלוֹם. וְדַע, שְׂיֵשׁ אֵילָן שְׁגָדִלִים עָלָיו עָלִים שְׂכָל עָלָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת גָּדֹל
 מֵאֵה שָׁנִים וּמִסְתַּמָּא בְּאֵלוֹ הַמָּאָה שָׁנִים בּוֹדָאי עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶׁעוֹבֵר,
 וְאַחֲרֵי כֵךְ בְּסוֹף הַמָּאָה שָׁנִים הוּא יוֹרֵה בְּקוֹל גָּדוֹל כְּמוֹ קִנְיָה שְׂרָפָה
 שְׂקוֹרִין אוֹרִמְמָטֵעַ, וְהַנִּמְשָׁל מוֹכֵן מִמּוּלָא ("לְקוּטִי מוֹהֵר"ן חֶלֶק ב' סִימָן מ"ח):

ב

צָרִיךְ הָאָדָם לַחֲזֹק עֲצָמוֹ בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם בְּכָל מָה שְׂיוּכָל אָף אִם הוּא
בָּמוֹ שֶׁהוּא וַיִּסְמָךְ עַל רַחֲמָיו יִתְפָּרֵךְ הַמְרַבִּים מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי
בְּיָדָיו לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ אָף אִם עָבַר מִה שְׁעָבַר, הָעָבַר אֵין וְהָעָקֵר מִכָּאֵן
וּלְהֵבֵא לֹא יַעֲשֶׂה עוֹד וַיְהִי שֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים הֵן בְּמַעֲשֶׂה הֵן
בְּמַחֲשָׁבָה, כִּי גַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל אֲנָשִׁים בָּאלוֹ הוּא גַם כֵּן עֲשִׂיהָ, כִּי גַם
בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה יֵשׁ מַחֲשָׁבָה וְצָרִיךְ לַהֲיוֹת 'שֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה' בְּמַעֲשֶׂה
וּבְמַחֲשָׁבָה, כְּנוֹזֵכַר לְעִיל, וּמָה שְׁנַעֲשֶׂה עִמּוֹ מִמִּילָא אֵל יַחוּשׁ וְאֵל יִסְתַּכֵּל
עַל זֶה כָּלָל. וְדַע, כִּי בְּהִכְרַח שְׁיַעֲבֹר עָלָיו כָּל זֶה הַנוֹזֵכַר לְעִיל, כִּי זֶה עָקֵר
הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר בָּאלוֹ הַמְקוֹמוֹת וְהַבְּחִינוֹת אֵלוֹ מִמֶּשׁ
שְׁהִיָּה בָּהֶם מְקַדֵּם וְעֹכֵשׁ הוּא פּוֹנֶה עֲרָף מֵהֶם וְכוֹפֶה יִצְרוֹ לְבָלִי לַעֲשׂוֹת
עוֹד מִה שְׁעֲשֶׂה הֵן בְּמַעֲשֶׂה הֵן בְּמַחֲשָׁבָה, כְּנוֹזֵכַר לְעִיל, וְזֶהוּ עָקֵר
הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה (שָׁם מ"ט):

ג

כָּבֵר מְבֹאֵר לְעִיל מַעֲנֵן הָעֲלִיּוֹת וְהִירִידוֹת אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת עַד אֵין שְׁעוֹר,
שְׁצָרִיכִין לַעֲבֹר עַל הָאָדָם קִדְּם שְׂזוֹכִין לַעֲבוּדַת הַשֵּׁם בְּשִׁלְמוֹת,
וְשָׁם עַל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים עָבַר עֲלֵיהֶם כָּל זֶה. וְהָעָקֵר לַהֲיוֹת חֹזֵק בְּדַעְתּוֹ
מְאֹד שְׂיֵאָחֵז בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם לְעוֹלָם, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם,
וְלֹא יֵצֵחַ עֲבוּדָתוֹ יִתְפָּרֵךְ לְעוֹלָם, וְאַפְלוֹ אִם יַעֲבֹרוּ עָלָיו חֶם וְשָׁלוֹם, כָּל

הִירִידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם אֶף־עַל־פִּי־כֵן יִהְיֶה מִתְחֻזָּק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּכָל מָה שְׁיֻכָּל. וְהַעֲקָר שְׁלֹא לֵאמֹר עֲצֻמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, רַק לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ בָּאֵלוֹ לֹא הִתְחִיל עֲדֵין כָּלֹל לִכְנֶס בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְפָּרֵד, רַק עֵתָהּ הוּא מִתְחִיל מִחֲדָשׁ, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם תָּמִיד וּלְפַעְמִים צְרִיכִין לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ בְּמָה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד (שָׁם מ"ח):

ד

בְּשֵׁרׁוּאָהּ הָאָדָם שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל וּמַעֲתִיר וּמַפְצִיר הִרְבֵּה זֶה זְמַן רַב כָּל כּוֹ, שְׁיֻכָּה לְהִתְקַרֵּב לְעִבּוּדָתוֹ יִתְפָּרֵד וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן אֵין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כָּלֹל וְאֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, רַק אֲדִרְבֵּה, נִדְמָה לוֹ שְׁמַרְחִיקִין אוֹתוֹ מִעִבּוּדָתוֹ יִתְפָּרֵד בְּכָל מִינֵי הִרְחָקוֹת וּכְאֵלוֹ אֵין רוֹצִין בּוֹ כָּלֹל וּכְלָל, וְעַל־יְדִיָּזָה הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וּמִרְפָּה עֲצֻמוֹ מִעִבּוּדַת הַשֵּׁם חֵם וְשָׁלוֹם, אֵין צְרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעֲצֻמוֹ עַל זֶה מְאֹד, עַל שֶׁהִרְהַר אַחֵר מִדּוּתָיו יִתְפָּרֵד, פִּי בְּאֵמַת בְּוֹדָאֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד חֲנוּן וְרַחוּם וְכו' וּבְוֹדָאֵי רוֹצֵה לְקַרְבּוֹ וְכו', עַל כֵּן צְרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְחֻזָּק בְּדַעְתּוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ כִּנ"ל (שָׁם):

ה

כָּל אֶחָד לְפִי עֲרָבּוֹ כָּל מָה שְׁרוּצָה יוֹתֵר לִכְנֶס בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דְּבָר וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ בְּיוֹתֵר, בְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַגִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה, כְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר נִגְדּוֹ אֵין הוּא מִתְחֻזָּק בְּכָל כּחוֹ וּמִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כִּנְגְדּוֹ. וּמִזֶּה בָּא מָה שְׁלַפְעָמִים מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דְּבָר בְּיוֹתֵר בְּהָאָדָם זֶה מִחֲמַת שֶׁהָרַע רוֹאֶה, שֶׁהִתְחִיל אֵיזָה טוֹב לְהִתְעוֹרֵר בְּאָדָם אֵין הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כִּנְגְדּוֹ. וְעַל כֵּן צְרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת מְשֻׁכֵּיל עַל דְּבָר

זו ובתחבולות יַעֲשֶׂה מִלְחָמָה לְהַתְגַּבֵּר עַל הָרַע בְּהַתְגַּבְרוֹת גָּדוֹל בְּכָל פַּעַם. (שיחות הר"ן י')

ו

לַפְעָמִים נִדְמָה לָאָדָם שְׂרָחֹק הוּא שְׂיוֹכָה לַחַי עוֹלָם־הַבָּא לְפִי גִדּוֹל הַתְּרַחֲקוּתוֹ מִה' יִתְבָּרַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן יִהְיֶה חֶזֶק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ, לְמִשְׁךְ וְלַהֲשִׁתּוֹקֵק וְלַהֲתַנַּגֵּעַ תְּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת בְּשִׁמְחָה מִה' שְׂיוֹכֵל בְּעִבּוֹדֶת ה' וְיִהְיֶה מְרוֹצֵה לְעִבּוֹד אֶת ה' תְּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּו גַּם בְּלֹא עוֹלָם הַבָּא. וְאַפְלוּ אִם נִרְאָה לוֹ שְׂיִהְיֶה לוֹ גִּיְהוֹם גַּם־כֵּן חֵם וְשָׁלוֹם, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה הוּא מְחַיֵּב לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ תְּמִיד וְלַעֲסֹק בְּעִבּוֹדֶת ה' כָּל מִה' שְׂיוֹכֵל לַחֲמֹף וְלַעֲשׂוֹת אֵיזָה מְצוּה אוֹ תוֹרָה וְתַפְלָה וְכִיּוֹצֵא וְה' הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה (שם מ"ח):

ז

אֲפֹלוּ אִם אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְעִבּוֹדֶת הַשֵּׁם, אַף־עַל־פִּי־ כֵן כָּל זְמַן שְׂמִיחָל עֲדוֹן לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ, בּוֹדֵאי צָרִיךְ לַחֲזֹק וְלֵאמֹץ עֲצָמוֹ מְאֹד בְּזֶה לְכַד גַּם כֵּן, בְּבַחֲנִית 'חֻקּוֹ וְאַמְצוֹ לְבַבְכֶּם כָּל הַמִּיחִלִּים לֵה'. וְאֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוֹם דְּבַר שְׁבַעֻלָם, כִּי אֵין רָעָה גְדוֹלָה מִנְפִּילָה רַחֲמָנָא לְצִלָּן. וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאַחֶד לַחֲזֹק אֶת חֲבֵרוֹ לְכָל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוֹם דְּבַר שְׁבַעֻלָם וְאַפְלוּ אִם הוּא יוֹדַע בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף־עַל־פִּי־כֵן יַחֲזִיק אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אֶת חֲבֵרוֹ בְּקַל יוֹתֵר לַחֲזֹקוֹ מִלְּחֻזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, כִּי אֵין חָבוּשׁ מִתִּיר אֶת עֲצָמוֹ וְכו'. וְכִשְׂיוֹכָה לְכָלִי לַחֲפִיל אֶת חֲבֵרוֹ חֵם וְשָׁלוֹם,

אף על פי שהוא יודע בעצמו שהוא רחוק מעבודתו רק אֲדַרְבָּא, יחזקו
בְּכָל מִיּוֹת הַתְּחִיָּנוּת וַיִּשְׁיבֵהוּ בְּכָל מִיּוֹת דְּבוּרִים הַמְּשִׁיבִין אֶת
הַנֶּפֶשׁ, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת, שְׂאֲחֶרֶךְ יִזְכֶּה גַם הוּא לַחֲזוֹר וּלְשׁוּב
לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם. עֵינֵי שָׁם (שם ק"ב):

ח

לְעֵינֵי קֶצֶת אַנְשִׁים שְׂמִתְקַרְבִּין לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחֵר כֶּךָ
מִתְרַחֵקִין. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם הַהִתְקַרְבוֹת שְׁלֹפֵי שְׁעָה יָקָר גַּם כֵּן
בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף־עַל־פִּי שְׂאֲחֶר כֶּךָ נַעֲשֶׂה מֶה שְׂנֵעֲשֶׂה חֵם וְשָׁלוֹם
(שם קב"ג):

קָנוּה אֵל ה' חֹזֶק וַיֵּאֱמִין לִפְדּוֹ וְקָנוּה אֵל ה': חֹזְקוֹ וַיֵּאֱמִין לְבַבְכֶּם
כָּל הַמִּיחָלִים לָהּ: הֲלוֹא צְוִיתִיךָ חֹזֶק וַיֵּאֱמִין אֵל תַּעֲרִץ וְאֵל תַּחַת
כִּי עָמַד ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ (יהושע א, ט):

א

עַל יְדֵי שְׂמֵחַפְשִׁין וּמִבְקָשִׁין עַד שְׂמוֹצְאִין בְּעֶצְמָן אֵיזָה נִקְדוּת טוֹבוֹת
בְּכַדִּי לְהַחֲיוֹת אֶת עֶצְמָם וּלְחַזֵּק אֶת עֶצְמָם בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְפַּרֵּד, עַל־
יְדִיזָה נִמְשָׁכִין כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי כְּהָנִים בְּעִבּוּדָתָם וְלוֹיִים
בְּדוּכָנָם וַיִּשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם וְכֵן כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁנִּמְשָׁכּוּ עַל יְדֵי קְרִבְנוֹת
וּקְטָנֹת (הַלְכוֹת הַשְּׁכֵמֶת הַבָּקָר הֵלָכָה א' אוֹת ה):

ב

אֶפְלוּ בְּמִדְרָגוֹת הַתַּחֲתוֹנוֹת מְאֹד מְאִיר אוֹר הָאֵין סוֹף יִתְפַּרֵּד, כְּמוֹכֵן
בְּכַתְּבִים רַק שֶׁהוּא בְּהַעֲלֵם גְּדוֹל וּבִלְבוּשֵׁין רַבִּים, אֲבָל כָּל מִי
שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק אֶת עֶצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד יִכּוֹל לְדַבֵּק אֶת עֶצְמוֹ מִכָּל מְקוֹם
שֶׁהוּא, וְעַל זֶה נֶאֱמָר: "אֲשֶׁרִי אִישׁ שְׁלֵא יִשְׁכַּחְךָ וְכֵן אָדָם יִתְאֱמִין בְּךָ", כִּי
צָרִיכִין הַתְּאֱמָצוֹת וְהַתְּחֻזָּקוֹת גְּדוֹל לָזֶה. וְכָל מִי שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה נְמוּכָה
בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְהַתְּחֻזֵּק וּלְהַתְּאֱמִין בָּזֶה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי גַם בְּתַקְפָּה הַחֲשָׁד
בְּגִיָּא צְלָמוֹת יִכּוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עֶצְמוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף עַל־יְדֵי שְׂיִסְתָּם
עֵינָיו וּבִטָּל עֶצְמוֹ אֵיזָה שְׁעָה אֵלָיו יִתְפַּרֵּד וְעַל זֶה נֶאֱמָר: "גַּם כִּי אֵלֶךְ
בְּגִיָּא צְלָמוֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אַתָּה עֲמָדִי", וּכְתִיב: "כִּי אֲשַׁב בַּחֲשָׁד ה'
אוֹר לִי" (הַלְכוֹת נְטִילַת יָדִים שְׁחֲרִית הֵלָכָה ד' אוֹת א):

ג

צָרִיד כָּל אָדָם לִידַע שְׁכָבֵל עַת שְׁמִתְנוּצִץ לֹא אִיזָה הַתְּנוּצָצוֹת אֶלְקוֹת
אוּם אִם נִתְעוֹרֵר בְּאִיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת חֲדָשׁ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אִיזִי
מִתְגָּרִים בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְצָרִיד לְהִיּוֹת חֹזֵק הַרְבֵּה לְכָל יִפְל מִזֶּה וְאֵל יַחְלֹשׁ
דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה אֶפְלוּ אִם יִהְיֶה בֵּן אֲלָפִים וְרִכְבוֹת פְּעָמִים חֵם וְשָׁלוֹם,
רַק צָרִיד לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, הֵינּוּ שְׂיִתְחַזֵּק לְהַמְשִׁיךְ חֲדוּשֵׁי
תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים וְאֶפְלוּ מִי שְׂאִינּוּ זֹכֶה לָזֶה, יִחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ עַל כָּל פָּנִים
לְעֵסֶק בַּתּוֹרָה בְּהַתְּעוֹרְרוֹת חֲדָשׁ וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה בְּפִשְׁיּוֹת
וּתְמִימוֹת וְלֹא יֵצֵא מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁלָפִי אֹזֵר
הַתְּלַהּבוֹת לִבְבוֹ הוּא נִכְסֵף לְהִיּוֹת קְדוֹשׁ וּפְרוֹשׁ וּמִבְדֵּל לְגִמְרֵי מַחְבְּלֵי
עוֹלָם הַזֶּה לְפִי הַזְרִיחָה שֶׁל הַהַתְּנוּצָצוֹת הַזֶּה, וּבִאֲמַת כֵּךְ רָאוּי לְהִיּוֹת.
אֵךְ אִם אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵצְרוּ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ עַתָּה בְּיוֹתֵר דִּיקָא,
אֵל יִפְל לְגִמְרֵי עַל יְדֵי זֶה חֵם וְשָׁלוֹם, רַק יִתְחַזֵּק לְבָלִי לְצֵאת עַל כָּל פָּנִים
מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה בְּפִשְׁיּוֹת וּיְקַיֵּם מִקְרָא שְׁפָתוֹב: "אֵל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאֵל
תִּרְשַׁע הַרְבֵּה" שְׁלֹא יִרְשַׁע הַרְבֵּה חֵם וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי שְׂרָצָה לְצַדֵּק הַרְבֵּה
וְלֹא עֲלֹתָה בִּידּוֹ. וְאִזּוּ כִּשְׂלֵל בְּדֶרֶךְ זֶה וְיִהְיֶה חֹזֵק בְּזֶה הַרְבֵּה, אִזּוּ יִלָּךְ
לְכַטֵּחַ דְּרָכּוֹ וְיֻכַּל בְּכָל פַּעַם לְעוֹרֵר אֶת עֲצָמוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְסַתֵּם עֵינָיו
בְּכָל עַת מַחֲיוֹ דְּהֵאֵי עֲלָמָא וּלְכַפֵּל עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְאִם יִזְכֶּה לְכַפֵּל
אֶת עֲצָמוֹ בְּאֲמַת מַעֲתָה לְצֵאת מַחֲיוֹ דְּהֵאֵי עֲלָמָא לְגִמְרֵי פְּרָאוּי בְּאֲמַת
בְּרֹדָאֵי מַה טוֹב, וְאִם לֹא חֵם וְשָׁלוֹם, עַל כָּל פָּנִים לֹא יִפְל מִזֶּה כָּלֵל
וּכְלָל רַק יִחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֵׁר בְּפִשְׁיּוֹת גְּמוּר עַל-פִּי דְּרָכֵי

הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה כִּי הַתּוֹרָה מְשַׁבֶּרֶת וּמְבַטֶּלֶת כָּל הַסְטָרָא אַחֲרָא הָרוֹצִים
לְהַתְנַגְּרוֹת בְּנוֹ חַס וְשָׁלוֹם (שָׁם ט"ז):

ד

מִי שְׂרוּצָה לְהַתְקַרֵּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיד תָּמִיד לְבַקֵּשׁ אֶת ה' בְּכָל
מָקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם וּלְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם,
לְבְּחִינַת לְמַעַלָּה מִהַמָּקוֹם, דְּהִינּוּ לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם
וְאִזּוּ זִכָּה לַעֲבֹד אֶת ה' בְּאַמֶּת וְאִין שׁוֹם מְקוֹם שְׂיִמְנֶהוּ. וְאַפְלוּ מִי שֶׁנִּפְּלָה
לְאַיִזָּה מְקוֹם לֹא טוֹב בְּחַטָּאִיו וְאַפְלוּ לְמָקוֹם נְמוּד וּמְגֻשָּׁם וּמְלַכְלָךְ מְאֹד
חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמֵנָא לְצִלָּן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיד שְׂיִזְכֹּר בְּהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא
מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שְׂשֵׁם יֵשׁ מְקוֹם לְכָל אֶחָד וְאַחֶד. וְעַל כֵּן אִין שׁוֹם נִפְּיִלָה
בְּעוֹלָם כָּלֵל, כִּי מִכָּל הַמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר נִדַּח לָשֵׁם יָכוֹל לַחֲזוֹר לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
בְּבְּחִינַת: "וּבִקְשָׁתֶם מִשֵּׁם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם", מִשֵּׁם דִּיקָא - מִמָּקוֹם אֲשֶׁר
הוּא שָׁם כְּמוֹכָא. (הַלְכוֹת צִיצִית הַלָּכָה ג' אוֹת ט'):

ה

כָּל מַעֲשֵׂה הָאָדָם הֵם בְּזִמָּן וּבְמָקוֹם וְשָׁם עֶקֶר אַחֲזִיזַת הַסְטָרָא אַחֲרָא.
אֲבָל הֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ הוּא כְּבִיכּוֹל, לְמַעַלָּה מִהַזְמָן וּמִהַמָּקוֹם וְשָׁם כָּל
טוֹב וְאִין שָׁם אַחֲזִיזַת הַסְטָרָא אַחֲרָא כָּלֵל וְשָׁם נִמְתָּק הַכֵּל, זֶה בְּחִינַת:
"אִם אָפֶק שְׁמִים שָׁם אַתָּה וְכו'" יָמִים יוֹצְרוֹ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם". הִינּוּ שְׂאִין
שׁוֹם מְקוֹם וּזְמָן לְבָרַח וּלְהַתְנַיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם מִהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל
הַמְקוֹמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הֵם אֲצִלּוֹ וְהוּא מְחִיָּה אֶת כָּל הַמְקוֹמוֹת וְהַמְדְּרָגוֹת
שֶׁבְּעוֹלָם וְכֵן לְעִנְיַן הַזְמָן. וְעַל כֵּן בְּכָל זְמָן וּבְכָל מְקוֹם יְכוֹלִין לְמַצֵּא אוֹתוֹ

יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמָּקוֹם בְּכָלְלוֹ וְכֵן הַזְמַן בְּכָלְלוֹ הַכֹּל הוּא מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל
כֵּן עַל־יְדֵי תְשׁוּבָה יִכּוֹלִין לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה מִהַמָּקוֹם
וְהַזְמַן (שָׁם אוֹת ט"ו):

ו

נִגְדָה כָּל הַבְּלָבוּלִים וְהַתְאָאוֹת וְהַמַּחְשְׁבוֹת רָעוֹת וְזוֹרוֹת הָרוֹדִפִּים אַחֵר
הָאָדָם וּמִבְלָבָלִים אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָפֶרֶט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וְהָאָדָם יֵשׁ
לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מֵהֶם, הָעֶקֶר הוּא בְּחִינַת אַרְיֵכַת אִפִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת
אֱמוּנָה כַּמְבָּאָר בַּפָּנִים, הֵינּוּ שֶׁיְהִיָּה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ
וּבְהַצְדִּיקִים וּבְשָׂרִים אֲמִתִּיִּם וְיִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדָתוֹ וְלֹא יִפֹּל מִשׁוּם דְּבָר וְלֹא
יִכָּפֵת לֵהּ וְלֹא תִקְצֹר רוּחוֹ מִשׁוּם בְּלָבוּל וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, מֵה שֶׁהַבַּעַל
דְּבָר רוּצָה לְהַכְנִים בְּדַעַתוֹ כִּאֲלוֹ אִפִּם תִּקְנוֹת חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי צָרִיד לְבָלִי
לְהִסְתַּבֵּל עַל זֶה כָּלֹל רַק לְהִתְחַזֵּק מְאֹד, כִּי אֵין שׁוּם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֹל.
וְאִיד שֶׁהוּא אֵף עַל כִּי שֶׁכֶּבֶר נָפַל נִפְלָה זֹאת בְּעֶצְמוֹ כִּמְה פְּעָמִים בְּלִי
שְׁעוֹר אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֵין יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֹל וְצָרִיד לְהִתְחַזֵּק וְלְהִתְחַיֵּל בְּכָל
פַּעַם מַחְדָּשׁ וְאֵל יִפֹּל לְזַקְנָה דִּסְמָרָא אַחֲרָא כָּלֹל.

כִּי כָּל הַנִּפְּלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הֵם מִבְּחִינַת זַקְנָה דִּסְמָרָא אַחֲרָא, שְׁנִדְמָה
בְּעֵינָיו שֶׁכֶּבֶר נִזְקַן בַּחֲטָאוֹ וּבְמַעֲשָׂיו שֶׁרָגִיל בָּהֶם, עַד שֶׁאֵין אִפְשָׁר לוֹ
לְצֵאת מֵהֶם בְּשׁוּם אִפֵּן חֵם וְשָׁלוֹם. וּבְאֲמַת הוּא צָרִיד לִידַע וְלְהֶאֱמִין,
שֶׁכָּל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה יֵשׁ כַּח בְּהָאָדָם לְהִתְחַדָּשׁ וְלִהְיוֹת נַעֲשֶׂה
בְּרִיָּה חַדָּשָׁה מִמֶּשׁ, כִּי הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וְאֵין שָׁעָה
דּוֹמָה לַחֲבֵרָתָהּ.

על פן צריך להתחזק ולהתחיל בכל פעם מחדש ולפעמים גם ביום אחד צריכין להתחיל במה פעמים, ואפלו אם יהיה כך זמן ארוך יהיה איד שיהיה, צריך להזכיר את עצמו בה' יתברך בכל עת ובכל שעה, ולשבח לגמרי כל מה שעבר עד הנה ולהתחיל מעתה מחדש ממש כל מה שיוכל, ואל יסתכל על שום בלבול וחלישות הדעת כלל. וכל זה הוא בחינת אריכת אפים שצריך להאריך רוחו, לעבר על כל הבלבולים והמניעות ולבלי להסתכל על שום דבר ולא תקצר רוחו מכל מה שעובר עליו. רק יתחזק בהשם יתברך בכל מה שיוכל, כי ה' יתברך מלא רחמים בכל עת ו"חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו" (הלכות תפלין הלכה ה' אות ו').

ז

כל ההתרחקות של רב העולם מהשם יתברך הוא רק מחמת נפילות וחלישות הדעת. כי רבם התנסו במה פעמים והתחילו בעבודת ה' ואחר כך נפלו למה שנפלו כל אחד בפי נפילתו רחמנא לצלן, וקצתם התעוררו להתחיל עוד הפעם או במה פעמים, אבל אחר כך כשראו שאף על-פירכן נפלו אחר כך על פן נתיאשו בעצמן. אבל באמת כל זה מעשה בעל-דבר בעצמו שהוא זקן דסמרא-אחרא, כי נקרא "זקן ובסיל" והוא רוצה להפיל את האדם לידי זקנה ותשות ב"ח חס ושלום, באלו כבר נזקן בחטאיו ובמעשיו עד שאי אפשר להשתנות עוד. ובאמת לא כן הוא, כי בכל יום האדם הוא בריה חדשה ממש כמו שמברכין על זה במה ברכות בברכת השחר. ועל פן צריך להתחזק בכל עת ויהיה דומה בעיניו באלו היום נולד ובאלו היום מקבל התורה מחדש (שם):

ח

הַשֵּׁם יתברך ותורתו הוא אין סוף ואין תכלית וכמו שאין עליה בעולם לפי גדלתו יתברך כי גבוה מעל גבוה וכו', כמו כן אין ירידה בעולם, כי בכל הירידות חס ושלום, יש ירידה גרועה ביותר ומאחר שיש ירידה גרוע מזו חס ושלום, צריך להתחזק לבלי לפל יותר חס ושלום. ועקר ההתחזקות הוא בכח הצדיקים הגדולים, שלא עמדו לעולם על מדרגה אחת ועלו בכל פעם יותר ואפלו כשהגיעו למדרגה גבוהה שבמדרגות אפלו למדרגה עליונה ונוראה מאד אף-על-פירכן לא הסתפקו את עצמן בזה ואומרים, הלא השם יתברך אין סוף ומי יודע מה שיכולים בזה העולם להשיג עוד. על כן הם מתחילים בכל פעם מחדש עד שבאמת באים בכל פעם למדרגה גבוהה יתרה מאד וכן לעולם.

על כן בכח צדיקים אלו יש תקנה לכל הנפלים ואין שום יאוש בעולם כלל. כי אף-על-פי שנדמה לו שמירידה כזאת אי אפשר לעלות חס ושלום. אף-על-פירכן מי יודע גדלת חסדי ה', כי יש חסד כזה אצלו יתברך שגם משם יכולין לעלות וכל צעקה וצעקה שצועק אפלו בשאול תחתיות אינו נאבד לעולם יהיה אף שיהיה אחר-כך. כי הצדיקים הנ"ל משיגים שכמו שאין עליה לעולם כמו כן אין ירידה לעולם שלא יוכלו לעלות משם ובאמת הכל אחד, כי כל מה שהצדיק עולה למדרגה גבוה יותר ומשיג יותר גדלת השם, הוא משיג יותר חסדי השם שזהו עקר גדלת השם יתברך, כי מדת החסד נקראת גדלה בידוע. ועל כן אלו הצדיקים שזוכים להשיג בכל פעם גדלת השם יתברך ביותר, הינו גדל חסדיו עלידיהם וזכין

לְהַשִּׁיג כִּי אֵין שׁוּם יְרִידָה וּנְפִילָה בְּעוֹלָם וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כִּי מְשִׁיגִין בְּכָל פֶּעַם חֲסָדִים כָּאֵלוֹ שֶׁהֵם עֶקֶר גְּדֻלַּת הַבוֹרָא עַד שֶׁעַל-יְדִיזָה הַכֹּל יְכוּלִין לַעֲלוֹת.

וְעַל כֵּן בְּאַמַּת אֲפֵלוֹ הַקְּטָנִים בְּמַעֲלָה מְאֹד וְאֲפֵלוֹ אִם נִפְלו לְרַשָּׁעוֹת גְּמוּר חֶסֶם וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּיכֵן כָּל זְמַן שֶׁהַנֶּשְׁמָה בְּקֶרֶבָם כָּל זְמַן שִׁיכוּלִים לָזוּ עוֹד בְּאִיבָר אֶחָד, צְרִיכִין לְהֶאֱרִיךְ אַפָּם וְרוּחָם וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד וּלְהִתְגַּבֵּר לְהִתְחִיל בְּכָל פֶּעַם מִחֲדָשׁ בְּכָל מָה שִׁיכוּלִין יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה, כִּי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה דְקִדְשָׁה וְלֹא שׁוּם אֲנָחָה וּצַעֲקָה וְכַסּוּפִין דְקִדְשָׁה וְכו' נֶאֱבָד כָּלֵל לְעוֹלָם, "כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה'" כִּי רַבִּים רַחֲמֵיו וּחֲסָדָיו עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכֵלִית, בְּנוֹכַח לַעֲיֹל (שָׁם ט):

ט

לְפַעֲמִים הַנְּפִילָה וְהִירִידָה הִיא תְּכֵלִית הַעֲלִיָּה. כִּי עֶקֶר הַנְּפִילָה הוּא בְּדִי שִׁיתְחֻזֵּק וַיִּתְחַזַּק וַיִּתְחַל וַיַּחֲדֵשׁ חַיּוּתוֹ וּמַחֲזֵה שְׂוֵה עֶקֶר הַעֲבוּדָה, לְחַיּוֹת חַיִּים חֲדָשִׁים בַּעֲבוּדָתוֹ יִתְפַּרֵּךְ בְּכָל עֵת (שָׁם אוֹת כ"ב):

י

מִה שָׂרַב בְּגִי אָדָם מוֹעִים בַּעֲצָמָם וְסוֹבְרִים, שֶׁנִּפְשָׁם אֵינָה קְדוּשָׁה מְשֻׁרָּשָׁה וְקוּשָׁה לָהֶם לָשׁוּב אֶל ה' לְחַיּוֹת אִישׁ צָדִיק אוֹ אִישׁ כָּשֶׁר בְּאַמַּת כְּמוֹ שְׂאֵר צָדִיקִים וְכַשְׁרִים כְּמִרְגָּלָא בְּפוּמָא דְאִינְשֵׁי לִזְמַר, כְּשִׁמְסִפְרִין מֵאִישׁ צָדִיק אוֹ מֵאִישׁ כָּשֶׁר וְיֵרָא בְּאַמַּת וּמִתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בָּהֶם הִרְהוּרֵי תְשׁוּבָה גַּם כֵּן לְהִתְקַרֵּב לְהִשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל

מלאים מחשבות של הרהורי תשובה והתקרבות לה'שם יתברך תמיד, אך אחר-כך תכף אומרים, מי יכול להתדמות לזה האיש צדיק וכו' כי היה נשמה קדושה מנעוריו. כאלו צדקת הצדיקים וכשרים הוא רק מצד הנשמה הקדושה שיש להם מתולדתם אשר באמת אינו כן. כי עקר צדקת הצדיק הוא רק על ידי יגיעתו וטרחתו בעבודתו יתברך כמה וכמה ימים ושנים הרבה והתגבר והתחזק בכל פעם ולא הניח את עצמו לפל בשום אופן והרבה בתפלה ותחנונים עד שזכה למה שזכה. וכל אדם יכול להיות כמותם כי הבחירה חפשית כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, כתר שם טוב מנח וכו'.

ובאמת ענין הטעות הזה שפוגרים שנפשים אינה קדושה משרשה ומחמת זה אינם מתגברים לעשות כמעשה הצדיקים, כל זה נמשך מבחינת היכלי התמורות שמשם בחינת החלופ, שנחלף הכן מלך לכן העבד כמבאר ב"ספורי מעשיות", שמחמת זה נפל למקום שנפל והלך בדרךים לא טובים, עד שהיה מספק בעצמו אם הוא בן המלך או בן העבד. כמו כן הוא בכל אדם הרחוק מהשם יתברך בפרט בתקף סוף הגלות המור הזה, שהתגבר הפעל דבר מאוד מאוד עד שכמה בני אדם מראשין את עצמן כאלו נפשים אינה מסגלת כלל לעבודת השם וכל זה הוא רק פתוי היצר. כי באמת צריך האדם לידע ולהאמין, שנפשו כל אחד מישראל גבוהה ויקרה מאוד מאוד וכלם הם בחינת בני מלכים ויכולים לזכות למדרגות גבוהות וקדושות מאוד כמו כל הצדיקים והפזרים, כי גם עליהם עברו מחשבות וחלישות הדעת כאלה וכאלה.

אך היו משפילים לבלי להניח להטעות אותם והתגברו והתחזקו מאד עד שזכו למה שזכו אשרי להם. וזה בחינת: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (הלכות ברפת השחר הלכה ג' אות ו'):

יא

עקר ברפת התורה הוא שצריך כל אחד לברך את השם יתברך, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו שזה בחינת סגלה ומקור, שאי אפשר להשיג על מה בחר בנו ביותר מכלם, כמו שטען שר של מצרים באמת הללו עובדי עבודה זרה וכו'. ועל כן באמת נקראים ישראל "סגלה", כי התקרבות ישראל לאביהם שבשמים יותר מכל העולם הוא רק כמו סגלה שהוא למעלה מהשכל, ואי אפשר להשיג שזה בחינת סוד הנקדה הקדושה הפלולה מכל הנקודות שבישראל שהוא בחינת נקדת משה רבנו עליו השלום, שמלבש בכל אחד מישראל, אשר הנקדה הזאת עומדת בין שמד לרצון שזאת הנקדה היא עקר ההבדל בין ישראל לעמים, שעל־ידי־זה זוכים לעלות מהרע של השבעים אמות שהוא בחינת שמד ולכנס לכלל קדשת ישראל שהוא בחינת רצון. ועל כן כל אחד מישראל אפלו אם נפל למקום שנפל עד שכמעט אינו יודע להבחין בין קדשת ישראל לזהמת העפוסים מחמת עצם רבוי קלקוליו חס ושלום, אף־על־פירכן צריך לחזק עצמו בנקדת יהדותו שיש לו מצד התולדה שהוא מזרע ישראל, אף־על־פי שכמעט אינו מרגיש בעצמו קדשת ישראל מעצם קלקוליו. אף־על־פירכן צריך להאמין בזה מאד, כי הנקדה הקדושה הפלליות הזאת שהוא בחינת

נקדת משה שמלכש בכל אחד כנ"ל הוא סוד גדול אשר באמת אי אפשר להשיגו.

ועל כן אדרבא, מי שנפל בדעתו כל כך בודאי הוא ביותר צריך להודות ולברך על חלקו, שהוא מזרע ישראל ולא עשני גוי ומלכש בו נקדה קדושה בואת, אשר הוא עקר ההבדל בין קדשת ישראל לבין העמים, ועל ידי הנקדה הזאת יכולין הכל לעלות משמד ממש חס ושלום, לרצון. ובלבד שלא יתיאשו את עצמם שלא יהיו בבחינת ואשר אמרתם נהיה כגוים, שזה היה בחינת הפגם שלא ברכו בתורה תחלה, מחמת שנפלו בדעתם מאד על ידי שידעו עצם קלקולם עד אשר מחמת זה היה קשה להם לברך ברפת התורה, מאחר שאינם מקימין אותה ופגם זה דיקא גרם חרבן בית המקדש והגלות כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, כי איך שהוא אף על פי כן אסור ליאש את עצמו חס ושלום, רק אדרבא, הוא ביותר צריך לברך על חלקו על נקדות קדשת יהדותו שזה עקר ברפת התורה כנ"ל ולחפש אחר נקדות טובות מקדשת ישראל שיש בו עדין ולחזק את עצמו בהם, עד שעל ידי זה יכול באמת לעלות משמד לרצון. אך לזכות לכל זה באמת העקר הוא על ידי התקרבות לצדיקים שהם בחינת משה והם מעוררין ומאירין בנו הנקדה הזאת שעל ידי זה הם ממתיקין כל הדינים ומעלין אותנו משמד לרצון כנ"ל (הלכות ברכות השחר הלכה ה' אות ז' ח').

יב

עקר מצות קריאת שמע שהיא אמונת הרצון שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך, הוא להמשיך עליו אמונה הקדושה הזאת בכל יום מחדש

בְּחִינַת: "בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעִינֶיךָ בְּחֻדָּשִׁים". וְלִהְיוֹת עַל עֲצֻמוֹ הָרָצוֹן דְּקִדְשָׁה וְלִקְשֹׁר כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְלָבוֹ וְדַעְתּוֹ לָרָצוֹן הַזֶּה, שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד כָּל תְּשׁוּקָתוֹ וְכִסּוּפָיו וְרָצוֹנוֹ חֻזַּק רַק לְתַכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצָּחִי, וְלִהְיוֹסִיף בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ לְהִתְחַזֵּק בְּהָרָצוֹן דְּקִדְשָׁה בְּכָל פֶּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאַף אִם עוֹבֵר עָלָיו מֶה שְׁעוֹבֵר, אֶף-עַל-פִּי־כֵן אֵל יִרְפָּה אֶת הָרָצוֹן בְּשׁוּם אִפֵּן בְּעוֹלָם, וְהַעֲקָר שֶׁצָּרִיךְ לְהֶאֱמִין, שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, עַל פֶּן צָרִיכִין לְהִמָּתֵן וְלִהְיוֹת עַד שֶׁיִּגִּיעַ יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמִּיחַ יְשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם. כִּי כָּל מֶה שֶׁבָּא וְנִתְחַדָּשׁ יוֹם אַחֵר נִתּוּסָף וְנִתְחַדָּשׁ קִדְשָׁה יִתְרָה מְלֻמָּעָה, כִּי רַק בְּשִׁבְלֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם עוֹלָמוֹ וּבְמִיבּוֹ מִחֻדָּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, בְּכָדִי לְעוֹזֵר אוֹתָנוּ לְהִתְחַדָּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּרָצוֹנוֹת חֲדָשִׁים וְחֻזְקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה בְּחִינַת טְהֵרַת הַמַּיִמִּים שֶׁתְּלוּי בַּיָּמִים, כִּי יֵשׁ שְׁמַעוֹנִין רַק הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ, הֵינּוּ שְׁגֻמַּר טְהֵרְתּוֹ וְיִשׁוּעָתוֹ תְּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא הַיּוֹם שְׁאַחֲרָיו, וְיֵשׁ שְׁמַעוֹנִין שְׁבַעַה יָמִים לְטְהֵרְתּוֹ. וְכִשְׁצִיאוֹ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, סָפְרוּ שְׁבַעַה שְׁבָתוֹת תְּמִימוֹת עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה. וְהַעֲקָר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל אֵלוֹ הַיָּמִים שֶׁאֵינּוּ זוֹכֶה עֲדִין לְשִׁלְמוֹת טְהֵרְתּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבְלַת הַתּוֹרָה, אֶף-עַל-פִּי־כֵן יִתְחַזֵּק בָּהֶם בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּרָצוֹנוֹת חֻזְקִים חֲדָשִׁים וְיִהְיֶה חֻזַּק בְּזֶה מְאֹד מְאֹד בְּכָל מֶה שְׁעִיבֵר עָלָיו, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ וְטְהֵרְתּוֹ בְּשִׁלְמוֹת. וְיֵשׁ שְׁעָקָר גְּמַר טְהֵרְתּוֹ יִזְכֶּה רַק אַחֵר בִּיאַת שְׁמִשׁוֹ לְגַמְרִי, הֵינּוּ אַחֵר פְּטוּרָתוֹ מִן הָעוֹלָם שֶׁזֶה בְּחִינַת וְכֹא הַשְׁמֵשׁ וְטְהַר וְאַחֵר יֹאכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ הַטּוֹב לְעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּזְכֶּה אֵלָיו תִּכְף אַחֵר

ביאת שמשו ולא יצטרך להתגלגל ולסבל מה שצריך לסבל מי שלא הכין את עצמו כלל כל ימי חייו ולא התחזק את עצמו להמשיך על עצמו הרצונות הקדושות הנ"ל בכל יום ויום. כי אז ביום האחרון מתקבצין כל מה שחמץ טוב בזה העולם וכל רצון ורצון טוב שהיה לו בכל יום ויום כל ימי חייו, ורק זה הוא תקותו והשאתו לנצח (שם אות מ"א מ"ב):

יג

המקרים לצדיק האמת שהוא בחינת זקן דקדושה הם נזהרים לבלי לפל חס ושלוש ידי זקנה לעולם, ואיך שהוא איך שעובר על האדם בכל יום הם מאמינים, שכל יום ויום הוא ענין חדש לגמרי. כי השם יתברך מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית ובוראי לית יום דלית בה טוב רק שיש לו גדר מלכר. ומאמינים בחדו הגדול שאינו נפסק לעולם עד שממשיכין חסדים חדשים לעולם בכל יום ועל ידי זה זוכין להוסיף בכל יום אור קדושה ודעת, שעל ידי זה מאיר התגלות הרצון בכל יום יותר ויותר (הלכות ברכות השחר, הלכה ה', אות פ"ג):

יד

כל מי שרוצה לחוס על עצמו ולחשב על תכליתו הנצחי, כל תקנתו שאיך שהוא איך שהוא יהיה בעיני עצמו בכל יום ויום כבירה חדשה ממש, כי באמת נעשה האדם כבירה חדשה בכל יום, שבשביל זה מברכין כל ברכות השחר כמבאר בשלחן ערוך, ועל כן איך שהוא

צריך שתהיה העבודה שעוסק בכל יום חדשה אצלו לגמרי, כי כל אחד מישראל עושה כמה מצוות בכל יום ציציית ותפלין וכיוצא, אך העקר שיצאה לישיב דעתו בכל יום שזה היום שעומד בו עדן לא היה בעולם וכן לא יהיה עוד היום הזה בעולם. והעבודה להשם יתברך שצריכין בזה היום היא חדשה לגמרי, ורק עליך נפל חובת היום על זה האדם שעומד באותו הדור באותו היום, הוא דיקא צריך לעסוק בעבודה זאת ולא מלאך ולא שרף ואפלו נשמות הצדיקים שבגן עדן עליון אינם יכולים להשלים העבודה הזאת. רק "חי חי הוא יודוך כמוני היום" - כמוני היום דיקא, הינו כמו שאני היום באיזה מדרגה פחותה שהוא אף-על-פי כן מאחר שאני חי אני צריך להודות לך דיקא. אדרבא, כל מה שיודע בנפשו שהוא גרוע ומקלקל ביותר, על ידו דיקא יתגדל ויתקדש שמו הגדול ביותר כשיתקרב אליו יתברך בבחינת כד אתי יתרו ואמר (כאשר בא יתרו ואמר) וכו' כדן אסתלק ואתיקר שמה דקדשא בריך הוא (או נתעלה ונתיקר שמו של הקדוש ברוך הוא) וכו'. כי עקר גדלת השם יתברך הוא דיקא כשהרחוקים מתקרבים אליו יתברך.

ועקר העצה לקיום התורה הוא להתחיל בכל פעם מחדש כנ"ל, ואפלו אם אין יכולין לעשות כלום מגדל התגרות והתגברות הגלות בגוף ונפש וממון, אף-על-פי-כן יתחיל בכל פעם להכין ולהזמין את עצמו מחדש לעבודתו יתברך שזה בחינת "אהיה" דא אנא זמין למהוי. ולפעמים צריכין להתחיל ביום אחד כמה וכמה התחלות חדשות מכל שכן בכל שבוע וכו'. עד שאחר-כך מצטרפין כל ההתחלות הנ"ל ובאין לעזרתו כי לית רעותא טבא דאתאביד (כי אין רצון טוב שנאבד). ועל-

ידיד־זה זוכה אחר־כך להתחיל ולגמור עבודתו בשלמות כראוי. והעקר שצריך האדם לסלק מדעתו בכל יום ובכל פעם כל מה שעבר עליו עד אותו היום ואותה השעה, וכל ההתחלות מכל העבודות שהתחיל לעבוד השם יתברך עד עתה לא יעלה אצלו בחשבון כלל רק כאלו לא התחיל עדין מעולם כלל. כי עקר הירידות והנפילות של כל אחד הוא מחמת שנדמה לו בדעתו שכבר התחיל קצת בעבודת ה' ונפל מזה, ואחר־כך התחזק להתחיל עוד ונפל עוד הפעם וכן הרבה פעמים, ועל כן מתאש את עצמו לגמרי חס ושלום, ומתראשל בעבודתו מלהתחיל עוד הפעם.

על כן עקר העצה לשבח בכל פעם כל מה שעבר עליו, אף־על־פי שכבר התחיל אלפים ורבות פעמים אין מספר, רק עתה יתחיל מחדש לגמרי להכין ולהזמין את עצמו לעבודתו יתברך בכל מה שיוכל, אם לצעק אל השם מעמק הלב כמו שצריך עתה באותה שעה, אם להתחיל ללמוד ולהתפיל ולעשות מצוות, אם לשמח את עצמו במה שלא עשני גוי, וכן בכל מיני עצות לעבודתו יתברך עד שעל־ידיד־זה ישאר קים בקיום התורה תמיד. כי באמת אפלו מי שחטא כל ימיו ושב באחרונה מוחלין לו הכל כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, מכל שבן מי שכבר התחיל במה פעמים לשוב אליו יתברך. ועקר הנפילות וחלישות הדעת מזה שראו שכבר נסו את עצמם והתחילו במה פעמים ונפלו הוא רק מעשה בעל־דבר שרוצה להפיתם על־ידיד־זה ולערבב דעתם ליאש את עצמם חס ושלום.

על כן צריכין להזהר מאד לילך בדרך הנ"ל, להתחיל מחדש באיזו בחינה שהיא וישבח מדעתו לגמרי כל מה שעבר עליו, וכל

ההתחלות שהתחיל עד עתה לא יעלה לו מן החשבון כלל, רק עתה צריך להתחיל מחדש לגמרי וכן לעולם, עד שיזכה לתשובה שלמה ולהתחיל ולגמור בשלמות פראוי. ובשזוכה להתחזק בכל הנ"ל, אזי זוכה עלידידה לדברים גבוהים ועליונים מאד. כי נמשך הארה משלש פעמים שם אהיה ופעם אחת שם הויה שהודיע השם יתברך למשה רבנו עליו השלום, בעת ששאל אותו "ואמרו לי מה שמו" וכו'. וכן זוכה עלידידה להשיר והנגנון שיתער לעתיד שהוא פשוט, כפול, משלש, מרבע, ונארג על שם הוי"ה ברבוע שהוא י', י"ה, יח"ו, וכו', כמבאר בפנים (הלכות קריאת התורה הלכה ו')

טו

כל אחד מישראל שרוצה לחוס על נפשו ולצאת מזהמתו ולהתקרב לצדיקי אמת וכוונתו באמת לשוב להשם יתברך, צריך לידע, שבהכרח שיעברו עליו כמה וכמה משברים וגלי הים ובחינות ונסיונות וצורפים ואם לא יניח את מקומו בכל מה שיעבר עליו בודאי יזכה לאחרית טוב לנצח. ולכל זה מקבלין כח רק מהצדיק האמת בחינת משה שהוא עושה כמה תחבולות בחכמה גפלאה כדי להחיות ולקיים את כל הנפשות החפצים להתקרב להשם יתברך. שזה בחינת מה שהצדיק מבטל את עצמו לפעמים מהשגתו ומדבקותו בכדי להחיות ולחזק את כל האנשים הפשוטים הבטלים מן התורה וכן את הלומדים בשעה שצריכין לבטל את עצמם. כי בהכרח צריכין לבטל את עצמם לפעמים, כי העבודה צריכה להיות בבחינת רצוא ושוב עיל ונפיק, שזה בחינת כל

העליות וירידות שצריכין לעבר על כל אחד. וזה בחינת ההפסקות שבין פרשה לפרשה שבתורה שזה בחינת הבטול שמבטל עצמו הצדיק בכל פעם ומפסיק עצמו מעבודתו, בכדי להחיות ולחזק את כל בחינת הבטלים הנ"ל. וזה מרמז בדברי רבותינו זכרונם לברכה, מה היו הפסקות משמשות לתן רוח למשה וכו' קל וחמר להדיוט הלמד מן ההדיוט וכו'. כי עקר כח ההדיוטות לחזק את עצמם בעת בטולם וירידתן הוא רק על-ידי הפסקות הנ"ל. ועל-ידי שמחזקין את עצמם בכל מה שעובר עליהם על-ידי זה מבררין בחינת עץ הדעת טוב ורע שמשם כל הנסיונות של האדם. ועל-ידי זה זוכין לתקון הדעת ועל-ידי זה ממילא נתתקנן כל השלשה מחין וזוכין לאמונת חידוש העולם הזה, וחידוש העולם שלעתיד (שם אות ל"ח):

טז

כמו שהשם יתברך מניח כל העליונים ומלאכים ושרפים וכו' ורוצה דיקא בעבודת בני אדם הגשמיים, בן כל מה שהמדרגה נמוכה ופחותה ביותר בשמעתוררים משם באיזה התעוררות כל שהוא נעשה מזה שעשועים נפלאים למעלה בבחינת כד אתי יתרו וכו' כדן אסתלק ואתיקר שמה דקדשא בריך הוא וכו'. ועל בן על-ידי שהצדיק הגדול מעלה נפשות הפגומות מאד על-ידי זה דיקא נעשה יחוד נפלא, וזה סוד נשיכת הנחש לאילתא המבאר בזהר הקדוש בסוד קריעת ים-סוף. ועקר היחוד נעשה על-ידי שמשמשו הצדיק הארה על הנפשות הנ"ל מבחינת עתיק שזה בחינת מה שכתוב שם: "מה תצעק אלי" בעתיקא תליא

מִלְתָּא. כִּי מַחֲמַת שֶׁהֵם חוֹלֵי הַנֶּפֶשׁ וּפְגוּמִים בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹשִׁיעֵם כִּי אִם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיְכוּל לְהַאִיר בָּהֶם מִבְּחִינָה גְבוּהָ מְאֹד שֶׁהוּא אוֹרִיתָא דְעֵתִיקָא (הַלְכוֹת נְטִילַת יָדִים לְסַעֲדָה הֵלְכָה ו' אוֹת מ'):

יז

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם רַחֲבִים מְאֹד בְּלִי קֵץ וְתַכְלִית (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לִכְל תִּכְלֶה רְאִיתִי קֵץ רַחֲבָה מִצְוֹתֶיךָ מְאֹד") וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁיֵג, וְעַל־יְדֵי זֶה עָקֵר הַהִתְגַּבְּרוּת וְהַהִתְחַזְקוֹת עַל־יְדֵי שְׂיֻדָּעִים שְׂאִין יוֹדָעִים כָּלָל. כִּי עָקֵר הַהִתְחַזְקוֹת עַל־יְדֵי שְׂמַאֲמִינִים בְּהַדְעַת הַקְדוּשָׁה שְׂמַאִיר לָנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שְׂמֹלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכו', אֲבָל תִּכְף כְּשֶׁבֹאִין עָלָיו קִשְׁיוֹת, וְאֶפְלוּ בְּשִׁקְשָׁה לוֹ עַל עֲצָמוֹ עַל שְׂאֵף־עַל־ פֶּרִיכָן הוּא פָּגוּם וּמְגֻשָּׁם כָּל כֹּךְ וְרַחוּק כָּל כֹּךְ מִקְדָּשֵׁת הַתּוֹרָה, אֲזִי תִכְף צָרִיךְ לְבָרֵךְ מִכָּל אֵלוֹ הַקִּשְׁיוֹת, כִּי אִם יִרְצֶה לְתַרְץ הַקִּשְׁיוֹת אֲזִי יִפְגֵּם בְּקִשְׁיוֹת וּנְפִילוֹת עֲמֻקּוֹת עוֹד יוֹתֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁתֵּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּלְקַיֵּם סִיג לְחֻכְמָה שְׁתִּיקָה, רַק לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵז לְחַטֹּף אִיזָה נִקְדוּת טוֹבוֹת כָּל מָה שְׁיֻכַּל תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּבִפְרָט תְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים וְשִׁיחָה לִפְנֵי קוֹנוֹ וּלְבָלִי לְהִסְתַּבֵּל עַל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו. כִּי צָרִיכִין לְהִיּוֹת עֹקֵשׁן גָּדוֹל בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם, כִּי בְּאֵמֶת אֵין יוֹדְעִין כָּלָל רַק לְקַיֵּם כְּמוֹ שְׂצוּנוֹ רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה, לְבָלִי לְיֹאשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן כִּי אֵין שׁוּם יֹאשׁ בַּעוֹלָם כָּלָל. רַק לְכַסֵּף וּלְהִשְׁתַּוָּקֵק וּלְצַפּוֹת בְּכָל עֵת לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, כִּי לִגְדָּלָתוֹ יִתְפַּרֵּד אֵין חֶקֶר כְּמִבְּאֵר מִזֶּה עוֹד הִרְבֵּה בְּמִקוּמוֹת אַחֲרִים (שֵׁם אוֹת ס):

יה

לפַעַמִּים נִדְמָה לְהֵאדָם הַשּׁוֹמֵעַ אוֹ מַעֲיֵן בַּסִּפְרִים וְרוֹאֶה הַהִתְחַזְקוֹת שְׂחֻקוֹ אוֹתָנוּ הַצְדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּם וְתַלְמִידֵיהֶם הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְהוֹדִיעוּ לָנוּ שְׁאִין שׁוֹם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם וְאֶפְלוּ אִם נָפַל כְּמוֹ שֶׁנִּפְּל רַחֲמָנָא לְצֵלָן, אֶפְרַע־לִפְיֶיכֶן הַשֵּׁם אֶתוֹ וְעָמּוּ וְאָצְלוּ וְסָמוּךְ לוֹ כִּי "מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וְגַם מִשֵּׁם מִצָּפָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְתַשׁוּבָתוֹ בְּאִיזָה מַדְרָגָה שְׁהוּא. אֵךְ מִחֲמַת חֲלִישוֹת הַדַּעַת שֵׁשׁ לוֹ מִמַּעֲשָׂיו שְׁאִינֶם מוֹכִיִּם כִּי יֵדַע אֵינֶשׁ בְּנַפְשָׁה (כִּי אָדָם מְכִיר אֶת עֲצָמוֹ) וְנִדְמָה לוֹ שְׁהוּא גָרוּעַ מִן הַכֹּל וְלֹא עָלָיו נֶאֱמַר דְּבָרִים הֵלֵל, הֵגַם כִּי הַצְדִּיקִים בָּאָרוּ בְּפָרוֹשׁ שֶׁהֵם מְדַבְּרִים אֶפְלוּ עִם הַגָּרוּעַ שֶׁבְּגָרוּעִים, אֶפְרַע־לִפְיֶיכֶן נִדְמָה לוֹ כִּאֲלוּ הֵם רוֹצִים רַק לְפָתוֹת אוֹתוֹ וְלִהְיוֹת עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ פֶּשֶׁר בְּעֵלְמָא, כִּדִּי שְׁלֹא יִפֹּל עוֹד יוֹתֵר וְיִהְיֶה גָרוּעַ עוֹד בְּיוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצֵלָן. אֲבָל הָאֱמֶת הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ וְשִׁהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ רַחוּק מִמֶּנּוּ מְאֹד וּכְבֹּר אֲבֹדָה תְּקוּתוֹ חֵם וְשְׁלוֹם, וְכִיּוֹצֵא בְּחִלִּישוֹת וּנְפִילוֹת כִּאֲלוּ שְׂרוּצָה תַּבְעַל דְּבַר לְהִסִּיתוֹ וְלִהְיוֹתוֹ מְדַרְךְ הָאֱמֶת. אֲבָל אוֹתָם שְׂוָכוּ לְהַפְלִיל בְּתוֹךְ הַקְּבוֹץ הַקְּדוֹשׁ הָאוֹחֲזִין עֲצָמָן בְּהַצְדִּיק הָאֱמֶת, הֵם מְאִמִּינִים בָּאֱמֶת וּבִמְנוּגָה שְׁלָמָה, כִּי כָּל דְּבָרֵי הַצְדִּיק וְהַתְחַזְקוֹתוֹ אֵינֶם בְּדֶרֶךְ פֶּשֶׁר וּפְתוּי וְהִסְתָּה חֵם וְשְׁלוֹם, רַק כֶּךָ הוּא הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ. כִּי בְּגִדֵּל הַשְּׁגָתָם הַעֲצוּמָה הַשִּׁיגוֹ הָאֱמֶת, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֶקֶר וְחוֹשֵׁב מִחֲשׁבוֹת לְכֻלָּתִי יֵדַח מִמֶּנּוּ נִדַּח אֶפְלוּ מִי שֶׁכֶּכֶר נִדַּח לְגִמְרֵי חֵם וְשְׁלוֹם. וְכָל הַדְּבוּרִים שֶׁהַצְדִּיקִים מְחַזְּקִים אוֹתָנוּ וּמְנַחֲמִים אוֹתָנוּ

ומעוררים ומקיצים אותנו לידע, כי עדן השם אתנו ובמקומינו ממש כי "מלא כל הארץ כבודו", לא מלפס הוציאו דברים אלה, רק הם דברי ה' ממש והוא יתברך בעצמו הודיע לנו הדבורים הקדושים הללו על-ידי הצדיקים ותלמידיהם הקדושים שנשארו אחר הסתלקותם, לידע כי עדן השם יתברך עמנו בכל דור ודור ולא יעזב אותנו לעולם עד יבונן וישים את ירושלים תהלה בארץ. ולעתיד לבוא יזכו לראות זאת בעיניהם ממש בבחינת "ונגלה כבוד השם וראו וכו' כי פי השם דבר" (שם אות פ"ב):

יט

צריך כל אדם לידע, בשרוצה להתקרב להשם יתברך ורואה שהמניעות והמסכים מתפשטים כנגדו מאד מאד ובפרט בשכבר התחיל מעט ורואה, שבכל פעם משתטחים כנגדו יותר ויותר, ולפעמים רואה שאחר כמה שנים שנדמה לו שבכבר התחיל להטהר קצת חזר ונפל, והתגברו עליו התאוות והרהורים בהשתטחות עצום מאד רחמנא לצלן, צריך שידע שכל זה נמשך מהבגדים הצואים שעדין לא נודבק מהם שממה כל המניעות וההתגברות, ומחמת גדל הניגועות שצריכין לזה להפשיט מעצמו הבגדים הצואים בשלמות ולאו כל אדם זוכה לעמוד בזה, מזה פא כל מה שעובר על האדם. ואפלו מי שבכבר התחיל קצת בעבודת השם והתחיל לטהר עצמו מעט, ואפלו אם כבר עלה קצת מדרגא לדרגא ובכל פעם נודבק ביותר, אף-על-פי-כן יכול להיות שאחרי-כך יחזר ויתפשט עליו כל התאוות והרהורים בהתפשטות יותר מבתחלה והכל על-ידי הבגדים הצואים שעדין לא

הפשיט אותם מעצמו לגמרי, אף-על-פי שפבר התחיל לטהר את עצמו קצת.

ודבר זה יכולין ללמוד ולהבין היטב ממה שרואין בחוש מענין ברור הלחם שהוא חיות האדם, שצריכין לבררו בברור אחר ברור וצריכין לחרש ולזרע ולקצר ואחר-כך לנקות התבואה ממוץ ותבן ואחר כך לטחנה ולנקות הקמח מסבין ומזרסן. וכל אלו הפסלת הנאחזין בהתבואה, הכל נמשך מהבגדים הצואים שנתאחזו בהמאכלים מעת שנפגמה האכילה על-ידי אכילת עין הדעת. נמצא שכל אלו הברורים הם לנקות התבואה מאחיות הבגדים הצואים. ואף-על-פירכן אין זה תכלית הברור, כי עקר הברור הוא בשעת האכילה ואז עקר היגיעה לאכל בקדשה ולברך עליה בכונה, עד שעל-ידי זה עולה הטוב הנד שבהלחם ומחיה את האדם, שיוכל להודות ולהלל להשם יתברך ולהפלל על-ידי זה באין סוף בחי החיים יתברך ואז נדחה הפסלת ונעשה קיא צואה ממש. נמצא שכל אלו הברורים שנתברר הלחם עד הנה מהפסלת הנאחז בו אינם נחשבים כלל נגד הברור האחרון שבשעת האכילה עצמה, שאז עקר הברור מבגדים הצואים ממש. וזה ממש ענין כל מה שעובר על האדם שיש שפבר התחיל לברר ולזכר עצמו והברור הוא בבחינת ברור החטה ממוץ ותבן, ואף שגם זה טוב מאד, אף-על-פירכן צריכין עדון הברור מבחינת סבין ומזרסן ועוד שאר תקונים עד שיהיה בבחינת לחם ומאכל אדם בשלמות.

אך אפלו מי שפבר זכה לכל זה, עדין צריך לזכות לגמור הברור בשלמות, דהינו לבחינת גמור הברור שנעשה בשעת אכילה עצמה

כנ"ל. ומי שאינו זוכה להתגבר ולהתחזק ולסבל היגיעות שצריכין אז בשםמוך לתכלית הברור, אזי יכולין להתגבר עליו מניעות ומסכים ובלבולים הרבה יותר מבתחלה מחמת שעכשו נתעוררין הבגדים הצואים ממש שצריכין לדחותם בשעת האכילה דיקא שהוא שעת גמר הברור. וזה בפרטיות ובכלליות כי על כל האדם צריך לעבר כל זה שצריך להתנגע לברר את עצמו בברור אחר ברור והברור האחרון שהוא בחינת אכילה קשה לפעמים מכלם, כי אז צריכין לברר הטוב ולדחות הרע קיא צואה שהם כל הסטרא אחרא והקלפות לגמרי אל החוץ. וכן בכלליות העולם שעקר עצם היגיעות שיש עכשו למי שרוצה לכנס בעבודת השם וכל עצם מרירת הגלות שמתגבר עכשו בעקבא דמשיחא, הוא מחמת שעכשו צריכין לברר תכלית הברור בשלמות עד שתהיה גאלה שלמה שאין אחריה גלות והברור הזה הוא בחינת הברור שבשעת האכילה עצמה שאז עקר התגברות הבגדים הצואים כנ"ל.

על כן צריכין עכשו מרירות ויגיעות הרבה קדם שזוכין לדבר שבקדשה בפרט לזכך ולנקות את עצמו מתאוות והרהורים שהם בחינת קיא צואה ממש, וצריך עתה להתחזק מאד בכל מיני התחזקות לבלי לפל בדעתו מזה כלל, רק להשתדל לגרשם מאתו על פי הדרכים והעצות שגלו לנו הצדיקין אמת, כי כבר הקדים השם יתברך רפואה למכה על ידי הספרים והעצות הקדושות שנתגלו בדורותינו אלה שעל ידי זה יכולין אנחנו להתחזק ולהחיות עצמנו גם עתה ולהשאר על עמנו להמשיך את עצמו אל השם יתברך בכל פעם עד שנופה להטהר לגמרי

מהבגדים הצואים הנ"ל. כי המהרה מכל זה הוא רק על-ידי התורה כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, בנחלים נטיו - מה נחלים מעלין את האדם מטמאה למהרה אף דברי תורה כן (הלכות בציעת הפת הלכה ה' אות ה' ו' ו'):

ב

רבים נכשלו ונפלו בשהגיעו סמוך לגמר שלמותם, כי יש שפבר היו אצל פתח הקדשה ובקל היו יכולין כבר לכנוס אל הקדשה בשלמות, אך חזרו משם מחמת שאז התפשטו עליהם המניעות והבלבולים כל כך, עד שנדמה להם שאי אפשר לעמוד נגדם וכל זה מחמת הנ"ל ועקר התקון והעצה לזה הוא עסק התורה וצריך האדם להיות חזק מאד בזה לבלי להתרשל מדברי תורה חס ושלום, בכל אשר יעבר עליו ואז בכל מה שעובר עליו יוכל להתגבר על-ידי התורה, כי כל התקונים והברורים דקדשה מהתחלה עד הסוף הכל רק על-ידי התורה (שם אות ל"ח):

כא

אי אפשר להיות איש ישראלי באמת ולעבד אותו יתברך כראוי כי אם על-ידי עזות ועקשנות גדול דקדשה, כי הרבה הרפתקאות ועליות וירידות צריכין לעבר על כל אחד ואחד בלי שעור. ואם לא יהיה עקשן גדול לבלי להניח על-ידי זה מעט עבודתו שהתחיל, אזי אי אפשר לו שישאר על עמדו. בפרט בשרוצה לעשות דבר גדול, כגון לנסע ולבא

לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁזָה עֵקֶר קִדְשָׁת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי וְהוּא עֵקֶר נִצְחוֹן הַמְּלַחְמָה כַּמְבָּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּיִדֵּי אִי אֶפְשָׁר לְנַצֵּחַ מְלַחְמָה זֹאת כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲקֻשָּׁנוֹת גָּדוֹל מְאֹד. וְזֶה עֵקֶר הַהִתְפָּאוֹת שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאָר בְּיִשְׂרָאֵל, הָעֵקֶר הוּא בְּהַעֲזוֹת וְהַעֲקֻשָּׁנוֹת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁמְפִילִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם וְהוּא מִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת בְּעֲקֻשָּׁנוֹת גָּדוֹל וְאִינוּ מֵנִיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אִפֹּן. וְעֵקֶר קִבְּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כָּלֵל הַהִתְפָּאוֹת הוּא רַק עַל־יְדֵי זֶה כְּמֵאמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְכוּנָם לְכַרְכָּה: "מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהֵם עֲזִין" וְכֵּן תְּלוּי כָּל עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף (הַלְכוֹת בְּרַפְת הַמְּזוֹן הֵלָכָה ד' אוֹת י"ב):

כב

צָרִיכִין לִידַע, שֶׁכָּשֶׁם שֶׁאֵין עֲלֶיהָ לְעוֹלָם כִּי "לְגַדְּלָתוֹ אֵין חֶקֶר", וְעַל כֵּן הַצִּדִּיק הָאֵמֶת אֶף־עַל־פִּי שְׁזָכָה לְתַכְלִית מְדֻרְגָּה עֲלִיוֹנָה בְּהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹת וְיִתְבָּרַךְ, אֶף־עַל פִּי־כֵן אֵינוֹ מְסַתְּפֵק בָּזֶה וּמְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ לְהַשִּׁיג עוֹד יוֹתֵר, כִּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ אֵין יְרִידָה לְעוֹלָם, הֵינּוּ שֶׁאֵפְלוּ אִם נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה תַּחְתּוֹנָה מְאֹד שֶׁאֵין לְמַטָּה מִמֶּנָּה, אֶף־עַל פִּי־כֵן צָרִיךְ לְחַתֵּר וּלְבַקֵּשׁ עֲדִין אוֹלֵי יֵשׁ תַּקְוָה, כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוּם יֹאוֹשׁ כָּלֵל לְעוֹלָם, כִּי רַבִּים רַחֲמֵיו וְחֶסְדֵּיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֶקֶר. אָבֵל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצִּדִּיק הָאֵמֶת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית תַּכְלִית בְּחִינַת נִקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה, עַל כֵּן הוּא יָכוֹל לְהַאִיר הַתַּחְזִּקוֹת הָאֵמֶתִי בְּתַכְלִית תַּכְלִית נִקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי כָּל מָה שֶׁמִּשְׁיֵג יוֹתֵר גִּדְּלָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא גִדְּלַת רַחֲמֵיו וְחֶסְדֵּיו, עַל־יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַאִיר הָאֵמֶת

גם בתכלית דיוטא התחתונה לעוררם גם כן שעדין יש להם תקנה. אבל צריכין לסבל בזיונות ושפיכות דמים הרבה קדם שזוכין להתקרב לזה הצדיק האמת. כי עקר התחברות זה הצדיק שהוא בחינת נקדה העליונה עם התלמיד שרוצה לקבל ממנו שהוא בחינת נקדה התחתונה, העקר הוא על-ידי בזיונות ושפיכות דמים שפוכלין בשביל ההתקרבות אליו כי זה עקר תשובתו ותקונו. ואדרבה, על-ידי זה בעצמו שבאין עליו בזיונות ושפיכות דמים על שהוא אוהו עצמו בהצדיק האמת, מזה בעצמו ראוי לו להבין שעדין יש לו תקנה גדולה ואחרית טוב. כי מאחר שזוכה לסבל בזיונות ושפיכות דמים בשביל לאחוז את עצמו בהנקדה העליונה זה עקר תקונו כי הצדיק בחינת נקדה העליונה יכולה לתקנו בכל מקום שהוא (ברפת הפרות הלכה ה' אות י"א):

כג

עקר ההתחזקות והבקיאות בהלכה של תשובה הנ"ל, העקר הוא על-ידי אמונה שלמה להאמין שהשם אחד ראשון ואחרון ובכל מקומות ממשלתו, וכל מה שעובר עליו ועל כל העולם כלו אור וחשך, לילה ויום, חרפן ובגין - יקשר הפל להשם יתברך שזה בחינת התקשרות נקדה התחתונה בנקדה העליונה, ועל-ידי זה יזכה שלא יהא נאכד שום יום מימי חייו ובכל יום יזכה למצא האבדות השיכים לשרש נשמתו (שם אות ט"ו):

כד

הַצַּדִּיקִים הֵם מִרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי תְקוּן תְּשׁוּבָתוֹ בֵּן זוֹכֵה לְהַשְׁלִים בְּחֵינַת הַמִּרְכַּבָּה, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב "וַעֲמֹד כָּלֶם צַדִּיקִים", רַק שֶׁצָּרִיכִין לָזֶה הַתְּחַזְקוֹת גָּדוֹל מְאֹד בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו. כִּי קֹדֶם שְׂזוּכִין לְבְּחֵינַת הַמִּרְכַּבָּה יֵשׁ בְּחֵינַת רוּחַ סַעָרָה וְעֵנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת וְכו', שֶׁהֵם בְּחֵינַת כָּלֶל הַקְּלָפוֹת וְסִטְרָא אַחֲרָא שְׂמֻשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַתְּאֻוֹת וְכו' וְחֲרָפוֹת וּבִזְיוֹנוֹת מִהַחֲוָלָקִים עָלָיו. וְכִשְׂמִתְחַזֵּק נֶגֶד כָּל זֶה בְּבְּחֵינַת הַבְּקִיאוֹת הַנ"ל בְּחֵינַת פָּקִי בְּעִיל פָּקִי בְּנִפְיָק אִזּוֹ זוֹכֵה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִהְיוֹת נִכְלָל בְּכָלֶל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מִרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם. וּמִחֲמַת שֶׁעָקֹר הַתְּחַלֵּת הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שִׁשׁ־עֶשְׂרֵה חֲרָפָתוֹ וְשׁוֹתֵק, שֶׁעַל-יְדִיָּהּ נִכְנָע הָדָם שֶׁבְּחָלָל הַשְּׂמָאֲלִי שֶׁבִּלְבַּב שְׁזֵה בְּחֵינַת מִצְוֹת מִילָה (עֵין בְּפָנִים), עַל-כֵּן הַתְּחַלֵּת קֹדֶשֶׁת הַמִּרְכַּבָּה הוּא מִבְּחֵינַת חֲשֵׁם"ל שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת ח"ש מ"ל, הֵינּוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַשְּׁתִּיקָה שִׁשׁ־עֶשְׂרֵה חֲרָפָתוֹ, עַל-יְדִיָּהּ נִכְנָע הָדָם הַנ"ל בְּבְּחֵינַת מִצְוֹת מִילָה וְעַל-יְדִיָּהּ זוֹכֵה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִהְיוֹת בְּחֵינַת הַמִּרְכַּבָּה, עַד שְׂזוֹכֵה לְהַכְלִיל בְּהָאֲדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶּא. (שֵׁם אוֹת י"ח):

כה

כֹּה שְׂאֵנוּ רוֹאִים כְּמָה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רָשָׁעִים גָּדוֹלִים כְּמָה שְׁנִים וְעוֹכְרִים עֲבֵרוֹת גָּדוֹלוֹת וְחֲמוּרוֹת רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וְאַחֲר־כֵּן נִתְעוֹרְרִים בְּתִשׁוּבָה וְנִעְשִׂים בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה גְּמוּרִים, כְּמוֹכָא כְּמָה מַעֲשִׂיּוֹת כְּאִלָּה

בגמרא ומדרשים ושאר ספרים הקדושים וכמעשה דרבי אלעזר בן דורדיא וכיוצא באלה מעשיות הרבה מאד בכל דור ודור. ולכאורה תמונה הדבר, הלא עברה גזירת עברה וכל מה שעובר עברה יותר הוא נופל ביד הסמרא אחרא ביותר, ומאין בא שלבסוף יתגבר נגד הסמרא אחרא ויחזר בתשובה.

אך הענין הוא כי באמת בכל אחד מישראל יש נשמה יקרה שיש לה כח גדול לעמוד נגד היצר הרע וחילותיו, כי אם לא היה לו כח לעמוד נגד היצר הרע לא היה הקדוש-ברוך-הוא נותן לו יצר הרע כזה, כי אין הקדוש-ברוך-הוא בא בטרוניא עם בריותיו, ואין השם יתברך נותן שום מניעות לאדם מה שלא יוכל לעמוד בהם.

אך עקר כל החטאים וכל התאוות שהאדם נלכד בהם והעקר תאות נאוף רחמנא לצלן, שהוא עקר היצר הרע כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, העקר הוא מחמת שטות שאינו יודע מבחו, וזה עקר בחינת מחין דקטנות שעל-ידיה נופל לתאות נאוף שהוא כלל כל החטאים רחמנא לצלן, והינו שנקטן מחו ונחלש דעתו עד שאינו יודע מבחו ונדמה לו שאי אפשר לו לעמוד בנגד תאוה זאת, כי עקר הגבורה הוא בלב, ומי שלבו חזק יוכל להתגבר עצמו נגד כל התאוות שפעולם, כמו שראינו כמה צדיקים וכשרים שעמדו בנסיונות גדולות, וכל זה על-ידי חכמתם ודעתם שזה עקר הכח של איש הישראלי, כמו שכתוב: "החכמה תעז לרחם" וכו'.

ועל כן חכמה אותיות כח מה, כי המחין הם מחצות פרוסות בפני תאות נאוף, רק שהעקר שיאמין בכחו וידע באמונה שלמה שיש בכח שכלו ומחו לעמוד נגד כל התאוות אפלו נגד תאות נאוף. כי המח והשכל הוא הנשמה, והנשמה של איש הישראלי אפלו של הפחות שבפחותים בודאי היא יכולה לעמוד נגד כל העולם עם כל התאוות, כי אין זה דרך הענוה להקטין פחו ולומר שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והכשרים, כאלו אין בידו כלל להיות איש פשוט וצדיק, כי ענוה כזו אסורה והיא ענוה פסולה ואין זה ענוה כלל רק מחין דקטנות, שצריכין להתרחק מזה מאד, כי על-ידיה נופלין לכל התאוות והעקר לתאות נאוף כנ"ל. רק אדרבה, צריך כל אחד לומר לדעתו שיש לו נשמה גבוהה מאד. כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל גם כן גבוהה וקדושה מאד מאד וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות פרוץ אחר תאוות חס ושלום, מפל שפן לעבר איזה עברה חס ושלום, כמו שכתוב: "ויגבה לבו בדרכי ה'" שצריכין להגביה לבו בדרכי ה' ולידע, כי כל אחד מישראל בשרשו רחוק מעברות מאד מאד, וכל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמוד נגד כל העולם עם כל התאוות, רק העקר - שיזכה לידע מכחו כנ"ל.

ומחמת שהספרא אחרא אורכת מאד על האדם וכל מה שהאדם עובר עברה יותר יונקת ממנו הספרא אחרא יותר ובולעת אותו יותר רחמנא לצלן. ועל כן לפעמים הספרא אחרא בולעת את האדם כל כך עד שמגיעת לעצם פנימיות קדשת יהדותו והיא מתחזקת

ומתגברת לבלע גם נקדה זאת גם כן ומביאה אותו לידי עברה גדולה חס ושלום, כדי לבלע אותו לגמרי חס ושלום. אבל תכף כשהוא רוצה לבלע את עצם פנימיות קדשת יהדותו, אזי זאת הנקדה עומדת להסטרטא אחרא בבית הבליעה שלה, כי זאת הנקדה של הפנימיות קדשתו הוא בעל כח גדול מאד ועל כן אי אפשר להסטרטא אחרא לבלע אותה בשום אופן ולא די שאינה יכולה לבלע אותה, אף גם זאת הנקדה טובה עומדת להסטרטא אחרא בבית הבליעה שלה, עד שהיא מכרחת לתן הקאות להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעה מזאת הנשמה.

ומזה בא מה שלפעמים האדם נתעורר בתשובה אחר כמה עברות, הינו כנ"ל, כי לפעמים עברה מביאה את האדם לתשובה, הינו על-ידי שגלגל באיזה עברה גדולה, רחמנא לצלן, על-ידיזה נתמרמר לבו ונתעורר בתשובה, עד שנעשה בעל תשובה גמור, וכל זה מחמת התגברות הנקדה שלו שהיא באמת בעל כח גדול, וכשהיא רוצה שהסטרטא אחרא רוצה לבלע אותה לגמרי חס ושלום, אזי מתגברת כנגדה עד שמכרחת לתן הקאות ולהחזיר הקדשות שבלעה ממנו.

אך בודאי אין שום אדם יכול לסמך על זה חס ושלום, כי 'האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה', כי לפעמים מתגברת הסטרטא אחרא כל כך, עד שבוועת אותו באמת לגמרי, כמו שמצינו כמה וכמה רשעים שלא שבו בתשובה גם לבסוף ונכרתו ונאבדו לגמרי רחמנא לצלן, כי זה סתרי דרכי הבחירה שאין שום אדם יכול לעמוד עליהם. בודאי צריכין להיות בורח מן העברה בתכלית הבריחה,

אך אחרי שִׁכְבָּר עָבַר מֶה שֶׁעָבַר חֵם וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לִידַע וּלְהֵאמִין שְׂאִין שׁוֹם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל, וְאַפְלוּ אִם כָּבַר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אֲלֵפִים פְּעָמִים לְהִיּוֹת אִישׁ כָּשֶׁר וְלֹא עֲלֹתָה בְּיָדוֹ וְנָפַל לְמָה שֶׁנָּפַל, וְאַפְלוּ אִם נָפַל לְעִבְרוֹת גְּמוּרוֹת וְחִמּוּרוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ. וְהַעֲקָר הוּא אֱמוּנָה שִׁיְהִיָּה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלָמָה בְּהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ וְיִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֱמֵתִי וְיִשְׁפָּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שִׁיְגַלֶּה לוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֵת כְּדֵי שִׁיזְכֶּה עַל יָדוֹ לְאֱמוּנָה שְׁלָמָה, וְאִזּוֹ בּוֹדֵאֵי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם יְהִיָּה אִיךְ שִׁיְהִיָּה, כִּי עָקָר הַכֹּחַ לַעֲמוֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא כָּלָל וְעָקָר כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה. (בְּרִכוֹת הַרִּיחַ הַלֵּכָה ד' אוֹת א' ב' [וְעַיִן וּבִלְקוּשֵׁי עֲצוֹת גְּלוּת וְגֵאֻלָּה אוֹת ו' צַדִּיק אוֹת נ"ט]):

כו

אֲפֻלּוּ בְּשֶׁהָאָדָם בְּגִלּוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת אֲפֻלּוּ אִם נָפַל חֵם וְשָׁלוֹם, עַד אֵין תְּכֵלֶית גַּם שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְצַמֵּץ אֶת עֲצָמוֹ וּמִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ בְּדַרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים וּמְזִכִּיר אוֹתוֹ בְּכָל פֶּעַם בְּכַמָּה וּכְמָה רְמִזִּים שׁוֹנִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל מְקוֹם כְּדֵי שִׁיָּשׁוּב אֵלָיו וְאִזּוֹ נִתְהַפֵּךְ הַכָּל לְטוֹבָה, שְׂדִיקָא עַל יְדֵי הַתְּגַבְּרוֹת הָרָע עֵין וְהַבְּעַל דִּבְרַ וְהַסְמְרָא אַחֲרָא שְׂעַל-יְדִיָּה נִתְמַעַט וְנִתְצַמֵּץ הָאוֹר מְאֹד, עַל-יְדִיָּה דִּיקָא הִגִּיעַ טוֹבָה גְּדוֹלָה שִׁיְכוֹלִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהִגְבִּיָּה וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַנוֹפְלִים וְהִירוּדִים מְאֹד מְאֹד. כִּי עַל-יְדֵי שְׁנִסְתֵּר הָאוֹר כָּל כֶּךָ עַל-יְדֵי רַבּוֹי הַצְּמֻצוּמִים עַד שִׁיְהִי קוֹשֶׁה לְהַשִּׁיג וּלְהַבִּין הַרְמִזִּים, וְהַצַּדִּיקִים בְּרַבּוּי יְגִיעָתָם בְּמִסִּית נֶפֶשׁ זָכוּ לְהַשִּׁיג הָאוֹר מִתּוֹךְ הַתְּקָף הַהִסְתָּרוֹת, עַל-יְדִיָּה זָכוּ לְהַשְׁגוֹת

גְּדוּלוֹת, עַד שֶׁבַעֲצֵם חֲכָמָתָם הֵם מְלִפְיָשִׁים לָנוּ הָאֹרֶז בְּצִמְצוּמִים נִפְלְאִים בְּאֶפֶן שֶׁגַם כָּל אֶחָד בְּמִקְוָמוֹ יוּכַל לְהַגִּיעַ לוֹ הֶרְמוּזִים וְעִצּוֹת וְהַתְעוּרוֹרוֹת בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, לְאַחֲזוֹ אֶת עֲצָמוֹ בְּהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד. כִּי הֵהָעֵלִם הוּא בְּשִׁבְלֵי הַגְּלוּי בְּמוֹכָא בְּכַתְבֵי הָאֶרֶץ וְכִרְוָנוּ לְבִרְכָּהּ, הִינוּ כָּל מֶה שֶׁמַּעֲלִימִין וּמַצְמִצְמִין הָאֹרֶז בְּצִמְצוּמִים רַבִּים יוֹתֵר הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה עַל־יְדֵי גְדוּלַי הַצְּדִיקִים, כִּי דִיקָא עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְגַלִּין וּמְאִירִין לְיִשְׂרָאֵל אֹרֶז הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁנוֹכַח לִידַע וְלִזְכֹּר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא. וְזֶה בְּחִינַת 'אֵין מַעוֹט אַחֵר מַעוֹט אֱלֹא לְרַבּוֹת', שֶׁכָּל מֶה שֶׁמִּמַּעֲטִין וּמַצְמִצְמִין הָאֹרֶז בְּמַעוֹט אַחֵר מַעוֹט, הַכֹּל הוּא רַק בְּשִׁבְלֵי לְרַבּוֹת הָאֹרֶז לְהַגְדִּילוֹ וְלִהְיוֹתוֹ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי זֶה דִיקָא. (הַלְכוֹת בְּרַפְתִּי הָרְאִיָּה הַלְכָה ה', ט"ז):

כו

כְּשֶׁהָאָדָם עוֹלָה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה
חֲדָשָׁה, כִּי נַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה מִמֶּשֶׁ, בְּבְחִינַת: "אֲנִי הַיּוֹם
יִלְדֶּתִיד" הַנֶּאֱמָר עַל הָאָדָם כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, דְּהִינוּ בֵּן שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה
שָׁנָה שְׁנִתְחַיֵּב בְּמִצְוֹת, כְּמִבְאָר בַּזֶּהר הַקְּדוֹשׁ, וְכֵמוֹ כֵּן הוּא בְּכָל עֵת
שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר עֲצָמוֹ וּמְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ עַל עִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּיוֹתֵר,
שֶׁאֵין נֶאֱמָר עָלָיו, אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶּתִיד, כִּי נַעֲשֶׂה בְרִיאָה חֲדָשָׁה מִמֶּשֶׁ, וְעַל
כֵּן קֵדָם שְׂזוּכָה לָזֶה לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא שֶׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה,
קֵדָם לָזֶה צְרִיךְ שֶׁיְהִיָּה יְרִידָה שֶׁהוּא תְּכֵלֶת הַעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא
מִבְּחִינַת הַצְּמִצּוּם שֶׁל הַחֲלָל הַפְּנוּי שֶׁהִיא צְרִיךְ לְהִיּוֹת קֵדָם הַבְּרִיאָה
כִּידוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְכִרְוָנָם לְבִרְכָּהּ: 'צְדִיקִים - תְּחַלְתֵּן

יסודין וסופן שלוה, כי היסודים באים מהצמצום שקדם לבריאה, וזה בחינת כל המניעות ועוכבים שיש להאדם קדם שזוכה לעשות איזה מצוה או דבר שבקדשה, כי בכל דבר שבקדשה בוראים עולמות בידוע ועל פן צריך שיהיה הצמצום קדם, וזה בחינת המניעות הקודמין להדבר שבקדשה (הלכות תפלת המנחה הלכה ד' אות ה').

כח

בתחלה כשאדם מתחיל לעבד את השם יתברך ואזי הולך לו על-פי רב כסדר קצת ומתפלל ולומד ועוסק בעבודת השם. וזה בחינת 'שחרית' שהוא בחינת חסד ואז כל סדר התפלה באריכות קרפנות וקמטת וכו' וקריאת שמע ותפלה וכמו כן גם הוא מרבה אז בעבודת השם כל אחד לפי בחינתו, אבל על-פי רב אחר-כך גופל מעבודתו ומתחיל השם יתברך לנסות אותו ומתגרה בו הבעל דבר בידוע לכל מי שרוצה להכנס בעבודת השם ואזי עקר הנסיון של האדם. ואזי צריכין התחזקות גדול מאוד בלי שעור וערך ומספר להתחזק בכל פעם בעבודתו יתברך ולכלי לפל משום דבר שבעולם. והעקר שצריך להתגבר כנגד בחינת המחין דקמטות שהם מתגברין אז על האדם ורוצין להפילו בדעתו, פאלו אין לו עוד תקנה חס ושלום, אז למנעו מתפלה בכונה ושמחה וכיוצא בזה.

וכל זה הוא בחינת 'צהריים', זמן המנחה, שאז עקר אחיות המחין דקמטות וצריך לקים מאמר רבותינו זכרונם לברכה, 'לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה' הינו שאז צריכין לזהר ביותר להתחזק

בתפלה ועבודת השם ולא יפל משום דבר שבעולם, רק ידע ויאמין בדברי הצדיקים אמתיים שצעקו בקול גדול וחזק, כי אין שום יאוש בעולם כלל כי לגדלתו יתברך אין חקר, ובגדל רחמיו יתברך יכול להפך הכל לגמרי מרע לטוב ומעוונות לזכויות עלידי תשובה במאמר רבותינו, זכרונם לברכה. וכמו כן בכלל חיי האדם שימי חייו נקראים יום ומיתתו והסתלקותו נקרא לילה וחשך, כמו שנאמר: "עד אשר לא תחשך השמש".

ועל כן אחר חצי ימיו הוא בחינת צהרים זמן המנוחה, ועל-פי רב אז דיקא מתגבר הפעל דבר ביותר ויותר. כי בודאי צריכין להתחיל עקר העבודה בימי הנעורים דיקא, "כי טוב לגבר כי ישא על מנעוריו" וינקותא כלילא דורדא'. אבל אפלו מי שזכה להתחיל בעבודת השם מנעוריו, אף-על-פי-כן פשמינע לאמצע ימיו ורוצה להגיע למה שצריך להגיע, אזי על-פי רב מתגבר הפעל דבר ומתפשט מאד למנעו מדרך החיים חס ושלום, כל שפן מי שלא התחיל כלל בימי נעורים וכשרואה שעברו רב שנותיו ומהרהר בתשובה ורוצה להתחיל אז בעבודת השם שאזי תכף מתגבר עליו הפעל דבר ואינו רוצה להניחו לצאת מתאוותיו ורשתיו אשר נלכד בהם. ועל זה צועק הפסוק: "הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים" דיקא, שאז זמן המנוחה הנ"ל, ועל כן צריכין להרבות בתפלה בימי הנעורים שלא יפל לעולם מעבודתו יתברך. כי לפעמים האדם נופל לעת זקנות, ובפרט כשפבר הימים באים והגיע לאמצע ימיו ומתחיל היום לערב, אז צריך להסתפל בעצמו מאד על אחריתו וסופו ולהתגבר ביותר ויותר, כי אז הוא בחינת צהרים בחינת

זמן המנחה שצריכין להזהר בה ביותר כנ"ל להמתיק הדינים שהוא בחינת היצר הרע שאחיותם מוחזין דקטנות בחינת זמן המנחה, ולקשר עצמו היטב לצדיקים אמתיים, שהם בחינת משה שהם דיקא יכולין להמתיק הדין של זמן המנחה בשרשו העליון. (ועין בלקוטי עצות תפלה אות נ"א) שם הלכה ה' אות ה':

כט

מבאר בכתבי האר"י זכרנו לברכה, מענין הצמצומים הנפלאים ברצוא ושוב מטי ולא מטי שהיה קדם הבריאה מה שבתחלה צמצם האור ואחר כך התחיל להמשיך איזה בחינת אור, ואחר כך חזר האור למקומו והשאיר רק איזה רשימה, כי לא היה אפשר עדיו לסבל זה האור. ואחר כך חזר והמשיך עוד הפעם איזה בחינת אור בצמצום חדש נפלא וחזר והעלימו, שלא יהיה רבוי אור וכן היה הרבה פעמים וכו' עד שנעשה בחינת חלל הפנוי. ואחר כך המשיך אור המלכים ולא יכלו לקבל האור ונשברו ומתו וכו' עד שהתחיל עולם התקון. וכל השבירה היתה על ידי שלא היה אתערותא דלתתא.

ועקר האתערותא דלתתא הוא על ידי האדם הפעל בחירה דיקא. אבל מזה בעצמו הוא כל הבחירה, כי כל כח היצר הרע הוא מהשבירה, ועל ידי שמנצחין את היצר הרע בבחירתו על ידי זה מתקן השבירה על ידי אתערותא דלתתא, ועל כן בהאדם תלויין תקון כל העולמות ועל כן נעשים אצל האדם כל הבחירות הנ"ל שהם בחינת הצמצומים הנ"ל, הינו מה שאור להביות הלב של איש הישראלי הוא

בחינת אין סוף, כי אין סוף ואין תכלית לתשוקתו, וצריכין לצמצם ההתלהבות וכו', ואלו הצמצומים נפלאים הנ"ל שהיו קדם כלל הבריאה, כלם בהכרח שיעברו על האדם שהוא גמר תקון שלמות הבריאה, כי כלם לא היו כי אם בשביל האדם שהוא יתקן הכל על-ידי אתערותא דלתתא דיקא. וזה בחינת מה שהשם יתברך מאיר פניו קצת ואחר-כך מסתיר אותו וכעין שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק: "אתם נצבים היום" - כיום הזה שהוא מאפיל ומאיר כך עתיד להאפיל ולהאיר לכם.

ובל זה נעשה בכל דור ובכל אדם ובכל זמן והכל בשביל הבחירה, כי על-ידי זה עקר הבחירה על-ידי ההתגלות וההעלמה שנה בחינת כלל העליות והירידות שעוברין על האדם. ובשביל זה מי שרוצה לילך בדרכי השם צריך להיות בקי בהלכה בקי בעיל בקי בנפיק בקי ברצוא בקי בשוב, הינו לחזק עצמו בהשם יתברך בכל מה שעובר עליו, ולידע כי ההעלמה והצמצום הוא תכלית ההתגלות. רק שמחמת שהצמצומים משם שרש אחיזת הדינים והיצרין רעין שמהם כל המחשבות רעות המתגרינן בהאדם, על פן צריכין להזהר מאוד לברח מהם ולהמשיך בלבם מחשבות קדושות איך לעבד את השם יתברך. ועל-ידי כל זה זוכה לעבד את השם יתברך בהדרגה ובמדה, עד שעל-ידי-זה יתגלה אלקותו ומלכותו יתברך לכל באי עולם ויתתקן העולם בשלמות על-ידי אתערותא דלתתא של האדם הבעל בחירה דיקא. וזה עקר חידוש מעשה בראשית, שבכל יום שהשם יתברך מאפיל ומאיר יוצר אור ובורא חשך

וכו', הכל נמשך מבחינת הצמצומים הנ"ל של תחלת הבריאה, שעל-ידי זה היה כל בריאת העולם וקיומו עד עתה. והעקר בשביל האדם הפעל בחירה שאליו נמסר הכל להמשיך אלקותו והתגלות מלכותו על-ידי הצמצומים הנ"ל כפי בחירתו, והעקר שצריך לצמצם אור התלהבות לבבו שלא יהיה בבחינת הריסה חס ושלום, ואחר-כך צריך לוהר להתגבר על המחשבות רעות ולהמשיך רק מחשבות טובות, עד שיעבד השם יתברך בהדרגה ובמדה שזה בחינת בריאת וקיום העולמות כנ"ל.

וכל זה נעשה גם אצל הצדיקים בכל דרגא ודרגא, כי גם עליהם עוברים עלויות וירידות הרבה אך שהוא בדקות מאוד בחינת חשכת המחין והארתו, וגם זה בדקות גדול מאוד ובקדשה גדולה. אך ביותר צריכין תקונים אלו לאותן שכבר עברו על מצוות התורה חס ושלום, וצריכין לשוב בתשובה והכל בכח הצדיקים הגדולים שממשיכין רחמיו יתברך גם עליהם ומאירין בלבם עצות עמקות והתחזקות נפלאה בכל פעם, באפן שיזכו לשוב בכל פעם מכל מקום שהם. אבל אף-על-פי-כן בהכרח שיהיה להם איזה אתערותא דלתתא כי בלא זה אי אפשר, וזה בחינת כל העלויות וירידות אלפים ורכבות שעוברין על כל אדם ואפלו על הרחוקים מאוד מהשם יתברך. כי גם הם יש להם בחינת עלויות וירידות כי גם אצלם אין יום דומה לחברו ואפלו ביום אחד יש לכל אחד כמה שנויים לאין מספר. ובפרט אלו המתעוררים לשוב להשם יתברך ולהתקרב להצדיקי אמת והם חלושי כח מאוד והפעל דבר מתגבר עליהם וחותר תחתיהם ורוצה להפילם חס ושלום, והם מתנוגעים

להתגבר ויש להם שנויים בחינת עליות וירידות בלי שעה, בחינת יעלו שמים ירדו תהומות וכו', ועל כל זה צריכין התחזקות גדול ועצום מאד והעקר בכח הצדיקים שפבר עמדו במלחמה של זה העולם כראוי בתכלית השלמות והם מודיעים לנו שאין שום התעוררות להשם יתברך נאכד אפלו משאול תחתיות ומתחתיו, אדרבא, על-ידיה נעשים תקונים נפלאים על-ידי גדולי הצדיקים שמלקטים כל הנקודות טובות של בחינת ההתעוררות הללו ומתקנין אותם, ובונים מהם תקונים נפלאים, אך העקר שלא יהיו חולקים על כל פנים על הצדיקים הנ"ל רק אדרבא, לקיים דבריהם ולהתעורר בכל עת מחדש להשם יתברך ואז יזכו סוף כל סוף לאחרית טוב ויהיה להם חלק גדול בבחינת אתערותא דלתתא שעל-ידי זה תקון כל העולמות. (הלכות תפלת המנחה הלכה ז' אות כב כג):

ל

מבאר בכתבי האר"י זכרוננו לברכה, שתחלת הבריאה היא על-ידי כמה צמצומים שפביכול, המשיך האור באיזה בחינה ואחר-כך העלימו וכן כמה וכמה פעמים בכמה דרכים ועל-ידיה דיקא נתהוו הפלים שיוכלו לקבל האור. וכל זה הוא סוד מיתת המלכים ותקונם שדיקא על-ידי השבירה והמיתת נמשך אחר-כך עולם התקון בתוספות אור נפלא יותר כמובן בפתיים. אבל עקר הכל היה תלוי בהאדם תפעל בחירה, כי הוא היה צריך לתקן הכל על-ידי אתערותא דלתתא, ועל בן עתה גם כן העקר תלוי בתשובה של האדם. כי בהכרח שיהיה על כל פנים איזה התעוררות בעלמא שהוא בחינת אתערותא דלתתא ועל בן אין לך דבר שעומד בפני

הַתְּשׁוּבָה וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תַּחֲכָה לוֹ וְכוּ'. כִּי אֶפְלוּ אִם חָטָא כְּמוֹ שֶׁחָטָא
 אֲלֵפִים פְּעָמִים עִם כָּל זֶה בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאַיִזָּה הַתְּעוֹרְרוֹת לְשׁוֹב אֶל
 הַשֵּׁם אֵין שׁוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת נֶאֱבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֶהֱרֵה הַקְדוּשׁ: 'לִית רְעוּתָא
 מִבָּא דְאַתְאֲבִיד', כִּי עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִתְהַפְּכִין הָעוֹנוֹת לְזִכִּיּוֹת, כִּי נַעֲשֶׂה
 תְּקוֹן עַל־יְדֵי הַקְּלָקוּלִים, כִּי כָּל מֶה שֶׁקְּלָקֵל וְהַמְשִׁיד הָאוֹר לְמָקוֹם שֶׁהַמְשִׁיד
 שָׁנָה עָקֵר הַקְּלָקוּל, אֲבָל אַחֲר־כֵּךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּתְשׁוּבָה הוּא מְקִים הַכָּל וְאֵין
 נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵיָּהּ דִּיקָא בָּלִים חֲדָשִׁים וְנִמְשָׁד לְתוֹכָן אוֹר חֲדָשׁ וְנִפְלָא. כִּי עַל־
 יְדֵי שֶׁהַמְשִׁיד הָאוֹר לְמָקוֹמוֹת גָּסִים וְכוּ' עַל־יְדֵיָּהּ נִתְעַבּוּ הַכָּלִים וְיֻכְּלוּ
 אַחֲר־כֵּךְ לְזַכֵּן עַד שִׁיתְהַפֵּךְ הַכָּל לְטוֹבָה שְׂדִיקָא עַל־יְדֵיָּהּ יִתְהוּ בָּלִים
 נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר חֲדָשׁ שֶׁלֹּא הָיוּ יֻכְּלוּ לְקַבֵּל מִקֶּדֶם כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר
 לְהִתְהוּוֹת הַכָּלִים כִּי־אֵם עַל־יְדֵיָּהּ שָׁנָה בְּחִינַת יְרִידָה תְּכָלִית הָעֲלִיָּה,
 עוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזִכִּיּוֹת, הַתְּרַחֲקוֹת תְּכָלִית הַתְּקַרְבוֹת. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת
 תְּקוֹן מִיתַת הַמַּלְכִּים שְׂדִיקָא עַל־יְדֵי מִיתַתָם וְשִׁבְרַתָם נִמְשָׁד 'אוֹר מִ"ה
 הַחֲדָשׁ' הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּמוֹכֵן בְּכַתְּבִים. אֲבָל כָּל זֶה לֹא כָּל אָדָם זֹכֶה כִּי אִם
 בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגָּדוֹלִים שְׂיֻדְעִים סוּד זֶה לְעִמְקוֹ, שֶׁהֵם יֻכְּלוּ לְעוֹרֵר בְּנֵי
 אָדָם לְתְשׁוּבָה וּלְחַזֵּק אֶת כָּל אֶחָד וּלְהַעֲלוֹת כָּל מִינֵי הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֶלְמָא כָּל
 נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה וּלְתַקֵּן עַל־יְדֵיָּהּ בָּלִים נִפְלָאִים בְּאִפְן שִׁיתְתַּקֵּן כָּל אֶחָד
 בְּיֹתֵר שְׂאֵת.

עַל כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׁ מְאֹד אַחֲרֵי צְדִיק כְּזֶה שְׂיֻיכָל לַעֲסֹק בְּתַקּוּנוֹ,
 וְהַחֲפוּשׁ וְהַבְּקָשָׁה בְּעֶצְמָהּ הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד לְנִצָּח אֶפְלוּ אִם
 קָלָקֵל כְּמוֹ שֶׁקְּלָקֵל. כִּי הַצְּדִיקִים הַגָּדוֹלִים זָכוּ לְמֶה שֶׁזָּכוּ עַל־יְדֵי
 אֲתְעוּרָתָא דְלִתְתָּא שְׁלָהֶם בְּתְכָלִית תְּכָלִית הַשְּׁלֻמוֹת. וְעַל כֵּן עָשׂוּ בָּלִים

נפלאים ונוראים מאד שיכולים לתקן כל הקלקולים שבעולם רחמנא לצלן, רק אף-על-פירכן צריכין על כל פנים איזה התעוררות בעלמא של האדם בעצמו, כי בלי שום התעוררות כלל אי אפשר לתקנו פראוי. ויהיה בנפשו על כל פנים שלא יהיה ליץ וחולק חס ושלוש על הצדיק העוסק בתקונו. וזה בחינת מעלת התשובה שהפליגו בה רבותינו זכרונם לברכה מאד; "שבמקום שבעלי תשובה עומדים" וכו'. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "שמנעת עד כסא הכבוד". כי דיקא מחמת שירד למקומות נמוכים ומגשמים כאלה והתגבר בכח הצדיק לעלות משם על-ידיו דיקא נעשים כלים נפלאים לקבל האור הנפלא, מה שאין צדיקים גמורים יכולים לקבל אור כזה מחמת שאין להם כלים כאלו.

וכל זה אי אפשר לזכות כי אם בכח הצדיקים הגדולים שהם עקר הבעלי תשובה כי הם הבעלים של תשובה וכל מי שחם על חייו ורוצה לשוב בתשובה, צריך לקבל מהם. כי הם אף-על-פי שלא טעמו מעם חטא מעולם אף-על-פירכן הם עושים תשובה בכל פעם על השגתם הראשונה, וגם הם יורדים למקומות נמוכים מאד בכונה בשביל להעלות הנפשות משם ולהחזירם בתשובה, שזה בחינת: 'אני ידי מלכלכות בדם ובשפיר וכו' כדי לטהר' וכו'. ובכח אלו הצדיקים יש תקנה לכל מי שיאחז בהם שיעלה מעמק ירידתו לעליה גדולה ושיהיו נעשים על-ידיה דיקא כלים נפלאים לקבל אור האין סוף פראוי. רק העקר שישמע לדבריהם וילך בדרכיהם מעתה על כל פנים ויסלק חכמתו כאלו אין לו שום שכל רק יבטל דעתו לגמרי נגדם ואז יזכה בודאי לאחרית טוב כנ"ל (שם הלכה ו' אות ל"ב נ"ב):

לא

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָּהּ בַּמִּדְרָשׁ עַל פֶּסוּק: "וַאֲנִי בֶרֶב חֶסֶדְךָ אָבֹא בִיתְךָ" וְכו' הַנֶּסְמָךְ אַחֵר פֶּסוּק: "תֵּאבֹד דּוֹכְרֵי כֹזֵב" וְכו', שָׁנָה אָמַר דָּוִד עַל דּוֹאֵג וְאַחִיתָפֶל וְהַחֹלְקִים עָלָיו. עַל זֶה סִיּוֹ: "וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּן עֲשִׂיתִי". אֵךְ "בֶּרֶב חֶסֶדְךָ אָבֹא בִיתְךָ" וְכו', וְכֵן צִרְיָךְ כָּל אָדָם לֹאמַר עַל נִפְשׁוֹ בַּפֶּרֶט כְּשִׂידָע בְּנִפְשׁוֹ בְּאַמֶּת כָּאֵב עֲוֹנוֹתָיו, אֲזִי צִרְיָךְ לְהַחְיֹת אֶת עֲצָמוֹ וּלְחַזֵּק נִפְשׁוֹ מְאֹד בְּהַחֲסִידִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶכֶה לְהִתְקַרֵּב לְצִדִּיק הָאֱמֶת וְעַל כָּל פָּנִים שְׂאִינוּ חוֹלֵק עָלָיו וְזֹכֶה לְהַפְלִל בְּתוֹךְ הַיְשִׁיבָה הַקְדוּשָׁה וְהַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַקְדוּשׁ שֶׁל הַקְּבוּצָה הַקְדוּשׁ שֶׁל הַצִּדִּיק הָאֱמֶת, וְלֹאמַר לְנִפְשׁוֹ וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ הַחֹלְקִים בֵּן עֲשִׂיתִי גַם אֲנִי, אֵךְ אֶף-עַל-פִּי־כֵן בֶּרֶב חֶסֶדְךָ שְׁגַמְלַתָּ עָלַי 'אָבֹא בִיתְךָ' הֵינִי לְבֵית הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה"ל שֶׁעַל-יְדֵי־זֶה כָּל תְּקוּוֹתִי לְנִצָּח.

כִּי בְּאַמֶּת נִמְצָא בְּכָל דּוֹר יְשִׁיבָה שֶׁל תַּלְמִידִים עִם רַבִּי אֱמֶת שְׁעוֹסְקִין בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ שְׁלָהֶם בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָה אֱמֶתִיִּים, שִׁיכּוּלִין לְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הַנִּפְשׁוֹת הַרְחוּקוֹת מְאֹד עַד שֶׁקָּשָׁה לְתַפְסֵם וּלְקַרְבָּם אֶל הַקְדוּשָׁה. וַיֵּשׁ שְׁנֵפְלוּ לְעֵמֶק הַבְּכָא בְּעֵמֶק הַגִּיהֶנּוֹם וּבִשְׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, וְהַעֲקָר עַל-יְדֵי רַבּוּי זַהֲמַת הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שְׁלָהֶם בַּפֶּרֶט בְּתַאֲוֹת נְאוּף שָׁנָה עָקַר הַיָּצֵר הָרַע כְּמִבְאֵר בּוֹהֵר הַקְדוּשׁ. עַד שֶׁיֵּשׁ יָצַר הָרַע שֶׁהוּא מְגֻל מִמֶּשׁ שֶׁהוּא מָאוֹם וּמְזוּהָם מְאֹד וּמִי שְׁפּוֹגֵעַ בּוֹ הַמְּגֻל הִזָּה חֵם וְשָׁלוֹם, אֲזִי קָשָׁה לוֹ לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא מְגֻל וּמְזוּהָם מְאֹד וּפְרוּךְ מְאֹד אַחֲרֵי הָאָדָם הָרוּצָה לְתַפְסוֹ בְּמַצּוֹדָתוֹ וּפּוֹגֵעַ בְּהָאָדָם

בְּכָל עֵת וְהוּא עֹקֵר הַפָּנֵעַ רַע שְׁאֲנוּ מִתְפַּלְלִים בְּכָל יוֹם לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ. וְעַל
זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֵם: לְבָרְכָה: 'אִם פָּגַע בְּךָ מַגּוּל זֶה - מְשַׁכְּהוּ לְבֵית
הַמִּדְרָשׁ, כִּי זֶה עֹקֵר הַתְּקוּן שִׁימְשִׁיד מִחֻשְׁבְּתוֹ לְתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ
הַקְדוֹשׁ הַגָּדוֹל, שְׁעַל־יְדִיָּה בְּעֶצְמוֹ שִׁיזְכִּיר אֶת עֶצְמוֹ שֶׁהוּא בְּכָלֵל הַקְּבוּץ
הַגָּדוֹל עַל־יְדִיָּה; 'אִם אָכֵן הוּא נִמּוּחַ וְכו', כִּי מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַגָּדוֹל יוֹצֵא
מֵעֵין קְדוֹשׁ וְמִהוֹר כֹּזֵה שִׁיכּוֹל לְמַהֵר כָּל הַנְּפָשׁוֹת הִירֻדוֹת מְאֹד עַל־יְדֵי
הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת וְקְדוּשׁוֹת הַנוֹכְעִים מִמֶּנּוּ וּלְהַעֲלוֹתָם מֵעֶמְקַת הַבְּכָא
וּלְהַשִּׁיבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

וְעַל כֵּן מִי שֶׁזָּכָה לְהַכְלִיל בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה, צָרִיד לְחַזֵּק אֶת
עֶצְמוֹ מְאֹד וּלְהֶאֱמִין וּלְיַדַּע, כִּי כָּל נִקְדָּה טוֹבָה וְכָל אֵיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת
דְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר בְּכָל עֵת לְנִתֵּק אֶת עֶצְמוֹ מִמִּחְשָׁבוֹת רָעוֹת
וּלְהַמְשִׁיד עַל עֶצְמוֹ מִחֻשְׁבוֹת קְדוּשׁוֹת. וְכָל מִה שֶׁהוּא חוֹתֵר בְּכָל יְכָלָתוֹ
לַעֲשׂוֹת אֵיזָה טוֹב אַף־עַל־פִּי שְׂבִינוּ לְבִינוּ נַעֲשֶׂה עִמּוֹ מִה שֶׁנַּעֲשֶׂה וּכְבָר
הָיָה כֵּן אֲלֵפִים פְּעָמִים אַף־עַל־פִּי־כֵן שׁוֹם נִקְדָּה טוֹבָה אֵינוֹ נֶאֱבָר. כִּי
הַצִּדִּיק הֶאֱמִת שֶׁהוּא הָרֹאשׁ יְשִׁיבָה, רֹאשׁ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַקְדוֹשׁ מֵרִים
וּמִקְבִּץ וּמֵאֲסַף הַכָּל לְתוֹךְ בֵּית הַקְדְּשָׁה וּבּוֹנֶה מֵהֶם בְּנִינִים נִפְלְאִים עַל־יְדֵי
שְׁמַעְלָה בְּחִינַת אֲתֵּעְרוּתָא דְּלִתְתָּא מִמְּקוֹמוֹת נְמוּכִים כְּאֵלֶּה דִּיקָא שְׁוִיָּה
עֹקֵר תְּקוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּי בְּאֲתֵּעְרוּתָא דְּלִתְתָּא שֶׁל הָאָדָם הַבֹּעֵל
בְּחִירָה דִּיקָא וְכָל מִה שֶׁהוֹדְגָא נְמוּךְ יוֹתֵר אֲזִי יָקָר וְחָשׁוּב בְּיוֹתֵר כְּשֶׁעוֹלָה
מִשָּׁם אֵיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת דְּקִדְשָׁה, וְעַל־יְדִיָּה בּוֹנֵין הַצִּדִּיקִי אֶמֶת בְּחִינַת
מִשְׁכָּן וּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל דּוֹר עַד שְׁעַל־יְדִיָּה יִבְנֶה בְּאֶמֶת וּבִשְׁלָמוֹת גְּמוּר
הַבַּיִת הָאַחֲרוֹן שִׁיתְקַיֵּם לְעַד (שָׁם ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט פ"ב פ"ג פ"ז):

לב

יעקב אבינו, עליו השלום, כשפגע במקום ההוא שהוא מקום הבית המקדש זכה שם להשיג בשלמות ענין עצם נפלאות ומעלת האתערותא דלתתא כל שהוא ואיך שעל ידי זה דיקא נמשך מלמעלה הארה גדולה מבחינת אתערותא דלעלא, ואיך שהאתערותא דלתתא והאתערותא דלעלא נכללין יחד שזה בחינת כלליות כל היחודים, שנעשין על ידי עבודות ישראל. ועקר התקונים ויחודים אלו נעשין בשלמות בבית המקדש כמבאר כל זה בפנים היטב, ואז: "ויקח משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי". ובה תקן להכניס בלב כל הנפשות לדורות עד היום הזה שאפלו הנפשות הנפולין מאד שסוברים שבמקומם אין נמצא שם השם יתברך חס ושלום, ושכל בחינת התעוררות דקדשה שלהם אינו נחשב לכולם, ידעו הם גם כן ויאמינו באמונה שלמה שגם במקומם יש השם יתברך בכל מקום שבעולם. כי באמת יש השם במקום הזה גם כן כי "מלא כל הארץ כבודו", רק שאינו יודע מגדל ההעלמה בבחינת: "ואנכי לא ידעתי", אבל אם יתעורר באיזה בחינת אתערותא דלתתא וזכה למוצאו. והעקר בכח קדשת הבית המקדש ששם שרשי כל הנפשות ובו תלוי תקון כל הנפשות וכל העולמות, ובכח קדשת הצדיקי אמת העוסקים בכל דור בבנינו ומשם נמשך בחינת התעוררות התשובה לכל ישראל. אך אף על פירכין צריכין איזה התעוררות מלמטה גם כן (שם פ"ד פ"ה):

לג

'כָּל הַהִתְחַלּוֹת קְשׁוֹת' בְּמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּהּ, בְּפֶרֶט בְּעֵינֵינוּ הַתְּשׁוּבָה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְעוֹרֵר בְּאַמֶּת לְתְּשׁוּבָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׂתִינּוּצִין לֹא אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כְּדֵי שִׁתְּעוֹרֵר לְשׁוּב. אֲךָ אִי אֶפְשָׁר לְהוֹרִיחַ לֹא מֵאוּרֹו יִתְבָּרֵךְ כִּי אִם בְּשִׁשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה כִּי: "כָּל זֶר לֹא יֹאכֵל קֹדֶשׁ", וְאִם בֶּן מֵהֵיכָן הַהִתְחַלָּה. וְלִפְעָמִים בְּשֵׁהִשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵרַחֵם עָלָיו וּמִזִּירִים לֹא אִוְרוּ יִתְבָּרֵךְ לְתוֹךְ עֵמֶק הַחֲשָׁכוֹת שֶׁלֹּא וּנְפִילָתוֹ הַגְּדוֹלָה כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ בְּתְּשׁוּבָה, אֲךָ הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה כִּי לִפִּי עֵצֶם שְׁבִירָתוֹ לְשִׁבְרֵי שְׁבָרִים עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂיו הָרָעִים הַכֵּל הוּא אֲצֻלוֹ בְּחִינַת רַבּוּי אוֹר, וּמִזֶּה בָּא שְׁלִפְעָמִים מִתְּעוֹרֵר הָאָדָם בְּתְּשׁוּבָה עַל אֵיזֶה זְמַן וְאַחֲרֵכֶּךָ נֹפֵל מִזֶּה וְכֵן מְזַדְמֵן כַּמָּה פְּעָמִים. וְכָל זֶה מִחֲמַת שְׁלֹא תִקַּן עֲדִין אֶת כְּלָיו שְׂיוֹכֵל לְקַבֵּל הַהִתְעוֹרְרוֹת כְּרָאוּי וְזֶה בְּפֶרֶט.

אֲךָ בְּכָלל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ גַּם־כֵּן בְּחִינָה זֹאת שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַגְּאֻלוֹת וְחוּרֹו וְגָלוֹ וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים. אֲךָ אֶפְשָׁר לְפִי־כֵן: "יְמִין הַשֵּׁם רֹמְמָה" וְלְעוֹלָם יְדֹו עַל הַעֲלִיּוֹנָה, כִּי אֶפְשָׁר לְפִי־כֵן מְכַל בְּחִינַת גְּאֻלָּה וּמְכַל פְּעַם שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲשׂוּ תְּקוּנִים נִפְלְאִים הַרְבֵּה. וְאַפְשָׁר לְפִי שְׁאַחֲרֵכֶּךָ נִתְּגַרֵּה הַבַּעַל דָּבָר וְחוּרֹו וְקִלְקֻלוֹ, אֶפְשָׁר לְפִי־כֵן נִשְׁאָרוּ רְשִׁימוֹת הַרְבֵּה מִהַתְּקוּנִים הַזֵּה עַד שֶׁבִּהְיָה הַזֶּה אֵינוֹ חַיִּים בְּגֻלוֹת וַיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל אֵיזֶה הַתְּנוּצָצוֹת מִיִּדְעֵת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאַמּוֹנָתוֹ הַקְּדוּשָׁה. וְכִמּוֹ כֵּן מִמָּוֶשׁ הוּא בְּכָל זְמַן וּבְכָל אָדָם בְּפֶרֶט שְׁאַפְשָׁר לְפִי שְׁמִתְחִיל פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְנֹפֵל מִזֶּה בְּכָל פְּעַם אֲפִלּוֹ אִם הַנְּפִילָה

גדולה מאד רחמנא לצלן, אפלו מי שגופל חס ושלום, לעברות ממש רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן כל מה שהתחיל איזה התחלה טובה בכל פעם אינו נאכד לעולם. כי אף-על-פי שבשעת הנפילה נתקלקל הכל אף-על-פי-כן נשאר רשימה טובה מכל עבודה ועבודה ומכל התחלה והתחלה. ואלו הרשימות הם תקונים נפלאים והם נצרכים ומכרחים מאד אל בגין הקדשה שצריכין להקים.

כי אנחנו צריכים עכשו שיבא משיח צדקנו ויגאלנו גאלת עולם וצריכין להקים בגין הקדשה בגין שלם בדרך נפלא שלא יהרס לעולם, וצריכין לאסוף כל נדחי ישראל ולקבצם יחד בקדשה שנית ולא ישאר שום ניצוץ ונשמה נדח בחוץ, כי הוא יתברך חושב מחשבות ברחמיו לכל ידח ממנו נדח. ועל כן צריכין לבגין זה כלים רבים לאין מספר וצריכין לזה כלי אמנות הרבה בלי שעור. על כן כל מה שאחד מישראל עושה עכשו איזה דבר שבקדשה הן למוד התורה ותפלה וצדקה ושאור מצוות - הכל הוא יקר מאד בעיני השם יתברך והוא נצרך מאד להצדיק האמת העוסק בתקון כל הנשמות ותקון כל העולמות ולבגין הקדשה שהוא עוסק לבנות.

ועל כן אף-על-פי שזה האדם שעשה הדבר שבקדשה או עסק כבר קצת בעבודת השם ימים או שנים ונפל אחר-כך, אפלו אם נפילתו גדולה מאד רחמנא לצלן, ואפלו אם חזר ונתעורר לעבודת השם וחזר ונפל וכן היה כמה פעמים אין מספר יהיה איד שיהיה, אף-על-פי-כן תדע ותאמין באמונה שלמה, שאין שום דבר ולא שום עבודה קלה

נאבד לעולם, ואפלו התעוררות בעלמא ומחשבה טובה אינו נאבד לעולם וכמוכא בזהר הקדוש, 'לית רעותא טבא דאתאבד', כי תכף כשנתעורר באיזה התעוררות בעלמא ומכל שכן כשעושה איזה עבדא דקדשה, אזי תכף חוטף אותו הצדיק האמת שבכל דור העוסק בתקון נפשות ישראל ומכניס אותו למקום שמכנים, לצורך הפנן הנפלא והנורא שהוא עוסק לבנות להכנים לשם כל הנדחים שבעולם ולא ישאר אחד מהם בחוץ.

כי כשמקרב האדם את עצמו אל הקדשה אפלו רק בבחינת שכנות כמו שכן שדר אצל בעל-הבית רק לפי שעה אף-על-פירכן גם על-ידיזה נתוספים הבתים הקדושים של התפלה ברבוי עצום בלי שעור וערך ומספר ונעשין על-ידיזה שעשועים גדולים למעלה בלי שעור אף-על-פי שאחר-כך נתרחק חס ושלום, כמו השכן שיוצא אחר-כך מבית הבעל הבית ונתרחק ממנו. וכמו שרואין בחוש, למשל כשיש תשעה אנשים אפלו אם כלם צדיקים גדולים אף-על-פירכן אין יכולין לומר דבר שבקדשה ברכו או קדיש וקדשה. וכשבא אצלם אדם אחד אפלו פחות שבפחותים מן השוק מצרפין אותו למנן עשרה ונגמר על ידו אמירת הדבר שבקדשה. אף-על-פי שתכף ומיד חלף הלך לו וחזר אל השוק, אף-על-פירכן כמה שעשועים גרם להשם יתברך כי כל הקדשה נגמר על ידו. וכן אפלו אם היו שם כמה מנינים בלעדו אף-על-פירכן כל מה שנתוסף אליהם עוד נפש אחת מישראל נתוסף קדשתו וכבודו יתברך יותר ויותר כי ברב עם הדרת מלך. אדרבא, כל מה שנתוסף נפש אחת

אל קבוץ גדול דקדשה נעשה על-ידיה תקונים נפלאים ונוראים ביותר במבאר בפנים.

נמצא שכל מה שהאדם עושה איזה עבדא בעלמא בעבודתו יתברך אף-על-פי שאחר-כך נעשה עמו מה שנעשה חס ושלום, אף-על-פי-כן זאת העבדא אינה נאבדת לעולם וכבר נצטרפה אל הבנין הנפלא ונרמה תקון גדול לבנין הקדשה ונתרבו כמה אלפים ורבי רבבות בתים על ידה. ואם יחזק את עצמו כל פעם כל ימי חייו להתחיל בכל פעם מחדש בעבודתו יתברך אפלו אם יעבר עליו מה שיעבר, אזי סוף כל סוף יתקבצו כל אלו התקונים שגם בכל עבודה ובכל התחלה וכלם יתקבצו לעזרתו לשוב להשם יתברך באמת "וְאִם רָאִיתָ מַצֵּר - אַחֲרֵיתָ יִשָּׁא מָאד", ואזי יראה מה שפעל על-ידי כל עבדא שבקדשה כי אין שום דבר נאבד לעולם וכנ"ל. (הלכות תפלת ערבית הלכה ד' אות ל"ד):

לד

עקר ההתחזקות של כל אדם, כי איך שהוא צריך לחזק את עצמו לבל יפל יותר חס ושלום, ועקר ההתחזקות הוא על-ידי השם, הינו על-ידי שם ה' ושם הצדיקים אמתיים אשר שמם נקרא עליו שזה בחינת שם ה', כי שמו יתברך משתף בשמם, כי זה עקר ההתחזקות והשמחה מה שזכינו ש'לא עשני גוי והבדילנו מן התועים', ושם ישראל נקרא עלינו שזה בחינת שם ה' כי שמו יתברך משתף בשמנו. וזה עקר תקותנו וישועתנו "כִּי לֹא יִפֹּשׂ ה' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל" וזה עקר הפטחון שלנו כי בשם קדשו בטחנו. ובזה יכול לחזק את עצמו אפלו הקל שבקלים והגרוע

שִׁבְגָרוּעִים אָפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, מֵאַחַר שֶׁעָדִין שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו צָרִיד לְחֹזֶק וְלַהֲחִיּוּת אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה מָאֵד.

מִכָּל-שָׁכֵן מִי שֶׁזָּכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת - שֶׁבָּהֶם עָקַר הַגְּדֵלָת שֵׁם ה', בּוֹדֵאי צָרִיד לְשִׁמּוֹחַ מָאֵד בְּמָה שֶׁזָּכָה לְהִיּוֹת שְׁמֵם נִקְרָא עָלָיו. כִּי בְּאֵמֶת מֵאַחַר שֵׁשֶׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֵינוּ אָנוּ מַחֲבִים לְשִׁמּוֹחַ כָּל יְמֵינוּ לְעוֹלָם, כִּי עָדִין יֵשׁ לָנוּ תְּקוּהָ לְכָל הַטּוֹבוֹת וּלְכָל הַיְשׁוּעוֹת וּלְמַחֲלֵיל עוֹנוֹת שֶׁמָּהֶם עָקַר הַדְּאִגּוֹת וְהַעֲצָבוֹת בְּבַחֲיִנַּת: "אֲדַאֲג מִחֲמַאֲתִי", כִּי תִכַּף בְּשׂוֹזָכְרִים בְּשֵׁם ה' וּמַחֲיִין אֶת עֲצָמָם בְּזֶה מָאֵד בְּמָה שֵׁשֶׁם ה' וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ זֹכִין לְמַחֲלֵיל עוֹנוֹת כִּי מִשֵּׁם נִמְשָׁךְ מַחֲלֵיל וּסְלִיחָה וּכְפָרָה לְכָל הָעוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְכִפֹּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׂמֹךְ'. כִּי כָל הַסְּלִיחוֹת וְהַכְּפָרוֹת נִמְשָׁכִין מִשְׁלֹש-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשֵּׁם ה', בְּבַחֲיִנַּת: "אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבִי עַל פָּנֶיךָ וְקִרְאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ", וְעַל-יְדֵי-זֶה "וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחֻן" וְכו', וְנֶאֱמַר: "וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה' וַיַּעֲבֵר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא" וְכו', שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַתְּגָלוֹת הַשְׁלֹש-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהוּא רַק לְמַעַן שְׂמוֹ וְתִפְרֹד הַמְּשִׁתָּף בְּשִׁמְנוֹ (הַלְכוֹת שֶׁבַת הַלֵּכָה ה' אוֹת ט"ו):

לה

כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּתַפְלָה וְעִבּוּדַת הַשֵּׁם וּבְכָל פַּעַם מִתְבַּלְבֵּל וְנוֹפֵל מֵעִבּוּדָתוֹ וְאֵזִי דֶרֶךְ הַפֶּעַל דִּכְרָ לְהַתְגַּדֵּר בּוֹ וְרוֹצֵה לְהַפְּיִלוֹ מֵעִבּוּדָתוֹ לְגַמְרִי, מֵאַחֵר שְׂרוּאָה שְׂאִינוּ יָכוֹל לְגַמֵּר אֶת תַּפְלָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוּת, עַל־יְדֵי הַבְּלִבּוּלִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּכָל פַּעַם בְּאֶפֶן אֲחֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְחַזֵּק וּלְהַתְחַזֵּק מְאֹד וְלִידַע וּלְהֶאֱמִין, שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֵת מַעֲלָה גַם מְעַט עִבּוּדָתוֹ וְתַפְלָתוֹ הַמְטַרְפּוֹת וְהַמְבַלְבֵּלוֹת. כִּי עֶקֶר עֲלִית כָּל הַתַּפְלוֹת וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הַכֹּל הוּא רַק עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֵת, כִּי אִפְלוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת הַרְבֵּה, גַּם כֵּן אֵינוּ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת עִבּוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוּת לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֵת, וְזֶה הַצַּדִּיק מַעֲלָה גַם כָּל הַתַּפְלוֹת וְהַעֲבֻדוֹת הַמְטַרְפּוֹת, כִּי מְבַרֵּר מְעַט הַטוֹב שֶׁבָּהֶם וּמַעֲלָה אוֹתוֹ וּבּוֹנֶה מֵהֶם בְּנִינִים נִפְלְאִים. וְעַל כֵּן אֲדַרְבֵּא, כָּל מִי שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁהַבְּלִבּוּלִים מִתְגַּבְּרִין וְתַפְלָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ בְּקִמְטוֹת גָּדוֹל הוּא צָרִיךְ לְהַתְחַזֵּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד וּלְהַתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ לְהַתְחַזֵּק בְּתַפְלָה וְעִבּוּדָה, בְּכָדִי שִׁיחִיָּה עַל־יְדֵי־זֶה חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת הַרְבֵּה שֶׁל נִקְדוֹת טוֹבוֹת שִׁישׁ בְּכָל עֲבֻדָה וְעִבּוּדָה, וְאֵזִי יִתְעוֹרֵר הַצַּדִּיק בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר לְהַגְבִּיֵּה וּלְהַעֲלוֹת הַחֲבִילוֹת הַקְדוּשׁוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁעֹסֵק בָּהֶם (שֵׁם הַלֵּכָה ו' אוֹת ט'):

לו

יש שלש קלפות שמרחיקין את האדם מהשם יתברך. אחד מגיע אליו ומזיקו בראשו ומכניס במחו ודעתו מחשבות רעות של ממון ושאר תאוות. ואחד מגיע אליו ומזיקו ללבו ומכניס חמדה גדולה בלבו שיחמד מאד לכל התאוות רחמנא לצלן, אך אף-על-פי-כן היה אפשר שישאר בו עדין איזה נקדה טובה שעל-ידי-זה יחזר ויתגבר על תאות הלב ועל המחשבות שבמה. אבל יש עוד קלפה שלישית שקשה מכלם, שעקר עסקה להשליך ולהפיל את האדם ולהחליש דעתו שיהיה נסוג אחור לגמרי חס ושלום מהשם יתברך ומהצדיקים בבחינת: "נזורו אחור", ואומר לו: 'מה לך ליגע עצמך אצל החסידים והיראים אמתיים, מאחר שאתה רואה שאתה אצלם כבר זמן רב ועדין כל המחשבות רעות ותאוות הלב בתקפם, ולמה אתה מתיגע בהנם, שוב לאחוריד לרוץ אחר פרנסתך ואחר הממון וכיוצא בשאר העולם'. וקלפה זאת קשה מכלם, כי כל זמן שהאדם מחזיק את עצמו איך שהוא יש לו תקנה, כי ההתקרבות לבד שמתקרב ליראים וכשרים זה בעצמו יקר מאוד אפילו אם לא יקבל שום קדשה כלל חס ושלום, ואפילו אם נדמה לו שהוא גרוע עכשו יותר מבתחלה, הלא הוא יודע האמת שלא ההתקרבות אליהם גרמה לו זאת חס ושלום, כי בודאי אם היה שומע לעצתם בודאי היה טוב לו מאוד בזה ובבא. רק מחמת שפח הבחירה גדול מאוד וממילא נעשה עמו מה שנעשה, אם כן מי יודע מה היה נעשה עמו אם לא היה מתקרב כלל, כי בודאי אם לא היה מתקרב כלל אז היה גרוע יותר ויותר. ואל יאמר

מה היא שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי אין אדם יודע מה שיעבר עליו כל ימיו, כי האורב יושב ואורב עליו בכל יום ובכל עת ובודאי כבר נצל מהרבה פח יוקשים על ידי פח ההתקרבות לבד (שם אות י"ב):

לו

רב הנפילות של האדם הוא מחמת שכבר נתעורר במה פעמים להשם יתברך ונפל מזה. ובאמת הוא להפך, כי הלא אפלו מי שחטא כל ימיו ולא נתעורר בתשובה כלל, אם ישוב לבסוף מוחלין לו, כמו שאמרו רבותינו זכונם לברכה. מכל שכן בשנתעורר במה פעמים וחזר ונתרחק וכן היה במה פעמים, שבודאי יש לו תקנה ובודאי בנקל לו יותר לשוב להשם יתברך באמת, כי 'לית רעותא טבא דאתאביד' (שם הלכה ו' אות ז):

לח

בשעת החרבן והנפילה אנו מקבלין חיות בהעלם גדול, דיקא מבחינה עליונה מאוד שהוא סוד בחינת: 'כפא דמתכסיא' וכו' רק שאין החיות נמשך כי אם מעט דמעט ובהעלם נפלא, ואז צריכים לחפש אחר השם יתברך מאוד ולהתחזק ולטען כל זאת עם השם יתברך, הלא באמת אתה נעלם בינינו גם עתה לכן הודיענו נא, איזה מקום פבורך ואל תוסף להסתיר פניך מאתנו. שזה בחינת מה שטען הנביא בסוף הקינות, "אתה ה' לעולם תושב כסאך לדור ודור" בחינת כפא הנ"ל.

"למה לנצח תשכחנו וכו' השיבנו ה' אליך" וכו'. ועלי ידי כל זה שישפש גם אז אחר כבודו יתברך יזכה שתתהפך הירידה לעליה ויזכה לקבל החיות דקדושה הגבוהה הנ"ל באתגליא ובשפע גדול (שם אות י"ז כ"ג):

לט

עקר תקון פגימת הלכנה הוא עלי ידי התחזקות שבא עלי ידי שמחה, בחינת: "פי חדות ה' היא מעונכם", וזה שהזהיר השם יתברך במה פעמים את יהושע "חזק ואמץ", כי יהושע הוא בחינת לכנה במאמר רבותינו זכרונם לברכה, (שם אות מ"ט):

מו

מלחמות עמלק שהוא מלחמת היצר היא מלחמה ארבה מאד, ועקר הכנעתו הוא עלי ידי התחזקות, שבכל מה שעובר על האדם כל ימי חייו יהיה חזק מאד לבלי להניח להפיל את עצמו בשום אפן, בבחינת: "ואציעה שאול הנד". וגם משם יקרא ויצעק אל ה' בכלות הנפש בבחינת: "מבטן שאול שונתי" וכו'. וזה עקר דרך התשובה שאנו עוסקים להמשיך בימים הנוראים הקדושים ראשי השנה ועשרת ימי תשובה ויום כפרים וזה עקר נצחון המלחמה שאנו עוסקים בימים הללו. כי כל זמן שהאדם אינו מיאש את עצמו ומחזק את עצמו להתחיל בכל פעם מחדש איך שהוא, הוא נקרא נוצח את המלחמה, כי באמת לשם המלחמה, כי אי אפשר להאדם בעצמו לנצחו במאמר רבותינו זכרונם לברכה: 'אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו' וכו', כמו שכתוב: "מלחמה לה' בעמלק" וכו',

רק שהאדם מחייב לחזק את עצמו בכל פעם מחדש לבלי להיות נסוג אחור ממלחמה הזאת ולבלי ליאש את עצמו בשום אופן. וזה מרמז בדברי הזהר הקדוש שאמר: 'מאן נצח מאן דאחיד מאני קרבא בידוהי' (מי מנצח? מי שאוחז כלי הקרב בידו), כי ודאי במלחמה הזאת אין רואין עדין בחוש מאן נצח, כי עדין המלחמה ארבה מאד והגלות מתגבר ועל כל אחד עובר מה שעובר, אף-על-פי-כן כל זמן שאוחזין עדין הפלי זון בידינו ועקר הפלי זון שגלנו הוא תפלה, כמבאר במקום אחר, וכל זמן שאין אנו מיאשין עצמנו ממלחמה הזאת חס ושלום, ואוחזין עדין הפלי מלחמה בודאי אנחנו מנצחים, כי כל זמן שהאדם מחזק את עצמו בתפלה וצעקה להשם יתברך הוא בכלל מנצח את המלחמה, כי זה עקר הנצחון כנ"ל (שם אות נ"ד):

מא

העקר הוא אמונה שהוא בחינת שבת, כי כל זמן שיש לו אמונה, בודאי ישוב אל השם יתברך באמת, ועל כן צריך האדם לחזק את עצמו על-ידיהו בעצמו, דהינו על-ידי מה שהפעל דבר והסמרא אחרא רוצה להפילו חס ושלום, על-ידיהו בעצמו יחזק את עצמו, כי הבעל דבר מתנפל בנפשו להפילו בכל עת מחמת שמכנים בלבו שפגם וקלקל כל כך עד שאי אפשר לו עוד לשוב ולתקן עברות ופגמים פאלו, בפרט כפי מה שיש אנשים שבאמת קלקלו הרבה מאד, כמו שהם יודעים בעצמם שעברו עברות רבות גדולות וחמורות ימים ושנים הרבה רחמנא לצלן. ויש שכבר התחילו כמה פעמים בתשובה ובעבודת השם ואחר-כך נפלו כמו שנפלו, כל אחד ואחד כפי נפילתו, רחמנא לצלן,

ועל כן מכנים הבעל דבר בלבם בכל פעם שכבר אפס תקותם לפי עצם הפגמים האלה, אבל באמת בזה בעצמו יכול האדם להחיות ולחזק את עצמו, כי מאחר שיודע ומאמין עדיו, שעברה היא פגם גדול שעל ידה פוגמים בכל העולמות עליונים, אם כן יש לו אמונה עדיו ומאחר שיש לו אמונה עדיו בודאי יש לו תקנה בלי ספק, כי מאחר שהוא מאמין שיכולין לקלקל בודאי יכולין לתקן גם כן.

כי זה ידוע שהאפיקורסים והמחקרים אינם מאמינים כלל שמקלקלים על-ידי עברה בעולמות עליונים, שמזה נמשך מה שגוונים טעמים של הבל ושקר למצוות ועברות של תורה. אבל אנחנו עם קדוש שאנו מאמינים שהעברה חס ושלום, היא פגם גדול מאד בעולמות עליונים וכו' ומחמת זה רוצה הבעל דבר להפילו חס ושלום. והוא אדרבא, על-ידיה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו מאחר שיש לו אמונה עדיו. כי עקר פונת הבעל דבר הוא שרוצה להפיל אותו כל כך עד שיפיל אותו לכפירות גמורות חס ושלום, שיאמר: "לית דין ולית דין", וכמו שאמרו רבותינו וזכרונם לברכה: 'היום אומר לו עשה כך וכו' עד שאומר לו לך ועבד עבודה זרה, וכמו שאנו רואים בכל דור כמה וכמה שבאו למה שבאו רחמנא לצלן, על-ידי נפילות וחלישות הדעת כאלו שהכנים בהם הבעל דבר.

על כן צריך האדם להשכיל על דרכיו ולחוס על חיו ולחזק את עצמו בכל עת בכל מה שיוכל יהיה איד שיהיה. ועל-ידיה בעצמו יחזק את עצמו על-ידי שיש לו אמונה עדיו שפוגמין הרבה על-ידי עברות

כנ"ל. כי כל זמן שיש לו אמונה יש לו תקנה ובדאי יכולין לתקן הכל, כי "כל מצוותיך אמונה". כי עקר המצוות הם לבוא על ידם לאמונה שלמה, כדי להכיר את מי שאמר והיה העולם, וכל זמן שיש להאדם נקדה מהאמונה הקדושה יש לו תקנה עדיו, כי בודאי יש עצות באלו שגם הוא יכול לחזור להשם יתברך בנקל על ידי איזה נחת רוח שיעשה להשם יתברך במקום שהוא, שעל ידי זה יזכה לשוב אליו באמת על ידי כך הצדיקי אמת, עד שיכול לזכות לתשובה שלמה כל כך עד שיתהפכו כל העוונות לזכיות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכנ"ל (הלכות תחומין הלכה ה').

מב

מי שנפל חס ושלום, למקומות הרחוקים מהקדושה מאד עד שפכיכול אי אפשר למצא שם אלקותו יתברך, כי על מקומות אלו נאמר: "וכבודי לאחר לא אתן". אך באמת גם הם מקבלים חיות ממנו יתברך רק שהחיות אלקות אשר שם באלו המקומות הוא סתום ונעלם מאד בסוד חלל הפנוי. ודיקא אלו המקומות מקבלין חיות מבחינה עליונה מאד בחינת המאמר סתום. ועל פני עקר עצתו שישפש ויבקש את השם יתברך גם משם, כי באמת גם שם נעלם השם יתברך רק שאי אפשר למצוא שם בשום שכל וסברא כי אם על ידי הבקשה והחפוש בבחינת: "איה מקום כבודו". ומי שרוצה להכנס אל דרכי הקדושה באמת אי אפשר לו לכנס בשלמות כי אם בשמנסין אותו בבחינה זאת שנופל למקומות כאלו. וכשמחזיק את עצמו על פני הנ"ל אז יזכה שתהיה הירידה תכלית העליה, כמבאר בפנים.

ועקר ההתחזקות הוא שידע חסרון דעת האנושי שבאמת אין לנו שום שכל כלל כמו שכתוב: "כי פער אנכי מאיש" וכו' ואנו מחיבים לבטל ולהשליך שכלנו לגמרי רק להאמין בדברי הצדיקי אמת, שבאמת יש חיות אלקות אפלו במקומות הרחוקים מאד מאד, רק שאי אפשר בשום שכל אנושי למצא שם פבור אלקותו ויתברך מאחר ששם פנוי מאלקותו ויתברך, בבחינת: "וכבודי לאחר לא אתן", רק צריכים שם לחפש ולבקש "איה מקום כבודו" כנ"ל ורק על-ידיה יעלה בתכלית העליה כנ"ל.

כי עקר חיות והתחזקות של הרחוקים מאד שנפלו למקומות פאלו שהם מבחינת חלל הפנוי כנ"ל עקר החיות שלהם הוא בבחינת רפיכא, כי אין רואין שם שום אור והוא דק מן הדק והוא נדחה ונתעלם בפני כל הנבנם לשם בדרך דבר הדרך שנדחה בפני כל. ושם דיקא זהו עקר ההתחזקות על-ידי בחינת רפיכא הנ"ל שהוא בחינת: "הרפו ודעו כי אנכי אלהים" כו', ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, 'לעולם יהא אדם רך פקנה ואל יהיה קשה כארו', כי קנה - אפלו כל הרוחות שבעולם אין יכולין להזיזו ממקומו, דיקא על-ידיה שהוא רך ונכפף בפני כל ואף-על-פי-כן הוא חזק ואמין מאד בשרשו ואין יכולין הרוחות לעקרו ממקומו, מה שאין כן אם היה קשה כארו וכו', וכמו כן במקומות פאלו שהם בחינת חלל הפנוי והרוח סערה של הסטרא אחרא מתגבר שם מאד שם אסור להפגם בקשיות ותרוצים כלל, בבחינת: "אל תקשו לבבכם", כי שם עקר ההתחזקות דיקא על-ידי שהוא רך פקנה ועל כל השאלות והמניעות והקשיות והבלבולים הן מעצמו הן מאחרים על כלם

לא ישיב דבר, בבחינת: "ואהי כאיש אשר לא שומע ואין תוכחות",
 כי הקשיות והבלבולים הבאים משם אי אפשר לישבן כנ"ל. ואף-על-פי
 כן יהיה חזק באמונה מאד פקנה הרך הנשרש במים שאף-על-פי שנראה
 בנכפף מפני הרוחות אף-על-פי-כן הוא חזק בשורשו מאד. כמו כן צריך
 האדם שיהיה חזק באמונתו אשר קבלנו מאבותינו ורבותינו ולא ישמע
 לשום קשיא ובלבול הבאים ממקומות כאלו ולא ישיב עליהם כלל, כאלו
 אין בפיו מענה עד שנדמה להם כאלו הוא נכפף בפניהם חס ושלום.
 ובאמת זהו עקר התחזקותו בבחינת רך פקנה כנ"ל, כי שם במקומות
 כאלו אם ירצה להכנס שם בקשיות ותרוצים, אזי ישאר בחשך
 לגמרי, כי אי אפשר לישב הקשיות והבלבולים הבאים משם. על כן צריך
 שם להיות רך בחינת רך פקנה לבלי להשיב דבר רק להיות חזק בשורש
 גדול, הינו להתחזק באמונה שלמה ולבקש ולחפש את השם יתברך גם
 משם בבחינת: "איה מקום פבורי" הנ"ל ואז דיקא יופה לתכלית העליה
 כנ"ל. ועקר תקון העולם בשלמות שיהיה על-ידי משיח בן יוסף ומשיח בן
 דוד הוא רק על-ידי בחינת רך פקנה הנ"ל ועל כן נקרא יוסף "אברהם"
 ודרשו רבותינו זכרונם לברכה: 'אב בחכמה ורך' וכי, הינו אף-על-פי
 שהוא אב בחכמה אף-על-פי-כן הוא רך פקנה, וכן בדרך נאמר: "ואנכי
 היום רך ומשוח מלך". ובענין זה של בחינת רפיא יש הרבה לדבר, אבל
 אי אפשר לבאר בכתב והמשפיל החפץ באמת יבין מדעתו, איך צריכים
 להיות רך פקנה ואף-על-פי-כן יהיה חזק בשורשו מאד ואדרבא, על-ידי
 הרכות על-ידי-זה עקר חזקו ותקפו לנצח (שם הלכה ו' אות ח):

מג

הַצִּדִּיק נִקְרָא תָמָר, בְּחִינַת: "צִדִּיק כְּתָמָר יִפְרֹחַ", כִּי תָמָר לְשׁוֹן תְּמוּרָה, כִּי הַצִּדִּיק מִמִּיר וּמַחְלִיף הַכֹּל לְטוֹבָה וְכָל הַקְטְרוּגִים מְהַפֵּךְ אוֹתָם לְזָכוֹת, בְּבְחִינַת: "אִם יֵשׁ עָלָיו מִלֶּאֱדָם מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף" - "מִנֵּי אֶלֶף" דִּיקָא, שְׁדִיקָא מִנֵּי אֶלֶף הַמְקַטְרָגִים נַעֲשֶׂה הַמִּלֶּאֱדָם הַמְלִיץ, כִּי כָּל מִה שֶׁמְתַרְבִּים הַמְקַטְרָגִים יוֹתֵר הוּא מְמַלֵּץ עַל־יְדִיָּוָה לְטוֹב יוֹתֵר, עַל שְׂאֵף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מוֹצֵא בּוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, כִּי כָּל אֵלּוּ הַמְקַטְרָגִים עַל הָאָדָם הֵם בְּעֶצְמָם אוֹתָם שֶׁהִסִּיתוּ אוֹתוֹ לְחַטָּא כְּמֹאֲמֵר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָּתָהּ: 'הוּא הַמְּסִית הוּא הַמְקַטְרָג'. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְתַרְבִּים חֵם וְשָׁלוֹם, הַמְקַטְרָגִים מְאֹד, אֵיזוֹ עוֹמֵד הַמִּלֶּאֱדָם הַמְלִיץ וּמְהַפֵּךְ הַכֹּל לְזָכוֹת דִּיקָא כִּי טוֹעֵן הֲלֹא אֲדִרְבָּא, מֵאַחֵר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מְקַטְרָגִים הִרְבֵּה כָּל כֵּךְ אִם כֵּן הָיָה לוֹ יִצְרִין רָעִין וּמְסִיתִין הִרְבֵּה. וְאִם כֵּן אֲדִרְבָּא, הוּא פֶּלֶא גָדוֹל אֵיךְ הִתְחַזַּק אִישׁ כְּזֶה נֶגֶד מְסִיתִים הִרְבֵּה כָּל כֵּךְ לְחַטָּא אֶף־עַל־פִּי־כֵן אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה שֶׁל אִיזָה מִצְוָה שֶׁעָשָׂה, וְזֶה בְּחִינַת: 'מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף' דִּיקָא, שְׁדִיקָא מִנֵּי אֶלֶף הַמְקַטְרָגִים עַל־יְדִיָּוָה בְּעֶצְמוֹ הוּא מְמַלֵּץ עָלָיו כִּי אִם כֵּן אֵין חֲדוּשׁ כָּל כֵּךְ בְּמִה שֶׁחָטָא כָּל כֵּךְ מֵאַחֵר שֶׁהָיָה לוֹ מְסִיתִים רַבִּים כְּאֵלֶּה. אֲדִרְבָּא, זֶהוּ חֲדוּשׁ גָּפֶלֶא אֵיךְ הִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹת אִיזָה טוֹב בְּעֶלְמָא מֵאַחֵר שֶׁעָמְדוֹ עָלָיו חִלּוֹת רַבּוֹת כְּאֵלּוּ, וְעַל כֵּן הַצִּדִּיק שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה נִקְרָא תָמָר, שֶׁמִּמִּיר וּמַחְלִיף הַקְטְרוּגִים לְזָכוֹת הַגָּ'ל (שֵׁם אוֹת ט"ו):

מוד

עקר קיום האדם והתחזקותו בעבודת השם יתברך הוא על-ידי שכולל שני הדרכים הנ"ל באות מ"ב מ"ג ביחד וזה בחינת: "טובים השנים מן האחד - שאם יפל האחד יקים את חברו", כי הם מחזקין את כל אדם לכל יפל בשום אופן בעולם. כי לפעמים מחזקין את עצמו על-ידי הנקודות טובות שמוצאין בעצמו עדין. ולפעמים נופל חס ושלום גם מזה עד שאינו יכול להחיות את עצמו בשום דבר מחמת גדל ההעלמה וההסתרה וחשכות וכבודות לב שנמשך עליו. ואז צריך להחיות את עצמו על-ידי הפקשה והחפוש אחר השם יתברך, בבחינת: "איה מקום כבודו" הנ"ל, שמזה הדרך אי אפשר להפעל-דבר לבלבול ולהפילו על-ידי שום בלבול בעולם. כי אף-על-פי שיכנים בדעתו חס ושלום, שאפס תקוה מחמת שקלקל מאד. ואף-על-פי שהאמת הוא כך וגם עתה הוא כמו שהוא, אף-על-פי כן מאחר שפבר גלו לנו הצדיקי אמת שאפלו במקומות הרחוקים מהקדשה מאד עד שהם בבחינת מקומות המטנפים, שנאמר עליהם: "וכבודי לאחר לא אתן", אף-על-פי-כן צריכין לבקש ולחפש גם משם את השם יתברך ולעלות על-ידי-זה דיקא לתכלית העליה לבחינת איה מאמר סתום. על כן בודאי תמיד יקום על עמדו. הגם כי בבחינת הדרך הזה של איה לבד גם כן אי אפשר להיות לעולם בתמידות כי צריכין לעלות ממקומות הנ"ל אל הקדשה לגמרי במקום התגלות כבודו כי זה עקר הקדשה שיתגלה כבודו יתברך (כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן" תנינא סימן

י"ב במאמר ואיה הנ"ל). אך ממילא כשמחיה ומחזק את עצמו על-ידי בחינת איה הנ"ל בתוך כך יזכה שהשם יתברך ירחם עליו ויאיר עיניו, שיחזר וימצא הנקודות טובות שיש בו עדין שהם מבחינת התגלות כבודו יתברך. וזה הדרך של החפוש אחרי הנקודות טובות הוא בחינת "אברהם", והדרך של הפקשה והחפוש איה מקום כבודו הוא בחינת "יצחק", ו"יעקב אבינו" הוא הברית התיכון שכולל שני הדרכים הנ"ל יחד, ועליו נאמר והחוט המושלש לא במהרה ינתק, כי על-ידיה זוכין לעמוד בקדשותו לעולם כנ"ל (שם אות י"ט):

מה

ענין מה שדיקא בשעת התגברות החשך והירידה וההסתרה שבתוך ההסתרה או דיקא עקר זמן ההתקרבות וההתעוררות לתשובה באמת, עין ראש-חדש אות י"ג.

כשמגיעין לתכלית הירידה וההסתרה חס ושלום, אזי דיקא מקרבין להשם יתברך בתכלית הקרוב כביכול, כי שם פתכלית ההסתרה והירידה חס ושלום, שם מלבש השם יתברך בעצמו כביכול בלי לבוש בבחינת: "ועברתי בארץ מצרים וכו', אני ולא מלאך" פירע. נמצא שאז דיקא בשוובה לגלות ההסתרה יכולין להתקרב אליו יתברך באמת, כי אז דיקא סמוכין אליו מאד, ועל כן אזי דיקא יכולין להתקרב אליו יתברך ולחזר בתשובה. אך צריכין לזה דעת גדול לידע זאת ולכונן השעה שמגיעין לתכלית ההסתרה, ולדעת שאזי דיקא מקרבין אליו יתברך מאד שעל-ידיה מהפכין ההסתרה לדעת. כי כשאין יודעין זאת

תוכל להתגבר באמת ההסתרה חס ושלום, עד שיפל מהדעת לגמרי ויתרחק ביותר חס ושלום. כי ההסתרה שהיא בחינת התגברות הסטרא אחרא כל זה נמשך מבחינת שבירת כלים שהיה עלידי רבוי אור.

נמצא שאף על פי שבדאי ההסתרה היא ירידה גדולה מאוד מאחר שנסתר ונעלם ממנו אלקותו יתברך חס ושלום, עם כל זה מאחר שכל זה נעשה עלידי בחינת רבוי אור, נמצא שבאמת מלבש שם דיקא אור גדול ונורא מאוד כי שם מלבש הוא יתברך בעצמו כביכול. על פן צריכים לזה חכם גדול במעלה גדולה מאוד שיופך לדעת כזה, עד שיוכל לגלות כל ההסתרות אפלו ההסתרה שבתוך הסתרה ולהפכה לדעת, ודיקא אז יקרב את ישראל לאביהם שבשמים ויחזירם בתשובה כנ"ל.

וזה בחינת יציאת מצרים שאז הגיעו לתכלית הירידה כידוע, וזה בחינת: "רדו שמה" בגמטריא שני מאות ועשר כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, הינו שאז הגיעו לתכלית הירידה. אך משה רבנו זכה לדעת כזה עד שאז דיקא זכה לגלות ההסתרה ולהפכה לדעת ועלידי זה נגאלו אז דיקא.

וזה בחינת קדוש החדש שהיו עוסקים בזה גדולי חכמי ישראל שהיו בקיאים בסוד העבור. כי קדוש החדש הוא גם כן בחינת התגלות ההסתרה בעת שהיא בתכלית הפגם הנ"ל כי הלבנה היא בחינת מלכות ופגימת הלבנה היא בחינת הסתרה שמשם יניקת הסטרא אחרא כידוע, ועקר חיות המלכות הוא בחינת אור הדעת והחכמה שנמשך ממי

החיים, וזה בחינת מה שהלכנה מקבלת הארתה מהשמש שהוא בחינת דעת הנ"ל. ודקא כשהיא סמוכה לשמש מאד ועומד כנגדה בתכלית הקרוב, אז היא בתכלית ההסתרה והמעוט ואינה מאירה להעולם כלל כידוע, ואזי כשמוגיעה לתכלית המעוט וההסתרה אזי תכף מתחלת להתמלאת ואזי היא בחינת מולד הלכנה כידוע. ועל כן היו עוסקים בזה חכמים גדולים כי צריך לזה דעת גדול שיוכל להפך תכלית ההסתרה והידידה לבחינת דעת כנ"ל, ועל כן קדוש החדש הוא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל ונאמר בענין יציאת מצרים כי הכל ענין אחד כנ"ל. ועל כן שרש התשובה בראש חדש כמבאר במקום אחר כי התגלות ההסתרה הנ"ל זה עקר התעוררות לתשובה. ועל כן נוהגין להתעורר בתשובה בערב ראש-חדש ועושין יום כפור קטן, כי אזי הלכנה בתכלית המעוט וההסתרה, ועל כן אז דקא הוא זמן ההתקרבות, ועל כן עושין אז תשובה וחזרין אליו יתברך.

מו

בערב ראש-חדש הלכנה היא בתכלית המעוט ואז דקא מתחלת להתמלאת מיד בראש חדש, וזה רמז על כלל ישראל "שהם עתידים להתחדש כמותה", כמו שאומרים בברכת קדוש לכנה. כי כל ימי עולם אנו עוסקים בתקון פגימת הלכנה ובכל פעם מתקנים אותה מעט מעט, עד שלעתיד תתמלא פגימתה לגמרי ולא יהיה בה שום מעוט וכו', ואף-על-פי שבגשמיות אין אנו רואין עתה עדין בהלכנה שום תקון כי בכל חדש חוזרת ומתמעטת בבתחלה, אף-על-פי-כן אנו

מאמינים שאין יגיעתנו לריק, חס ושלום, ובדאי היא נתתקנת ברוחניות בכל פעם עד שלעתיד נראה זאת עין בעין שנתמלאה פגימתה על-ידי קדשת עבודת הצדיקים וכל ישראל. וכמו כן הוא אצל כל אחד מישראל שיש לו עליות וירידות כל ימיו בלי שעור עד שיש שנדמה לו שלא פעל כלום מאחר שבכל פעם חזר ומתמעט או נפגם חס ושלום. אף-על-פי כן אין שום יגיעה לריק חס ושלום. והעקר הוא תמימות ופשיטות לחזק את עצמו בדרכי התמימות ופשיטות של הצדיקי אמת שעל-ידיה יש לכל אחד תקוה לעולם.

הצדיק אינו צריך כלל להעולם בשביל עצמו, כי אדרבא, ממנו כל ההשפעות וכל העשירות שבעולם כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ועל-כן כל מה שנותנין לו מקבלין ממנו אלפי אלפים ורבי רבבות יותר, בעולם הזה ובעולם הבא. ועל כן גם כל מי שפזרח בגופו לשמשו ולהתקרב אליו גם זה נקרא צדקה שהוא כלל בחינת אתערותא דלתתא כי הצדיק מתעלה ומתגדל מאד על-ידי אתערותא דלתתא של ישראל הפזרחים להתקרב אליו ונחשב להם צדקה.

מז

כלל ההתרחקות מהשם יתברך של כל אחד ואחד מגדול ועד קטן, העקר הוא על-ידי זקנה דסמרא אחרא מה שנדמה לכל אחד כאלו הכל מתנהג כסדר הישן והוא כבר זקן בדרכיו ואי אפשר לו לשוב מהם, כמו שכתוב: "לא יאמין שוב מני השד" והכל על ידי הזקנה שפזיל עליו היצר הרע שנקרא: "מלך זקן וכסיל". ועל-כן כל התקון הוא

על ידי החכמים, הצדיקים האמתיים ומתחדשים בנֶשֶׁר, בבחינת "קני' ה' יחליפו כח" וכו', ועל־ידי־זה זוכין לחדש בכל עת חדושי תורה אמתיים ונפלאים, כי הם מתגברים בעבודתם בכל יום מחדש כאלו לא התחילו עדין בעבודת השם כלל, ועל־ידי־זה משיגין בכל יום ובכל עת גדלת הבורא ביותר ומחברים ספרים קדושים חדשים בכל עת. והכל כדי לבאר ולגלות גדלת הבורא יתברך וגדלת התורה הקדושה וגדלת קדשת נפשות ישראל, כי "אודיתא וקדשא בריך הוא וישראל בלא חד". ועל־ידי־זה הם ממשיכים חסדים חדשים בכל יום ובכל עת שמשם עקר התקנה לזכות לתשובה כל הרחוקים מאד מאד שפממעט כמעט אברה תקנתם מגדל ההתגברות וההתגברות, בבחינת: "ואמר אבד נצחי ותוחלתי מה" אך עקר ההתחזקות, "חסדי ה' כי לא תמנו חדשים לבקרים" וכו', כי חסדיו ורחמיו יתברך אינם תמים ואינם כלים לעולם ולא עוד אלא שהחסדים מתחדשים בכל בקר שזה עקר חדוש מעשה בראשית שבכל יום, בבחינת: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד" וכו'. וזהו כל הנחמה והתקנה של כל אחד ואחד מה שהשם יתברך מחדש חסדים חדשים ונפלאים בכל בקר אשר לפי ההתחדשות החסדים יש לכל תקנה בכל עת. וכל זה ממשיכין עלינו הצדיקים הגדולים המתחדשים בכל עת והם ממשיכין עלינו חסדים חדשים בכל יום ובכל עת ומבטלין הזקנה דסמרא אחרא, וזה כל תקונתנו על־ידי שאין יודעין כלל עד היכן חסדיו מגיעים כי לגדלתו אין חקר ועקר גדלתו היא גדלת חסדיו, וחסדיו יתברך מתחדשין תמיד בכל עת עד אין קץ ואין תכלית כנ"ל (הלכות ראש־החדש הלכה ז' אות י"ז):

מוח

כְּשֶׁאָדָם נִתְּרַחַק מֵהֶשֶׁם יִתְּבַרֵךְ חֵם וְשִׁלּוּם, מִכָּל שֶׁפֶן כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאוּת רַעוּת וְעִבְרוּת, רַחֲמָנָא לְעָלָן, אִזִּי הִיא בְּחִינַת: "רַחֵל מִכֶּכָּה עַל בְּנִיה" וְכו', כִּי הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא קִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת "רַחֵל" כִּידוּעַ, וְאִזִּי הִיא בְּבִחִינַת "כְּרַחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזִיהַ נְאֻלְמָה", כִּי הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא גּוֹזְזִין אוֹתָהּ וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה כְּבִיכּוֹל הוֹדָה וְתַפְאֲרָתָהּ וְהִיא נְאֻלְמָה בִּינִיהֶם, וְאִזִּי הִיא בְּחִינַת "שְׂכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קִלְנִי מֵרֹאשִׁי" וְכו'. וְכִשְׁנֵי הַרְחוֹק מְאֹד נִתְעוֹרֵר בְּעֵצֶם רַחוּקוֹ וְאִינוּ מֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוּם אָפֶן וְכוּכָה וְצוּעֵק לְהֶשֶׁם יִתְּבַרֵךְ תָּמִיד, זֶה בְּחִינַת: "קוֹל כְּרִמָּה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים", כִּי קִדְשֵׁת נִפְשׁוֹ בּוֹכָה בְּמִרְרוֹת גְּדוֹל מְאֹד "וּמֵאַנְהָ לְהַנָּחֵם וְכו' כִּי אֵינֶנּוּ", כִּי רוֹאֶה שֶׁזֶּה זְמַן רַב אֲשֶׁר הִיא רַחוּקָה מֵהֶשֶׁם יִתְּבַרֵךְ כָּל כָּד. אָבֵל אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחֵר שֶׁהִיא מִתְחַזְקֶת אֶת עֲצָמָה עֲדִין לְצַעֵק וּלְבַכּוֹת לְהֶשֶׁם יִתְּבַרֵךְ תָּמִיד, אִזִּי נִתְעוֹרֵרִין רַחֲמֵי הֶשֶׁם יִתְּבַרֵךְ וּמֵאִיר עָלֶיהָ הָאֶרֶץ וְהַתְּחַזְקוֹת מִלְּמַעְלָה בְּבִחִינַת: "כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתְךָ וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֶךָ".

וְכָל זֶה מוֹדִיעַ לָהּ הֶשֶׁם יִתְּבַרֵךְ רַק עַל־יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הַגְּדוֹל בְּמַעְלָה מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשְׁשַׁכָּר, הֵינּוּ שְׂמֵאִיר בְּכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וּמוֹדִיעַ לָהּ כִּי עֲדִין "יֵשׁ שָׂכָר" כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם, כִּי אֵין שׁוּם דְּבוּר וְלֹא שׁוּם צַעֲקָה נֶאֱבָד אִפְלוּ צַעֲקָה מִשְׁאוּל תַּחֲתִיּוֹת אֵינָה נֶאֱבָדֶת לְעוֹלָם. וְאִפְלוּ כְּשֶׁהַתְּאוּת וְהַמְּנִיעוּת מִתְּגַבְּרִין עָלָיו וּמִתְּפַשְׁטִין לִפְנָיו מְאֹד עַד שֶׁאֵינוּ יָכוֹל לְצִאת מֵהֶם, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם אִזִּי כְּשֶׁהוּא בּוֹסֵף

וחומד בכל עת לשם יתברך ואינו מניח את הרצון והכסופין לעולם כל זה יקר מאד בעיני השם יתברך כמבאר בדברינו בכמה מקומות (הלכות פסח הלכה ט):

מט

כמה וכמה עתים עוברים על כל אחד מישראל עתים למובה עתים לרעה חס ושלום, שהם הכ"ח [העשרים ושמונה] עתים האמורים בספר קהלת ובהם כלולים כל העתים העוברים על כל אחד ואחד מיום הולדו עד יום מותו, אשר עליהם התחנן דוד: "בִּידֶךָ עֲתוֹתִי הִצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבֵי וּמִרוֹדְפָי", וזה עקר שלמות הצדיק הגדול במעלה המלמד תורה ודעת לישראל, כמו יששכר שייכל להאיר בכל אחד מישראל שייכל להתחזק ולהשאר על עמדו בכל הזמנים והעתים העוברים עליו, בבחינת: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל", שידע כל אחד מישראל מה לעשות בכל עת ועת איך להתחזק ולהחיות את עצמו בכל עת ועת כפי העת והזמן פעם בתורה, פעם בתפלה, פעם בצדקה, פעם בצעקה ושועה ותחנונה ובכיה, פעם בשמחה וחדוה, פעם בדבור, פעם בשתיקה, ויש עת שצריכין ומכרחין לבטל את עצמו דיקא מהעבודה, בבחינת פטולה של תורה זהו קיומה, כי יש עת שצריכין לאכל או לישן בשביל קיום הגוף או לדבר עם בני אדם כדי לפקח דעתו וכיוצא בזה הרבה והכל כפי העתים העוברים על האדם, כי בהכרח שיעבר על האדם כמה וכמה מיני עתים שונים. וכן בדור המלך כשנסתלק נאמר: "והעתים אשר

עָבְרוּ עָלָיו וְעַל יִשְׂרָאֵל", וְהַצְדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי הוּא מֵאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שִׁידַע אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְעַת כֵּן" ל (שם אות ה):

נ

כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹן לְבָלִי לַיֵּלֶךְ אַחֵר תַּאֲוֹתָיו בְּהִתֵּר אוּ בְּאִסּוּר חֵם וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹן אִם כָּבֵר נִכְשֵׁל חֵם וְשָׁלוֹם, וְעָבֵר עָלָיו מֶה שֶׁעָבֵר לְבָל יִפֹּל עַל־יְדֵי־זֶה לְגִמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי מֶה שֶׁנִּמְצָאִים הִרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שְׂנוּפְלִים בְּדַעְתָּם וְאוֹמְרִים, שְׂאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ הַיֵּשֶׁר עוֹד, זֶהוּ רַק מַחֲמַת תַּאֲוֹתָם וַיִּצְרָם הָרַע שְׂמִמְכָּשִׁים תּוֹאֲנָה וְעַלִּילָה לִפְרֹשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם חֵם וְשָׁלוֹם, כְּדִי שְׂיֻכְלוּ לַיֵּלֶךְ אַחֵר תַּאֲוֹתָם הָרַעוּת חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי הַתּוֹאֲנוֹת וְהַעֲלִילוֹת שֶׁהִבְעֵל דָּבָר מוֹצֵא לְכָל אָדָם רַבּוֹ מְסַפֵּר וּלְכָל אֶחָד מוֹצֵא עַלִּילוֹת מִיַּחֲדוֹת רַבִּים עַל־יְדֵי חֶסְרוֹן פְּרִנָּסָה וּמִנִּיעוֹת הַמוֹנְעִים וְכו'. אֵךְ אֶף־עַל־פִּיכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִפְשׁוּ מְרָה לוֹ מְאֹד עַל זֶה, כִּי יוֹדַע שִׁיִּצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֻשְׁבוֹן, וְעַל כֵּן מִתְגַּבֵּר בּוֹ הַטּוֹב בְּכָל פַּעַם וּמִתְעוֹרֵר לְשׁוּב לְהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ. אֵךְ בְּשׁוּם דָּבָר אֵינוֹ מוֹצֵא לַעֲצָמוֹ עַלִּילָה וּפָטוֹר כָּל כּוֹךְ כְּמוֹ עַל־יְדֵי הַתְּחַבּוּלָה הַנ"ל שֶׁל הִבְעֵל דָּבָר שְׂמִמְפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם וּמִרְאָה לוֹ כְּאִלוֹ אִפֶּס תִּקְוָה חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי רוֹאָה בְּעֵינָיו שֶׁכָּבֵר חֲתֵר כְּמָה פְּעָמִים לְשׁוּב לְהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ וְנִפֹּל אַחֲרֵי־כֵן כָּל אֶחָד כְּפִי מֶה שֶׁנִּפֹּל וְכֵן הִיָּה כְּמָה פְּעָמִים בְּלִי מְסַפֵּר. וְעַל כֵּן הוּא פָּטוֹר כָּבֵר בְּעֵינָיו עֲצָמוֹ מִלְּחַתֵּר עוֹד חֲתִירוֹת לְשׁוּב לְהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ.

אֲבָל בְּאַמַּת כָּל הָרַעיוֹנִים וְהַמְחֻשְׁבוֹת שֶׁל נְפִילוֹת כָּאלוֹ הֵם רַק מַעֲשֵׂי
 בַּעַל־דָּבָר שְׂמוּצָא לוֹ עַל־יְלָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם כַּנ"ל, כִּי בְּאַמַּת
 אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בַּעוֹלָם כִּלָּל וְכָל אָדָם צָרִיד שְׂיַעֲבֹר עָלָיו הִרְבֵּה הִרְבֵּה
 קָדָם שְׂזוּכָה לְהַכְנִים אֶל הַקִּדְשָׁה. וּמִי לָנוּ גְדוֹל מֵאָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁפָּרֵשׁ
 מֵאַשְׁתּוֹ וְשָׁב בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה. וְדִיקָא בְּכָל אֵלוֹ הַמֵּאָה
 וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּאוּ רוּחוֹת וְחֻמְמוֹ אוֹתוֹ וְכו', כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרָנָם
 לְבִרְכָּה, וּבּוֹדָאי נְחַלְשָׁה דַעְתּוֹ מֵאֵד מְזָה בְּכָל פַּעַם, וּבּוֹדָאי אֲרַב עָלָיו
 הַבַּעַל דָּבָר וְרָצָה לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרִי בְּכָל פַּעַם. אֲבָל הוּא הַתַּגִּבֵּר בְּכָל
 עַת וְלֹא הֵינִי דְרָכִי תְשׁוּבָתוֹ שְׁעַסֵּק בָּהֶם, עַד שְׂזוּכָה בְּסוֹף הַמֵּאָה
 וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה לְהוֹלִיד אֶת שֵׁת "שְׂמֻמָּנוּ הַשְּׁתֵּת הָעוֹלָם" וְיִצְאוּ מִמֶּנּוּ
 הָאֲבוֹת וּמֹשֶׁה וּמִשֵּׁית, וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן בַּעֲצָמוֹ הָיָה גַם כֵּן כָּל יָמָיו צָרִיד
 וְחָסִיד וְנִפְטָר בְּשֵׁם טוֹב. וְאַף־עַל־פִּי שְׁעָרֵינוּ צָרִיכִין לְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁלּוֹ בְּכָל
 דּוֹר וָדוֹר, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִם לֹא הָיָה מִתַּגִּבֵּר וּמִתְחַזֵּק בַּעֲצָמוֹ לְתַקֵּן מֶה
 שֶׁתִּקֵּן בּוֹדָאי הָיָה קִשָּׁה מֵאֵד הַתִּקּוּן בְּיוֹתֵר גַּם לְצַדִּיקִים הַבָּאִים אַחֲרָיו.
 וּכְמוֹ כֵּן הוּא מִמֶּשׁ בְּכָל אָדָם גַּם עַכְשָׁיו כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַנִּסְיוֹן שֶׁלּוֹ,
 שִׁיתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבַּעוֹלָם רַחֲמֵנָא לְצַלּוֹ, בְּכָל
 אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו וְיִרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מִחֲדָשׁ וַיִּדְמָה בְּדַעְתּוֹ
 בָּאלוֹ נוֹלֵד הַיּוֹם וְכו'. וְאִזּוֹ מֶה שְׂיִזְכָּה לְתַקֵּן בַּעֲצָמוֹ עַל־יְדֵי תְשׁוּבָתוֹ
 הַשְּׁלֵמָה בּוֹדָאי מֶה טוֹב וּמֶה שְׁלֵא יִזְכָּה לְגַמֵּר הַתִּקּוּן, וְהָיָה פְּטוּחַ בְּכַח
 וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כַּח לְהַפִּךְ הַכָּל לְטוֹבָה. וּבִלְבָד שְׁלֵא
 יִתְיַאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִלְּצַפּוֹת וּלְקוּזוֹת לִשֵּׁם בְּקוּוֹי אַחֵר קוּוֹי וּלְהִרְבּוֹת בַּעֲצָקָה

ובקִשָּׁה וְתַחֲנוּגִים לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, "כִּי עַם ה' הַחֲסֵד וְהַרְפָּה עִמּוֹ פְּדוּת" וְכו' (שם אות ט י"א):

נא

לַפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ מַחֲמַת שְׁנֵדָמָה לוֹ שֶׁחִבְרָיו בְּנֵי גִילוֹ מוֹכִים מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה, וְאַף־עַל־פִּי שְׁבוּדָאֵי הוּא מִדָּה טוֹבָה לְהִיּוֹת שֶׁפֶל רוּחַ בְּפָנָיו כָּל אָדָם וְלֹהֲחִזִּיק אֶת כָּל אָדָם טוֹב מִמֶּנּוּ. אֲבָל אִם יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל־יְדִידִיּוּת חֵם וְשָׁלוֹם, אֵין זֶה עֲנוּה אֲדָרְבָּא, זֶה גְּדֻלוֹת גְּדוֹל שְׂאִין נָאָה לוֹ שֶׁיַּעֲבֹד אִיזָה עֲבוּדָה לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ וְעַדִּין הוּא רְחוּק כָּל כָּךְ וְחִבְרָיו כָּבֵר זָכוּ לְמָה שְׁזָכוּ. כִּי בְּאֻמַּת אֲסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרֵי הַמָּקוֹם וּמִי יוֹדֵעַ מֵאִיזָה מָקוֹם הוּא וּבְאִיזָה מְקוֹמוֹת נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי מַעֲשָׂיו. כִּי אֵין אָדָם דּוּמָה לַחֲבֵרוֹ כָּלֵל.

זֶה בְּחִינַת מַה שְּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹנָם לְבִרְכָּהּ, לְעִנְיַן סְפִירַת הָעֵמֶר "וּסְפִירָתָם לָכֶם - וּסְפִירָתָם לְעִצְמָכֶם". כִּי כָּל הַבָּא לְטַהֵר אֶת עִצְמוֹ וּלְזַכּוֹת לְקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה שְׁוָה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֵמֶר שֶׁהוּא הַכְּנֵה לְקַבֵּל תּוֹרָה צָרִיךְ לְסַפֵּר הַיָּמִים לְעִצְמוֹ דִּיקָא וְאֵל יִפִּיל אוֹתוֹ חֲבֵרוֹ כָּלֵל חֵם וְשָׁלוֹם, שְׁוָה בְּחִינַת: "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם" כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. הֵינּוּ שֶׁחֲשַׁב תְּמִיד שֶׁהוּא רַק אֶחָד בְּעוֹלָם וְלֹא הִסְתַּבֵּל עַל שׁוֹם מוֹנֵעַ וּמַעֲכָב וּמִבְּלִבֵּל. כִּי בְּאֻמַּת כְּמוֹ שִׁישׁ כְּמָה מְנִיעוֹת מִרְשָׁעִים הָרוּצִים לְמַנְעוֹ בְּכְמָה הַפְּתוֹת וּפְתוּיִים וְלִיצְנוֹת וְכו' אוֹ בְּהַתְּנָחוֹת הַמַּחֲלָקֶת שְׁמַרְבִּין עָלָיו, כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ גַּם־כֵּן לַפְעָמִים כְּמָה מְנִיעוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת אֲפִלּוֹ מִחִבְרָיו וְאוֹהֲבָיו הַכְּשִׁירִים בְּאֻמַּת.

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַיָּטֵב בְּכֹתֵב, רַק הַמּוֹשְׁכִיל הַחֲפִיץ בְּאַמֻּת יִבִּין
 מִדַּעְתּוֹ, כִּי כִנָּגֵד כָּל מִינֵי מְנִיעוֹת כְּאֵלוֹ צְרִיכִין לִילֵךְ בְּדַרְךְ הַנִּלְ"ל
 בְּבַחֲיִנַת: "אֶחָד הִיָּה אֲבִרְהֵם", וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל חֲבֵרוֹ כָּלֵל בְּבַחֲיִנַת:
 "וְסִפְרָתָם לָכֶם - לְעִצְמָכֶם" כִּנָּ"ל וְלַהֲתַנְהֵג בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְלַהֲיִוֹת
 בְּשִׁמְחָה תָּמִיד אֲפֵלוּ בְּעִנְיֹת וְדַחְקוֹת גָּדוֹל, וְגַם עֲבוּדָתוֹ וְתַפְּלוֹתוֹ אֵינָהּ
 בְּשִׁלְמוֹת כָּלֵל. אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה שְׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ תָּמִיד וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל
 הָעוֹלָם כָּלֵל, שֵׁיִשׁ הָרַבָּה שֵׁיִשׁ לָהֶם פְּרִנְסָה בְּשִׁפְעַע וְגַם בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם
 בְּתוֹרָה וְתַפְּלָה נִדְמָה לוֹ שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ אֲלָפִים מִדְּרָגוֹת אֶף-עַל-פִּי
 שֶׁלֹּא רָאָה מֵהֶם יִגְיעוֹת כְּאֵלֶּה וְהוּא הַתִּינֵעַ כָּל כֶּךָ וְלֹא זָכָה לָזֶה וְהוּא
 בְּעִנְיֹת וּבְשִׁפְלוֹת גָּדוֹל בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. אֶף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִפֹּל
 בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כָּלֵל וְיִהְיֶה שְׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ וַיַּחֲיֶה אֶת עִצְמוֹ בְּכָל עֵת בְּמָה
 שִׁיּוּכֵל, וְכָל נִקְדָּה טוֹבָה שְׁמֵרוּיִחַ לַפְּעָמִים יִהְיֶה יָקָר בְּעִנְיֹו מְאֹד וְיִוָּדָה
 לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הַפְּלִיא חֲסִדוֹ עִמּוֹ לְזֻכּוֹת לָזֶה עַל כָּל פְּנִיִּים. וּמָה
 אֲכַפֵּת לִיָּה מֶה שֶׁחֲבֵרוֹ גָּדוֹל וְטוֹב מִמֶּנּוּ, טוֹב ה' לְכָל. וְכַמּוֹבֵא
 בַּהֲמַעֲשֶׂה שֶׁל הַתֵּם שֶׁהִיָּה רָגִיל לְהַשִּׁיב עַל שִׁשְׁאָלוֹ מִמֶּנּוּ מֶה שֶׁחֲבֵרוֹ
 לֹקַח מִקֹּחַ גָּדוֹל יוֹתֵר בְּעַד מְלֹאכְתּוֹ וְהַשִּׁיב: "מָה אֲכַפֵּת לִי בָּזֶה זֶה
 מַעֲשֶׂה שְׁלֹו זֶה מַעֲשֶׂה שְׁלִי", וְהוּא הִיָּה מְשַׁתְּעֵשֶׂע וְשִׂמְחַ מְאֹד
 בְּמְלֹאכְתּוֹ אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הִיָּתָה בְּשִׁלְמוֹת הָרָאוּי, וְגַם בְּמַעַט הָרוּחַ
 שֶׁהָרוּיחַ מִיַּד לִיד אַחֲרֵי עָמַל וְיִגְיעָה רַבָּה וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל
 כִּנָּ"ל (שֵׁם אוֹת י"א):

נב

מה שבשעה שהאדם הוא בבחינת ירידה בחינת ונפיק, אז דיקא חופפת ומגנת עליו קדשה גבוהה מאד, בחינת אמא דמסכבא על בנין שזה סוד 'סבת שלם' בחינת הקף ענני כבוד שהקיפו את ישראל בהליכתן במדבר שהוא מקום נחש שרף ועקרב, [עין אלול ראשיהשנה וכו' אות ע"ג].

נג

לפעמים יש אחד שנפל מכל העשרה כתרין דקדשה והתגברו עליו כל העשר כתרים דסמרא אחרא רחמנא לצלן, ואז בודאי אינו יכול להתפלל כלל והתפלה שלו היא בבחינת 'מרת נפש' בחינת: "ונפשה מרה לה מאד וכעסיתה צרתה גם כעס, דהינו שאפלו בשרוצה להתחזק את עצמו ולכונן בתפלתו, אזי צרתה של התפלה שהיא בחינת "חנה", וצרתה שהיא הסמרא אחרא מתגברת על התפלה ומכעסת אותה ומבלבלת את האדם מן התפלה בכמה מיני בלבולים. והשם יתברך חומל עליו גם כן וחושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח ונותן לו עצה, שימשיך את עצמו אל האמת ויראה לדבר דבורי התפלה באמת באיזה מדרגה שהוא, ויזכר את עצמו בהשם יתברך שהוא בחינת: "אנכי ה' אלקיך", כי השם יתברך נמצא בכל מקום. ועל-ידי שמושיך את עצמו אל האמת, אזי הוא סמוך וקרוב אל השם יתברך כי אמת הוא השם יתברך בעצמו ועל-ידיה יוכל לעלות מכל הירידות והנפילות

שְׁבַעְעוֹלָם, בְּכַחֲנִית: "אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עֲלֶיהָ". וְזֶה בְּחִינַת: "הֲלֹא אֲנֹכִי טוֹב לָךְ מִעֲשֶׂרָה בָּנִים", הֵינּוּ בְּשִׁתּוֹכֵר בְּחִינַת: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ" הֵנ"ל זֶה טוֹב מִכָּל הָעֲשֶׂרָה בָּנִים, כִּי אֶף־עַל־פִּי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ כָּל הָעֲשָׂר בְּתָרִין דְּמִסְאֲבוֹתָא עַל־יְדֵי שְׁפָנִים בְּכָל מַעֲלוֹת דְּקִדְשָׁה. עַל כָּל זֶה בְּחִינַת "אֲנֹכִי טוֹב לָךְ מִכָּלם", כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם וְקָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ בְּאַמֶּת (הַלְכוֹת חֲנֻכָּה הִלְכָּה ו' אוֹת ח').

נד

צְרִיכִין לְהוֹדִיעַ לְהַטוֹב הַכּוֹשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹשׁ, אֵת שְׁמוֹ דִּיקָא, הֵינּוּ לְהַזְכִּירוֹ הַיֵּטֵב שֶׁשְׁמוֹ כָּלוּל בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל הַקְדוֹשׁ, כִּי כָּל זֶמֶן שֶׁזוֹכֵר הַיֵּטֵב שְׁמוֹ עֲדוֹן אֲזִי בְּקָל יְכוּלִין לְהוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹם שֶׁנֶּפֶל לְשָׁם. וְעַקֵּר הַשִּׁכְחָה מִה שֶׁלִּפְעָמִים הַטוֹב נִכְבָּשׁ וְנִתְעַלַּם כָּל כֶּךָ עַד שֶׁשׁוֹכַח לְגַמְרֵי אֵת מַעֲלָתוֹ, הוּא מִה שֶׁשׁוֹכַח אֵת שְׁמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מִה שֶׁהֵמֶת שׁוֹכַח אֵת שְׁמוֹ כְּשֶׁאִינוּ אִישׁ כְּשֶׁר בְּאַמֶּת. כִּי עַקֵּר הוּא הַשֵּׁם שֶׁשִּׁרְשׁוֹ שֵׁם ה'. וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֵת עֲצָמוֹ בְּכָל פֶּעַם שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה הַתְּפָאֳרוֹת פְּרָטִי, אֶף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְכִי שֶׁמִּזְכִּיר אֵת עֲצָמוֹ בְּזֶה בְּכָל פֶּעַם בְּקָל יוֹכֵל לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִין הַטוֹב שׁוֹכַח מַעֲלָתוֹ לְגַמְרֵי, מֵאַחֵר שֶׁזוֹכֵר עֲדוֹן שֶׁשְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ רַק בְּשִׁבְלֵנוּ וְכו' (הַלְכוֹת סִימָן בְּהַמָּה וְתִיָּה הִלְכָּה ד' אוֹת י"ד):

נה

מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַשָּׂרֵשׁ וְהַתְּכָלִית שֶׁהוּא עֵצֶם הָאִמָּת שֶׁהוּא הַבּוֹרָא יִתְפָּרֵךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאֵין וְאֵלָיו הֵם שִׁבִּים לָלֶכֶת, לַחֲזוֹר וּלְהַפְלִיל בּוֹ בְּסוֹפָם בַּעַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל זֶה בּוֹדָאי אֵין לָשׁוּם שְׁקָר אַחֲזִיזָה בּוֹ, וּמִכָּל מִינֵי רַע וְטִמְאָה וְשְׁקָר יָכוֹל לַחֲזוֹר לְהָאִמָּת וּלְקַדְשָׁהּ שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, מֵאַחֵר שֶׁבָּכֵל מְקוֹם שֶׁהוּא שֵׁם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וְשֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם תְּמִיד, בְּבַחֲנִית: "אִם אִסַּק שְׁמַיִם וְכו' וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל וְכו' גַּם חֲשֹׁךְ לֹא יִחְשִׁיךְ מִמֶּנִּי". וְעַל כֵּן מִי שֶׁמֵּאֲמִין בְּזֶה תְּמִיד בּוֹדָאי אֵין שׁוֹם חֲשֹׁךְ וְשְׁקָר וְרַע וְטִמְאָה בְּעוֹלָם, שְׂיֻכַּל לְהִרְחִיקוֹ מִהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ וְצַדִּיקוֹ הָאִמָּתִיִּים שֶׁהֵם הַכֹּל אֶחָד עֵצֶם הָאִמָּת. וְכֹל מִה שֶׁמִּרְבָּה הַכֹּל דְּבַר בְּשִׁקְרֵי וּרְמָאוֹתָיו לְהִרְחִיקוֹ מִהָאִמָּת, יִתְקַרֵּב אֶל הָאִמָּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל־יְדִיָּזָה דִּיקָא בְּבַחֲנִית יְרִידָה תְּכָלִית הָעֲלִיָּה. כִּי שָׂרֵשׁ אַחֲזִיזָה הַשְּׁקָר הוּא מְבַחֲנִית הָרָאשִׁית וְהַתְּכָלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשֵּׁם הַכֹּל נִכְלָל בְּאַחַד כֶּסֶף וְזָהָב, בְּדִיל וְעוֹפְרָת, שְׂזִיזָה בְּחִינַת עֶפֶר בְּחִינַת: "הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפֶר" וְכו', וְעַל כֵּן הַשְּׁקָר יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עַל־יְדִיָּזָה לְהַחֲלִיף וּלְשַׁנּוֹת וְלֹאִמַּר עַל כֶּסֶף שֶׁהוּא זָהָב וְכו'. וְעַל־יְדִיָּזָה בְּעֵצָמוֹ עֵקֶר הַכְּנָעָתוֹ וּבִטּוּלוֹ שֶׁל הַשְּׁקָר כִּי עַל־יְדֵי שִׂישְׁרָאֵל מִסְתַּכֵּלִין בְּכָל דְּבַר רַק עַל הָרָאשִׁית וְהַתְּכָלִית שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שֶׁהוּא רָאשִׁית וְתְּכָלִית הַכֹּל וְהוּא יִתְפָּרֵךְ עֵצֶם הָאִמָּת, עַל־יְדִיָּזָה נוֹפֵל הַשְּׁקָר וְנִמְחָה וּמִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם וְזוֹכִין לַעֲלוֹת בְּתְּכָלִית הָעֲלִיָּה כִּנ"ל (שֵׁם אוֹת כ"ה):

נו

יש שני מיני ברורים הקדושים, הינו הברור האחד הוא הברורים הגדולים והתקונים הנפלאים הנעשים על ידינו הפעילי בחירה, הינו על-ידי כל המצוות ומעשים טובים שאנו עושין על-ידי אתערותא דלתתא שלנו. והברור השני הוא התקונים הנפלאים והנוראים שנעשים בכל רגע על-ידי השם יתברך בעצמו בבחינת אתערותא דלעלא, כי השם יתברך בעצמו עוסק בזה לתקן ולברר כל העולמות. ובאמת שני הברורים אלו הנ"ל נכללים כאחד, כי 'באתערותא דלתתא - אתער לעלא, וכן כל פח האתערותא דלתתא שלנו הוא רק על-ידי השם יתברך בעצמו, רק שאי אפשר לנו עכשו להשיג ולהבין כל זה בשלמות, כי זה סוד הענין של הידיעה והבחירה שבאמת שניהם נכללין כאחד, רק שאי אפשר לנו להשיג ולהבין כל זאת ועל-ידי-זה דיקא עקר פח הבחירה.

ועל כן מי שהולך בתמימות לא יפשל לעולם, וכמו שנאמר: "הולך בתם ילך בטח", כי על-ידי תמימות ואמונה הוא מקים כל התורה בדינו עם כל פרימיהם ודקדוקיהם, כי מאמין שתקון כל העולמות תלוי רק בנו, הינו על-ידי-זה שנופה לקים כל המצוות עם כל הדקדוקים שבהם על ידי אתערותא דלתתא שלנו, ואף-על-פי-כן כשנכשל חס ושלום, באיזה חטא ועוון לא יפל בדעתו על-ידי-זה חס ושלום, ויתחזק לשוב בתשובה, כי יודע שיש בחינת הברור שלמעלה בחינת אתערותא דלעלא שלשם אין מגיע שום פגם כלל, בחינת: "אם חטאת מה תפעל

לו". וְשֶׁם יָכֹל לְהַתְתֵּקֶן הַכֹּל וְכָל הָעוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזָכוֹת עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה, כִּי מְאֹד עֲמָקוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ וּמִכָּל הַקְּלָקוּלִים יָכוֹל לְהוֹצִיא מֵהֶם תְּקוּנִים גְּדוֹלִים. וְעַל כֵּן עַל־יְדֵי שִׁיזְדַּע וּמֵאֲמִין כָּל זֹאת יִשְׁאֵר קִיָּם בַּעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְעוֹלָם יִהְיֶה אִידֵּךְ שְׂיִהְיֶה. כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַהֲתַרְחֻקוֹת מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִמְשָׁךְ מִהֶמְבֻּכָה שֵׁשׁ בְּשָׁנֵי בַּחֲנוּת בְּרוּרִים הַנ"ל.

כִּי יֵשׁ שְׂאִינוֹ מִתְחִיל כָּלֵל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אוֹ שְׁעוֹשֶׂה חֵם וְשָׁלוֹם, עוֹד לְהַפְּךְ, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִמָּה שְׂרוּצָה הֵיכָר הָרַע לְהַגְבִּיר הַיְדִיעָה עַל הַבְּחִירָה, כְּאֵלּוֹ אֵין לְהֶאֱדָם בְּחִירָה כָּלֵל וְהַכֹּל תְּלוּי רַק בִּידְעָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ רוּצָה כָּלֵל בַּעֲבוּדַת הָאָדָם שְׂזָה בַּחֲנוּת הַיְדִיעוֹת הַכוֹזֹבוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַרְשָׁעִים הַגְּמוּרִים הַפּוֹרְקִים עַל לְגִמְרֵי בִידוּעַ.

וְאֶפְּלוֹ הַבְּעָלִי תַּאוֹת שְׁעוֹבְרִים עֲבֻרוֹת וְאֵינֶם נִכְנָסִים כָּלֵל לַחֲקִירוֹת הַנ"ל אֶף־עַל־פִּיכֵן כָּל כַּח הֵיכָר הָרַע שְׁלָהֶם נִמְשָׁךְ מִבַּחֲנוּתָהּ זֶה, כִּי עַקֵּר הֵיכָר הָרַע נִמְשָׁךְ מִכְּפִירוֹת כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אֲחֵר. וְכֵן יֵשׁ עוֹד לְהַפְּךְ, כִּי יֵשׁ אָדָם שְׂכָבֵר הַתְּחִילוֹ קֶצֶת בַּעֲבוּדַת ה' אִידֵּךְ שֶׁנֶּפְּלוֹ אַחֲר־כֵּךְ מִמְּעַט עֲבוּדָתָם וְעַל־יְדִידוּהָ נֶפְּלוּ בְּדַעְתָּם מְאֹד. וְיֵשׁ הַרְבֵּה שְׁנִתְיָאֲשׁוּ עַל־יְדִידוּהָ לְגִמְרֵי מַעֲבוּדַת הַשֵּׁם מִחֲמַת שְׂרָאוֹ, שְׂזָה כְּמָה פְּעָמִים שְׁנִתְעוֹרְרוּ לַעֲבוּדַת הַשֵּׁם וְלֹא עָלְתָה בִידָם וְכו' בִּידוּעַ עֲנִין הָרַע הַזֶּה בְּכִמָּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְהֵיכָר הָרַע הַזֶּה הוּא לְהַפְּךְ, שְׂיִזְנֵק גַּם כֵּן מִהֶמְבֻּכוֹת הַנ"ל וְרוּצָה לְהַגְבִּיר הַבְּחִירָה עַל הַיְדִיעָה, כְּאֵלּוֹ הַכֹּל תְּלוּי רַק בְּהֶאֱדָם לְבַד בְּלִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל. וְעַל כֵּן מֵאַחֵר שֶׁנֶּפְּל וְקָלָל - שׁוּב

אין לו תקנה חס ושלום, אבל ההולך בתמימות הוא מאמין שהכל תלוי בנזידא, אך אף-על-פי-כן הכל מהשם יתברך ואף-על-פי-כן הכל תלוי בנזידא אף-על-פי שאי אפשר להבין זאת, ועל כן בודאי לא יתרחק מהשם יתברך ולא יפול לעולם.

כי בודאי צריכין לעבוד את השם יתברך בכל כחננו, כי הכל תלוי בנו, כי הארץ נתן לבני האדם, ואף-על-פי-כן אין שום נפילה ויאווש בעולם, כי השם יתברך גומר תמיד וסוף כל סוף יגמר הכל כרצונו, כי "אתה מרום לעולם ה'" "ועצת ה' היא תקום", וכל מה שעושה האדם שום דבר טוב אינו נאכזר לעולם. ובודאי הדבר טוב עושה פעלתו בשלמות אף-על-פי שראוה שאחר-כך לא עלתה לו יפה ונעשה עמו מה שנעשה, זה אי אפשר להבין, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה לענין "שלוש הקנן" ו"כבוד אב", 'הרי שאמר לו אביו וכו' היכן אריכת ימיו של זה וכו' אלא לעולם שפלו ארץ'.

וכמו כן יש כמה מצוות שמפרש בתורה, שמסגל להנצל על ידם מעברות ולהתקרב אליו יתברך, כגון ציצית ותפלין. ויש אחד שלבוש ציצית ותפלין ואף-על-פי-כן מתגבר עליו היצר הרע ומחטיוא חס ושלום, אם כך חס ושלום, יפרק על לגמרי ולא יקום ציצית ותפלין חלילה. אבל באמת כל דברי תורה הקדושה וכל דברי רבותינו זכרונם לברכה, אמת ויציב וכו' רק שיש כמה דברים שאי אפשר לנו להביןם בשלמות ובודאי כח מצות ציצית גדול מאוד ויכולין להציל את כן אדם מהיצר הרע ותאוותיו, וכמובא המעשה בגמרא, מזה שטפחו לו הציצית

על פֿניו. אַבל אַף־על־פֿי־כן לאַו פֿל בֿני אָדָם שׁוין וַיֵּשׁ אַחֵר שְׁנַמְשָׁךְ כִּבֶּר
אחֲרֵי הַיֵּצֵר הָרַע כֹּל כֹּד עַד שֶׁאַפְלוּ אִם לִבֵּשׁ צִיצִית קִשָּׁה לוֹ לַעֲמֹד
כִּנְגַד הַיֵּצֵר הָרַע. וְאַף־על־פֿי־כן אֲדַרְבָּא, הוּא דִּיקָא צִרִיךְ לִזְהַר בְּיוֹתֵר
לִלְבֹּשׁ צִיצִית וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת, וְטוֹב לִפְנֵי שָׁעַל כָּל פָּנִים יִשְׂאֵר לוֹ זְכוּת
מִצְוֹת צִיצִית וְכִיּוֹצֵא וְלֹא יֵאבֹד לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם. וּבִרְבַּ הַזְּמָנִים אוּלֵי
יִצְטָרְפוּ זְכוּת מִצְוֹת צִיצִית וְכֵן שְׁאֲרֵי הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת שֵׁישׁ בּוֹ, עַד שִׁזְזָה
לְהַתְגַּבֵּר עַל יֵצֵרוֹ בְּשָׁלְמוֹת. וְאִיד שְׂיִהְיֶה עַל־כָּל־פָּנִים מַה שֶּׁעוֹשֶׂה אִיזָה
דְּכֵר טוֹב אֵינּוּ נֶאֱבֹד לְעוֹלָם אַף־על־פֿי שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ אַחֲר־כֹּךְ מַה
שֶׁנַּעֲשֶׂה. וַיֵּשׁ גַּם בָּזֶה כִּמְהַ בְּחִינּוֹת וְכִמְהַ עֲנִינִים, שֶׁנַּעֲלָמוּ מִבְּנֵי אָדָם
וְהַפֵּל בְּשִׁבִּיל בֵּחַ הַבְּחִירָה.

וְהַכֵּלָל כִּי כָל אָדָם אִיד שֶׁהוּא, הוּא מְחִיב לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ וְלַעֲסֹק
בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאִם אַף־על־פֿי־כן חֵם וְשָׁלוֹם, אֵינּוּ
זוֹכֶה לְקִדְשָׁה וְטַהֲרָה שְׁלֵמָה, אַף־על־פֿי־כן 'לִית רַעוּתָא מְבָא דְּאַתְאֲכִיד'.
וְאִם רֹאֶה בְּאִיזָה סֵפֶר שֶׁמִּצְוָה זֹאת וְעִבְדָּא זֹו הִיא מְסַגֵּלַת לְזֻכוּת לַמַּעֲלָה
זֹאת וְעֵנִין זֶה, וְהוּא נִתְעוֹרֵר עַל־יְדִיזוֹה לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת, וְרֹאֶה שֶׁאַף־עַל־
פֿי־כן לֹא זֹכֶה עַל־יְדִיזוֹה לַמַּעֲלָה הַזֹּאת, אֵין לוֹ לִפְלַ בְּדַעְתּוֹ עַל־יְדִיזוֹה
כָּלָל, כִּי מִי יוֹדֵעַ דְּרַכִּי ה' אוּלֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַעֲלָה הַמִּצְוָה וְהַעֲבָדָא שְׁלוֹ
לְצִרִיךְ תִּקּוֹן נִפְלָא וְגִבּוּרָה יוֹתֵר. כִּי מְאֹד עֲמָקוּ מַחֲשָׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְאַסּוּר
לְהִרְהֵר אַחֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחֵר כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם
לְבִרְכָּה, כָּלָל (שֵׁם אוֹת ל"ח מ"א מ"ב מ"ח מ"ט):

נז

כְּשֶׁנֹּפֶל הָאָדָם לְמַדְרָגוֹת נְמוּכוֹת מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמִּמְנָפִים שְׂאֵי אֲפָשֶׁר לָהֶם לְקַבֵּל חַיִּית מִבְּחִינַת הַתְּגֻלוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂבִשְׁבִיל זֶה הָיוּ כָּל הָעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת, כִּי עֲלֵיהֶם הֵינּוּ עַל מְקוֹמוֹת אֱלוֹ נֶאֱמָר: "וּכְבוֹדִי לֹא אֶחָד", וְחִיּוּתָם הוּא רַק מִהֶעֱלָמָה וְהֶהֱסִתָּהּ שֶׁל הַמֶּאֱמָר סְתוּם דְּכִרְאִישִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת: "אֵיהָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ". וְאֵיוֹ כְּשֶׁנֹּפֶל לְמְקוֹמוֹת אֱלוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, וְזוֹכָה לִרְחֵם עַל עֲצָמוֹ, כִּי רוֹאֶה שְׂמֻקּוֹמוֹ רְחוּק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֵם בֶּן אֵינֶם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מְקוֹם כָּלָל, כִּי עֶקֶר הַמְּקוֹם הוּא בְּמְקוֹם שֵׁשׁ הַשְּׂרָאֵת הַקִּדְשָׁה וְהַתְּגֻלוֹת כְּבוֹד אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁנִּקְרָא מְקוֹם פִּידֻעַ, בְּחִינַת: "מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם". אֲבָל מְקוֹמוֹת הַמִּמְנָפִים אֵינֶם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מְקוֹם כָּלָל, בְּבְחִינַת: "כִּי כָּל שְׁלֻחָנוֹת מְלָאוּ קִיָּא צוֹאָה בְּלִי מְקוֹם" וְכִמּוֹ שֶׁנֶּאֱמָר: "בְּאֶפֶס מְקוֹם" וְכו'. עַל כֵּן כְּשֶׁנֹּפֶל הָאָדָם לְשֵׁם חֵם וְשָׁלוֹם, אֵין לוֹ בְּאֵמֶת שׁוּם מְקוֹם כָּלָל וְהוּא נֶעַ וְנָד בְּאַרְצוֹ. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם חוֹמֵא חֵם וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַחֵק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא בְּאֱלוֹ מִחְזִיר הָעוֹלָם לְתוֹהוֹ וְכוֹהוֹ וְכֵאלֹ מִחְרִיב הָעוֹלָם לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם מְקוֹם כָּלָל אֲבָל כְּשֶׁזוֹכָה עַל כָּל פְּנִים לִידַע הָאֵמֶת וְלִרְאוֹת פְּגָמוֹ וְקִלְקוּלוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהַחְרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָם, עַד שְׂאֵין לוֹ מְקוֹם בְּעוֹלָם כָּלָל וּמִרְחֵם עַל עֲצָמוֹ וְשׂוֹאֵל וּמִבְקֵשׁ, אֵיהָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי בְּנֻדָּאֵי גַם מְקוֹמוֹת אֱלוֹ בְּהִכְרַח שִׁיחִיָּה לָהֶם אֵיזָה חַיִּית מִהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ רַק שֶׁהוּא בְּהֶעֱלָם גָּדוֹל, בְּבְחִינַת: "אֵיהָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" הִנֵּל, עַל כֵּן עַל־יְדִידוֹהָ שְׂמַחֲפֵשׁ וּמִבְקֵשׁ גַּם שֵׁם אַחֵר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדִידוֹהָ הוּא עוֹלָה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת קִדְשֵׁת הַמֶּאֱמָר סְתוּם הִנֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיהָ וְשֵׁם הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמְּקוֹם.

נִמְצָא שֶׁהִירִידָה שָׁלוֹ שֶׁנִּפְלַל לְמִדְרָגָה כְּזֹאת עַד שֶׁהוּא בְּבַחֲנִית לְמִטָּה מִן הַמָּקוֹם, כִּי הִיא בְּבַחֲנִית: "תִּהְיוּ וְבָהוּ" וְלֹא הִיא לֹא מָקוֹם כָּלֵל וּמַעֲכָשׁוֹ עַל־יְדֵי הַבִּקְשָׁה וְהַחֲפוּשׁ עָלָה עַל־יְדִיָּוָה בַּעֲלִיָּה גְדוֹלָה לְבַחֲנִית לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְאִזּוֹ נִמְחָלִין לֹא כָּל עֲוֹנוֹתָיו. כִּי מִבְּחִינַת אֵיזָה הִנֵּ"ל שֶׁהוּא הַקְדָּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה מְאֹד, מִשֵּׁם כָּל הַסְּלִיחָה וְהַמְּחִילָה לְכָל הָעֲוֹנוֹת בְּבַחֲנִית כִּי עִמָּךְ הַסְּלִיחָה וְכו', כִּי עִמָּךְ דִּיקָא כִּי אֵיזָה הִנֵּ"ל הוּא בְּחִינַת כְּתָר בְּחִינַת תְּלִיסָר תְּקוּנִי דִקְנָא שֶׁהֵם שְׂרָשׁ הַשְּׁלֹש־עָשָׂר מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שִׁשִּׁים עֶקֶר הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה כִּידוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת: "אִם יֹאדִימוּ כְּתוּלָע כְּצֶמֶר יִהְיוּ". כִּי מְקוֹמוֹת הַמִּטְנָפִים הִנֵּ"ל הֵם בְּחִינַת קִלְפַת תּוֹלָע שֶׁהִיא קִלְפָה קָשָׁה וְחֻזְקָה מְאֹד וּמִתְנַבֶּרֶת בְּכָל יוֹם לְכֹלֹת כָּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, בְּמִכְאָר בְּכֻנוֹת. וּמִבְּחִינַת קִלְפָה זֹאת נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי שְׂקָצִים וְרַמְשִׁים שְׂאֵסוּרִים בְּאִכִּילָה בְּאֶסּוּר חֲמוּר מֵאַחַר שֶׁהֵם רְחוּקִים לְגַמְרֵי מִכְבוֹדוֹ יִתְפָּרֵד, בְּבַחֲנִית: "וּכְבוֹדִי לֹא אֶחָד לֹא אֶתֵּן". אֲבָל עַל־יְדֵי הַבִּקְשָׁה וְהַחֲפוּשׁ אַחֵר כְּבוֹדוֹ יִתְפָּרֵד גַּם מִשֵּׁם, עַל־יְדִיָּוָה עוֹלָה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְנִמְשָׁכֶת לֹא סְלִיחָה וּמְחִילָה מִבְּחִינַת תְּלִיסָר תְּקוּנִי דִקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת צֶמֶר כִּידוּעַ. וְזֶה: "אִם יֹאדִימוּ כְּתוּלָע כְּצֶמֶר יִהְיוּ".

וְזֶה שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכוּרָנָם לְבִרְכָּה, לַעֲנִין תּוֹלָעִים שֶׁנִּתְּהוּ בְּתִלּוּשׁ שְׂאֵינָם אֶסּוּרִים עַד אַחֵר שֶׁפָּרְשׁוּ, כִּי מִי שֶׁנּוֹפֵל לְמִקְוֵמוֹת הִנֵּ"ל וְאִזּוֹ רוּאָה שְׂאִין לֹא שׁוֹם מָקוֹם כָּלֵל בְּקִדְשָׁה, אִזּוֹ הָעֶקֶר לְכָלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְשֵׁלָא לֵיאִשׁ אֶת עֲצָמוֹ וְלִפְרֹשׁ וְלִצְאֹת לַחוּץ חֵם וְשָׁלוֹם, כְּאִשְׁרֵי הִיָּה כְּבָר כְּמָה וְכְמָה שֶׁעַל־יְדֵי שְׂרָאוֹ בְּעֲצָמָן נִפְלְתָם הַגְּדוֹלָה עַל־יְדִיָּוָה נִתְיָאֲשׁוּ לְגַמְרֵי וּפְרָשׁוּ מִן הַקְדָּשָׁה וַיִּצְאוּ לַחוּץ חֵם וְשָׁלוֹם, וְרָצוּ לִקְבֹּעַ

להם מקום חוץ מהקדשה חס ושלום, ורצו לשרץ בארץ להתפשט עצמן בזה העולם, כמו אלו שאמרו: "איזיל ואתהני בהאי עולם", מאחר שאין לו עולם הבא, חס ושלום. ואלו הם בודאי טמאים ואסורים לגמרי, כי זה בחינת: "השרץ השרץ על הארץ" דיקא ששם עקר אחיזת הנחש והטמאה חס ושלום.

אבל זה התולע הינו מי שנפל לבחינת מקומות המטונפים הנ"ל, שזהו בחינת תולע רק שהוא דבוק במקומו ואינו פורש אל החוץ על כל פנים. כי יודע כי באמת בודאי אין שום מקום לברח ולהסתתר מפניו חס ושלום, כמו שכתוב: "אנה מפניך אברח אם אפק שמים" וכו'. ומה יפעל בזה אם יוסיף עוד ביתר לילך אחר תאות לבו הלא סוף כל סוף מרה תהיה באחרונה ובודאי יהיה לו אז למשיב נפש וכמוצא שכל רב כל מה שניצל עצמו מהסמטא אחרא אפלו מעט דמעט. וכשמישב את עצמו על כל זאת וכל מה שהוא רואה שהוא רחוק מכבודו יתברך אז יודע שאין לו מקום כלל, כי כל המקומות שרחוקים מכבודו יתברך אינם נקראים בשם מקום כלל. ועל כן שואל ומחפש ומבקש גם משם אחר כבודו יתברך בבחינת: "איה מקום כבודו" שזה בחינת: "ובקשתם משם את ה' אלוקד" - "משם" דיקא כי על כל פנים אינו פורש ליצאת לחוץ חס ושלום, רק אדרבא, אינו מניח את מקומו, בבחינת: "אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח". על-ידי-זה יוכל לזכות שתתהפך הירידה לעליה גדולה ויעלה לבחינת למעלה מן המקום הנ"ל, ומבחינת תול"ע יהיה נעשה עול"ה בחינת: "עולת תמיד", שמכפר על עברות של יום ושל לילה ומכניע ומבטל קלפת תולע הנ"ל, שזה בחינת תולעים

שְׁבֶת־לוֹשׁ עַד שְׁלֹא פָּרְשׁוּ מִתְּרִין. כִּי כָּל זְמַן שְׁלֹא פָּרְשׁוּ לַחוּץ לְשָׂרֵץ עַל הָאָרֶץ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ מְקוֹם בָּאָרֶץ בְּמָקוֹם אַחֲזִית הַסְטֵרָא אַחֲרָא חֹס וְשָׁלוֹם, רַק אֲדָרְבֵּא, מִחֲפֵשׁ גַּם מִמְּקוֹמוֹ אַחֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֲזִי תוֹכֵל הַיְרִידָה לְהַתְּהַפֵּךְ לַעֲלִיָּה גְדוֹלָה כַּ"ל (הַלְכוֹת תוֹלָעִים הֵלְכָה ע"ג):

נח

יֵשׁ נַפְשׁוֹת חַלּוּשׁוֹת מְאֹד שֶׁהֵם בְּבַחֲזִינָת בִּיצִים וְעַלִּיהֶם עֶקֶר הַתְּנַבְּרוֹת הַסְטֵרָא אַחֲרָא קִלְפַת עֲמֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּזְנֶב בָּךְ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ", וְהַצְדִּיקִי אֵמֶת עוֹסְקִים בְּכָל דּוֹר לְתַקֵּן גַּם הַנַּפְשׁוֹת הַלֵּלָה, וּבִשְׂבִיל זֶה עֶקֶר אֲרִיכַת הַגְּלוּת שֶׁהוּא בְּשִׁבְלִי שִׁיתַּתְקֵנוּ גַּם כָּל הַנַּפְשׁוֹת הַחַלּוּשׁוֹת. וְאֵלּוֹ הַנַּפְשׁוֹת כְּשׂוֹזְכִין לָבוֹא לְצַדִּיקִי אֵמֶת וּלְהַתְּחִיל לְהַתְּתַקֵּן, בּוֹדֵאי צְרִיכִים שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם יְגִיעוֹת וְיִסּוּרִים וּמִרְרוֹת הַרְבֵּה מְאֹד בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמִמּוֹן בְּכֶמֶה וּבְכֶמֶה בַּחֲזִינוֹת שׁוֹנוֹת, כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְעֶקֶר טְהָרֶתֶם הוּא שִׁיתְּחַזְּקוּ מְאֹד וְאֵל יִתְיַאֲשׁוּ בְּעֲצָמָן לְעוֹלָם, רַק יִקְוּ תְּמִיד לִישׁוּעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "אוֹתָךְ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם". כִּי בְּאֵמֶת אִי אֶפְשָׁר לָשׁוּם אָדָם בְּכֻלָּל וּבְפֶרֶט לָבוֹא אֶל הַתְּקוּהָ הַטּוֹבָה כִּי אִם עַל־יְדֵי צַעַר וְיִסּוּרִין וּמִרְרוֹת גְּדוֹל שֶׁזֶה בַּחֲזִינָת מַה שֶׁצָּרִיכִין לְהַתְּמַרְמֵר מְאֹד עַל חֶרְפֵּן בִּית־הַמִּקְדָּשׁ. וְהַעֲקָר עַל שֶׁאֵנוּ רְחוּקִין כָּל כָּךְ בְּגִלּוּתֵנוּ מֵאֲבִינוּ שְׂבֻשָּׁמִים. וְכֵן כָּל אֶחָד בְּפֶרֶט צָרִיךְ לְהַתְּמַרְמֵר מְאֹד עַל גְּלוּת נַפְשׁוֹ שֶׁהִיא רְחוּקָה כָּל כָּךְ מֵאֲבִיהָ שְׂבֻשָּׁמִים וּבְכָל פַּעַם מֵתְנַבֵּר הָרַע בְּיוֹתֵר שֶׁהִיא אֶפְשָׁר לְמַעוֹת וְלֹאֹמַר, אֲבֵר נִצָּחִי וְתוֹחֲלָתִי מֵה' חֹס וְשָׁלוֹם. אֲבָל צָרִיךְ לְהַתְּחַזֵּק מְאֹד וּלְנַחֵם אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פַּעַם וְלַחֲזוֹת בְּכֻלָּל אֲסִירֵי הַתְּקוּהָ

שנאמר עליהם: "שובו לבצרון אסירי התקנה" - "אסירי" דיקא כי צריך להיות נאסר ונקשר בהתקנה האמתית בתכלית ההתקשרות ולא יניח את תקנתו לעולם, "כי חסדי ה' כי לא תמנו", והחסדים מתחדשים בכל בקר, על כן "טוב ויחיל ודמם לתשועת ה'". כי בודאי בהכרח שיעבר על כל אחד הרוצה להתקרב אל הקדשה באמת מרירות גדול בלי שעור, רק שהעקר שיהיה חזק בתקנה דקדשה כנ"ל.

וזה מרמוז במה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, על סימני ביצים מהורים שאם שני ראשיהם בדים או חדים בודאי טמאים, כי זה דרך הרשעים וכל הרחוקים מן האמת שפשנופל עליהם איזה צער ויסורים, אינם מנחמים את עצמו כלל ואין מקוים לצאת משם, כמו שכתוב: "לא יאמין שוב מני חשד", ונשארים שקועים בדאגה ומרה שחרה גדולה ומיאשים את עצמם מהשם יתברך לגמרי. ולפעמים להפך, כשיש להם איזה טוב אכילה ושתיה וכיוצא, אזי ממלאים פיהם שחוק ועושים כל ימיהם כחגים ואינם משימים לבם כלל אל האחרית. וזה בחינת: "שני ראשיהם בדים", מרמוז על התגברות העצבות והאבלות שלהם שזה בחינת כד במבאר בפנים. או שני ראשיהם חדים מרמוז על השחוק והשמחה שלהם, כאלו כל השמחה היא בזה העולם חס ושלום, ועל שמחה כזו נאמר: "ולשמחה מה זו עושה", אבל הכפשים הם בבחינת: 'ראשו אחד כד ואחד חד', כי אצלם מקשר הצער והיסורין עם התקנה והנחמה כי הם אסירי התקנה כנ"ל, כי יודעים שאי אפשר לבוא לתכלית התקנה טובה כי אם על ידי יסורים. וכן בשעת היסורין הם

מחזקין ומחיינין את עצמם בהתקנה ועל־ידי־הזוֹכֵן בְּאַמֶּת לְאַחֲרִית טוֹב. אִךְ אִפְלוּ אִם 'רָאִשׁוּ אֶחָד בַּד וְאֶחָד חֵד' גַּם בֵּן אֵין לְסִמּוּד עַל זֶה לְאַכְלָן, כִּי לַפְעָמִים נִמְצָא בְּאִפֶּן כֹּזֵה גַם אֶצֶל הָרָשָׁעִים שְׁפוֹכֵלִין צֶעַר וּמְרִירוֹת גְּדוֹל בְּשָׂבִיל אֵיזֶה תִּקְוָה מִתְאַוּת עוֹלָם הַזֶּה, לְהַשִּׁיג עַל־יְדִידוּה מְמוֹן אוֹ כְּבוֹד וְכִיּוֹצֵא וּבִשְׁעַת הַיְסוּרִין הֵם מִנְחֲמִין אֶת עֲצָמָם בְּמָה שְׂאֲחֲר־כֶּךָ יִשִּׁיג עַל־יְדִידוּה תְּאֻתּוֹ מֵעוֹלָם הַזֶּה. וְצֶעַר כֹּזֵה וְתִקְוָה כְּזֹאת הִיא בְּוֹדָאִי לֹא טוֹב מֵאַחֵר שֶׁהַכֹּל בְּשָׂבִיל תְּאֻתּוֹ עוֹלָם הַזֶּה. עַל־כֵּן אִפְלוּ רֹאשׁוֹ אֶחָד בַּד וְאַחֵר חֵד אֵין לְאַכְלָן, עַד שִׁידַע שֶׁהוּא מִמִּין טְהוֹר, הִינּוּ שֶׁהַצֶּעַר וְהַתִּקְוָה הוּא רַק בְּשָׂבִיל תְּכֵלִית הַנִּצְחִי. (הַלְכוֹת בְּרַצִּים הַלְכָּה ה')

נט

עֲנִינֵי הַתְּחִיּוֹת לְהַתְּחִיל בְּכָל פֶּעַם בַּעֲבוּרַת הַשֵּׁם מִחֲדָשׁ, [עֵין יִרְאָה וַעֲבוּדָה אוֹת נ"ד בּוֹשָׁה וְעֻזַּת אוֹת ג']:

ס

כָּל הַבְּלֹבָלִים שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁמִּתְאַוֶּה לְכָל הַתְּאֻוֹת וְאַף־עַל־פִּי־כֵן רוֹצֶה לִידַע וּלְהַבִּין הַכֹּל בְּשִׁכְלוֹ הַמְּגֻשֵׁם, וּבְכָל פֶּעַם קִשָּׁה לוֹ בְּמָה קִשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל הַצִּדִּיקִים וְכו'. וְאַפְלוּ אִם קִשָּׁה לוֹ קִשְׁיוֹת עַל עֲצָמוֹ גַּם זֶה אֵינוֹ טוֹב, כִּי גַם זֶה מַעֲשִׂי בַעַל־דְּבָר שְׁמוֹחֲלִיש דַּעְתּוֹ עַל־יְדֵי הַקִּשְׁיוֹת שֶׁקִּשָּׁה לוֹ עַל עֲצָמוֹ, "אֵיךְ אֶתָּה רוֹצֶה לְהַתְּפַלֵּל בְּכוֹנָה וְהַתְּלַהֲבוֹת, וְהִלֵּא בְּשַׁעֲה הַקּוֹדֶמֶת עֲשִׂיתָ כֶּךָ וְכו'" וְכו' וְכִיּוֹצֵא כֹזֵה בַּלְבּוֹלִים הָרַבָּה בְּלִי שַׁעוֹר. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִזִּהְמַת הַנֶּחֱשׁ שֶׁמְבַלְבֵּל דַּעַת

הָאָדָם שְׂרוּצָה לְהַבִּין הַכֹּל. כִּי בְּאֵמֶת אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כָּלֵל, וְאֶפְלוּ שְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְׁלֹום, אָמַר: "כִּי בַעַר אֲנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִּינַת אָדָם לִי", וְכֵן בְּתַהֲלִים אָמַר: "וְאֲנִי בַעַר וְלֹא אֲדַע בְּתִמּוֹת הַיִּיְתִי עִמּוֹךְ". מִכָּל שֶׁכֵּן אֵלֶּךָ אֱלֹפִים וְרַבֵּי רַבּוּת קָל וְחֹמֶר אֲנָשִׁים פְּשׁוּמִים בְּפֶרֶט בְּדוּרוֹת הַלָּלוּ. וְהַכָּלֵל שְׁאִין הָאָדָם יוֹדֵעַ כָּלֵל, רַק צָרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכֹל פַּעַם מִחֲדָשׁ בַּעֲבוּרַת הַשֵּׁם וְכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַתֵּךְ עֲשֵׂה, וְאִזּוּ טוֹב לְךָ לַעֲוֹלָם וְסוּף כָּל סוּף תִּגְיַע לְתַכְלִית הַטּוֹב וְתִנָּצְחִי בָּזָה וּבִפְאֵ (הַלְכוֹת בִּשְׁר בַּחֲלָב, הֶלְכָה ר' אוֹת י"ב):

סא

כָּל הַרְדִּיפּוֹת וְהַהֲסָתוֹת וְהַתְּנָגוּרוֹת שֶׁהֵיצַר הָרַע וְחִילוּתָיו מִתְּנָגְרִים בְּכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קִלְפַת לָכֵן וְעִשּׂוֹ וּמִצְרִים וְאַרְבַּע מַלְכִּיּוֹת, שֶׁכֵּלֶם עוֹמְדִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכָלּוֹתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם. וְאֵין שׁוֹם עֲצָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּחַדְּשׁוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ. הֵינּוּ שְׂיַדַּע הָאָדָם הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ שְׁאִינוּ יוֹדֵעַ כָּלֵל, כָּלֵל כָּלֵל לֹא. רַק יִתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה שֶׁקִּבְּלָנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וּרְבוּתֵינוּ הַקְדוּשִׁים, וְאֵל יְבַלְבֵּל אוֹתוֹ שׁוֹם דְּבַר שֶׁבַּעֲוֹלָם, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כָּלֵל רַק כְּפִי שֶׁהוּרִי אוֹתָנוּ רְבוּתֵנוּ וְכְרוֹנָם לְבָרְכָה. כִּי הֵם אָמְרוּ וְהֵם אָמְרוּ, הֵם אָמְרוּ שֶׁצָּרִיכִין לְשַׁבֵּר בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוֹת כָּל הַתְּאֻאוֹת שֶׁבַּעֲוֹלָם וְאֶפְלוּ מֵאִיזָה תְּנוּעָה בַּעֲלָמָא, שְׁאִינָה בְּרָצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ צָרִיכִין לְבָרַח וּלְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה בְּתַכְלִית הַרְחוק, כִּי הוּא פּוֹגֵם מְאֹד

בנפש הישראל וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בוֹ. וְהֵם אָמְרוּ שְׂאֵפְלוּ אִם עֶבֶר
הָאָדָם מֵה שְׁעֶבֶר אָפְלוּ אִם עֶבֶר הָאָדָם עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה אֲלָפִים
פְּעָמִים רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ לְעוֹלָם כָּלָל וְצָרִיד
לְהִתְחִיל בְּכָל פֶּעַם מִחֻדָּשׁ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
מִקְבַּל תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעִים מִהַגְרָע שְׂבִגְרוּעִים, אֲדִרְבָּא, זֶהוּ עֵקֶר גְּדֻלָּתוֹ
יִתְבָּרַךְ בְּשִׁהְרָחוּקִים מְאֹד מִתְקַרְבִּים אֵלָיו וּמוֹדִים בוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְחַזְּקִים
בְּאִמוּנָה וּמוֹדִים וּמְשֻׁבָּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל חֲסִדָּד שְׂבָכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל
נִפְלְאוֹתָיֶד שְׂבָכָל עַת וְכו' . וְעֵקֶר בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הִיָּה רַק בְּשִׁבִּיל זֶה
שִׁיתְחִיל הָאָדָם בְּכָל פֶּעַם מִרְאשִׁית כָּאֵלוּ נוֹלָד הַיּוֹם וּכְאֵלוּ הַיּוֹם הוּא
רֵאשִׁית הַתְּחִלָּתוֹ שְׁזֶה בְּחִינַת: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים" וְכו', "בְּרֵאשִׁית"
דִּיקָא בְּשִׁבִּיל בְּחִינַת רֵאשִׁית הַנ"ל. וְכֵן עַד עֵתָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדָּשׁ
בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְהַכֵּל רַק בְּשִׁבִּיל זֶה בְּשִׁבִּיל
הַתְּחִלָּה הַנ"ל, שְׂכָל אֶחָד וָאֶחָד כְּפִי מִדְּרָגָתוֹ יִתְחִיל בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ
לְכַנֵּס בַּעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲנִין מִצְוֹת בְּבוּרִים וּדְוִי בְּבוּרִים
כְּמִבְּאָר בְּפָנִים (שָׁם אוֹת י"א):

סב

בְּכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹלַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת, לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם
מִהַסְטֵרָא אַחֲרָא הַמְּתַנַּפֶּרֶת עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְזֶה בְּחִינַת: "בְּשִׁירוֹ
מִיּוֹם לַיּוֹם יִשׁוּעָתוֹ". וְכֵן בְּתַפְלַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹמְרִים: "וְעַל נִסִּיד
שְׂבָכָל יוֹם עִמָּנוּ" וְכו' וּכְמֵאמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְכִרְוֹנָם לְכִרְכָּה: 'בְּכָל יוֹם וְיוֹם
יֵצְרוּ שָׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאֵלְמָלָא הַקָּדוֹשׁ־בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ' וְכו'. נִמְצָא

שֶׁבְּכֹל יוֹם וַיּוֹם נַעֲשִׂים עִם הָאָדָם עֲנִינִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי וְהַקְדָּשׁ בְּרוּךְ־
הוא עוֹזְרוֹ - וּמוֹשִׁיעוֹ בְּכָל יוֹם. עַל־כֵּן אֵין לְהָאָדָם לְבַלְבֵּל אֶת עֲצָמוֹ כָּלֹל
מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי מִי יוֹדַע כַּמָּה גְדוֹלָה הַיְשׁוּעָה הַחֲדָשָׁה שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ
יִשְׁלַח לוֹ הַיּוֹם, אִם יִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ (שָׁם אוֹת י"ב):

סג

מבאר בַּמָּקוֹם אַחֵר שֶׁצָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת עֹקֵשׁן גְּדוֹל בַּעֲבוּדַת ה', וְזֶה
הָעֲנִין שֶׁל הַעֲקָשְׁנוֹת הוּא הַתְּחַזְּקוֹת נִפְלָא לְבָלִי לִפְלֵ בְּשׁוּם אִפֵּן
בַּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת "לֹא תִירָא לְבִיתָהּ מִשָּׁלֹג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ שָׁנִים",
וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכָרוֹנָם לְבָרְכָהּ, 'אֵל תִּקְרֵי שָׁנִים אֵלֶּא שָׁנִים', "נִתּוֹן תַּתּוֹן"
"פֶּתוּחַ תִּפְתָּח" "הַעֲנֵק תַּעֲנִיק" וְכו', שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַעֲקָשְׁנוֹת הַנִּלְ שֶׁכָּל קִיּוֹם
הַתּוֹרָה תִּלּוּי בּוֹהַ שִׁיתְּחַזֵּק לְשָׁנוֹת וְלִכְפָּל כָּל עֲבֹדָה מוֹכָה, אוֹ לְמוֹד תּוֹרָה
וְכו', שֶׁהִתְחִיל לְהַרְגִּיל עֲצָמוֹ. שִׁיתְּחַזֵּק בְּכָל פֶּעַם לְחֹזֶר וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדְּבָר
שֶׁבִקְדָּשָׁה אָפְלוֹ אֵלֶּף פְּעָמִים אָפְלוֹ אִם עָבַר עָלָיו מָה שֶׁעָבַר, כִּי זֶה עֹקֵר
קִיּוֹם הַתּוֹרָה שֶׁצָרִיכִין לִהְיוֹת עֹקֵשׁן גְּדוֹל בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם וְלַעֲשׂוֹת הַדְּבָר
שֶׁבִקְדָּשָׁה אָפְלוֹ בְּדֶרֶךְ עֲקָשְׁנוֹת אָפְלוֹ אֵלֶּפִים פְּעָמִים וְלְבָלִי לְהִסְתַּבֵּל עַל
שׁוּם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, שֶׁהַפֶּעַל דְּבָר וְהַסְמָרָא אַחֲרָא וְהַלִּיצָנִים מַחֲלִישִׁין
דַּעַתוֹ וְזֶהוּ עֹקֵר הַהִתְחַזְּקוֹת דְּקִדְשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ מִתִּירָא מִגִּיהֶנָּם שֶׁל
שָׁלֹג. כִּי יֵשׁ גִּיהֶנָּם שֶׁל אִשׁ וְגִיהֶנָּם שֶׁל שָׁלֹג כַּמֶּאֱמָר רַבּוֹתֵינוּ וְכָרוֹנָם
לְבָרְכָהּ, וְגִיהֶנָּם שֶׁל אִשׁ מוֹגִיעַ עַל שְׁנַתְּחַמֵּם לְדַבֵּר עֲבָרָה וְתַאוּהָ חֵם וְשִׁלּוּם,
אֲבָל גִּיהֶנָּם שֶׁל שָׁלֹג הוּא עַל חֲלִישׁוֹתוֹ אַחֲר־כֵּךְ בְּשָׂבָא לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת
לְחִשּׁוּבָהּ, כִּי 'הַכֹּל מִלֵּאִים חֲרָמוֹת', כִּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכָרוֹנָם לְבָרְכָהּ.

אֲבָל עַל־פִּי רַב עָקַר עָכּוּבוּ מִתְשׁוּבָה הוּא מַחֲמַת חֲלִישַׁת הַדַּעַת, שְׁנִדְמָה לוֹ שְׂאֵי אִפְשָׁר לוֹ עוֹד לָשׁוּב וְאִינוּ מוֹעִיל לוֹ עוֹד תְּשׁוּבָה לְרַבּוּי הָעוֹנוֹת הָעֲצוּמִים מְאֹד וְעַל־יְדִיָּזָה הוּא מִתְיָאֵשׁ לְגַמְרֵי מִלֵּהֲתַקַּרֵּב לַהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, בְּפָרֵט אוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ בְּכַר קֶצֶת בְּעִבּוֹדַת הָשֵׁם וְאַחֲר־כֵּן נִפְלוּ מִזֶּה, וְעָקַר הוּא מַחֲמַת חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְהַקְרִירוֹת שֶׁמִּפִּיל עָלָיו הַכַּעַל דְּבַר וְעַל כֵּן עַל זֶה נִדּוֹן בְּקִרְיֹת הָעֲצוּם וְהַמֵּר שֶׁל גִּיהֶנֶם שֶׁל שְׁלֹג, אֲבָל עַל־יְדֵי הָעוֹזֹת דִּקְדָּשָׁה וְהַעֲקָשָׁנוֹת וְהַהֲתַחֲזָקוֹת חַנּוּ"ל לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּשׁוּם אִפֹּן, רַק לְקַיֵּם וּלְחַזֵּר וּלְקַיֵּם קִיּוֹם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כָּל מָה שְׁיֻכָּל לְחַטֹּף בָּזָה הֵצֵל עוֹבֵר כָּל יְמֵי חַיָּיו אִפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה וְאִינוּ מְנִיחַ לְקַרֵּר עֲצָמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה. עַל־יְדִיָּזָה בּוֹדָאֵי לֹא יִהְיֶה נִדּוֹן בְּגִיהֶנֶם שֶׁל שְׁלֹג וְקִרְיֹת, וְזֶה: "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֹג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ שָׁנִים" כַּנּו"ל (שֵׁם הַלֵּכָה ה' אוֹת כ"ז כ"ט):

סד

אֶף־עַל־פִּי שְׂיִרֵד הָאָדָם כְּמוֹ שְׂיִרֵד חֵם וְשָׁלוֹם, אִם הוּא חֹזֵק בְּרָצוֹנוֹ וְהַשְׁתַּוְּקָאוֹת אֶל הָאֻמָּת לְאֻמָּתוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל־יְדֵי הַיְרִידָה דִּיקָא לְמָקוֹם גְּבוּהָ מְאֹד שְׁזָה בְּחִינַת 'יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה' עֵין פְּנִים (הַלְכוֹת הַכָּשֶׁר פְּלִים הַלֵּכָה ד' אוֹת כ"ב):

סה

אִפְלוּ הַגְּרוֹעַ שֶׁבְּגִרְעִים יִהְיֶה מִי שְׂיִהְיֶה צָרִיךְ לְהַתְחַזֵּק וְלִהְתְּאָמֵץ, לִיחַל וּלְקַוֹת לַהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּלְבָלִי לְרָפוֹת וּלְרָשָׁל אֶת הַרְצוֹן הַטּוֹב

לְעוֹלָם, וּבִדְרָאֵי זִכְרָה לַפֻּעַל עַל־יְדִיזָה הַרְבֵּה טוֹבוֹת אֲמִתּוֹת וְנִצְחוֹת
כַּאֲשֶׁר כָּבֵר פָּעְלוּ יִשְׂרָאֵל הַקְדוּשִׁים הַרְבֵּה עַל־יְדֵי הָעוֹזֹת דְּקִרְשָׁה וְחֻזֵּק
הַרְצוֹן שֶׁלָּהֶם דְּקִרְשָׁה, שְׁעַל־יְדִיזָה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם
וְזָכִינוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וּכְיוּצָא בְּזֶה הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת אֲמִתּוֹת, שְׂזָכוּ יִשְׂרָאֵל
בְּכָל דּוֹר עַל־יְדֵי תַקְפָּה הַרְצוֹן שֶׁלָּהֶם אֶל הַקְדְּשָׁה בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ.
וְעַל־יְדֵי שְׂאֵנוּ זֹכְרִין אֶת כָּל זֹאת בְּכָל פֶּעַם עַל־יְדִיזָה יֵשׁ לָנוּ כַּח גַּם
עֵתָה לְחֻזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בַּתּוֹחֶלֶת וְהַתְקָוָה וְהַרְצוֹן דְּקִרְשָׁה עַד שְׁנוּכָה עַל־
יְדִיזָה לְשַׁבֵּר אֶת כָּל הַמְּנוּעוֹת וּלְבֹא לְתַכְלִית הַטּוֹב. וְזֶה: "חֻזְקוֹ וַיֵּאֱמֵן
לְבַבְכֶּם כָּל הַמְּוִחִלִּים" - "הַמְּוִחִלִּים" דִּיקָא שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת חֻזֵּק הַרְצוֹן
שְׂאֵף־עַל־פִּי שְׁוֵה יָמִים רַבִּים שְׂאִינוּ זֹכֵר אֶל הַטּוֹב אַף־עַל־פִּיכֵן הוּא
מְוִחֵל וּמְקַוֶּה וּמַצְפֶּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם וְזֶה כָּל
הַמְּוִחִלִּים, כָּל דִּיקָא יִהְיֶה מִי שִׁיְהִיָּה כַּנ"ל (שֵׁם אוֹת כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט):

סו

צְרִיכִין עַז וְתַעֲצוּמוֹת וְהַתְחַזְּקוֹת עָצוּם מְאֹד בְּזֶה הָעוֹלָם מִסְפֵּר יָמֵי
חַיֵּי הַבָּלוּ, לַעֲמֹד בְּנֶגֶד כָּל הַדְּחִיּוֹת וְכו', שֶׁהַפֻּעַל דְּבָר רוּצָה
לְהַדְּיחוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, בְּכָל עֵת. וְהַעֲקָר עַל־יְדֵי הַסְּבָרוֹת שְׁקָר שֶׁלֹּא עַל־יְדֵי
שְׂמִצִּיר הָאוֹר לְהַפְּךָ חֵם וְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדִיזָה מִסִּיתוֹ לְדַבֵּר עֲבָרָה חֵם
וְשָׁלוֹם, וְעוֹשֶׂה אֲצִלּוֹ מֵאִסּוּר הַתֵּר וּמֵעֲבָרָה מִצְוָה. וְאַחֲרֵכֶּךָ כִּשְׁנֹכְשֵׁל
כָּבֵר הוּא בָּא עוֹד הַפֶּעַם וּמִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמִצְוֹת וְרוּצָה לְהַפִּיל אֶת
הָאָדָם וּלְדַחֲתוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה וּכְיוּצָא בּוֹ נִמְשָׁךְ מִהַקְלָפָה
וְהַסְטָרָא אַחֲרָא, וְהַעֲקָר מִבַּחֲנִינַת קִלְפַת בִּלְעָם שְׂרוּצָה לְצִיר אוֹר הַתּוֹרָה

לְהַפִּד מִן הָאֱמֶת. וְעַל כֵּן צָרִיכִין עוֹ וְהַתְחַזְּקוֹת עֲצוּם נִגְדוּ בְּלִי שְׁעוֹר,
וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹ ל'וּ בְּךָ מ'סִלּוֹת" וְכו', רִאשִׁי תִּבּוֹת
בְּלִע"ם כְּמִבְאָר בְּפָנִים (הַלְכוֹת י"ז נֶסֶד הַלְכָּה ד' אוֹת כ"ח בְּסוּפּוֹ):

סז

לְפַעֲמִים נוֹפֵל הָאָדָם מְאֹד וְנִתְרַחַק מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הָאֱמֶת, כִּי
יודֵעַ בְּאֵמֶת שְׁפָנָם וְקִלְקֵל מְאֹד, וְגַם עֲתָה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא
וְעַל כֵּן מִתְיָאֵשׁ בְּעַצְמוֹ לְגִמְרִי, אֲבָל בְּאֵמֶת צָרִיכִין לְהִתְרַחַק מִהָאֱמֶת
כִּזֶּה וְכו' (עַנְן אֱמֶת אוֹת כ"ז וְעַנְן שֵׁם עוֹד אוֹת ל):

סח

עֲצָם גְּדֻלַּת רַחֲמָיו וְחִסְדָּיו יִתְבָּרַךְ הֵם עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלֶת וְאֵי אֶפְשָׁר
לְהַשִּׁיג כָּלֵל עֲצָם אֱמֶת כּוֹנֵנֵנוּ יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ בְּתַקְוָה כְּעֵס וְחִרוֹן אָפוּ
חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי גַם אֵז רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּבְקַשׁ וְנִתְפָּלֵל לְפָנָיו וְחָפִין לְהוֹשִׁיעֵנוּ
בְּאֵמֶת יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן גַּם אֵז צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּתַפְלָה וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו
יִתְבָּרַךְ וּלְבַטֵּחַ בְּרַב רַחֲמָיו וְחִסְדָּיו אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כָּלֵל. וְכֵמוֹ שֶׁמִּצִּינוּ
בְּמוֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְאַחֵר חֲטָא הֶעָגֵל וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם חֵם וְשָׁלוֹם,
אֵז הִבִּין מִשָּׁה לְבָלִי לְהִסְתַּפֵּל עַל פְּשָׁמִיּוֹת דְּבָרָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּדְמָה כְּאֵלוֹ חָפִין
לְכֻלּוֹתֵם חֵם וְשָׁלוֹם. אֲבָל בְּאֵמֶת לְאִמָּתוֹ אֵינוֹ כֵּן רַק הַפֵּל בְּרִי לִזְרוֹן שְׂוִיתִחוּק
בְּתַפְלָה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְהַקְטְרוּגִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן הִתְחַזֵּק מִשָּׁה אֵז
בְּתַפְלָה מְאֹד עַד שֶׁנִּתְרַצָּה הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ לְמוֹשֶׁה "וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה" וְכו',
וְאֵז לְמַדוֹ סֵדֶר הַתַּפְלָה וְגִלָּה לֹא שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וְשֵׁם גִּלָּה לֹא

האמת לאמתו, שעצם אמתו יתברך הוא רבוי רחמיו וחסדיו לנצח, שאינו נפסק לעולם, שזה בחינת "אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת" וכו', הינו שזה עקר האמת של השם יתברך, שרחמיו וחסדיו אינם כלים לעולם יהיה איד שיהיה, ותמיד מועיל תפלה ותחנונים וצעקה ושועה להשם יתברך, כי אחר כל הפעמים שמבקשים אותו יתברך עדיו רחמי אמתו אינם כלים לעולם.

ובכל דור ודור נמצאים צדיקים וכשרים שמתחזקים בתפלה תמיד, ועל-ידיהם הם ממתיקים כל הדינים שבעולם ומבטלים כל הגזרות רעות מישראל ומכניסים הדעת האמתית בישראל, להתחזק בתפלה ותחנונים תמיד. כי זהו עקר האמת לאמתו כמו שכתוב: "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת", וכתוב: "ואני תפלתי לך וכו' ענני באמת ישעך" - באמת דיקא כי אני מאמין שבאמת לאמתו גם עתה אחר שעשיתי מה שעשיתי ועבר עלי מה שעבר, עדיו עדיו אתה חפץ להושיעני ועל כן אני מתחזק ומתפלל, ענני באמת ישעך, והבן היטב היטב כמה וכמה צריכין להתחזק בתפלה תמיד יהיה איד שיהיה (הלכות רבית הלכה ה' אות ל"ג):

סט

כל המלחמות שבעולם מרמזין העקר על מלחמת היצר הרע. כי אפלו המלחמות שיש לאחר בגשמיות עם שונאים ואויבים הכל הוא מלחמות היצר הרע כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, כשם שיש לאדם צרים מלמטה כך יש לו צרים למעלה, ועל כן עקר המלחמה היא

מִלְחָמַת הַיָּצֵר הָרָע. וְזֶה שֶׁהוֹחִיר הַכֹּהֵן, קֹדֶם שֶׁנִּכְנְסוּ לֶלֶחֶם מִלְחָמַת
הַשֵּׁם לְנִצָּחַת אֶת הָאוֹיְבִים וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא, שֶׁמֶסַּבִּין אֶת הַקִּדְוָשָׁה שֶׁהֵם
בְּחִינַת הָעֵבוֹ"ם שֶׁסָּכִיב אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַמַּעֲכָבִים וְהַמּוֹנְעִים
מִדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וְכִשְׁהָאֲדָם נִכְנֵס לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם, אִזִּי נִתְעוֹרְרִין עָלָיו
קְטְרוּגִים גְּדוֹלִים וְרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, וְזֶה
עֵקֶר הַמִּלְחָמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו לְבַל יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ
יִתְפָּרֵךְ חֵם וְשָׁלוֹם, וְאִזִּי בּוֹדָאי יוֹכֶה לְנִצָּחָם וּלְשִׁבְרָם וּלְבִטְלָם.

אָבֵל בְּמָה יִהְיֶה בְּמַחֲנוֹ חִזּוֹק שֶׁלֹּא יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְפָּרֵךְ חֵם וְשָׁלוֹם,
הָעֵקֶר הוּא רַק אֱמוּנָה הַקִּדְוָשָׁה, שֶׁכִּשְׁהוּא חִזּוֹק בְּאֱמוּנָה הַקִּדְוָשָׁה
בּוֹדָאי אֵין לוֹ לְהִתִּירָא מִשּׁוּם מִלְחָמָה וְשׁוּם נִסְיוֹן שֶׁפְּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁאָמַר
לָהֶם הַכֹּהֵן: "שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קָרְבִּים הַיּוֹם לְמִלְחָמָה", וּדְרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ
זְכוּרָנָם לְבִרְכָּהּ, "אִפְּלוּ אֵין בָּכֶם זְכוּת אֵלָּא מֶה שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם
שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאוּיִים לְנִצָּחַת אֶת אוֹיְבֵיכֶם וְכו', הֵינּוּ כִּנּוּ"ל. כִּי בְּזְכוּת
"שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל" לְבַד, הֵינּוּ בְּזְכוּת הָאֱמוּנָה הַקִּדְוָשָׁה, בְּזֶה לְבַד אַתֶּם
יְכוּלִים לְהִתְקַרֵּב לְמִלְחָמָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם חִזְקִים
בְּאֱמוּנָתוֹ יִתְפָּרֵךְ שׁוּב אֵין לָכֶם לְהִתִּירָא כָּלֵל מִשּׁוּם מִלְחָמָה שֶׁפְּעוֹלָם. וְזֶה
"אֵל יֵרֶךְ לְכַבְּכֶם אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּעֲרִצוּ וְאֵל תַּחֲפוּז מִפְּנֵיהֶם", וּדְרָשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָּהּ, "אֵל תִּירָאוּ מִשְׁעֲטֵט סוּסִים וּמִשְׁפַּעֲת הַקִּלְגָּסִים
וְקוֹל הַקִּרְנוֹת", הֵינּוּ עֲנִינֵי תַכְסִּיפֵי מִלְחָמָה שְׁעוֹשִׂים הַשּׁוֹנְאִים לְהַפְחִיד
וּלְאַיֵם עַל שֶׁכִּנְגָדָם, וְכָל הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ יֵשׁ בְּמִלְחָמַת הַיָּצֵר הָרָע וְהוּא
יָדוּעַ לְמִי שֶׁהִתְחִיל לְכַנֵּס קֶצֶת בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבְמִלְחָמַת הַיָּצֵר הָרָע אִפְּלוּ

אדם פשוט לגמרי, כי דרך הפעל דבר לאים ולהפחיד על האדם מאד מאד ולהכביד עליו עבודתו ותפודו מאד מאד. ומחמת זה רבים נמנעים מלהתחיל לבנם בעבודתו ותפודו מחמת האימים והכבדות הללו וכיוצא בהם וזה בחינת "שעמם סוסים ושפעת קלגסים" וכו'. אבל העקר בעבודת השם שלא יפחד כלל, כמבאר במקום אחר, שפעולם הזה האדם צריך לעבר על גשר צר מאד, והעקר הוא שלא יתפחד האדם כלל.

ועקר ההתחזקות לעבר בשלום על גשר הצר כלי פחד הוא האמונה הקדושה כנ"ל, בחינת "שמע ישראל", "אתם קרבים היום למלחמה", הינו בזכות שמע ישראל שהוא האמונה הקדושה אזי שוב "אל ירד לבבכם וכו' כי ה' אלקיכם ההולך עמכם להושיע אתכם" וכו' בבחינת: "ה' לי לא אירא", כי מאחר שאני מאמין בהשם ותפודו באמונה שלימה כי "מלא כל הארץ כבודו" והשם יתפוד עמדי תמיד, אזי שוב "לא אירא מה יעשה לי אדם", כי מאחר שיש להאדם אמונה חזקה בהשם ותפודו בודאי ינצח כל המלחמות וסוף כל סוף ישוב להשם יתפוד באמת, בבחינת: "זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל", זאת הוא בחינת מלכות אמונה כמבאר בפנים (הלכות גלויה הלכה ג' אות ט'):

ע

מענין התרת נדרים על ידי חרטה מזה יכולין להבין עצם חסדי השם עד אין סוף ואין תכלית ואין שום יאוש פעולם כלל. כי הנדרים שאדם נודר ואוסר על עצמו איזה דבר זהו בחינה גבוהה מאד, שעולה

למקום הנָּדָר שהוא בְּחִינַת הַמְּקִיפִין הַקְּדוּשִׁים שֶׁהֵם שְׂרָשֵׁי הַתּוֹרָה כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים, אֵךְ אֶף־עַל־פִּי שְׁנֵדָרִים הֵם מִבְּחִינָה גְבוּהָה כָּל כֵּךְ אֶף־עַל־פִּי־כֵן יִכּוֹלִין לְהַתִּירֵם עַל־יְדֵי חֲרָטָה שְׁמַתְחַרְט לִפְנֵי הַחֲכָם שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי עֶקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא חֲרָטָה כִּי שֵׁם בְּבִחִינַת הַמְּקִיפִין הַנִּלְשָׁם הוּא בְּחִינַת: "תְּכַלִּית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא גִדַּע" וְשֵׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוּף, וִיכּוֹלִין לְהַתְחַרְט וּלְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם יְהִיָּה אֵיךְ שֶׁיְהִיָּה. כִּי בְּאֶמֶת עֲנִין הַתְּשׁוּבָה הוּא דָּבָר נִפְלָא וְהוּא לְמַעְלָה מִהַדְּעָת, לְמַעְלָה מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כְּכִיכּוֹל וְכְּמִבְּאֵר בְּפָנִים, וְעַל כֵּן כַּח הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם בְּשׁוּם אֶפֶן, וְאֶפְלוּ מִי שְׁמַתְחִיל לְשׁוּב וְנוֹפֵל חֵם וְשָׁלוֹם מִזֶּה, וְאֶפְלוּ אִם הַתְּחִיל כְּמָה פְּעָמִים וּבְכָל פַּעַם נָפַל אַחֲרֶכְךָ לְמָה שְׁנִפֵּל כִּנְל, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא צָרִיךְ לְהַתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, כִּי כַח הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם כִּי שֵׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוּף.

וְזֶה אֲנוּ רֹאִים עַל־יְדֵי הַתֵּרֶת נִדְרִים, שֶׁיִּכּוֹלִין לְכַטֵּל הַנָּדָר עַל־יְדֵי חֲרָטָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּכַח הַחֲכָם, אֶף־עַל־פִּי שֶׁהַנָּדָר בְּעֶצְמוֹ הוּא בְּחִינָה גְבוּהָה מְאֹד בְּחִינַת מְקִיפִין שְׁלִמְעָלָה מִהַדְּעָת בְּחִינַת שְׂרָשֵׁי הַתּוֹרָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, אֶף־עַל־פִּי כֵן יֵשׁ בְּחִינָה גְבוּהָה עוֹד יוֹתֵר שֶׁשֵּׁם מִתְּכַפֵּיל הַנָּדָר עַל־יְדֵי הַחֲרָטָה. כְּמוֹ כֵן בְּכָל עֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּכָל אָדָם וּבְכָל דְּרָגָא וּבְכָל זְמַן יֵשׁ חֲסִדִּים נִפְלָאִים אֲצִל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ גְּבוּהָה מַעַל גְּבוּהָה, מִה שְׁאֵין הִפָּה יִכּוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לְחַשֵּׁב. וְאֶף־עַל־פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ עֲשֵׂה עִמּוֹ חֶסֶד וְהִרְמִי מֵאֲשָׁפוֹת וְהַשִּׁיבֻ אֵלָיו וְהוּא לֹא חֵם עַל עֶצְמוֹ וּפְגָם גַּם בְּהַחֶסֶד הַנִּפְלָא הִזֶּה כְּמָה פְּעָמִים, אֶף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ חֶסֶד לְמַעְלָה מִחֶסֶד

עד אין סוף באפן שהכל יכולין להתקרב לה'שם יתברך מכל מקום שהם בכחו וזכותו של הצדיק הגדול והחכם שבדורו, אם ישמעו אליו וילכו בדרכיו הקדושות (הלכות נדרים הלכה ד' אות ז):

עא

על-ידי שהצדיק הגדול יכול להאיר לגדולים במעלה בחינת "דרי מעלה" ולהודיע להם פי עדון אינם יודעין כלל מגדלתו יתברך. על-ידיה בעצמו יכול לקרב הרחוקים והנמוכים מאוד ולחזק את לבכם לבל יתיאשו מן הרחמים חס ושלום, פי עדון השם אתם ועמם פי "מלא כל הארץ כבודו" (שם אות י"ד ט"ו ט"ז וענן גרים אות י"ד):

עב

מענין התחזקות להאדם מחמת שצריך לידע, שאי אפשר לו בשום אופן לידע בזה העולם היכן הוא עומד ואוחז וזה עקר בחירתו ונסיונו, רק שצריכין להתחזק באמונה להאמין גם בעצמו שאין שום תנועה טובה שלו נאבדת חס ושלום, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, (עין אמונה אות ק"א):

עג

מי שיסתכל בעין האמת על בטול הזמן, ואיך הזמן עובר ופורח ואין לו מנוחה אפלו פרגע, פי באמת אין שום זמן כלל רק מחמת קטנות דעתנו נדמה לנו, כאלו יש איזה בחינת זמן, כמו שנגדמה להאדם הישן

וחולם ברבע שעה ונדמה לו בחלומו שעברו עליו שבועים שנה, וכל זה מחמת קטנות דעתו אז. כי הלא תכף אחר כך בהקיצו רואה בעיניו שלא עבר עליו רק רבע שעה. כמו כן ממש לענין מה שנדמה לו באמת שיש איזה בחינת זמן ובאמת אין שום זמן כלל, כמבאר כל זה בפנים, ואם יסתכל האדם על־זה באמת, אזי בודאי ישים כל לבו לבטל הכלי הזמן ולשים כל תקותו בבחינת למעלה מהזמן.

גם על־ידי־זה שיאמין בבחינת למעלה מהזמן, על־ידי־זה לא יפל לעולם משום נפילה שפעולם יהיה איך שיהיה, כי יזכיר את עצמו שיש בחינת אני היום ולדתיך הנאמר במשיח שהוא בחינת למעלה מהזמן, ששם נתתקן הכל וכל הזמן שעבר נתבטל לגמרי ונעשה כאלו היום נולד ממש על־ידי בחינת למעלה מהזמן, שמשגיגין הצדיקי אמת שהם בחינת משיח. וזה עקר התקנה וההתחזקות לשוב מכל הפגמים שנפל בהם כל אחד כפי בחינתו, שכלם נמשכים מבחינת המעשה הרע הנעשה תחת השמש והזמן. וכשרוצה לטהר את עצמו מזהמתו ולשוב להשם יתברך באמת ולהכלל בבחינת למעלה מהזמן, כי עקר התשובה הוא בבחינת למעלה מהזמן, כמבאר בפנים, אבל איך זוכין להפך ולתקן כל הימים והזמנים שעברו עליו בפגמים כאלו. על כן עקר תקותו ותקונו על־ידי בחינת למעלה מהזמן ששם נתתקן הכל ונעשה כאלו היום נולד ממש.

וכל זמן שיש להאדם נקדת האמונה שפאמין בהשם יתברך ובעולם הבא ובביאת משיח שהוא בחינת למעלה מהזמן הנאמר אצל משיח, על־ידי־זה יש לו תקנה לעולם. ואיך שהוא מאחר שמחזק את

עצמו בְּמָה שֶׁהוּא, אִזִּי יֵשׁ תִּקְנָה לְאַחֲרִיתוֹ עַל־יְדֵי בְּחִינַת אָנִי הַיּוֹם
 יִלְדֶּתִיד, שֶׁהוּא קִדְשַׁת מְשִׁיחַ שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ קִדְשָׁה וְתִקּוֹן עַל כָּל הַגִּרָּם
 וּבְעֵלֵי תְּשׁוּבָה. כִּי אִפְּלוּ גַר שְׁנוֹלָד מִזֶּה־מַּת הַעֲבוּ"ם וְכִשְׁבָּא לְהַתְגַּיֵּר אִמְרוּ
 עָלָיו רַבּוּתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָּה, גַּר שְׁנִתְגַּיֵּר בְּקָמֶן שְׁנוֹלָד דְּמִי בְּחִינַת אָנִי
 הַיּוֹם יִלְדֶּתִיד, מֵאַחַר שֶׁבָּא עָתָה לְכַנֵּס בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל, מְכַל שֶׁכֵּן הַבַּעַל
 תְּשׁוּבָה שְׁנוֹלָד בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל אֶף־עַל־פִּי שֶׁבִּיאָמַת עֶבֶר עָלָיו מֶה שֶׁעֶבֶר
 רַחֲמָנָא לְצֻלָּן. אֶף־עַל־פִּי כֵּן כְּשֶׁרוּצָה לָשׁוּב בְּאֵמַת וּלְכַנֵּס בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל
 בְּשִׁלְמוֹת, אִזִּי צְרִיךְ לַחֲשׁוֹב בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה כָּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד מִפֶּשַׁע
 שָׁזָה נִמְשָׁךְ מִקִּדְשַׁת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מְשִׁיחַ, שְׁנֵאמַר בּוֹ, אָנִי הַיּוֹם
 יִלְדֶּתִיד, וְזֶה עֶקֶר הַכְּנִיסָה לְתְּשׁוּבָה וְלִקְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל. כִּי כְּשִׁיחֶיהָ בְּכַחֲנֶיהָ
 זֹאת לַחֲשׁוֹב בְּכָל עַתָּה כָּאִלּוּ עָתָה נוֹלָד וְאִפְּלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֶה, יִתְחַזֵּק
 בְּכָל פַּעַם וַיַּחֲשׁוּב בְּלִבּוֹ שֶׁעָתָה נוֹלָד אִזִּי בּוֹדֵאִי סוּף כָּל סוּף יִזְכֶּה לְהַתְקַרֵּב
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִזִּי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי הַיָּמִים הָרַאשׁוֹנִים יִפְּלוּ וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ
 לְמוֹטָה עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ הַשְּׁלֵמָה וַיְהִי נִכְלָל הַכֹּל בְּכַחֲנֶיהָ לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן
 בְּכַחֲנֶיהָ מְשִׁיחַ בְּחִינַת אָנִי הַיּוֹם יִלְדֶּתִיד. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה אֲנוֹשׁ עַד דְּכָא
 וְדִרְשׁוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָּה, עַד דְּכִדּוּכָה שֶׁל נַפְשׁ, אֶף־עַל־פִּי כֵּן מוֹעִיל
 גַּם אִזִּי תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת וְתֵאמַר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם, וְכָל זֶה עַל־יְדֵי בְּחִינַת
 לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן שָׁזָה בְּחִינַת כִּי אֵלֶּף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוּל כִּי יַעֲבֹר
 כּו'. וְזֶה גַּם כֵּן שְׁמִתְחִיל הַמְּזֻמּוֹר, אֲדִנִּי מַעֲזֵן וְכו' בְּטָרָם הָרִים יִלְדוּ וְכו'
 וּמַעֲזֵלָם עַד עוֹלָם אֲתָה אֵל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן. כִּי דִּיקָא
 עַל־יְדֵי־זֶה זֻכִּין לְתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה תָּמִיד יִהְיֶה אִיךְ שְׁיִחֶיהָ וְכָל הַמְּזֻמּוֹר זֶה
 סוֹבֵב הוֹלֵךְ עַל עֲנָנִים, עֲנָנִים הֵנִים. (הַלְכוֹת מִילָה הַלְכָה ד' אוֹת י"ז ח י"ט):

עד

לַעֲנִין מַה שִׁיכוֹלִין לְזַכּוֹת עַל־יְדֵי הַהִתְחַזְקוֹת בְּשַׁעַת יְרִידָה שְׁתַּתְּהִיךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְשַׁעֲלִי־יָדָהּ דִּיקָא יִתְחַדֵּשׁ לְמוֹכָה בְּהִתְחַדְּשוֹת נַפְלָא, [עֵין טַלְמוּל וְנִסְיָעָה אוֹת י].

עה

מַעֲנִין מַה שְּׁמַמְצוֹת נִגְעִים מִרְמָז הַתְּחַזְקוֹת גָּדוֹל לְהֶאֱדָם שְׁלַפְעָמִים דִּיקָא בְּשִׁמּוּגִיעַ לְתַכְלִית הַיְרִידָה אִזּוּ זֹכָה לְקַבֵּל טַהֲרָה וְתַקוֹן לְנַפְשׁוֹ וְלָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה, שְׁזֵה בְּחִינַת בְּהֶרֶת כְּנָרִים טָמֵא פָּרַחָה בְּכָלוֹ מְהוּר וְכו', [עֵין יִרְאָה אוֹת פ"ו].

עו

לַפְעָמִים בְּחֻמַּת הַשֵּׁם נִפְתָּח לְהֶאֱדָם אוֹר גָּדוֹל וְנִדְמָה שֶׁבּוֹדָאֵי יְהִיָּה אִישׁ כְּשֶׁר פָּרָאֵי וְאַחֲר־כֵּךְ פְּתָאם נַחֲשָׁד לֹא כָּאֵלֹ בֶּא הַשְׁמֹשׁ מִמֹּשׁ פְּתָאם שְׁלֵא בְּעוֹנְתָהּ, שְׁזֵה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בִּיעֲקֹב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, כִּי בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר: וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מִרְחוֹק, אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה לִפְגַּע מִמֹּשׁ בַּמָּקוֹם כַּמּוּכָא בּוֹהֵר הַקְדוּשׁ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן כְּתִיב בְּתַרְה וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בֶּא הַשְׁמֹשׁ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבִרְכָּהּ, שְׁלֵא בְּעוֹנְתָהּ, הֵינּוּ כַּנ"ל. וְאִזּוּ הוֹדִיעוּ לֹא בְּחִלּוֹם שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת וְהִנֵּה סֵלָם מִצֵּב אֲרֻצָּה וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה, שְׁזֵהוּ כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם שְׁצָרִיד לִילָךְ מִדְּרָגָא לְדְרָגָא כְּמוֹ שֶׁעוֹלִין בְּסֵלָם וְהִנֵּה מִלְּאֲכֵי אֱלֹקִים עוֹלִין וַיִּזְרְדִין בּוֹ, הֵינּוּ שְׁצָרִיד שְׁיִהִיָּה לְהַצְדִּיקִים

שֶׁנִּקְרָאִים מִלֵּאכֵי אֱלֹקִים כְּמָה וְכְמָה עֲלִיּוֹת וְיִרְדּוֹת וְקֹדֶם הָעֲלִיָּה צָרִיךְ שְׂהִיָּה יִרְדָּה וְהַיִּרְדָּה הִיא תְּכִלִּית הָעֲלִיָּה. עַל כֵּן אֵל יִשְׁתּוּמֵם הָאָדָם וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִכָּל מָה שְׁיַעֲבֹר עָלָיו, כִּי אִפְּלוּ בְּשִׁהוּא בְּבַחֲנִית עָלֶיהָ שְׁרֹאָה אִיזָה יִשׁוּעָה וְהַתְּנוּצָצוֹת אֵל יִמְעָה שְׂכָבֵר הָאוֹר שְׁלוֹ, רַק יִדַּע שְׁעָדִין הוּא רְחוּק מְאֹד וְעַל־יִדְיָהּ לֹא יִפֹּל בְּשְׁרֹאָה אַחֲר־כֵּךְ שְׁנַחֲשֹׁךְ אֶצְלוֹ הָאוֹר שְׁוָה בְּחִינַת יִרְדָּה. כִּי בְּאֵמֶת אֶף־עַל־פִּי־כֵן הָאוֹר שְׂכָבֵר הָאִיר לוֹ לֹא נִכְבָּה וְלֹא יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי אוֹר חֲסֵדוֹ יִתְבָּרֵךְ מְאִיר עָלָיו תָּמִיד רַק שֶׁהַכֹּל הוּא בְּבַחֲנִית מִמְרָחֵק תִּבְיָא לְחֻמָּה וּבְבַחֲנִית וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מִרְחוּק. אָבֵל סוּף כָּל סוּף וַיִּגְמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מַה שֶׁהִתְחִיל וַיִּיטִיב עִם כָּלֵל יִשְׂרָאֵל וְעַם כָּל אֶחָד בְּפִרְטוּיָם רַק צָרִיכִים לִהְיוֹת מְצַפִּים לִישׁוּעָה תָּמִיד וְכִמּוֹ שְׁנֶאֱמַר כִּי לִישׁוּעָתְךָ קוִינּוּ כָּל הַיּוֹם וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה [וְעֵין יִרְאָה וְעִבּוּדָה אוֹת פ"ט] (הַלְבוֹת שְׁלוֹחַ חֲקֵן הַלְכָה ה' אוֹת י').

עז

יֵשׁ שְׂיִכּוּלִים לְטַעוֹת מֵאַחַר שְׁרֹאִים עֲצֵם רְחוּקִם מֵהָאוֹר, עַל כֵּן יִכּוֹל לִפְּל עֲלֵיהֶם עֲצָבוֹת וּמָרָה שְׁחָרָה חֵם וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא מְזִיק מְאֹד בְּיוֹתֵר מִן הַכֹּל בְּיָדוּעַ. עַל כֵּן מִי שֶׁחָם עַל עֲצָמוֹ בְּאֵמֶת צָרִיךְ לְהַפְּךְ הַכֹּל לְשִׁמְחָה, שְׂדִיקָא עַל־יְדֵי שְׁרֹאָה וּמִבֵּין עֲצֵם הַתְּרַחֲקוֹת הָאוֹר מִמֶּנּוּ עַל־יִדְיָהּ דִּיקָא יִגִּיל וְיִשְׂמַח מְאֹד, כִּי הֵלֵא אֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא רוֹאֶה שֶׁהָאוֹר אֶצְלוֹ מְמוּשׁ, כִּי הֵלֵא אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֲנִי מְדַלִּיקִים אוֹר הַקְּדוּשׁ שֶׁל נֵר הַנִּכְבָּה בְּבֵיתֵנוּ מְמוּשׁ. וְכֵן הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם אוֹרוֹת נִשְׁגָּבִין מְאֹד וְאֲנִי מְנִיחִין אוֹתָם עַל זְרוּעֵנוּ וְעַל רַאשֵׁינוּ, הֵישׁ הַתְּקַרְבוֹת יוֹתֵר מְזִה. וְאִם שְׂאֲנִי יוֹדְעִין שְׁעָדִין אוֹר הַתְּפִלִּין רְחוּק

מֵאֲתָנוּ מְאֹד, אֲדַרְבָּא, זֶהוּ שְׁמַחְתָּנוּ שְׁמִרְפָּאִים אוֹתָנוּ בְּרִפּוּאוֹת יִקְרִים וְנִפְלְאִים כְּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמֶּרְחֵק גָּדוֹל כָּךְ, וְכֵּן יֵשׁ לָנוּ תְּקוּנָה גְּדוֹלָה, כִּי בּוֹדֵאי יוֹצִיאֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִכָּל צְרוּתֵינוּ וּיִקְרְבֵנוּ אֵלָיו בְּרַחֲמִים. וּמֵאַחֵר שָׁאֵנוּ רוֹאִים בְּכָל עֵת אוֹרוֹת רְחוּקִים וְנִשְׁגָּבִים כְּאֵלֶּה שֶׁהֵם אֲצִלָּנוּ מִמָּוֶשׁ, וְאִם עֲדֹן אֵנוּ רְחוּקִים מֵהֶם אֲדַרְבָּא, כָּל זֶה צְרִיךְ לִידַע שְׁלֹא יִפְלִ בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֶה שְׁעוֹבֵר, אֶף-עַל-פִּי שְׁמִנִּיחַ תַּפְלִין וּמִדְּלִיק נֵר חֲנֻכָּה וְכו' וְכו'. כִּי צְרִיךְ שִׁידַע שְׁעֲדֹן הָאוֹר רְחוֹק מִמֶּנּוּ מְאֹד אֶךְ אֶף-עַל-פִּי כֵּן צְרִיכִין לְהַפְּךְ הַכֹּל לְשִׁמְחָה, כִּי אֶף-עַל-פִּי-כֵּן הָאוֹר הִרְחוֹק הַנִּשְׁגָּב הַזֶּה הוּא אֲצִלִּי וּבִבִּיתִי מִמָּוֶשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחֵלֶל וְהַשְׁמַחָה עַל תְּקוּף הַנִּסִּים שְׁנַעֲשׂוּ לָנוּ בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים וְהַכֹּל כְּדִי לְהַתְחַזֵּק עַל-יְדֵי-זֶה לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תְּמִיד, בְּבְחִינַת זִכָּר עֲשֵׂה לְנִפְלְאוֹתָיו וְכו' וְלִהְיוֹת בְּטוֹחַ וְחוֹק שְׁכֵמוֹ שְׁגִבֵּר עָלֵינוּ חֶסֶד, לַעֲשׂוֹת לָנוּ נִסִּים כְּאֵלֶּה, שְׁזָכִינוּ לְאוֹרוֹת נִפְלְאִים כְּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמֶּרְחֵק מְאֹד מִמֶּרְחֵק תָּבִיא לְחֻמָּה, כְּדִי לְרַפְּאוֹת תַּחֲלִוּאִי נִפְשׁוֹתֵינוּ, עַל-יְדֵי-זֶה אֵנוּ בְּטוֹחִים בְּכַסְחוֹן חֹזֶק שְׁבוֹדֵאי יוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֵי וְיוֹסִיף, לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ נִסִּים חֲדָשִׁים וְנִפְלְאִים עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב אֵלָיו בְּאַמֶּת וְיִגְמֹר מֶה שֶׁהִתְחִיל כִּי דָּבָר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם וְכֵמוֹ שְׁכָתוֹב: וְאַתָּה מְרוֹם לְעוֹלָם ה' (שֵׁם אוֹת י"א):

עח

עֵקֶר הַתְּקָרְבוֹת רְחוּקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, הֵינּוּ גֵרִים וּבְעָלֵי תְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שִׁידָעוֹ וְיִכִּירוּ בַּעֲצָמָם עֲצָם הַתְּרַחֲקוּתָם מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִצַּד עֲצָמָם, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵּן יִדְעוּ וְיִאֱמִינוּ גַם לְהַפְּךְ, שֶׁהֵם סְמוּכִים וּקְרוּבִים מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ מִצַּד רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הַנִּפְלְאִים מְאֹד בְּלִי שְׁעוּר.

שְׁזָה בְּחִינַת מַה שְּׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּהּ, גַּר שָׂבֵא לְהַתְגַּיֵּר
אוֹמְרִים לוֹ מָה רְאִיתָ וְכו', וְאִם אָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי וְאִינִי כְּדֹאִי, הֵינּוּ שְׂמִכִּיר
בְּעֵצְמוֹ גַּם בֶּן עֵצִים הַתִּרְחָקוּתוֹ, רַק שְׂאֵף־עַל־פִּיכֶן חֲפִיץ לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו
יִתְפָּרֵךְ מִצַּד שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ בְּרַחֲמֵי הַמַּרְבִּים, כִּי הוּא יִתְפָּרֵךְ אוֹהֵב גַּר גַּם
בֶּן, אִזּוּ מְקַרְבִּין אוֹתוֹ.

זֶה בְּחִינַת מַה שְּׁאֲמָרָה נַעֲמִי לְרוּת, אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין נִמְסְרוּ לְבֵית־
דִּין, וְאֲמָרָה לָהּ בְּאֶשֶׁר תְּמוּתִי אָמוּת וְכו'. וְלִכְאוּרָהּ, הִיא זֶה כְּמוֹ
הַתִּרְחָקוּת, כִּי רוּת הִיְתָה צְנוּעָה כָּל כֶּךָ וְרָצְתָה לְהַתְגַּיֵּר בְּתִשְׁוָקָה גְּדוּלָּה
כָּל כֶּךָ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לָהּ אוֹלִי תַחֲוֹכִי בְּחֻטָּא שֶׁל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין
חֵם וְשָׁלוֹם, וְגַם רוּת - לָמָּה הִשִּׁיבָה בְּאֶשֶׁר תְּמוּתִי אָמוּת, הֵינּוּ שֶׁהִיא
מַרְצָה גַּם לָזֶה, הִיא לָהּ לְהַשִּׁיב בְּטוּחָה אֲנִי בְּתִמִּי וְצִדְקָתִי שֶׁלֹּא אֶהְיָה
חַיִּב מִיתַת בֵּית־דִּין חֵם וְשָׁלוֹם.

אֲךָ כָּל זֶה הוּא עֲנֵן הַנ"ל, כִּי מַחֲמַת שַׁעֲקַר הַתְּקַרְבוֹת הִרְחוּקִים הוּא
עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַתִּרְחָקוּת וְהַתְּקַרְבוֹת הַנ"ל, שְׁזָה בְּחִינַת שָׁלוֹם
לְרַחוּק וְלִקְרוֹב. כִּי תִכְף שְׂמִיטָעָה בְּעֵצְמוֹ לוֹמַר, שְׂכַבְרִי הוּא קְרוֹב לְהִשָּׁם
יִתְפָּרֵךְ, אִזּוּ יָדַע בּוֹדָאִי שֶׁהוּא רַחוּק מִהִשָּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּאֵמֶת, וּמִזֶּה הָיוּ כָּל
הַחֲרַפְנוֹת רַחֲמָנָא לְצִלָּן. כִּי גַם בְּזִמְנֵי תְּבִית שְׂאִז בּוֹדָאִי הִיְתָה זִמֵּן
הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים, וְאַפְלוּ בְּשִׁזְכוֹ לַעֲמֹד בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ
בְּעֵצְמוֹ שִׁשָּׁם תְּכָלִית שְׁלָמוֹת מְקוֹם הַהַתְּקַרְבוֹת, בְּפֶרֶט בְּבֵית רֵאשׁוֹן
שֶׁהָיָה שָׁם עֲדִין הָאָרוֹן וְהַלְוִיּוֹת וְכו', אֶף־עַל־פִּיכֶן הָיוּ צְרִיכִין לִידַע
כְּמָה הֵם רַחוּקִים עֲדִין מִמֶּנּוּ יִתְפָּרֵךְ וּמִקְדָּשֶׁת הַמְּקוֹם הַנּוֹרָא הַזֶּה, רַק

להפך הכל לשמחה ולבטח בחדרי השם ותברך, שהוא מקרב גם כל הרחוקים, כמו שראינו בבית המקדש בעצמו שצמצם השם ותברך השראת שכנתו בבית המקדש, אשר הן השמים ושמי השמים לא יכלולו. וכן מעצם רחמי ותברך צוה להעלות בהמה גשמית לריח ניחוח. ומחמת שהם פגמו אז בזה וסברו, שפבר כל טובם בידם וכבר קרובים הם ממש מצד עצמם ועלידייה וירם לבם על פן שכחוני וגרמו עלידייה כל החרבן, שזה בחינת הספי ענין מנגדי שהם הרהיבני, כמו שפרש רש"י שם.

ועל פן גם נעמי דברה עם רות בדרך זה, כי אף-על-פי שעתה בוער לבד מאוד להתקרב אל הקדשה, מכל מקום מי יודע מה יהיה אחר-כך, אולי תתחייב מיתת בית-דין, ורות הצדקת אף-על-פי שבודאי קבלה על עצמה במחשבתה אז להיות צדקת גמורה ולא שתתחייב מיתת בית-דין חס ושלום, אף-על-פי-כן השיבה לה בתמימות צדקתה, כי בודאי אינני בטוחה בצדקתי לעולם ומי יודע במה שאוכל עוד להפישל, חס ושלום. רק יהיה איד שיהיה אפלו אם יתגבר הבעל דבר חס ושלום, ויביאני למה שיביאני שאתחייב מיתת בית-דין חס ושלום, אף-על-פי-כן אני מקבלת עלי קדשת ישראל באמת ויעבר עלי מה ובאשר תמותי אמות וכו'. ואזי קרבה אותה נעמי בהתקרבות גדול ונעשית צדקת גדולה, עד שזכתה שיצא ממנה משיח שיחזיר כל העולם למוטב. וכן הוא בכל אדם הבא להתקרב אל האמת, שעקר התקרבותו על-ידי התרחקות. ואפלו אחר-כך כשנתקרב הרבה צריך לזכור בכל פעם

בהתרחקותו. רק לא להתרחק באמת על-ידיזה חס ושלום, רק אדרבא, שבהתרחקות יהיה בשביל תכלית ההתקרבות, בחינת שלום לרחוק ולקרוב כנ"ל (שם אות ט"ז י"ז):

עט

כל אחד מישראל, בתוך תוקף הצרה והתחקות וגדל צרות הנפש וגלותה, כפי שמרגיש כל אחד בנפשו, אף-על-פי-כן צריך לראות ולהסתפל משם דיקא תקוה וסבר לגאולת נפשו לשוב אליו ותברך, בבחינת "וירא יעקב כי יש שבר במצרים", ודרשו רבותינו ז"ל: 'כי יש שבר' - ויוסף הורד מצרימה, כי יש סבר - 'יוסף הוא השליט'; 'כי יש שבר' - 'ועבדום וענו אתם', כי יש סבר - 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול וכו'. כי כך הוא באמת, כי בתוך השבר והצרה הגדולה, רחמנא לצלן, צריך לצפות לישועה תמיד, להסדךר והתקוה גדולה המלכש בה. וכן הוא בכל אדם בפרטיות, שזה בחינת 'ההתרחקות הוא תכלית ההתקרבות, והירידה יוכל להיות תכלית העליה'. וזה בחינת "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה", ומובן בספרים, כי בפסוק זה מדבר כל סוד גלות ישראל וכל הירידות והעליות העוברין על איש הישראלי. והעקר הוא התחזקות, שצריכין להתחזק מאד מאד בתקף התגברות מרירות הירידה, שדיקא משם ירחם עליו השם ותברך ויושעו ויקרבו אליו, כי לא יפוש ה' את עמו וכו', וכמו שכתוב: "אם אמרתי מטה רגלי, חסדך ה' יסעדי", וכן עוד בפסוקים רבים ובדברי רז"ל, כי השם יתברך מהפך לישראל המכה לרפואה.

וְהִנֵּה הַפְּסוּק הַזֶּה, "אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ וְכו'", יֵשׁ בּוֹ שְׁלוּשִׁים אוֹתִיּוֹת, וּמִתְחַלְקִים לְשְׁלוֹשָׁה חֻלְקִים, כָּל חֵלֶק מַעֲשֶׂה אוֹתִיּוֹת, וּמִזֶּה יוֹצֵא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַמּוֹבֵא בְּ"שְׁעָרֵי צִיּוֹן", הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק "אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ וְכו'", וְהוּא אִמ"י נצ"א וכו'; הֵינּוּ כִּי מֵאוֹת הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַחֲלוּקָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא אוֹת אֶלֶף, וְאוֹת הָרִאשׁוֹן שֶׁל חֲלוּקָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהוּא אוֹת מֶם, וְאוֹת הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַחֲלוּקָה הַשְּׁלִישִׁית, שֶׁהוּא אוֹת יוֹד שֶׁל "וְאֲנֹכִי", מִזֶּה יוֹצֵא הַשֵּׁם אִמ"י, וְכֵן כָּלֶם לְחֵלֶן. וּמִזֶּה יוֹכֵלִים לְהַבִּין הַתְּחֻקּוֹת גָּדוֹל, אִיךְ שֶׁבְּהַתְּחֵלֶת הַיְרִידָה, שְׁמֵרְמוֹ בְּתִבּוֹת "אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ", שֶׁהֵם עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת, וְכֵן בְּתוֹךְ תוֹקֵף הַגְּלוּת בְּעֶצְמוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּבְת "מִצְרִימָה", וְ"אֲנֹכִי", שֶׁהֵם הָעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל חֲלוּקָה הַשְּׁנִיָּה, מְרָמוֹ וּמִצְטָרֵף עִמָּהֶם תִּכְף הַצְמִיחַת קָרֵן יְשׁוּעָה שֶׁל תְּכָלִית הָעֲלִיָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַיּוֹד שֶׁל "וְאֲנֹכִי" וְתִבְת "אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה", וְהַיּוֹד שֶׁל "וְאֲנֹכִי", שֶׁמִּשָּׁם עָקָר הָעֲלִיָּה כְּמִבְאֵר בְּפָנִים, מִצְטָרֶפֶת עִם הָאֶלֶף שֶׁל "אֲנֹכִי" הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא הַתְּחֵלֶת הַיְרִידָה לְתוֹךְ הַגְּלוּת, וְעַם הַמֶּם שֶׁל "מִצְרִימָה", שֶׁהוּא הַגְּלוּת עֶצְמוֹ - כָּל זֶה לְהוֹרוֹת שְׁנֵם בְּתִבְת הַיְרִידָה וְהַגְּלוּת, תִּכְף עֲמֻדָה לָנוּ הַיּוֹד הַנִּלְשָׁמְרָנוּ וְלְהַצִּילָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּקַּע שֵׁם חֵם וְשָׁלוֹם, רַק שֶׁהַיְרִידָה תִּהְיֶה תְּכָלִית הָעֲלִיָּה (עַן פָּנִים שֵׁם אוֹתִיּוֹת כב' כג' כד'). וְזֶה מְרָמוֹ בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְכְרוֹנָם לְבִרְכָּה שֶׁאִמְרוּ בְּמִדְרָשׁ עַל פְּסוּק "וַיְהִי בַעַת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה וְכו'" (בְּרֵאשִׁית לד, א), שֶׁעַד שֶׁלֹּא הַתְּחִיל הַגְּלוּת הָרִאשׁוֹן כְּבָר נוֹלָד הַגּוֹאֵל הָאֲחֵרוֹן שֶׁהוּא פֶּרֶץ וְכו', הֵינּוּ בְּנִ"ל. (שם).

פ

דְּבָרֵי הַצְדִּיקִי אֵמֶת, שְׁמַחֲזִיקִים אוֹתָנוּ לְהַתְחַזֵּק בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד, וּמוֹדִיעִים לָנוּ כִּי אֵין שׁוּם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל - דְּבָרִים אֵלּוּ צָרִיכִין אֲנַחְנוּ לִזְהַר בָּהֶם לְהַכְנִיסָם בְּלִבֵּנוּ כְּטַל וְכִמְטָר, שְׂזֵה בְּחִינַת מַה שְּׁאָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹום בְּשִׁירַת "הָאֲזִינוּ", שִׁכְלָה מוֹסֵר וְהַתְעוֹרְרוֹת וְהַתְחַזְקוֹת גָּדוֹל לְבָלִי לְהַתִּיֵּאֵשׁ מִן הַצָּעָקָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ לְעוֹלָם, אֲפִילוּ חָרַב חֲדָה מִנַּחַת עַל צִוְּאָרוֹ שֶׁל אָדָם, חֵם וְשֹׁלֹם, כִּי לֹא יוֹשֵׁה ה' אֶת עַמּוֹ כִּי רַבִּים רַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ וְכו', כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים. וְעַל־כֵּן הִזְהִיר לָהֶם בְּיוֹתֵר שְׂאִיזִינוּ הֵיטֵב כָּל זֶה, וְאָמַר שֵׁם: "יַעֲרַף כְּמִטָּר לִקְחִי, תִּזַּל כְּטַל אֲמַרְתִּי", כִּי כִּמוֹ הַטַּל וְהַמְטָר שִׁזְרָדִין טַפַּת מִים בְּאַרְצוֹ, וְאַחֵר כִּךָּ צוֹמַח מֵהֶם צִמְחִים נִפְלְאִים, כִּמוֹ כֵּן צָרִיכִין לְהַכְנִים הַדְּבוּרִים אֵלּוּ בְּעִמְקֵי הַלֵּב הֵיטֵב, עַד שְׂיִצְמְחוּ בְּלִבָּם וַיַּעֲשׂוּ פְרוֹת טוֹבִים, כִּי דְבָרִים אֵלּוּ לְהַתְחַזֵּק בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד צָרִיכִין לְהִאָּזִין הֵיטֵב וּלְהִבִּין דְּבָר מֵתוֹךְ דְּבָר, לְהִבִּין הֵיטֵב רְמִיזוֹתָיו שֶׁל הַצְדִּיק, עַד הֵיכֵן עַד הֵיכֵן צָרִיכִין לְהַתְחַזֵּק לְעוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּלֵל כָּל הַצּוּרָה בְּדְבָרִים הַלְלוּ, שְׂזֵה בְּחִינַת מַה שְּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלֹום, אַחֵר שֶׁסִּפֵּר כָּל צְרוּתָיו, וְאֵךְ שֶׁהִכָּרַח רַק לְשֹׂאֵג וּלְצָעֵק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד כָּל הַיּוֹם, בְּכַחֲנִית "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵד אֵלֶיךָ לָעַת מִצֵּא, רַק לְשִׁטָּף מִים רַבִּים אֵלָיו לֹא יִגִּיעוּ וְכו'", וְסִיִּם אַחֵר כִּךָּ: "אֲשַׁכִּילֶךָ וְאוֹרֶךְ בְּדָרְךָ זֶה תִּלְךָ אֵיעֲצָה עֲלֶיךָ עֵינִי", כִּי עַדִּין אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר לָךְ כָּל־כִּךָ בְּפֶרְטִיּוּת, רַק אֲנִי מְרַמֵּז לָךְ בְּעֵינִי שְׂאֵל תִּסְתַּכַּל עַל שׁוּם דְּחִיָּה שְׂרוּצִין לְדַחוֹת אוֹתָךְ מִהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ - הֵן מִהַמְחָשׁבוֹת

שְׂבָאִין עֲלִיד מַעֲצָמָה, הֵן מַהֲדִּיחִיּוֹת הַנִּמְשָׁכִים מֵאַחֲרִים וְכו' - עַל כָּלֵם אֵל תִּסְתַּכֵּל כָּלֵל, רַק תִּבִּין דְּבָרִי, שְׂאֵנִי מוֹרָה לָךְ הַדְּרָךְ וּמִרְמֹז לָךְ בְּעֵינֵי שְׁתַּמִּיד תִּתְחַזֵּק בְּצַעֲקָה וּשְׂאֵנָה לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְאִזּוּ טוֹב לָךְ. (הַלְכוֹת עֲרֻלָּה, הַלְכָה ד' אוֹת טו', עֵין פָּנִים; וְעֵין עוֹד לְקוֹמֵי עֲצוֹת חֲדָשׁ אֱלֹוִל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכו', אוֹתִיּוֹת קִלְט' מ')

פא

עֲקָר הַחֲנוּךְ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה, הוֹדָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כְּמִכְבָּר בְּפָנִים. כִּי לְפִי מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד רַבּוֹי הַיְּסוּרִים וְהַצָּרוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלֹבִלִים וְהַתַּאֲוֹת וְכו', בּוֹדָאֵי הָיָה קָשָׁה לְהַתְקִים עַד שְׂיִזְכָּה לְגֵאֻלָּה שְׁלֵמָה, דְּהִינּוּ שְׂיִהְיֶה אִישׁ כְּשֶׁר בְּאֵמֶת פְּרָאוֹי, שְׂוָה בְּחִינַת גֵּאֻלָּה שְׁלֵמָה. וְעַל־כֵּן בְּאֵמֶת כְּמָה וְכְמָה הִתְחִילוּ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וַיֵּשׁ שְׁהֲאִירִיכוּ בַּעֲבוֹדַתֶּם יָמִים וְשָׁנִים, אֲבָל אַחֲר־כֵּךְ לֹא יָכֻלוּ לְסַבֵּל עוֹד מְרִירוֹת הַכְּבֻדּוֹת שֶׁל הַבַּעַל דְּבָר וְנִפְּלוּ כָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁנִּפְּלוּ, רַחֲמָנָא לִיצְלָן. אֲבָל מִי שֶׁחָפֵץ בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ לְחוּם עַל חַיּוֹ, עֲקָר קִיּוּמוֹ עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַנִּזְ"ל, שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, יִהְיֶה אִיד שְׂיִהְיֶה, אֲפִילוֹ אִם רוּאָה שֶׁהוּא בַּעֲצָמוֹ הַחַיִּב מְאֹד בְּמַעֲשָׂיו שְׂאִינָם מוֹכִים וְכו', אֶף־עַל־פִּי־כֵן, אֲפִילוֹ הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, בּוֹדָאֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ גּוֹמֵל עִמּוֹ חֲסִדִּים גִּפְּלָאִים כָּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁתִּקְנֶה לְיוֹמָר: "עַל נִסִּיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל גִּפְּלֹאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכו'".

וּבּוֹדָאֵי דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְכְרוֹנָם לְבָרָכָה בְּנִים וְאַמְתִּיִּים, שְׂצָרִיכִין אֲנַחְנוּ כָּלֵנוּ לְהֵאמִין בָּזָה, שֶׁנּוֹבָדָאֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה עִם כָּל אֶחָד

נָסִים וְנִפְלְאוֹת וְטוֹבוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. וְאִם יִרְצֶה
 לְהִסְתַּפֵּל יִרְאֶה הַרְבֵּה בְּעֵינָיו וְיִזְכֹּר אֶת עֲצֻמוֹ הַיָּסֵב, כִּמְהָ מַעֲלוֹת
 טוֹבוֹת לְמָקוֹם עָלָיו, כִּי כָּל מֶה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְאַיִזָּה מִצְוָה וּלְאַיִזָּה
 נְקוּדָה טוֹבָה, בְּוֹדָאֵי אֵינּוּ נֶאֱבָד לְעוֹלָם, וְאִין כָּל הָעוֹלָם כֵּלּוּ עִם כָּל
 תַּאוּוֹתָיו וְיִסּוּרָיו וְהִכְלָיו כְּדָאֵי כְּנֶגֶד נְקוּדָה אַחַת שֶׁל מִצְוָה אַחַת שְׁכָּל
 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה בְּכָל יוֹם. וְצָרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עֲצֻמוֹ, שֶׁבְּכָל מֶה
 שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו, יִהְיֶה אִיד שִׁיחָהּ, יִזְכֹּר אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל עֵת הַטּוֹבוֹת
 וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה ה'שֵׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ עַד הַנָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְחַזֵּק לְצַעֲקַת
 וּלְהַתְפַּלֵּל לַה'שֵׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, בְּכַחֲנִית 'מוֹדָה עַל הָעֶבֶר וְצוּעֵק לְעֵתִיד
 לְבֹא', וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה סוּף כָּל סוּף לְגֻאֲלָה שְׁלֵמָה, לָשׁוּב לַה'שֵׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּאַמֻּת. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי בְּחִינָה זֹאת דִּירֵיקָא מִתְחַנְּכִין לְעִבּוּדַת
 ה'שֵׁם, כִּי כִּמוֹ שֶׁהָעִבּוּדָה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בִּימֵי קִטְנוּתוֹ, אֶף־עַל־פִּי שְׂאִין
 לָהּ שְׁלֵמוֹת גָּמוּר, בְּפֶרֶט כִּי מִסְתַּמָּא תִּכְף אַחֲרֶיהָ עוֹשֶׂה הַקָּטָן מַעֲשֵׂה
 נִעְרוֹת וְקִטְנוּת, אֶף־עַל־פִּי־כֵן כָּל תְּנוּעָה טוֹבָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִזּוֹ יִקָּר
 מְאֹד, מִחֲמַת שְׁעַל־יְדֵי זֶה הוּא מִתְחַנֵּךְ בְּעִבּוּדַת ה'שֵׁם. כִּמוֹ כֵּן הוּא
 מִמֶּשׁ אִפִּילוֹ בָּאָדָם גָּדוֹל, כָּל זְמַן שֶׁאֵינּוּ זוֹכֶה לְשְׁלֵמוֹת הָרְאוּי, וְאִפִּילוֹ
 אִם הוּא רְחוֹק כִּמוֹ שֶׁרְחוֹק, אֶף־עַל־פִּי־כֵן כָּל נְקוּדָה וְתְנוּעָה שֶׁל
 הַקִּדְשָׁה שֶׁעוֹשֶׂה אִזּוֹ יִקָּרֶה גַם־כֵּן מְאֹד, כִּי הוּא בְּחִינַת חֲנוּךְ, וְעַקֵּר
 הַחֲנוּךְ עַל־יְדֵי הַהוֹדָאָה עַל הָעֶבֶר, עַל־יְדֵי זֶה מִתְחַזֵּק לְצַעֲקַת לְהִבָּא, עַד
 שְׁזוֹכֶה עַל־יְדֵי זֶה לְתִשְׁבּוּבָה שְׁלֵמָה כִּנ"ל. (הַלְכוֹת פְּלִאֵי בְּהֶמֶת, הַלָּכָה ר' אוֹת
 מ'; עַן לְקוּמֵי עֲצוֹת חֲדָשׁ שָׁבַת אוֹת קל).

פב

עקר ההתחזקות הוא על-ידי אמונה - עין לקומי עצות חדש 'אמונה',
אות קיב'.

פג

אמרו רבותינו זכרונם לברכה, אין מחזקין אלא למחזקין ואין מורזין
אלא למורזין. ולכאורה, אינו מובן כי אם בן מהיכן ההתחלה,
וכבר מבאר בדברינו במקום אחר, שיש כמה דברים בעבודת השם שהם
תלויים זה בזה ואין יודעין מהיכן ההתחלה. אך באמת כל ההתחלה
והאמצע והסוף והתכלית שלנו הכל הוא רק על-ידי הצדיק האמת
שכלל דור, שהוא בחינת משה רבנו, שהוא היה הרבי הראשון של כל
ישראל וממנו ההתחלה ואצלו כל תכליתנו ותקנותנו, כי מה שהיה הוא
שיהיה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.

וההתחלה של הצדיק האמת בחינת משה בעצמו בודאי אי אפשר לנו
להשיג כלל ואין לנו להרהר בזה כלל, איך זכה ילוד אשה
להשגה כזאת וכו'. אך אחר שכבר זכינו למבטל התורה על-ידי משה רבנו
ולהמשיך דעתו הקדושה בכל דור ודור על-ידי צדיקי אמת שכלל דור, על-
ידיה הודות לאל יש לנו מהיכן להתחיל, כי מעעורינו מגדלן אותנו
בקדשת ישראל ומלן את הילד ביום השמיני מיד, ואחר-כך מחנכין אותו
בתורה ומצוות, ובודאי יש לנו כמה להתחזק, בעזרת השם, כמה שזכינו
להוליד ולהתגדל בקדשת ישראל, ומאמינים אנחנו בתורת משה ובדברי כל

הצדיקי אמת הבאים אחריו ומחזקין אותנו לבטח בחסדי השם, ואף-על-פי שפבר עבר עלינו מה שעבר בכלליות ובפרטיות אף-על-פיהם הם מזוהרין אותנו לבלי לזאש עצמנו ולהיות בהשם יתברך מבטחנו, כי השם אתנו אל תיראום כי עדין עדין השם עמנו ואצלנו ואתנו וקרוב אלינו מאד כי מלא כל הארץ כבודו ועדין חביבותיה גבן וחביבותן גביה.

ועל-ידי שאנו זוכין להאמין ולהתחזק על-ידי דברי אמת של הצדיקים אמתיים שפבר מרחו והתיגעו בשבילנו הרבה לקרב אותנו לעבודת השם, על-ידי-זה יכולין גם אנחנו לזכות להארת הרצון דקדושה, שיהיה רצוננו חזק ואמין מאד להשתוקק ולכסף אליו יתברך ברצונות חזקים ונענועים גדולים מאד.

ואז כל מה שהרצון מתגדל ומתפשט יותר על-ידי-זה אנו זוכין להתחזק ביותר כי עקר התחזקות הוא על-ידי הרצון. כי הרצון חפשי תמיד, כי יהיה איד שיהיה אף-על-פיהם רצוננו וכוספנו חזק מאד אליו יתברך לעשות רצונו ולקיים מצוותיו באמת, ועל-ידי-זה שמתחזק ביותר על-ידי זה זוכה להארת הרצון בשלמות יותר ואז מתחזק עוד יותר וכן להלן, ובאמת להארת הרצון שהוא בחינת יראה, כמבאר בפנים, ויכל כל אדם לזכות בקל, כי הרצון חפשי לעולם, רק שצריך שיהיה איש חיל ולהתחזק בזה מאד וזה תלוי בזה כי אין מחזקין אלא למחזקין כנ"ל.

וההתחלה הוא רק בכח וזכות הצדיקי אמת שיגעו כל כך בעבודת השם, עד שהמשיכו דעת בזה, שעל-ידי-זה יכולין הכל להתחזק ולזכות להארת הרצון ולהתחזק על-ידי-זה ביותר וכן להלן

כנ"ל. ועל כן יפה אמר משה ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך, כי אם ליראה, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, לגבי משה יראה מלתא זומרתא, הינו ועתה אחר שכבר מרחתי ויגעתי בשבילכם כל כך במבאר בפרשיות הקודמים, עד שזכיתי להשגה ודעת כזה אשר יראה מלתא זומרתא לגבי משה, על כן יש לכם גם כן יסוד חזק והתחלה טובה שתוכלו להתחזק כל כך עלידי הארת דעתי שאני מאיר בכם, עד שתזכו גם כן להארת הרצון וליראה גדולה הנמשך מהארת הדעת של הצדיק האמת, עד אשר באמת גם אצלנו עכשו בנקל לנו לזכות למדרגה זו, שתהיה היראה מלתא זומרתא גם אצלנו עלידי שגזקה להתחזק באמת. בכח ההתחלה הקדושה של משה רבנו ושל כל הצדיקי אמת הפאים אחריו. (הלכות פדיון בכור הלכה ה' אות ל"ג):

פר

אפלו מי שנפל מאד חס ושלום, אפלו אם נפל לעברות חס ושלום, צריך גם כן שיהיה לו יראה גדולה מהשם יתברך להתחזק את עצמו בכל נקדה ונקדה, שיוכל למלט את נפשו מרע ולמשך את עצמו לאיזה טוב ואל יפטר את עצמו, מאחר שכבר נפל כל כך אם כן החר לו הפל חס ושלום, חלילה לא תהא פזאת ביישראל, כי אין חשך ואין צלמות להסתיר שם כל פועלי און. כי גם בשאול תחתיות ומתחתיו צריכין לירא את השם מאד מאד כי בכל מקומות ממשלתו. (הלכות בכור בהמה טהורה הלכה ד' אות י"ד עין יראה אות ק"ד):

פה

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכוּנָם לְבָרְכָהּ, כִּךְ הוּא דָרְכוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע; הַיּוֹם
 אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כִךְ וְכוּ' שְׁנֵה בְּחִינַת עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה, וּכְתִיב,
 הוּי מוֹשְׁכִי הָעֵזֶן בְּחֻבְלֵי הַשָּׁוֵא וְכוּ'. וּבִאֲמַת לְפִי דָרְכוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע עִם
 אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שְׂאִינָם מִתְּנַגְּבִים כִּנְגְדוֹ בְּנִעּוּרֵיהֶם בְּוֹדָי הִיָּה אִפֶּס תִּקְוָה
 חֵם וְשִׁלּוּם, לְרַב הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: מִפְּנֵק מוֹנֵעַר עֲבָדוֹ וְכוּ'. אָבֵל הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ חוֹמֵל עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְחוֹשֵׁב מַחְשָׁבוֹת לְבָל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדַּח
 וְהוּא שׁוֹלֵחַ סִיּוּעָא מִלְּעֵלָא עַל־יְדֵי צְדִיקֵי הַדּוֹר הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם
 בְּחִינַת מְרָדְכִי וְהֵם יוֹדְעִים הַיָּטֵב מֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בְּחִינַת
 וּמְרָדְכִי יָדַע אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה וְהֵם מַעֲזִירִים אֵת יִשְׂרָאֵל לְתִשׁוּבָה,
 בְּבְחִינַת וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זַעֲקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וְהֵם מוֹדִיעִים לְכָלֵל
 בְּנִסְתּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר לְבָל תִּתְיָאֵשׁ עֲצָמָה מִן הַרְחָמִים
 וְתִבּוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶפְעֶל־פִּי שֶׁהִיא רְחוּקָה כָּל כִּךְ שֶׁלֹּא נִקְרָאת לְבוֹא
 אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֲשֶׁר עַל כָּל פָּנִים פָּעַם אַחַת בְּחֻדֶּשׁ צָרִיכִין
 יִשְׂרָאֵל לְהִקְבִּיל פָּנֵי אֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים. אֶפְעֶל־פִּיִּכֶן צָרִיכִין לְהִקְשִׁי עַל
 דְּלִתֵּי רַחֲמִים, אוֹלֵי יָחוּם אוֹלֵי יָרַחֵם.

עַד שֶׁאַחֲרֵיכֵךְ בְּנִסְתּ יִשְׂרָאֵל מִקְבֵּלַת דַּעַת הַצְדִּיק הָאֲמִתִּי, וְאוֹמֶרֶת וּבְכֵן
 אָבֵא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כֵדַת, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכוּנָם לְבָרְכָהּ, שֶׁלֹּא
 כֵדַת שֶׁל תּוֹרָה, כִּי אֲנִי יוֹדַע בְּעֲצָמִי שֶׁעַל־פִּי דַת שֶׁל תּוֹרָה בְּוֹדָי אֵינְנִי
 רְאוּי לְבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהִתְפַּלֵּל לִפְנָיו, כִּפִּי מֶה שְׂאֵנִי יוֹדַע חֲטָאִי
 וְעוֹנוֹתַי. אֵךְ אֶפְעֶל־פִּיִּכֶן אָבֵא לִפְנָיו שֶׁלֹּא כֵדַת, וְכֹאֲשֶׁר אֲבָרְתִּי

אֲבֹדְתִי. הֵינּוּ אִם חֵם וְשָׁלוֹם, אֵינּוּ לְרָצוֹן לִפְנֵי תַּפְלִי וְהַתְּבוּדוֹתֵי עֵתָה מֵרַבּוֹי קָלְקוּלִי, כִּאֲשֶׁר אֲבֹדְתִי אֲבֹדְתִי וַיַּעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמִּי מִה שִׁירָצָה, אֲנִי תָמִיד אֵיחָל וְאֶצְעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹלֵי יָרַחַם. וְאִזּוּ מֵרַחֵם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרָבִיט הַזֶּהֱבִי, זֶה סוּד הַהֶאֱרָה וְהַתְּקַרְבוֹת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּגִּיעַ לַפְּעִמִּים לְהֶאֱדָם הַנְּמוּךְ מְאֹד, שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח לוֹ הַתְּקַרְבוֹת מֵרַחוּק בְּסוּד הַוִּשְׁטֵט שְׂרָבִיט הַזֶּהֱבִי, שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּנֵם אֲמוֹת הַרְּבִה כִּמְאֹמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְכְרוֹנָם לְכַרְכֵּה, הֵינּוּ שְׂאֵפְלוֹ הָאָדָם הֶרְחוּק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּשְׂהוּא שׁוֹמֵעַ לַעֲצַת הַצַּדִּיק לְבָלִי לְהַתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ, רַק אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא הוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּכַטּוֹל גְּמוּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכֹא לִפְנֵי מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם לְהַתְחַנֵּן לִפְנֵיו, אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמֵאִיר עָלָיו הָאֶרֶץ נִפְלְאָה מֵרַחוּק מְאֹד, כִּי מֵאִיר עָלָיו הַדַּעַת הָעֲלִיוֹן מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עֲלֵאָה דַּעֲלָאָה, עַד שִׁזְכֶּה גַם הֶרְחוּק מְאֹד לְשִׁלְמוֹת הִירְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עִם דַּעַת, שֶׁעַל יָדֵי זֶה יִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת (שֵׁם אוֹת מ"ז י"ז):

פו

יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַרְּבִה כִּשְׂמַעְיָנִים בְּסַפְרֵי מוֹסֵר, שְׂמֻדָּפְרִים מַעֲצֵם גָּדֹל הַפֶּגֶם שֶׁל הַחֲטָאִים וּמַעֲצֵם מְרִירַת הָעֲנָשִׁים שֶׁל גִּיהֶנָּם וְכִיזָא וְכִו', הֵם מֵתַפְחָדִים מְאֹד. אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מֵתַנְגֵּרָה בָּהֶם וּמְפִילָם עַל-יָדֵיהֶם לַעֲצָבוֹת גָּדוֹל יוֹתֵר מִבְּתַחֲלָה, עַד שֶׁלַּפְּעָמִים נוֹפְלִים עַל-יָדֵיהֶם בְּיוֹתֵר חֵם וְשָׁלוֹם, וַיֵּשׁ שְׁנוּפְלִים חֵם וְשָׁלוֹם, כָּל כֵּךְ עַד שֶׁבָּאִים לְכַפִּירוֹת גְּמוּרוֹת

חס ושלום. וכל זה מחמת שלא זכו לקבל הדעת האמתית מצדיקי אמת להחיות ולחזק את עצמם ונדמה להם שכבר נשקעו בדרכיהם כל כך חס ושלום, עד שאי אפשר להם לשוב עוד, ועל כן כל מה שרואין יראת הענשים נופלים בעיני עצמן יותר ויותר, וזה עקר בחינת מלחמת עמלק ששכל דור, במבאר בפנים.

אבל השם יתברך חומל על עמו ושולח עלינו הארה נפלאה על ידי צדיקי הדור מבחינת היראה של משיח, שימשיך היראה בשכל עליון כל כך עד שתגיע היראה לטובה אפלו לגרוע שבגרועים, שאפלו הרחוק מאד מאד יהיה לו דעת אמתית להבחין האמת, שגם הוא יש לו תקנה כי רחמיו יתברך רבים מאד. ועל כן בודאי לא יפל עלידי יראת הענש אדרבא, מיראת הענש יחזק את עצמו למצא בעצמו נקודות טובות ולשמח את עצמו במה שהוא מורע ישראל על-כל-פנים. ודיקא על-ידי יראת הענש יבוא לשמחה גדולה, כי יראת הענש תכריחהו לקיים דברי הצדיקים אמתיים שמוזהירים מאד את הגרוע שבגרועים, שיתחזק את עצמו בשמחה תמיד על-פי דרכי עצותיהם הקדושות. ובודאי צריכין אנחנו להתירא מאד לשמע לדבריהם האמתיים ולקיים באמת, ועל כן בסוף התוכחה שהוא יראת הענש כתיב, תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה, נמצא שצריכין להתירא מאד מיראת הענש, עד אשר יתחזק על-ידיהו לקיים דברי הצדיקים אמתיים שמוזהירים את הגרוע שבגרועים לשמח את עצמו בנקודות טובות שמוצא בו עדין ולעבד את השם בשמחה (שם אות י"ז ב):

פז

צָרִיכִין לִידַע שְׁכָל מַה שֶּׁפְּתוּב בְּסִפְר "רֵאשִׁית חֻכְמָה" וְשָׂאָר סִפְרֵי קֹדֶשׁ
 עֲנִינֵי קֹדֶשֶׁה וְטַהֲרָה גְדוּלָּה וְעֶצֶם הַפָּנִים וְהַעֲנֵשׁ שֶׁל כָּל חֲמָא
 וּפָנִים אֲפִלּוּ כָּל שְׁהוּא, אֵין הַפְּנִינָה בְּכָל זֶה בְּכָדִי לְרַחֵק אֶת הָאָדָם מֵעֲבוּדָתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ וְלַהֲחִלִּישׁ דַּעְתּוֹ בְּיוֹתֵר חֵם וְשָׁלוֹם, רַק בְּנֻתָנָם הַטּוֹבָה הוּא רַק לְקָרֵב
 וּלְהוֹדִיר אֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִיו קְדוֹשִׁים וְטַהוֹרִים וְיִתְרַחֲקוּ אֲפִלּוּ מִפָּנֶיךָ כָּל
 שְׁהוּא, כִּי בּוֹדָאֵי כִּךָ רָאוּ לָהֶם לְפִי עֶצֶם קֹדֶשֶׁתָם מִשְׁרָשָׁם, אֲבָל אֶף-עַל-
 פִּי־כֵן אֲפִלּוּ מִי שֶׁפָּנִים כְּמוֹ שֶׁפָּנִים רַחֲמָנָא לְצֵלָן, בּוֹדָאֵי צָרִיד לְקַיֵּם מֵאֲמֹר
 הַכְּתוּב - אֵל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָּה, מִי
 שֶׁאֲכַל שׁוֹם וְרִיחוֹ גוֹדֵף יַחֲזֹר וְיֵאכַל שׁוֹם וְיִהְיֶה רִיחוֹ גוֹדֵף יוֹתֵר. וּבּוֹדָאֵי צָרִיד
 הָאָדָם לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת תָּמִיד יִהְיֶה אִיד שִׁיְהִיָּה, כִּי צָרִיכִין
 לְזַהֵר שֶׁלֹּא לְקַבֵּל הִירָאָה וְהַמוֹסֵר לְרַעָה חֵם וְשָׁלוֹם, לְהַתְרַחֵק עַל-יְדֵי-זֶה
 בְּיוֹתֵר רַק שִׁיְהִיָּה בְּבַחֲיִנַת יִרְאַת הַשֵּׁם לְחַיִּים דִּיקָא, דְּהִינוּ לְקָרֵב אֶת עֲצָמוֹ
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי הִירָאָה וְהַמוֹסֵר וְלֹא לְהַתְרַחֵק חֵם וְשָׁלוֹם, רַק
 אֲדַרְבָּא, מֵעֶצֶם הִירָאָה יַחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ לְקַיֵּם דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָּה,
 שֶׁהוֹדִירוּנוּ לְהֶאֱמִין בַּחֲסִדּוֹ וְטוֹבוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׂאִינוּ נִפְסֵק לְעוֹלָם, וּלְחַזֵּק אֶת
 עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת לְהַתְחִיל מִחֻדָּשׁ בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם (שָׁם אוֹת כ"ח):

פח

בְּזֶה שְׂאֵנוּ רוֹאִין שְׁעוֹתָה הַתּוֹרָה עַל עֶבֶד עֲבָרִי, אִם בְּנִפּוֹ יָבֹא בְּנִפּוֹ
 יֵצֵא, בְּזֶה אֲנוּ רוֹאִים רַחֲמָנוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אִיד שְׁהוּא חוֹשֵׁב

מחשבות לבל ידח ממנו נדח, כי הלא אפלו העבד שירד למדרגה פחותה כל כך, עד שהתירה התורה לרבו למסר לו שפחה בנענית שהוא עוזן חמור מאד, אם בן היה אפֿשר לומר שהוא כבר הפקר גמור ואין לו שום תקנה עוד. ובאמת לא כן הוא כי אנו רואים שגם בהעבד יש פמה דינים ואזהרות, שהזהירה התורה לרחם עליו הרבה ושלא להפקירו לגמרי חס ושלום, וזה אנו רואים גם פמה שהזהירה התורה אם בגפו יבא וכו', הינו שאם אין לו אשה בת ישראל אסור לרבו למסר לו שפחה לאשה בכדי שלא יאבד לגמרי, חס ושלום. כי אם יש לו כבר קשר וחבור באשה יראת השם מבת ישראל, אזי אף על־פי שמשפלות מדרגתו שירד למדרגת עבד התר לו לשא שפחה אף־על־פי־כן יש לו תקנה. אבל אם לא נתחבר עדין בבת ישראל, אזי אם היה נושא שפחה שהוא ההפך ממש היה נאבד לגמרי, על כן אסרה התורה למסר לו שפחה אף־על־פי שנפל לעבדות. כי אפלו על הגופל לעבדות גמור שהוא תקף וזהמת הנחש בחינת עמלק אף־על־פי כן גם לשם מגיעין רחמנותו יתברך וחושב מחשבות לבל יהיה נדחה לגמרי חס ושלום (שם אות כ"ו):

פט

צריך לחזק את עצמו תמיד בהשם יתברך לבלי ליאש את עצמו בשום אפן, רק לידע תמיד, כי מלא כל הארץ כבודו ועדין השם עמו ואצלו וכו', עד שיזכה להתחזק בשעת האכילה עד שיגיע להארת הרצון, שדיקא בעת האכילה יגיע עליו רצון והשתוקקות חזק ונמרץ מאד להשם

יתברך. וזהו ההפך ממש מהנפילות של רב העולם שרב הנפילות הם על ידי האכילה, הינו שנופלים בדעתם מאד מחמת האכילה שלהם שאינה בקדשה בראוי. ובאמת אף-על-פי שבודאי צריך כל אחד מישראל לקדש אכילתו בשלמות, אף-על-פי-כן אסור לו לפל בדעתו משום דבר רק אדרבה, צריכין לחזק את עצמו בכל פעם ובפרט בשעת האכילה שאסור להיות אז איש עצל רק להיות איש חיל, הינו כי לא די שאסור לפל בדעתו על-ידי אכילתו, אדרבה, צריכין לידע ולהאמין שאכילת איש הישראלי יקרה מאד מאחר שאכילתו על-פי התורה על כל פנים שאינו אוכל דבר האסור חס ושלום, רק הכל על-פי התורה. וגם מברך על כל דבר תחלה וסוף, ועל-ידי-זה כל אחד מישראל מברך ברורים הרבה באכילתו ויש לו לאכל בשמחה ובהתחזקות גדול בהשם יתברך ולידע פי מלא כל הארץ כבודו והשם עמו וכו' כנ"ל. עד שיזכה בשעת אכילתו דיקא להארת הרצון, שישתוקק אז דיקא להשם יתברך ברצון מפלג מאד שזה עקר קדשת אכילת ישראל. כי על-ידי זה הוא תכלית שלמות הברור של כל הניצוצות שבמאכל ועולים על-ידי-זה לשרשם העליון בשלמות כמבאר בפנים (הלכות חלה הלכה ד' אות ג):

צ

אין הקדוש-ברוך-הוא מקפח שכר כל בריה, וכל מה שפעל ועשה אדם איזה טוב לשם שמים בשביל השם יתברך דבר גדול ודבר קטן, לא יאבד שום דבר לעתיד אפלו אם עבר חס ושלום, כמה פעמים על כל התורה כי אף-על-פי שמבאר בספרי קדש, שמי שהוא רשע הוא מוסף

כַּח בְּקִלְפָּה עַל־יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים בְּגוֹ אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְבֹאֲרֵם כֹּל כֵּךְ בְּפֶרֶט בְּכַתֵּב, אֶךְ הַכֵּלל שְׂכַל מִי שְׂרוּצָה לְחוּם עַל עַצְמוֹ, שְׁלֹא יֵאָבֵד אֶת עוֹלָמוֹ לְגִמְרֵי וּמִתְנַעֲנֵעַ לָשׁוּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי אֶף־עַל־פִּי שְׂאִינִי זֹכֶה לָשׁוּב בְּרֹאֵי לוֹ אֶף־עַל־פִּי־כֵן כֹּל מִה שְׂיַעֲשֶׂה אִיזֶה דְּבַר שְׂבִקְדָּשָׁה יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה בְּנֹדָאֵי לֹא יִהְיֶה נֶאֱכָד שׁוּם דְּבַר, אֶפְלוּ אִם לֹא יִזְכֶּה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאַמֶּת חֵם וְשָׁלוֹם, מִכָּל־שָׁפֶן שְׂעַל־פִּי הָרַב כְּשִׂיחָה חֹזֵק בְּדַעְתּוֹ וְיִרְגִּיל עַצְמוֹ מְעַט מְעַט בְּתוֹךְ דְּרָכֵי הַקְּדָשָׁה, אֲזִי סוֹף כֹּל סוֹף יִזְכֶּה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אֵין שׁוּם יֹאִוֵשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל, כְּמִבְאָר כָּבֵד כְּמָה פְּעָמִים. (הַלְכוֹת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת הַלֵּכָה ג' אוֹת ב):

צא

כְּשֶׁהָאָדָם הוּא בְּמִצַּר גָּדוֹל וְהַתְּאוּת וְהַסְמָרָא אַחֲרָא מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאֹד, עַד שְׂאִין לוֹ דְּרֹךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמָאל, בְּבַחֲיִנַת כֹּל רוֹדְפֶיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצָּרִים, עַד שְׂנִדְמָה שְׂאָפֶס תְּקוּהָ חֵם וְשָׁלוֹם, וְהוּא בְּעֵצֶם דְּחִקּוֹ וּמִצָּרֵי נַפְשׁוֹ פּוֹנֶה לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ וְצוּעֵק עָלָיו יִתְבָּרֵךְ מִן הַמִּצָּר, בְּבַחֲיִנַת מִן הַמִּצַּר קִרְאֲתִי יְהִי, אֶף־עַל־פִּי שְׂמָה שְׂפּוֹנֶה עַצְמוֹ לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ הוּא רַק כְּחוֹט הַשְּׂעֵרָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא יָקָר בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְנַעֲשֶׂה מִמִּצַּר צָמֹר שְׂהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת דִּדִּיקְנָא קִדִּישָׁא, הֵינִי שְׂנַתְעוֹרְרִין וְנִמְשָׁכִין עָלָיו כֹּל הַשְּׁלִשְׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שְׂהֵם תְּלִיסַר תְּקוּנֵי דִּיקְנָא קִדִּישָׁא, שְׂשֵׁם כֹּל רַחֲמִים וְטוֹב וְשֵׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְכוּת כִּידוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מִה שְׂמִבְאָר בְּכּוֹנוֹת, מִן הַמִּצַּר קִרְאֲתִי יְהִי, מִצַּר - אוֹתִיּוֹת צָמֹר, בְּחִינַת

תקוני דיקנא וכו', הינו כנ"ל. וזה בחינת חוט של צמר ביום כפור שהיה מלבין העוונות של כל השנה, בבחינת אם יאדימו כתולע בצמר יהיו, כי עקר סליחת עוונות ביום כפורים נמשך על ידי בחינה זאת על ידי שהשם יתברך מוציא בישראל אפלו בחומאים רחמנא לצלן, כמה וכמה שערות טובות, הינו מה שמנתקין עצמם כמה פעמים מן הרע אל הטוב כחוט השערה על כל פנים שגם זה יקר מאוד אצלו יתברך, עד שעל ידי זה מאירין השערות העליונות הקדושות בחינת תקוני דיקנא בחינת צמר שעל ידי זה מחילת כל העוונות כנ"ל [ועין יראה ועבודה אות פ"ט] (הלכות ראשית הגז הלכה ד' אות ב' ולקוטי עצות חדר ציצית אות כ"ד):

עב

מיכאל בהנא רבא מלמד תמיד זכות על ישראל, וכל הזכויות שמוציאין בישראל הוא על ידי בחינת שערות הנ"ל, שעל ידי זה יכולין למצא זכות אפלו בגרוע שבגרועים, כי בכלם נמצאו כמה שערות טובות מה שממשיכין עצמם כמה פעמים מרע לטוב כחוט השערה. ועל ידי מצות נתינת ראשית הגז אל הכהן על ידי זה נתתקן בחינת הצמר בשרשו שהוא בחינת שערות עליונות הנ"ל, ועל ידי זה נמשכין חסדים על ישראל על ידי השערות טובות שנמצא בהם כנ"ל (שם אות ג'):

עג

כל התוכחות שהשם יתברך מוכיח את ישראל וכל הבזיונות שמבזה אותם לפעמים בדרך בזיון - הכל לטובה גדולה, כדי ללמד עליהם

זכות וחסד כְּדִי שִׁישׁוּבוּ אֵלָיו בְּאַמֶּת. כִּי לַפְעָמִים בְּשִׂישׁרָאֵל מְקַלְקֵלִין מַעֲשִׂיהֶם מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁכְּמַעֲט אֵין נֶכֶד מַעֲט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם מַעֲצֵם רַבּוֹי הַפְּשָׁעִים וְהַקְּלָקוּלִים רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת עַל־יָדֵי מַעֲט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם יִתְעוֹרְרוּ הַמְּקַטְרָגִים, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, וְיִמְצְאוּ בְּנֶגֶד זֶה אֱלֹפִים פְּעָמִים לְהַפְּךָ חֶסֶם וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ חֲפִיץ חֶסֶד הוּא וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא רוֹצֶה בְּעַמּוֹ וְחֲפִיץ לְהַטּוֹת עִמָּהֶם כְּלָפֵי חֶסֶד, אֹז בְּטוֹבוֹ וְחֻכְמָתוֹ הַנִּפְלְאוֹת הוּא בְּעַצְמוֹ מְבֹרָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַבְּרִיּוֹן, עַד שֶׁאֹמֵר עֲלֵיהֶם שֶׁכָּבֵר הֵם אֲצֻלֹּת חֶסֶם וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כָּל הָאֲמוֹת מֵאַחֵר שֶׁכָּבֵר קִלְקְלוֹ כָּל כָּד. וְתַכְּף שְׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מֵהַפְּךָ הַדְּבָר וְאֹמֵר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּמוֹ הָאֲמוֹת מִמֶּשֶׁשׁ, אֲזִי תַכְּף נִתְגַּלָּה וְנִתְרָאָה עַל־יְדֵיהֶם דִּיקָא אֲמַתַּת הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שֶׁבָּהֶם.

כִּי בּוֹדָאִי בְּתַחֲלָה לֹא הָיָה נַחֲשֵׁב הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כָּלָל עַד שֶׁכְּמַעֲט לֹא הָיָה נִרְאָה כָּלָל, כִּי בּוֹדָאִי לְפִי קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁרְשָׁם אֲזִי אֶפְלוֹ אִם אֵין פּוֹגְמִין כָּל יָמָיו רַק בְּחוּט הַשְּׁעָרָה אַחַת הוּא גַם בֵּן פָּגָם גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם רְחוּקִים לְגַמְרֵי מַעֲוֹן וּמִכָּל מִינֵי פְגָמִים, מִכָּל שֶׁבֶן בְּשִׁפּוּגִים חֶסֶם וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מִחוּט הַשְּׁעָרָה, מִכָּל־שֶׁבֶן בְּשִׁפּוּגִים וְהַחֲטָאִים מְרַבִּים מְאֹד רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, עַד שֶׁמַּעֲט הַטּוֹב אֵינוֹ נֶכֶד כָּלָל, בְּפֶרֶט כִּי גַם מַעֲט הַטּוֹב עֲצָמוֹ מְעַרֵּב בְּפִסְלַת הַרְבֵּה, אֹז בּוֹדָאִי בְּשִׁירְצָה הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ לְהַסְתַּפֵּל עַל עֲצָם רַבּוֹי הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם לְפִי קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁאֹוִי לָהֶם לְהִיּוֹת אֹז בּוֹדָאִי כְּמַעֲט אֶפְסֵם תַּקּוּהָ חֶסֶם וְשָׁלוֹם. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ רַב חֶסֶד וְאַמֶּת וְחֲפִיץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְרַק הוּא יָדַע יִצְרָנוּ

והיכן האדם כבוש בזה העולם וכו', על פן ברחמיו העצומים הוא בעצמו מהפך הדבר לטובת ישראל ומתחיל להשוות אותם לכל האמות, בבחינת הלא כבני כושיים אתם לי וכו', ותכף בשמדמה ומשנה אותם לשאר האמות, בודאי הכל יודו ויאמרו בפה מלא, שעדן יש חלוק רב ונפלא פרחוק מזרח ממערב בין הגרוע שבִּישְׂרָאֵל לבין העכו"ם, כי כנגד העכו"ם נמצא תמיד בישראל כמה שערות ונקדות טובות לאֲלֵפִים ולרִבְבוֹת, כי אֵפֶלוּ פושְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מֵלֵאִים מְצוֹת כְּרֻמוֹן כְּמֹאֵמֶר רְבוּתֵינוּ וְכוּנֵם לְבִרְכָּה.

נמצא שדיקא על־ידי שמדמה ישראל לעכו"ם ולבני כושיים על־ידי זה דיקא נתגלה ומאיר לעין כל הזכות והטוב שבהם, כי כנגד העכו"ם בודאי עמד ישראל כלם צדיקים, כי כלנו מניחין טלית ותפלין בכל יום ומתעניין ביום כפורים וכו'. ועל פן אחר שאמר הנביא, הלא כבני כושיים וכו', חוזר ומסיים תוך כדי דבור לטובה, כמו שנאמר שם, אִפֹּס כִּי לֹא הַשְׁמַד אֶשְׁמִיד וְכו' ביום ההוא אקים את ספת דוד הנופלת וכו', כי דיקא על־ידי שמהפך הדבר ומדמה ישראל לעכו"ם חס ושלום, על־ידי־זה דיקא נתגלה ונתראה כמה וכמה נקדות טובות שיש בהם כנגד העכו"ם ועל־ידי־זה יבוא משיח ויקים את ספת דוד הנופלת, כי משיח הוא מבחינת עתיק, בבחינת ועד עתיק יומין מֵמָא והוא יודע ללמד זכות על ישראל, למצא כל השערות טובות שבִּישְׂרָאֵל שָׁזָה בְּחִינַת הַחֶסֶד הָרַב שֶׁל בְּחִינַת עֵתִיק, וְזֶה גַם כֵּן בְּחִינַת קְרֵא שְׁמוֹ לֹא עָמִי כִּי אֵתֶם לֹא עָמִי וכו', ותכף חוזר ואומר והִיא

במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי, הינו כנ"ל, כי דיקא על-ידיה נתגלה עצם מעלתם ותפארתם של ישראל כנגד העמים (שם אות ד' ה):

צד

לפעמים נופל האדם בדעתו כל כך עד שאי אפשר לו להתחיות את עצמו בשום דבר כאלו אין בו שום טוב כלל, ואי צריך גם כן להפך הדבר ולהתחיל מצד השני כנ"ל ולחשוב במחשבתו, אם כן כפי דעתי אני כלי רע לגמרי ואין בי שום טוב כלל, ואז דיקא מתחיל להרגיש בעצמו הנקדות טובות שנמצאו בו עדיו, כי כנגד הגרוע והרע לגמרי בודאי ימצא בעצמו גם בעצם גריעותו כמה וכמה נקודות טובות ועל-ידיה יחיה את עצמו. וכן הוא גם כן לגבי חברו, כי צריך לדון את הכל לכף זכות ולמצא הטוב שיש בחברו, בחינת ועוד מעט ואין רשע, כמבאר בפנים (שם אות ו', עין שלום אות כ"ו):

צה

בתחלה היצר הרע מחטיא את האדם על-ידי שקרו שפמטה אותו בכמה מיני הטעאות, ואחר-כך בשבא על דעתו לשוב, הוא מחליש דעתו ומכניס בלבבו, שפכר נסתלק השם יתברך ממנו והוא רחוק כל כך עד שפכר אי אפשר לו לשוב, ובאמת הוא להפך, כי מלכותו בכל משלה אפלו בעשר כתרין דמסאבותא רחמנא לצלן, וכמו שנאמר: השוכן אתם בתוך טמאותם, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה,

אָפֿלוּ כְּשֶׁהֵם טֻמְאִים - שְׂכִינָה בִּינֵיהֶם, וְזֶה עֵקֶר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּאַרְבָּעִים יוֹם הָאַחֲרוֹנִים מֵאֵלּוּל עַד יוֹם כְּפֻרִים, שֶׁהָעֵקֶר הוּא לִידַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲדִין עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד אָפֿלוּ עִם הַגְּרוּעַ שְׂבָגָרוּעִים, בְּבַחֲנִית וְאַצִּיעָה שְׁאוּל הַנֶּךְ. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם חוֹזֵר זֹאת בִּדְעָתוֹ וּמִכְנִים זֹאת בְּלִבּוֹ בְּאֵמֶת שׁוּה בַּחֲנִית הָאֲזַהֲרָה וַיִּדְעָתָ הַיּוֹם וְכו', כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּשָׁמַיִם מְמַעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, הֵינּוּ בַּחֲנִית אִם אֶסֶק שָׁמַיִם שֵׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוּל הַנֶּךְ, אֲזִי בּוֹדָאִי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה, כִּי כָּל יָמַי חָיִו לְזֻכּוֹת לְדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בְּאֵמֶת כִּי זֶה עֵקֶר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בְּחַדָּשׁ אֵלּוּל, שֶׁהוּא בַּחֲנִית הַנּוֹתֵן בֵּינִי דֶּרֶךְ וְכו', שׁוּה סוֹד כּוֹנֵן אֵלּוּל כְּמוֹכָא בְּכּוֹנֵנֹת.

וְהַכּוֹנֵן הַפְּשׁוּטָה שִׁיּוּצָא מִזֶּה לְכָל בְּנֵי אָדָם הַפְּשׁוּטִים הוּא לִידַע, שֶׁאָפֿלוּ בְּתוֹךְ מְצוּלוֹת יָם הַשּׁוֹטְפִים מְאֹד עַל הָאָדָם כְּהִמּוֹן גָּלִי הַיָּם מִמֶּשׁ, בְּבַחֲנִית: וְתַשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִבִּי יָמִים, אֶף-עַל-פִּי כֵּן גַּם שֵׁם יֵשׁ דֶּרֶךְ וְנִתִּיב תָּמִיד לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בַּחֲנִית אִם אֶסֶק שָׁמַיִם שֵׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוּל הַנֶּךְ, שׁוּה סוֹד כּוֹנֵן אֵלּוּל בַּחֲנִית הַדֶּרֶךְ הַנִּ"ל, שֶׁכָּל אָדָם יֻכּוֹל לְזֻכּוֹת אֵלָיו תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּפֶרֶט בְּאֵלּוּל, אִם יֶאֱמִין בָּזֶה בְּאֵמֶת וּבְפִשְׁטוּת (הַלְכוֹת עֲדוּת הִלְכָּה ה' אוֹת ט'):

צו

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכוּנֵם לְבָרָכָה, וְאַעֲיֵדָה לִי עֲדִים נְאֻמִּים אֶת אוֹרֵיהָ וְאֶת זִכְרֵיהָ, אוֹרֵיהָ סִימָן לְזִכְרֵיהָ, כִּי כְמוֹ שֶׁנִּתְקַיְּמָה נְבוֹאָת אוֹרֵיהָ שֶׁהִתְנַבֵּא עַל הַחֲרָב, כֵּן תִּתְקַים נְבוֹאָת זִכְרֵיהָ שֶׁהִתְנַבֵּא עַל

הנאלה ועל בנן בית־המקדש. וזה הענין הוא בכלל, ובפרט גם בן לענין גאלת הנפש של כל אחד מישראל ותקון מעשיו, שזה בחינת בנן בית־המקדש בפרט, כי בטבע האדם להאמין בהקלקול, הינו שפאמין שעלידי מעשיו שאינם הגונים קלקל ופגם הרבה שזה בחינת חרבן בית־המקדש, אבל עלידיזה נחלש דעתו מאד עד שנדמה לו שכבר אבדה תקותו ואי אפשר לו לשוב ולתקן מעשיו עוד, וזה רק מעשי בעל־דבר כי עלידיזה הוא פוגם בכל פעם ביותר חס ושלום. ובאמת צריכין לידע ולהאמין, כי כמו שיכולין לקלקל כמו בן יכולין לתקן גם בן ולהיטיב מעשיו ולשוב בתשובה שלמה, עד שיתתקן כל מה שפגם. ואדרבא, מדה טובה מרבה וצריכין אנו להתחזק בכל פעם בכוחון חזק ברב חסדיו ורחמיו יתברך כי סוף כל סוף בודאי נזכה לשוב אל השם באמת ויבנה הבית־המקדש, כמו שהבטיחנו עלידי כמה נביאים וצדיקים, כמבאר בפנים (שם אות יא):

צו

התורה נקראת עדות בחינת שני לוחות העדות, שני דיקא כי צריכין שני עדים שהם בנגד שני הבחינות הנ"ל באות צ"ה, הינו בחינת נקדה העליונה ונקדה התחתונה בחינת שמים וארץ, להודיע כי מלכותו בכל משלה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, בחינת אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול וכו', שזה עקר דרך התשובה שנגמר ביום כפורים כנ"ל. וזה בחינת ואעידה בם את השמים ואת הארץ.

ועל כן נתנו שני לוחות העדות ביום כפורים דיקא, כי התורה בחינת שני לוחות העדות הם עדים נאמנים, שמזכירין ומזרזין את האדם בכל פעם לכל יתאש עצמו מן הרחמים, כי בשביל זה נתנו לוחות העדות ביום כפורים שהוא עת רצון יום מחילה וסליחה יום שנגמר בו הדרך לתשובה כנ"ל, להעיד לישראל אמתת טובו וחסדו יתברך שהתורה הקדושה, לוחות העדות נתנו ביום כפורים על יסוד זה שכולל שני הנקודות הנ"ל. הינו שאף-על-פי שבדאי צריכין להזהר בנפשו ולשמור את התורה מאד ושללא לפגם אפלו פגם כל שהוא, כי בתנועה קלה פוגם ומקלקל מאד בשנוטה מדרך התורה חס ושלום, ואדרבא, צריך האדם להיטיב מעשיו בכל פעם ולעלות בכל פעם ממדרגה למדרגה עליונה ביותר, בבחינת אם אפק שמים שם אתה בחינת נקדה העליונה. אף-על-פי-כן כמו שצריכין להאמין בזה, שאם עוברין על דברי תורה פוגמין ומקלקלין מאד וגורמין חרבן גדול בכל העולמות חס ושלום, כמו כן צריכין להאמין גם כן להפך, שיש בכח האדם לתקן כל מה שפגם, כי עדין השם עמו ואצלו בבחינת ואציעה שאול הנך, בחינת נקדה התחתונה, כי ימינו יתברך פשוטה תמיד לעזורנו לשוב ולקרבו אליו יתברך על-ידי הדרך התשובה שנגמר ביום כפורים, שהוא בעצמו כולל שני הנקודות הנ"ל, שזה עקר דרך התשובה, רק אנו צריכין לשים לבנו לזה ולהאמין בזה בכל עת, וזה בחינת עדות ה' נאמנה מחכימת פתי.

כי באמת התורה הקדושה היא רוצה להחכים אפלו את הפתי, הינו אפלו את מי שכבר נתפתה אחר יצרו ונתעה למקום שנתעה, אף-

על־פִּי־כֵן הַתּוֹרָה מְכַרְזָה וּמַעֲדִיָּה לִפְנֵי שָׂאם יָשׁוּב מִיָּד, יִקְבֹּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּשׁוּבָתוֹ בְּרָצוֹן וְיִקְרְבוּ אֵלָיו בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה, וְהַתּוֹרָה בְּעֶצְמָהּ מַעֲדִיָּה לִפְנֵי הַדָּרֶךְ לְתִשׁוּבָה שְׁעַל־יְדִיָּזָה יָכוֹל גַּם הִפְתִּי לְהִתְחַבֵּם, רַק הַמְּנִיעָה הוּא מַחֲמַת שְׁקִשָּׁה לוֹ לְהֵאמִין בְּעֶצְמוֹ שְׂיָכוֹל לְתַקֵּן עֲדִין, וְעַל זֶה קוֹרֵא הַכְּתוּב וּמְכַרִּיז, כִּי עֲדוּת ה' נֶאֱמָנָה, כִּי בּוֹדֵאִי הִיא נֶאֱמָנָה מְאֹד בְּעֲדוּתָהּ שְׁמַעֲדִיָּה שְׁמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְשָׁלָה בְּשָׂמִים מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת בְּנ"ל, וְאִם אַתָּה מֵאֲמִין לְעֲדוּתָהּ עַל הַפָּגֶם וְהַקְלָקוֹל חֵם וְשָׁלוֹם, מִכָּל שָׂכֵן אֵיךְ אַתָּה צָרִיךְ לְהֵאמִין לְעֲדוּתָהּ עַל כַּח הַתִּקּוֹן, כִּי בּוֹדֵאִי מְדָה טוֹבָה מְרַבָּה בְּנ"ל. וְזֶה גַם כֵּן בְּחִינַת עֲדוּתֶיךָ נֶאֱמָנוּ מְאֹד וְכו' ה' לְאֶרֶץ יָמִים, הֵינּוּ אֶף־עַל־פִּי שְׁכָבָר אָרְכוּ הַיָּמִים שְׂאֵנוּ מְצִפִּים לְבָנֵינוּ בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא שְׁלָמוֹת הַתְּשׁוּבָה וְהַתִּקּוֹן וְעֲדִין לֹא נוֹשְׁעֵנוּ בְּשָׁלְמוֹת, אֶף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיכִין עֲדִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּתַקּוֹנֵנוּ, כִּי בּוֹדֵאִי עֲדוּת ה' נֶאֱמָנוּ מְאֹד בְּנ"ל (שָׁם אוֹת ט' י' י"א י"ב י"ד):

צח

הַיֵּצֵר הָרַע וְחִילוּתָיו הֵם בְּחִינַת עֲדִי שְׁקָר שְׁמַכְנִיסִין בְּלֵב הָאָדָם הַהֶפֶךְ מִכָּל הַנ"ל, כִּי הוּא הַמְּסִית הוּא הַמְּדִידִים הוּא הַמְּסִטִין, כִּי בְּתַחֲלָה מְסִית לְהָאָדָם וּמְבִיאֵו לְמָה שְׁמַבִּיאֵו וְאַחֲר־כֵּן הוּא מְסִטִין וּמְקַטְרֵג עָלָיו לְמַעַלְלָה וְלַמַּטָּה, וְכֵמוֹ שֶׁהוּא מְסִטִין וּמְקַטְרֵג לְמַעַלְלָה לְהַרְחִיק רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מִיִּשְׂרָאֵל חֵם וְשָׁלוֹם, כֵּמוֹ כֵּן הוּא מְסִטִין בְּיוֹתֵר בְּלֵב הָאָדָם בְּעֶצְמוֹ וּמַחְלִישׁ דַּעְתּוֹ כְּאֵלּוֹ כָּבֵר אָפֶם תִּקְוָה חֵם וְשָׁלוֹם. וְעַל זֶה צוּעֵק הַכְּתוּב, כִּי קָמוּ בִי עֲדִי שְׁקָר שֶׁהֵם הַסְמָרָא אַחֲרָא, שְׂרוּצִים לְהַעֲדִי בְּלֵב הָאָדָם הֶפֶךְ מִן הָאֱמֶת

וְלִהְרָחִיקוּ בְיוֹתֵר חֵם וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּרִין סִהְרִין שֶׁהֵם מִלָּה וּתְפִלִּין אוֹ מִלָּה וְשִׁבְתָּ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְהֶאָדָם שְׁנֵי עֲדִים נְאֻמָּנִים הַנִּ"ל הֵם מְעִידִין וּמְבַטְיִחִין לוֹ בְּכָל עֵת, שֶׁעֲדִין חֲבִיבוּתָהּ גִּבֵּן מֵאַחֵר שְׁאֵנוּ זֹכִין עֲדִין לְשְׁנֵי עֲדִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלֹה, וְעַל־יְדִיָּוָה יֵשׁ לָנוּ כַּח לְכַפֵּל וְלִהְכִּנִּיעַ הָעֲדִי שֶׁקֶר הַנִּ"ל עַל־יְדֵי בַחֲיִנַת הַדָּרָךְ לְתִשׁוּבָה שְׁפָלָל גַּם כֵּן מִבְּחִינַת שְׁנֵי עֲדִים נְאֻמָּנִים בַּחֲיִנַת לִוְחוֹת הָעֲדוּת (שֵׁם אוֹת י"ד):

צט

צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִזְהָר מְאֹד לְבָלִי לֵאשׁ אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל הַיָּמִים הָרַעִים וְעֵתִים לְרַעָה הָעוֹבְרִים עָלָיו, רַק אֲדַרְבָּא, כָּל מֶה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו הַיָּמִי רַע שֶׁהֵם הַמְדוּת רַעוּת וְכִיזָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ גַּם בָּהֶם, עַד שֶׁיִּמָּצֵא גַּם בָּהֶם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְחִיּוֹת אֱלֻקִּיּוֹת הַמְלַבֵּשׁ שֵׁם. כִּי בְּאַמֻּת אֵין שׁוּם מְקוֹם נְמוּךְ וְיִרֵיד בְּעוֹלָם וְלֹא שׁוּם יוֹם וְעַת וְזֶמֶן בְּעוֹלָם שֶׁאֵין שֵׁם דְּבָרֵי תּוֹרָה וְחִיּוֹת אֱלֻקִּיּוֹת בְּהָעֵלֶם וּבְצֻמְצוּם, שֶׁמִּחִיָּה אוֹתוֹ הַמְקוֹם וְהַזְמַן. וְלִפְעָמִים מִפִּיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם לְמִקְוֵמוֹת כָּאֵלֹה בְּמִכְנֵן בְּשִׁבְלֵי נִסְיוֹן, אִם יִתְגַּבֵּר שֵׁם לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ כְּרָאוּי אֶת הַטּוֹב הַמְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ מְקוֹם וְזֶמֶן רַע כְּזֶה, וְאֵן תְּהִי הִירִידָה שְׁלֹ תִכְלִית הָעֲלִיָּה, כְּמִבְאָר בַּפְּנִים, (הַלְכוֹת הַלּוֹאָה הִלְכָּה ה' אוֹת ה' ו'):

ק

בְּעֵת שֶׁהֶאָדָם רָחוֹק מִקְדָּשָׁתוּ יִתְבָּרַךְ וְהוּא נֶע וְנָד וּמִטְלָטֵל וְדוֹחִין אוֹתוֹ מִקְדָּשָׁתוּ מִדְּחִי אֶל דְּחִי רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אַף־עַל־פִּיכֵן אִם הוּא חִזֵּק

ואמין לבקש ולדרש ולחפש ולחתור בכל עת ולהתגעגע ולבסוף ולבקש את
 שאהבה נפשו, הינו לזכות למצא אותו יתברך, אזי אף-על-פי שעדין
 עוברים עליו ימים ושנים הרבה ואינו זוכה למצאו יתברך ולהתקרב אליו,
 אף-על-פיהו ידע ויאמין כי בכל עת ועת על-ידי כל בקשה וחפוש ועל-ידי
 כל דרישה ודרישה שדורש ומבקש ומחפש למצא כבוד קדשתו יתברך,
 ועל-ידי כל הבטח וגעגוע שמביט ותולה עיניו לרחמיו יתברך ועל-ידי כל
 תנועה ותנועה שפונה אל הקדשה, על-ידי כל זה זוכה בכל פעם לשבר
 חומות ברזל ודלתות נחשת, אף-על-פי שאחר-כך מתגברין עליו בכל פעם
 רחמנא לצלן, ואף-על-פיהו אין יגיעו לריק חס ושלום, ואין שום תנועה
 שפונה לקדשה נאבדת חס ושלום, ואם הוא חזק ואמין לבקש ולחפש
 יותר אף אם יעבר עליו מה בודאי סוף כל סוף יזכה למצא אותו יתברך.
 ובבואי צריכין לעבר על האדם עדין ועדינן הרבה וכמה ימים ונהרות
 ותהומות ומימות מחלפין צריכין לעבר עליו, ובכמה מדבריות
 המלאים נחשים ועקרבים גדולים ונוראים צריך לעבר בהם, עד אשר
 זוכה להכנס לשערי הקדשה באמת, וזה הדבר אי אפשר לבאר כלל עד
 היכן האדם צריך להתחזק, אף-על-פי שכבר זכרנו בזה הרבה בעזרת
 השם אף-על-פיהו עדין צריכין למדעי כי לכל אחד נדמה שעליו אין אנו
 מכוונים בדברינו, כי הוא יש לו מניעות פאלה ונתפס בתאוותיו
 ובמצודתו כל כך עד שלאיש כמותו אי אפשר עוד לשוב באמת להשם
 יתברך, כי כבר נלכד ימים ושנים הרבה במה שנלכד עד אשר לא יאמין
 שוב מני חשד, כך נדמה לכל אחד. ורפנו, וקר צדיק לברכה, ה'ה קורא

תָּגֵר עַל זֶה מְאֹד וְאָמַר בְּזֶה הִלָּשׁוֹן: אָהֵה! לְכָל תִּתְיָאֲשׁוּ עֲצָמְכֶם", וּבִלְשׁוֹן אֲשַׁכְּנֹ: "גִּיּוּוֹאֲלֵד זֵיט אֵייד נִיט מִיֵּאֲשׁ" וּמִשָּׁד מְאֹד תִּיבַת גִּיּוּוֹאֲלֵד, כִּי בְּאֻמַּת הַכָּל יְכוּלִין לְזִכּוּת לְהִתְקַרֵּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ אֲפֹלוּ עַל-יְדֵי עֲצָה זֹו לְבַד, דִּהְיִנוּ שִׁיחֲפָשׁוּ וַיִּבְקָשׁוּ וַיִּצְמָעְרוּ וַיִּתְגַּעְגְּעוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְקַרְבוּ לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי-זֶה, וְאִזּוּ יֵרָאוּ שְׂאִין שׁוֹם תְּנוּעָה דִּקְדָּשָׁה נֶאֱבַדְתָּ חֵם וְשָׁלוֹם. וְעַל-יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וּבִקְשָׁה שֶׁהִיא מְבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ זֹכֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה תְּקוּן, עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לַעֲלוֹת בְּתִכְלִית הָעֲלִיָּה (הַלְכוּת גְּבִיַת חוֹב מִהֵתוּמִים הִלְכָּה ג' אוֹת י"ז):

קא

עֲנִין מַה שְּׂאִסּוֹר לִיֵּאֲשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְעוֹלָם וַצְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּרִצּוֹנוֹת וּכְסוּפִין חֻקִּים דִּקְדָּשָׁה וְלִהְיָאֵמִין, שֶׁהֲרִצּוֹן בְּעֲצָמוֹ הוּא גַם בֵּן טוֹב וְשִׁיכּוּלִין עַל-יְדֵי-זֶה לְזִכּוּת לְתִשׁוּבָה שְׁלָמָה, עַד שֶׁהִתְרַחֲקוֹת יִהְיֶה תִכְלִית הִתְקַרְבוֹת וְהִירִידָה יִהְיֶה תִכְלִית הָעֲלִיָּה; (עֵין רִצּוֹן אוֹת כ"ז כ"ח כ"ט):

קב

עֲנִין אֵייד שְׂצָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְהִרְבּוֹת בְּתַחֲנוּגִים וַצְעָקוֹת וְהִתְבּוֹדְרוֹת אַף-עַל-פִּי שְׁנִדְמָה לוֹ שְׁוָה כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּזֶה וְאִינוּ רּוֹאֶה שׁוֹם פְּעֻלָּה כָּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל כָּל פְּנִים הוּא בְּבַחֲיַנַת מַחָה גִּגֵּד הַסְטֵרָא אַחֲרָא שְׁלֵא תוּכַל עַל-יְדֵי-זֶה לְהִתְחַזֵּק בְּנִתְלָתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, לְעוֹלָם, עֵין הִתְבּוֹדְרוֹת כ"ט.

קג

הָאָדָם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָם לְבִרְכָּהּ, אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ וְכו', וְאֵלּוּ הָאֲרְבַּע אֲמוֹת הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתוֹת הַיּוֹה כְּמוֹבָא, הֵינּוּ כִּי בְּכָל אָדָם יֵשׁ בּוֹ שֵׁם הַיּוֹה בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹכֵן בְּזֹהַר הַקְדוּשָׁה, וְשֵׁם הַשֵּׁם זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כִּי אֵמֶת ה' לְעוֹלָם, כִּי בְּכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֶפְלוּ בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת רְשׁוֹת הָרָבִים שֵׁשׁ שְׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, אֶפְעִל־פִּיכֵן בְּדֹאֵי גַם שֵׁם יֵשׁ בּוֹ עֲדֵין אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה הַמְשַׁרְשֵׁת בּוֹ וְזֹאת הַנִּקְדָּה הִיא בְּחִינַת שֵׁם הַיּוֹה בְּרוּךְ הוּא הַמְשַׁרְשׁ בְּכָל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת, וּמֵאוֹר הַזֶּה נִמְשָׁכִין אַרְבַּע אֲמוֹת שֵׁשׁ לְכָל אָדָם שְׁקוֹנוֹת לוֹ אֶפְלוּ בְּרִשׁוֹת הָרָבִים, כִּי אֶפְלוּ אִם הָאָדָם בְּמִקּוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת רְשׁוֹת הָרָבִים גַּם שֵׁם יֵשׁ לוֹ מָקוֹם וְאֵין שׁוּם מְנִיעָה וּבָטוּל בְּעוֹלָם כִּי גַם שֵׁם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת, שְׁעִל־יְדִיזָה רוֹאָה כָּל הַפְּתָחִים שֵׁשׁ בְּתוֹךְ הַחֲשָׁךְ וְהַסְּמָרָא אַחֲרָא וְזוֹכָה לְבָרֵךְ וּלְהוֹצִיא כָּל הַנִּיצוּצוֹת הַקְדוּשִׁים הַמְשַׁקְעִים שֵׁם וְעַל־יְדִיזָה קוֹנָה כָּל הַקְּנָיִים, כְּמִבְאָר בַּפְּנִים.

וְזֶה גַם־כֵּן בְּחִינַת אַרְבַּע אֲמוֹת שֵׁשׁ לְהָאָדָם בְּשִׁשֶּׁת גַּם בְּרִשׁוֹת הָרָבִים. וְכֵן אֶפְלוּ הַיּוֹצֵא חוּץ לְתַחוּם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת, כִּי אֵלּוּ הָאֲרְבַּע אֲמוֹת הֵם בְּחִינַת רְשׁוֹת הַיְחִיד, יַחֲדוֹ שֶׁל עוֹלָם כִּי הֵם נִמְשָׁכִין בְּשַׁרְשֵׁן מִשֵּׁם הַיּוֹה בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת הַמֵּאִיר לְהָאָדָם בְּכָל מָקוֹם אֶפְלוּ אִם יֵצֵא בְּעוֹנוֹתָיו חוּץ לְתַחוּם הַקְדְּשָׁה, אֶפְעִל־פִּיכֵן יֵשׁ לוֹ

מקום גם שם וגם משם יכול לדבק את עצמו ולשוב אליו ותפרד. והעקר על ידי שאיך שהוא אף על פירבן ימשך עצמו בכל כחו רק אל נקדת האמת לאמתו ואז יאיר לו האמת בתוך החשך ויזכה לראות הפתח, איך להכנס אל הקדשה וישובר כל המניעות והעכובים והבלבולים הנמשכים מהקלפות, שהם נטורי תרעא העומדין אצל הפתח דקדשה, בבחינת לפתח חטאת רובץ והם מחשיכין עיני האדם כל כך, עד שאינו רואה הפתח ונדמה לו כאלו אין שום פתח לפניו להכנס אל הקדשה, מחמת גדל המניעות שמושטטחין לפניו. ועל כן עקר התקון והעצה לזה הוא רק אמת כי על ידי שימשך עצמו אל האמת, יראה שאין שום מניעה כלל, והכל הוא רק באחיות עינים ויזכה לראות הפתח דקדשה ולהכנס שם לבטח. וזה בחינת ארבע אמות שנותנין לו להאדם לפני הפתח לפרק שם משאו, כמבאר בפנים (הלכות חלקת שתפות הלכה ד' אות ג' ד' ה' ו').

קד

לפעמים האדם נכנס לעבודת השם ומתחיל לעלות מדרגא לדרגא, ופתאם נדמה לו, שהוא נתרחק מהקדשה מאד לבחינת קצוי ארץ וים רחוקים. כי רואה שחוזרין ועולין על מחשבתו מחשבות ותאוות והרהורים וכו' מה שלא עלו על מחשבתו זה כמה ימים או שנים. אל יפל לב האדם עליו על ידי זה, כי לפעמים זהו לתכלית שלמות טובתו, כי מחמת שפבר הגיע למדרגה כזו שהוא בסמוך אל הקדשה ממש ורוצה לכנס לפנימיות הקדשה, על כן אי אפשר לו להכנס לשם עד

שִׁיחֹזר וְיִלְךָ דֶּרֶךְ הַמְקוֹמוֹת הַפְּגוּמִים, שֶׁהִיא שֵׁם בְּתַחֲלָה וַיִּתְקַן מִה שֶׁפָּגַם וַיִּחֹזר וַיִּבְרַר וַיַּעֲלֶה כָּל הַנִּצְצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁהוֹרִידם לָשֵׁם עַל־יְדֵי עוֹנוֹתָיו. וְאִזּוּ נַעֲשֶׂה מִזֶּה תְּקוּנִים גְּדוֹלִים בְּכַחֲנִית קְטָרֶת וְאִזּוּ יִזְכֶּה לְהַכְנִים לַפְּנִימִיּוֹת הַקְּדוּשָׁה מִמֶּשֶׁל. כִּי זֶה עֵקֶר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעֵיו יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנִּצְצוֹת הַקְּדוּשִׁים מֵעַמְּקֵי הַקְּלָפוֹת, וַיִּכּוֹל לִהְיוֹת כְּשֶׁנִּתְרַחַק הָאָדָם בְּיוֹתֵר וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִמְּשִׁיךְ עֲצָמוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם, שִׁיקְבֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ נִחַת רוּחַ גְּדוֹל מְאֹד, כִּי מֵאַחֵר שֶׁהוּא בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד וּמִמְּשִׁיךְ עֲצָמוֹ מִשֵּׁם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִזּוּ בְּכָל תְּנוּעָה וַתְּנוּעָה וּבְכָל הַמְּשָׁכָה וְהַמְּשָׁכָה הוּא גֹרֵם שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִם יִהְיֶה חֶזֶק בְּרַעְתּוֹ לְמִשְׁךְ אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אִיךָ שִׁיחִיָּה אִזּוּ סוֹף כָּל סוֹף יִחַמַּל עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַיִּכְנֹס עַל־יְדֵיָּזָה דִּיקָא לַפְּנִים מִמֶּשֶׁל לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדוּשָׁה עֵין פְּנִים. (שֵׁם הַלֵּכָה ה')

אוֹת ו' ח', עֵין יִרְאֶה אוֹת קב"ג):

קה

הָעֵקֶר הוּא הָאֱמֶת כִּי בְּוֹדָאִי אִם יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לְאִמְתּוֹ בְּוֹדָאִי יִחְתֹּר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שִׁיָּשׁוּב אֵלָיו בָּאֱמֶת, כִּי אֶף־עַל־פִּי־כֵן מִה יִהְיֶה בְּסוּפוֹ, וְסוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה מְכַרְח לְהִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְרִים, עַל כֵּן הֲלֹא טוֹב לוֹ שִׁיָּשׁוּב מִיָּד. כִּי בָּאֱמֶת אֵין שׁוּם יָאוֹשׁ בַּעוֹלָם כָּלֵל, כְּמִבְּאֵר אֲצִלְנוּ בְּמָה פַּעְמִים, כִּי כָּל הַנִּפְּלוֹת וְהַיְּאוֹשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם הוּא רַק מַחְמַת הָרְחוּק מֵאֱמֶת שֶׁמִּטְעָה אֶת עֲצָמוֹ לִזְמֵר שְׂאִינוּ יָכוֹל עוֹד לָשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: לֹא יֵאֱמִין שׁוֹב מִזֵּי חֶשֶׁךְ, שְׂאִינוּ מֵאֱמִין שְׂאִפְשֵׁר עֲדִין

לשוב מני חשך וכל זה מחמת השקר, כי הוא מבקש לעצמו עלילה
לפטר עצמו מעבודת השם ותברך. כי כל אדם בטבעו יש לו רע המונעו
מעבודת השם וצריך לסבל צער ויגיעות גדולות לשבר זה הרע, ועל כן
הוא מבקש בכל פעם לפרש עצמו מעבודת השם מחמת הרע שבטבעו.
אך אף-על-פי-כן אוי לו מיצרו אוי לו מיוצרו, כי אימת הדין עליו, מה
יעשה ליום פקדה. אך כשרואה שמתחיל כמה פעמים למשך עצמו
קצת להתקרב להשם ותברך ואינו יכול לעמוד בשום נסיון קל, אזי מוציא
לעצמו תרוץ לומר, מה אעשה, באמת הייתי רוצה לשוב להשם ותברך,
אבל יצרי מתגבר עלי בכל פעם ומה בחי כי איחל עוד, כי כבר נתפסתי
בגלות גדול עד שאי אפשר לשוב עוד חס ושלום. אבל באמת כל זה הוא
פתוי היצר הרע והסתת הפעל דבר מעצם הרע שבטבעו שרוצה לפטר
עצמו ולפרש מהשם ותברך על-ידי דחיה וטעות זה. ובאמת הוא ממעה
את עצמו, כי סוף כל סוף מה יהיה בסופו, כי אין חשך ואין צלמות
להסתר שם כל פועלי און. ובודאי יהיה מכרח לתן דין וחשבון לפני השם
ותברך ולא יותרו לו דבר אחר, ואם יש לו רק דעת כל שהוא ראוי לו
לבלי להניח להטעות את עצמו, כי באמת אין שום יאוש כלל ואיך שהוא
צריך לו לחתור ולבקש הצלה ומנוס מעמקי שאול תחתיות ומתחתיו. ואם
הוא רואה שאף-על-פי שהוא חותר ימים ושנים להשם ותברך ועדין לא
שב מטעותו, אף-על-פי-כן יהיה עקשן גדול מאוד ויאחז בעבודת השם
ותברך בדרך עקשנות, כמבאר במקום אחר, ויתלה עיניו למרום תמיד איך
להנצל מעתה על כל פנים ממה שהוא צריך להנצל כל אחד לפי בחינתו.

וְרֵאיוֹי לְהֶאֱדָם הִכָּר דַּעַת שְׁיִהְיֶה מְרֻצָּה, שְׁאֵפְלוּ אִם לֹא יַפְעוּל בְּכָל
 מְרָחוּ וַיִּגְיעַתוֹ שְׁמַתִּינֵגַע בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וַיֵּאִנוּ עוֹלָה בִּידוֹ בְּשִׁלְמוֹת,
 רַק שְׁעַל־יְדִיזוּה יִזְכֶּה עַל כָּל פָּנִים לְהִנְצֹל פֶּעַם אַחַת בְּכָל יְמֵי חַיָּיו מִפָּנֵם
 אֶחָד מֵעֲבָרָה אַחַת אוֹ מִהֲרֵהוּר וְתֵאוּה אַחַת וְכִיּוֹצֵא, הֵינּוּ שְׁזוּכָה עַל־יְדֵי
 עֲבוּדָתוֹ וְתַפְלָתוֹ וְהַתְּבוּדָּרוֹת שְׁלוֹ וְכו' שְׁעַל־יְדִירִי זֶה יֵשׁ לוֹ עֲבָרָה אַחַת
 פְּחוּתָה מִחֲשָׁבוֹן עֲוֹנוֹתָיו מֵאֲשֶׁר הָיָה לוֹ אִם לֹא הָיָה חוּתֵר וּמִתְפַּלֵּל
 לְהִנְצֹל מֵהֶם, גַּם זֶה דִּי לוֹ. כִּי סוֹף כָּל סוֹף לֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר מִכָּל עָמַל
 וַיִּגְיעַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם מִה שְׁזוּכָה לְפַעֲמִים לְהִנְצֹל מִרַע
 וְעֲבֻרוֹת וּלְחַמֵּף לְפַעֲמִים אִיזָה מִצְוֹת וְדָבָר טוֹב. וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה,
 עַד הֵיכֵן צְרִיכִין לְהַתְחַזֵּק תָּמִיד בְּהַשְׁתַּוְקָקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא יֵנִיחַ אֶת
 הַרְצוֹן לְעוֹלָם. וְהַעֲקָר הוּא הָאֵמֶת, כִּי מִי שְׁאִינוּ רוֹצֵה לְהַמְעוֹת אֶת עַצְמוֹ
 וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֵמֶת שְׁלֹא יֵאָבֵד עוֹלָמוֹ הַנִּצְחִי, בּוֹדָאִי יֵשׁוּב אֶל הַשֵּׁם מִכָּל
 מָקוֹם שֶׁהוּא כִּי אֵמֶת ה' לְעוֹלָם (הַלְבוֹת שְׁלוּחִין הַלְכָה ג):

קו

כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה לְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה צָרִיךְ שְׁיַעֲבִרוּ
 עָלָיו אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת יְרִידוֹת בְּלִי שְׁעוֹר, וְצָרִיךְ שְׁיִהְיֶה גִבּוֹר חֹזֵק
 לְחֹזֵק לִכְבוֹ בְּכָל פֶּעַם לְבָלִי לְהֵנִיחַ אֶת מְקוֹמוֹ מִשּׁוּם יְרִידָה שְׁבַעֲעוֹלָם, וְכָל
 אֵלּוּ הָעֲלִיּוֹת וְיְרִידוֹת שְׁעוֹבְרִין עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת
 הַמְּלַחְמוֹת וְהַצָּרוֹת שְׁעֵבְרוּ עַל כְּלָלִיּוֹת יִשְׂרָאֵל מִיָּמוֹת עוֹלָם, כְּמִבְאָר בְּפָנִים
 (עַנֵּן גְּלוּת וְגִאֲלָה אוֹת י"ח). וְהַעֲקָר הוּא הַתְּחַזְקוֹת לְחֹזֵק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אַף
 אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא לְהֶאֱמִין בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה, שְׁאִין שׁוּם יְרִידָה בְּעוֹלָם, כִּי

בְּכָל מָקוֹם יְכוּלִין לְמַצֵּא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, בְּבַחֲנִית אִם אִסַּק שְׂמִינִים שָׁם
 אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּךְ, כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁנוּפֵל לְשֹׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת רַחֲמָנָא לְצִלָּן,
 אֶפְ-עַל-פִּי כֵן צָרִיד לְחֻזַּק אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד וְלִבְלִי לֵיֵאשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְעוֹלָם, כִּי
 גַם שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא בַּחֲנִית וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּךְ. וְזֶה עֶקֶר הַכָּלָל
 בְּעִבּוּרֵת הַשֵּׁם וְהִסּוּד שֶׁהַכָּל תָּלוּי בּוֹ לִבְלִי לִפְלִי בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, אֶפְ אִם
 יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְכָל הַצְדִּיקִים שֶׁהָיוּ מִיָּמֹת עוֹלָם שָׁזָכּוּ לְמָה שָׁזָכּוּ - אֲשֶׁרִי
 לָהֶם אֲשֶׁרִי חֲלָקָם, כֹּלָם לֹא בָּאוּ לְשִׁלְמוֹתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי בַּחֲנִיָּה זֶה עַל-יְדֵי
 שֶׁלֹּא הָיוּ מֵיֵאֲשִׁין עֲצָמָן לְעוֹלָם, כִּי גַם עָלִיהֶם עָבְרוּ יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת הַרְפָּה,
 רַק שֶׁהֵם הִתְחַזְּקוּ עֲצָמָן בְּכָל פַּעַם אֶפְ-עַל-פִּי שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם מָה שֶׁעָבַר.
 וְעַל-יְדֵי הִתְחַזְּקוֹת שֶׁלָּהֶם (שְׁקוֹרִין דַּעַר הָאֱלֹמִין וְיָד) זָכוּ לְמָה שָׁזָכּוּ - אֲשֶׁרִי
 לָהֶם (הַלְכוֹת אוֹנָאָה הַלְכָה ג' א):

קו

עֶקֶר הַהִתְחַזְּקוֹת שִׁיזְכֶּה לְהַשָּׂאָר קִיָּם עַל מַעֲמָדוֹ לְעוֹלָם וְלָאָחוֹ עֲצָמוֹ
 בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וְאֶפְלוּ
 בְּשֹׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, לֹא יִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם אִפֹּן בְּעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי
 תַּפְלָה, כִּי עֶקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא תַּפְלָה, כְּמִבְאָר בַּפְּנִיִּים (שָׁם אוֹת ב' וְעַן
 הַתְּבוּדוֹת אוֹת ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה):

קח

מִבְּאָר בְּדִבְרֵינוּ כְּמָה פְּעָמִים שֶׁהַחֲסִדִּים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בִּקְרָה, כְּמוֹ
 שֶׁכְּתוּב: חֲדָשִׁים לְבָקָרִים וְכו', מִכָּל-שָׁכָן בְּכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ

ובכל שנה, מכל שפן בכל דור ודור. כי סוף כל סוף חסדו יתברך יתגבר עלינו ויביא לנו משיח צדקנו, וכל מה שקרוב יותר לביאת המשיח, השם יתברך ממשיך עלינו חסדו הגדול ביותר, בבחינת ועושה חסד למשיחו, כי משיח ימשיך החסדים בשלמות, ועלידי אלו החסדים יש לנו תקנה תמיד להתקרב אליו יתברך אפלו הגרוע שבגרועים. אך כל אלו החסדים הגדולים שהוא יתברך רוצה להמשיך עלינו בכל עת אין מי שידע מהם בשלמות כי אם הצדיק האמת, וכל מי שמקרב אליו הוא מודיע לו רחמיו וטובו הגדול יתברך שהם עד אין חקר, אשר עלידיה יכול כל אחד להכין את עצמו מעתה על כל פנים לקבל האוצר מתנת חנם של השם יתברך. והעקר עלידי אמונה ורצון שידע האמת באמונה שלמה על מה אתי להאי עלמא ויתחזק ברצונות חזקים תמיד לשוב אליו יתברך, ויחתר בכל כחו להתקרב לצדיקים וכשרים שיודעים לחזקו וליעצו בעצות נכונות ואמתיות, עד אשר יזכה לשוב אל השם וירחמנו וכו' (הלכות מתנה הלכה ד' אות ח' ענ' יראה אות קל"ב):

קט

בנודאי צריך לעבר על האדם פמה וכמה עליות וירידות, כי אי אפשר לעלות מדרגא לדרגא כי אם עלידי הירידה שקדם העליה ואז הירידה היא תכלית העליה, אך אף-על-פירכן יש הרבה שנפלו עלידי הירידות שעברו עליהם, ועל כן צריך שתדע, שצריכין התחזקות הרבה ועקשנות גדול בלי שעור שכל זה הוא בחינת עזות דקדושה, שצריכין

קדם שזוכין להפגם אל מדור הקדשה, בבחינת נהלת בעונד אל נזה קדש. ועקר הכח של ההתחזקות צריכין לקבל מהצדיקים הגבוהים במעלה מאד, שזכו לבחינת תורת השם ותפלת השם ממש ששם החסד והצדקה עד אין סוף, בחינת חסדי ה' כי לא תמנו שזה החסד ממשיכין ביותר בראש השנה, במבאר בפנים.

ובאמת אי אפשר להבין ולהשיג כלל החסד והצדקה הנמשך ממש, כי הוא בחינת תפלת השם, שהשם יתברך בעצמו כביכול מתפלל על זה להמשיך ולגלות החסד הנפלא הנעלם הזה. ובוה יכולין להתחזק הכל בכל עת מאחר שמאמין בדברי רבותינו, זכרונם לברכה, שגלו לנו שיש תפלת השם, שהשם יתברך בעצמו כביכול מתפלל, יהי רצון מלפני שייכבשו רחמי את פעסי וכו' ושם החסד והצדקה עד אין קץ והוא בחינת סתרי נסתרות גבוהים מאד שאי אפשר להשיגם, כי אם גדולי הצדיקים המבחרים שזכו לזה והם יכולים לעורר ולהמשיך עלינו החסד והצדקה הנפלאים הנ"ל. ובכחם יכולין הכל להתחזק ולהתגבר בעזות דקדשה ולשוב אל השם. (שם הלכה ה' אות ו' עין יראה אות קל"ד):

קי

עקר בריאת האדם וירידתו לעולם הגשמי הזה המלא קלפות והסתות וכו' הוא כרי שייכל להוציא החסדים הנעלמים מאד מהעלם אל הגלוי שזה עקר גדלתו יתברך, כי מדת החסד נקרא גדולה וכל מה שמוציאין חסדו מהעלם אל הגלוי נתגלה גדלתו יתברך

יותר. וְזֶה בְּעֶצְמוֹ גַּם כֵּן הֶעֱנֵן שֶׁל בְּחִינַת יְרִידָה תְּכֵלֶת הָעֲלִיָּה, כִּי עַל־יְדֵי שְׂמֻחָזֶק עֲצָמוֹ גַּם בָּעֵת הַיְרִידָה עַל־יְדֵי הָאִמּוּנָה בְּעֶצֶם חֲסָדִיו יִתְבָּרֵךְ עַד אֵין קֶץ וְתְּכֵלֶת, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיא הַחֲסָדִים הַנֶּעֱלָמִים אֶל הַגָּלוּי שָׁזָה עָקֵר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה זֹכֶה לַעֲלוֹת בְּעֲלִיָּה גְּדוּלָּה וְלַהֲשִׁיג הַשְּׁגָה יִתְרָה בְּגֻדְלָתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת בְּמָקוֹם שְׂבַעֲלִי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִּים לַעֲמֹד, כִּי עַל יְדֵיהֶם נִתְּגַלָּה גְּדֻלַּת חֲסָדוֹ וְטוֹבוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּיוֹתֵר (שם אות ט"ו):

קיא

אִי אֶפְשָׁר לִילָךְ בְּדֶרֶךְ צְדָקָה וְחֲסֵד חָנֹם לְבַד כִּי אִם כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה כָּלוּם חֵם וְשָׁלוֹם, רַק אֲדִרְבָּא, יַעֲשֶׂה מָה שֶׁלָּבוּ חֲפִיץ חֵם וְשָׁלוֹם, וְיִסְמְךָ עַל חֲסָדֵי ה' וְאֵין זֶה דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אָבָל גַּם לִילָךְ בְּדֶרֶךְ מִשְׁפָּט לְבַד גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל־פִּי מִדַּת הַדִּין לְבַד, כִּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָּהּ, וְכִמוֹ שְׁרֹאִין בְּחוּשׁ שְׁהִרְבָּה נִפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ עַל־יְדֵי רַבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין יוֹתֵר מִדֵּי שְׁהַחֲמִירוּ עַל עֲצֻמֹּן הַרְבֵּה עַד שְׁאָמְרוּ בְּלִבָּבָם שְׁאֵפֶם תִּקְוֹתֶם חֵם וְשָׁלוֹם, לָפִי רַבּוּי עוֹזְנוּתֵיהֶם וְקִלְקוּלֵיהֶם וּפְגַמֵּיהֶם הָעֲצוּמִים. וְאִם כִּי אִמֵּת שְׁפָגְמוֹ וְקִלְקְלוֹ הַרְבֵּה, אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִין לְבַטֵּחַ בְּחֲסָדֵי הַשֵּׁם וְרַחֲמָיו, שְׁאֵינָם כָּלִים לָעוֹלָם שְׁעֵדִין עֲדִין יֵשׁ תִּקְוָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה כָּל יְמֵי חַיָּיו אֶפְלוֹ אִם הוּא כִּמוֹ שְׁהוּא, כִּי חֲסָדֵי הַשֵּׁם לֹא תִמְנֹו וְכו'.

וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, אֵל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָּהּ, אִם רָשָׁעֶת מַעֲט אֵל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וְאֶפְלוֹ

אם כָּבֵד הִרְשִׁיעַ הִרְבֵּה חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יוֹסִיף וַיִּרְשִׁיעַ עוֹד הִרְבֵּה בְּיוֹתֵר, וְכֹל מִה שֶׁמִּמַּעַט קָצַת מִלְּהִרְשִׁיעַ בְּדֹאֵי הוּא מוֹכֵחוֹ לְנִצָּחַת, וְגַם עַל-יְדִידָהּ יוֹכֵל לְזַכּוֹת בְּסוֹף לְשׁוּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּשָׁלְמוֹת, כִּי אֵין שׁוֹם יֹאִישׁ בְּעוֹלָם כָּלָל, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרַבֵּה מְמִדָּת פְּרַעְנוֹת. וּמִה בְּשֹׂאדָם פּוֹגֵם אִזְ עוֹבֵר עֲבָרָה חֵם וְשָׁלוֹם, הֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ מִשְׁגִּיחַ וּמִסְתַּכֵּל עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, כִּמּוֹ שֶׁכֶּתוּב: אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ וּכְתִיב, מִמְּכֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ וְכו' הַמְבִּין אֵל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם, מִכָּל שָׁבֶן וְכָל שָׁבֶן בְּמִדָּה טוֹבָה שֶׁבְּדֹאֵי אֵין שׁוֹם תְּנוּעָה טוֹבָה נֶאֱבָדַת לְעוֹלָם.

וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְסַמֵּךְ רַק עַל הַחֶסֶד חֲנֻם וַיִּפְרָק עַל לְגִמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת קְלַפֶּת יִשְׁמַעְאֵל שֶׁיֵּצֵא מֵאֲבָרָהֶם שְׁהִיָּתָה עֶקֶר מִדָּתוֹ חֶסֶד וַצְדָקָה. וְכֵן לְהַפְּךְ, מִי שֶׁנוֹפֵל מִחֲמַת רַבּוֹי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין וְהַחֲמֻרוֹת יִתְרוֹת וְהַמְּרוֹת שְׁהוֹרוֹת שֶׁמְכַבֵּיד עַל עֲצָמוֹ, זֶה בְּחִינַת קְלַפֶּת עֲשׂוֹ שֶׁיֵּצֵא מִיִּצְחָק שֶׁמִּדָּתוֹ דִּין וּמִשְׁפָּט, וְעַל כֵּן שָׂאֵל אֶת אָבִיו הָאִידִי מַעֲשִׂינִי תָבֵן וְמָלַח, חֲמֻרוֹת יִתְרוֹת הִנֵּל, כִּי חֲמֻרוֹת יִתְרוֹת הֵם גַּם כֵּן פָּגָם גָּדוֹל לַפְּעָמִים וְכַמְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעֶקֶר הַשְּׁלָמוֹת הוּא בְּשִׁנְכָלָל מִשְׁפָּט וַצְדָקָה בְּיַחַד שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת מִשְׁפָּט וַצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכו' וְעַל כֵּן הִיָּתָה מִפְּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שְׁלָמָה וְעֵין פָּנִים (שֵׁם אוֹת ל"ז ל"ח):

קִיב

עֲנִינֵי הַתְּחִיּוֹת בְּעִבּוּרַת הֲשֵׁם עַל-יְדֵי שִׁידֵעַ הָאָדָם הַיָּטִב, כִּי אֵין לוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הָעֵת וְהִרְגַע שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ עֲכָשׁוּ וְלֹא יַחֲשֹב כָּלָל מַשְׁעָה לַחֲבֵרָתָהּ, [עֵין יִרְאָה וְכו' אוֹת קל"ה קל"ו קל"ז].

קיג

כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִלְחָפֶשׁ אַחֵר אֲבִדוֹתָיו הָרַבִּים
בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסְפוֹיִן טוֹבִים וְנִעְגוּעִים חֲזָקִים לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֹיֵשׁ לוֹ
תִּקְוָה עֲדֵינִי שִׁיחְזִירוּ לוֹ אֲבִדוֹתָיו בְּשִׁלְמוֹת, [עֵינִי רָצוֹן אוֹת ל"ח].

קיד

אֲסוּר לֵיֵאֵשׁ עֲצָמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, אִף אִם תַּעֲה פֶשַׁע אוֹכֵד, כִּי אֵין שׁוֹם
יֵאֵשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל בְּבַחֲנִית וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּהָד, וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה
בְּמִבְאֵר בְּפָנִים, וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת הַשְּׁבֵת אֲבֵדָה קֶדֶם יֵאֵשׁ דִּיקָא (הַלְכוֹת
אֲבֵדָה וּמִצִּיעָה הֵלְכָה ב' אוֹת ב')

קטו

צָרִיךְ הָאָדָם לְחֻזַּק אֶת עֲצָמוֹ לְהִתְקַרֵּב לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד מִכָּל מָה
שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמִמּוֹן. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁמְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ, שֶׁאֵינוֹ
יָכוֹל לְהִתְקַרֵּב לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ מִחֲמַת רַבּוֹי הַיְסוּרִין וְהַתְּלָאוֹת וְדַחְקוֹת
הַפְּרָנְסָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו. וְאִם יִסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֵמֶת יִרְאֶה, שְׂכָל הַיְסוּרִים
הָעוֹבְרִים עָלָיו הֵם בְּחֶסֶד גָּדוֹל וְלֹא בָּאוּ עָלָיו לְרַחֵק אוֹתוֹ עַל־יְדִיזָה מִהִשָּׁם
יִתְבָּרֵךְ חֵם וְשָׁלוֹם, רַק אֲדִרְבָּא, לְקַרֵּב אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר וּלְעוֹרְרוֹ בְּתְשׁוּבָה
וּלְפָדוֹתוֹ עַל־יְדִיזָה מִעֲנֻשִׁים קָשִׁים רַחֲמָנָא לְצַלָּהּ, וּמִדִּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם וְלִזְכוֹת
לְעוֹלָם הַבָּא. וּבִפְרָט שְׁבִתוֹף הַצָּרָה וְהַיְסוּרִים בְּעֲצָמָן יָכוֹלִין לְמָצֵא בָּהֶם
הִרְחָבוֹת גְּדוֹלוֹת, בְּחִינַת בָּצָר הִרְחַבְתָּ לִי, וּבְמִבְאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְכֵן יֵשׁ מִי שְׁמַטָּעָה אֶת עֲצָמוֹ שְׂאִינוֹ יִכּוֹל לְהִתְקַרֵּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ
מִחֲמַת עֲצָם רַבּוּי פְּגָמָיו שְׁנִתְרַחַק עַל יָדָם מְאֹד מִהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ.
וְכִבֵּר מְבֹאֵר בְּדִבְרֵינוּ הִרְבֵּה שְׂאֵסוֹר לְאָדָם לֵאמֹר עֲצָמוֹ חָם וְשָׁלוֹם, כִּי
אִפְלוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אֶף-עַל-פִּיכֵן עֲדִין יִכּוֹל לַחֲטֹף תּוֹרָה וּמִצְוֹת
וְלִזְכּוֹת לַחֲלֹק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא. וְצָרִיד לַחֲזֹק אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד בְּהִנְקָדוֹת
טוֹבוֹת שְׂמוּצָא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין וַיֵּדַע וַיֵּאֱמֹן, כִּי עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְשׁוּב
לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת. וְאִם יֹאמֶר הָאֵמֶת שֶׁהִיסוּרִים בְּחֻסְדִּים גְּדוֹלִים וְגַם
יֵשׁ כִּי נִקְדוֹת טוֹבוֹת עֲדִין, אֵךְ אֶף-עַל-פִּיכֵן מָה אַעֲשֶׂה שְׂרַבּוּי הַפְּגָמִים
וְהַקְלָקוּלִים גָּבְרוּ עָלַי כָּל כֶּד, עַד שֶׁקָּשָׁה לִי לִסְבֹּל גַּם מַעַט הִיסוּרִים
וְכֵן עֲצָם הַקְּטָנוֹת וְחִלּוּשֵׁת הַדַּעַת שִׁישׁ בְּלִבִּי מְרַבּוּי פְּגָמִי וְקָלְקוּלִי. אֶף-
עַל-פִּיכֵן עַל-יְדֵי שִׁיחּוֹק אֶת עֲצָמוֹ וַיִּסְתַּבֵּל עַל הַחֻסְדִּים וְהַהֲרַחְבוֹת וְכֵן
עַל הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת עַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל עַל כָּל פְּגָמִים לַחֲזֹק לִבּוֹ לְשַׁפֵּךְ
שִׁיחוֹ וְתַפְלָתוֹ לִפְנֵי הָשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים הִרְבֵּה, עַד שִׁיּוֹשִׁיעוּ
הָשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּשָׁלְמוֹת וַיֵּצִיל אוֹתוֹ מִכָּל הִיסוּרִים וַיִּמָּחַל לוֹ עַל כָּל
עוֹנוֹתָיו וַיִּזְכְּהוּ לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה (הַלְבוֹת פְּרִיקָה וַעֲמִיעָה הִלְכָה ד' אוֹת י"ג):

קטז

צָרִיד כָּל אֶחָד אִפְלוּ אִם גָּפַל וְנִתְרַחַק כְּמוֹ שֶׁהוּא, אֶף-עַל-פִּיכֵן צָרִיד
לְהִתְגַּבֵּר לַחֲטֹף אִיזָה טוֹב בְּכָל עֵת וְלִלְמֹד עַל כָּל פְּגָמִים מַעַט בְּכָל
יוֹם וַיּוֹם אִיזָה הַלְבוֹת מִהַלְבוֹת הַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת אֲזָנוֹ הַיָּמִיב לְשִׁמְעַ וּלְדַבֵּק
עֲצָמוֹ בְּקוֹל הָשֵׁם הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַקּוֹרָא בְּלֵב הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת

שִׁשְׁיָשׁוּב אֵלָיו יִתְפַּרֵּד, וְצָרִיד כָּל אָדָם לְהַטּוֹת אָזְנוֹ וּלְבֹו לְשִׁמְעַת בְּקוֹל הַשֵּׁם
שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִהְיוּ לוֹ רְצוֹנוֹת חֻזְקִים וְכַסּוּפִין גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד שְׁזֶה יָקָר
מְאֹד. וְהַעֲקָר לְשִׁמּוֹחַ בְּכָל עֵז וּלְבִרְדָּה וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּכָל עֵת
עַל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ
אֶת תּוֹרַתוֹ חֻמְדָּה גְּנוּזָה אֲשֶׁר הִיא חַיִּינוּ וְכו'.

וְזֶה עָקָר בְּרַפְת הַתּוֹרָה שֶׁהָאָדָם צָרִיד לְהַזְהִיר בָּהּ מְאֹד, כִּמּוֹ שֶׁאִמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנוֹם לְבִרְכָּה, הֵינּוּ לְהוֹדוֹת וּלְבִרְדָּה לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּכָל
עֵת עַל מַעַט דְּמַעַט הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שִׁישׁ בּוֹ עֲדִין מִהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה.
וְעָקָר כָּל הַחֲרָפֵן וְגִלּוֹת יִשְׂרָאֵל הִיָּה רַק בְּשִׁבִּיל זֶה, שֶׁלֹּא קִיָּמוּ בְּכָל
הַנֶּ"ל, שְׁזֶה בַּחֲנִינֵת עַל מָה אֲבִידָה הָאָרֶץ וְכו' עַל עֲוֹנוֹת אֶת תּוֹרַתִּי, הֵינּוּ
שֶׁעֲזָבוּהָ לְגַמְרִי וְלֹא נִזְהָרוּ לְחַטֵּף עַל כָּל פָּנִים מַעַט לַמּוֹד הַתּוֹרָה בְּכָל
יוֹם, וְזֶה וְלֹא שֶׁמְעוּ בְּקוֹלִי, הֵינּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ אֶת אֲזֵנוֹם לְשִׁמְעַת בְּקוֹל הַשֵּׁם
הַקּוֹרָא בְּלִפְנֵי בְּכָל עֵת. וְעָקָר וְלֹא הִלְכוּ בָּהּ וּדְרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנוֹם
לְבִרְכָּה, שֶׁלֹּא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תַּחֲלָה, הֵינּוּ כִּנֶּ"ל, וְזֶהוּ וְלֹא הִלְכוּ בָּהּ
דִּיקָא, כִּי זֶה הַלּוּךְ וְדָרָךְ נִפְלָא מְאֹד לְהַתְקַרֵּב עֲצָמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד מִכָּל
מִיָּנִי נְפִילוֹת וִירִידוֹת שֶׁפְּעוּלָם עַל־יְדֵי בַּחֲנִינֵת בְּרַפְת הַתּוֹרָה, הֵינּוּ לְבִרְדָּה
לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּכָל עֵת עַל גְּעִימַת חֲלָקָנוּ וְגוֹרְלָנוּ שֶׁזָּכִינוּ לַתּוֹרָה קְדוּשָׁה
כְּזֹאת. וְאִידָּה שֶׁהוּא אִידָּה שֶׁהוּא אֶף־עַל־פִּי־כֵן אָנוּ זֹכִינֵן בְּכָל יוֹם לְחַטֵּף
אִיזָה גִּיצוּצוֹת וְנִקְדוּת טוֹבוֹת מִהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה. וּבָזֶה יֵשׁ לָנוּ לְשִׁמּוֹחַ
נִפְשָׁנוּ מְאֹד וּלְחֻזַּק לְכַבְּנוּ בְּהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד, וְאִם הָיוּ הוֹלְכִים גַּם אֵז בְּדָרָךְ
זֶה לֹא הָיוּ בָּאִים לְיַד נְפִילוֹת כְּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, שֶׁהִיָּה בְּבֵית רֹאשׁוֹן

גְּלוּי עֲרִיזוֹת וְעִבּוּדָה זָרָה וְכו', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבִרְכָּהּ, וְלֹא הָיוּ לָהֶם צָרוֹת כְּאֵלֶּה וְגִלְיוֹת וְכו'. וְעַתָּה כָּל תְּקוּנָתוֹ לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וּלְבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ הוּא רַק עַל־יְדִיזוּהָ, כִּי לִית מִלְתָּא דָּא תִּלְיָא אֱלָא בְּתִיבְתָּא, וְעַקֵּר הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק עַל־יְדִיזוּהָ (שֵׁם אוֹת ל"ה):

קיו

יֵשׁ סוּדוֹת כָּאֵלוֹ שֶׁעַל יְדֵיהֶם יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרֵךְ אֲפֹלוֹ הֶרְחוּקִים בְּיוֹתֵר וְזֶה בְּחִינַת הַסּוּדוֹת שֶׁמִּגְלִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּסוּד וּבִלְחָשׁ וְהַכֹּל רַק בְּשִׁבְלֵי תַקוּן הָעוֹלָם, כְּדֵי שִׁיתְקַרְבוּ כָּל הֶרְחוּקִים לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְמֵה שֶׁאֲמָרִים דְּבָרִים אֵלּוֹ בְּסוּד וּבִלְחָשׁ הוּא סוּד מֵה שֶׁאֲמָרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֲשָׁאֵי וּבִלְחָשׁ דִּיקָא. וְכִי שֶׁמֵּאֲמִין בְּאַמֶּת בְּסוּד ה' אֲשֶׁר לִירְאָיו, יֵשׁ לוֹ תְּקוּהָ תָמִיד לְצִאת מִרְשַׁת זֶו מִמֶּנּוּ לוֹ, וְזֶה בְּחִינַת: סוּד ה' לִירְאָיו וְכו' עֵינֵי תָמִיד אֵל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מִרְשַׁת רַגְלֵי (הַלְכוֹת הַפֶּקֶר וְנִכְסֵי הַגֵּר הֵלְכָה ד'):

קיו

מְבֹאֵר בְּפִנְיֹת, שֶׁבְּפֶסֶח וּסְפִירָה מְכַרְחִין לְקַבֵּל הַמִּחוּן שֶׁלֹּא בְּסֵדֶר, דִּהְיֵנוּ שֶׁמִּקְבְּלִין הַמִּחוּן דְּגִדְלוֹת קֶדֶם הַמִּחוּן דְּקִטְנוּת, וְעֵינֵי שֵׁם בְּעֵנֵן הַשְּׁנוּיִים הַנִּפְלְאִים שֶׁיֵּשׁ בֵּימִים הָאֵלּוֹ מִיּוֹם אֶל יוֹם בְּעֵנֵן הַמִּשְׁכָּת הַמִּחוּן הַנִּל. וּמְבֹאֵר שֵׁם שֶׁמֶה שֶׁמְכַרְחִין לְקַבֵּל הַמִּחוּן אִזּוֹ שֶׁלֹּא בְּסֵדֶר הוּא מַחְמַת גִּדֹּל אֲחִיזוֹת הַסֵּטְרָא אַחְרָא שֶׁהוּא זִהְמַת מְצָרִים שְׁנֵאֲחֻזוֹת אִזּוֹ בָּהֶם עֲדִין, שֶׁמַּחְמַת זֶה הַהִכְרַח לְקַבֵּל הַמִּחוּן שֶׁלֹּא בְּסֵדֶר. וְהִנֵּה אֶף־עַל־פִּי שֵׁשׁ מְבֹאֵר, שֶׁאִין מִקְבְּלִין הַמִּחוּן שֶׁלֹּא בְּסֵדֶר רַק בֵּימִים הִלְלוּ מַחְמַת

הנ"ל. אבל תמיד מקבלין המחין בסדר. אף-על-פי-כן ממילא מוכן שכל זה לענין המשכת המחין בכלל שנעשה על-ידי העבודה של כלל ישראל, אבל בפרטיות כל זמן שהאדם אינו נקי מעוונותיו וצריך לשוב בתשובה שזה בחינת יציאת מצרים בפרטיות, אזי הוא צריך גם בשאר ימות השנה לקבל המחין שלא בסדר כפי בחינת יציאתו ממצרים, דהיינו מזהמת עוונותיו.

ובכלל כל המשכת המחין והחכמה והשכל הוא לדעת ולהפיר אותו יתברך ולהתקרב אליו שזה עקר התכלית. ובכל יום ויום יש חכמה ושכל מיוחד שזה עקר הטוב שבכל יום ויום והוא עקר אור היום והשמש שמאיר בכל יום, רק כל יומא אית לה גדר מלכר דלא יעול כל פר נש להאי טוב, כגון חשוכא דכסאי לנהורא כמבאר בזהר הקדוש, שזה בחינת קלפה הקודמת לפרי, שזה בחינת כלל כל הסבות והמארעות שעוברין על כל אדם בכל יום, והתפשטות והשתטחות הכלבולים שמתגברין על האדם בכל יום, עד שבכל פעם נדמה לו, שפנה היום אי אפשר לו לעבד את השם יתברך ורוצה לרחות את עצמו מיום אל יום בעבודת השם, וזה אסור גדול, כי צריך להתגבר ולהשתדל בכל יום ויום לשבר הגדרים והמניעות שמתגברין עליו ולמצא הטוב שפנה היום דיקא ולהמשיך המחין והשכל המיוחד לזה היום דיקא, ולהפיר אותו יתברך על-ידי-זה כפי בחינת אותו היום דיקא כמבאר כל זה בפנים באריכות (עין יראה אות קמ"ג פסח וספירה אות קנ"ז קנ"ח):

וְהִנֵּה כְּפִי הַמְּשַׁכֶּת הַמִּחִין שְׁצָרִיד לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם בְּפִרְטוּיֹת כְּמוֹ כֵּן זֶה לְעֵמֶת זֶה מִתְגַּבְּרִין וּמִשְׁתַּמְחִין כְּנִגְדּוֹ בְּחִינַת הַגְּדָרִים וְהַמְּסָפִים וְהַמְּנִיעוֹת שֵׁישׁ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם, כִּי כְּפִי הַשְּׁנוּיִים הַגְּדוֹלִים שֵׁישׁ בֵּין הַמִּחִין הַקְּדוּשִׁים, כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים לְאִין מִסְפָּר בְּעֵנֵן הַגְּדָרִים וְהַמַּחְצוֹת שֵׁישׁ עַל כָּל יוֹם וְיוֹם, וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הַדְּחִיּוֹת וְהַפְּלוּלִים שֶׁבָּאִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם. וְעַל כֵּן אֵל יִפֹּל לֵב הָאָדָם עָלָיו אִם רוּאָה, שֶׁבְּיָמִים הַקּוֹדְמִים הִתְפַּלֵּל קִצַּת בְּכֹנֶה וְהָיָה לוֹ אִיזָה נִיחָא קִצַּת מִן הַפְּלוּלִים וְכו' וְעַכְשָׁו מִתְגַּבְּרִין עָלָיו הַפְּלוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי יָכוֹל לֵהִיּוֹת שֶׁהַיָּמִים הָרָאשׁוֹנִים הָיוּ בְּבְחִינַת הַמְּשַׁכֶּת הַמִּחִין דְּגִדְלוֹת אֲצִלוֹ, שֶׁשֵּׁם אֵין אֲחִיּוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְהַפְּלוּלִים כָּל כָּד, וְעַכְשָׁו צָרִיד לְקַבֵּל גַּם בְּחִינַת מִחִין דְּקִטְנוּת וְלַפְעָמִים הֵם בְּחִינַת קִטְנוּת דְּקִטְנוּת, שֶׁשֵּׁם הַסְּטָרָא אַחֲרָא נִאֲחָזֶת בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן נִדְמָה לוֹ שֶׁקִּשָּׁה לַעֲמֹד כְּנִגְדּוֹ הַמְּנִיעוֹת וְהַעֲכוּבִים שֶׁבִּזְמַן הַיּוֹם. אָבֵל בְּאֵמֶת צָרִיד לְהֶאֱמִין, שֶׁבּוֹדָאִי גַם בְּזֶה הַיּוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב, רַק שְׁצָרִיכִין לְשַׁבֵּר הַגְּדָר שֶׁכְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּדִי לְזַכּוֹת לְזֶה הַטּוֹב שֶׁבִּזְמַן הַיּוֹם דִּיקָא כִּנ"ל.

וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְאִם לַפְעָמִים מִשְׁתַּמְחִים כְּנִגְדּוֹ מְאֹד עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אִפֵּן לְהִתְפַּלֵּל כְּרָאוּי, אַף־עַל־פִּי כֵּן צָרִיד לֵידַע וּלְהֶאֱמִין, שֶׁגַּם הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם וְהוּא מְנוּי וְסִפּוֹר בִּימֵי חַיָּיו, וְעַל כֵּן אִם אֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אִפֵּן לְהִתְפַּלֵּל כְּרָאוּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת בּוֹ עֲבוּדָה אַחֲרֵת,

לומר שאר תחנות ובקשות בכונה ושיחה בינו לבין קונו או ללמד יותר או לעסוק במצוות וגמילות חסדים. כי רצה הקדוש-ברוך-הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, וברוך השם יש לנו במה להחיות עצמנו בכל יום בכמה מיני למודי התורה הקדושה ובכמה מיני מצוות וכו'. והעקר שישתדל שלא ימעה חס ושלום, שהיום הזה במל והולך, פי צריך לחשב בכל יום שאין לו כי אם אותו היום לבד בבחינת היום אם בקולו תשמעו (הלכות פקדון ד' אות ה' ו' ח):

קִיט

אֶף-עַל-פִּי שצריך האדם להודרו בעבודתו יתברך ולפרע חובת כל יום ויום בזמנו דיקא בעבודת השם, אֶף-עַל-פִּי־כֵן צריך גם-כן להתחזק מאוד להמתין ולצפות לישועת השם אֶף-עַל-פִּי שהוא רואה, שעדין הוא רחוק לגמרי מעבודת השם, אֶף-עַל-פִּי־כֵן לא ירפה ידיו חס ושלום, מלהוחיל ולהמתין לישועת השם תמיד ועל-ידי-זה דיקא יזכה לשלמות ישיעתו; [עין כל זה יראה אות קמ"ד פסח וספירה אות ק"ם].

קב

עֲנִין מה שעקר שלמות אמונת חכמים הוא להתחזק כל כך עד שיאמין גם בעצמו פי בגדל כח צדקתם של הצדיקי אמת יעלו גם אותו מעלה מעלה, ולעת עתה גם ההתקרבות בעצמו שמתקרב אליהם ומאמין בהם הוא טוב ויקר מאוד. ועקר האמונה הוא במה שאין מבינים בשכל פירע, וכמו כן גם בענין זה אֶף-עַל-פִּי שלפי שכלו וידעתו הוא

רחוק עֲדִין מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיד לְהֶאֱמִין בְּאֻמוֹנָה כִּי בְּיָדָי גַּם מְעַט נִקְדוּתוֹ הַטּוֹבִים יִקְרִים מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ [עֵין אֻמוֹנָה אוֹת קנ"ה].

קבא

עֵינִין מֵה שְׂאִין שׁוּם יֹאִשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמֵּצִים עֲצֻמוֹ מֵאִין סוֹף עַד אֵין תְּכֵלִית וּמְרִמּוֹ לְהֶאֱדָם רְמִזִּים לְהִתְקַרֵּב לַעֲבֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם, כִּפִּי הָרָאוּ לוֹ עֲכָשׁוּ בְּמִקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִין לִזְכֹּר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל הַמַּדְרָגוֹת שֶׁבְּעוֹלָם [עֵין יִרְאָה וְכו' אוֹת קנ"ה].

קבב

עֵינִין מֵה שְׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה אֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל מְקַשְּׂרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה הִיא יוֹרֶדֶת אֶפְלוּ בְּעַמְּקֵי תְהוֹם לְעוֹרֵר אֶפְלוּ אֶת הַפְּחוֹת שֶׁבְּפִחוֹתֵים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה יְכוּלִין הַכֹּל לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ אֵלּוּ שֶׁכֶּבֶר נִשְׁקָעוּ בְּתוֹךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא חֹס וְשָׁלוֹם, וְדַבְּרֵי תּוֹרָה אֵינָם מְקַבְּלִים שְׂמָאָה לְעוֹלָם, רַק אֲדִרְבָּא, מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִשְׂמָאָה לְטַהֲרָה [עֵין תּוֹרָה אוֹת ק"ב].

קבג

שְׁרֵשׁ הַפַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הֵינּוּ שְׁרֵשׁ הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת יִנְיָקָתָם הוּא מִבְּחִינַת תַּחֲלַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפְּנוּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבִיכּוֹל,

העלים והסתיר אור חכמתו בשביל הבחירה. וההעלמה וההסתרה הוא, כביכול, כמו בחינת גנבה, כי באמת לאמתו יש שם השם יתברך, רק שהוא מעלים ומסתיר עצמו, כביכול, בשביל הנסיון והבחירה, בבחינת אתה אל מסתיר, וכעין שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שאמר הקיסר אלמליכם גנב הוא, והשיב לו שהוא למזכה וכמבאר שם המשל. ומשם שרש הגנבה והערמות והמרמות של הפעל דבר שהוא ראש לכל הגנבים ובא על האדם בערמה ובמרמה גדולה, כמו שכתוב: יארב במסתר וכו' יארב לחטף עני וכו'. ועל כן עקר התקון על ידי אמת על ידי שידועים שבכל מקום נסתר השם יתברך אפלו בתוך תוקף התגברות החשך של היצר הרע וחילותיו, אף על פירכין גם שם יכולין להמשיך על עצמו אור האמת, עד שיאיר לו לצאת מתוך החשך והאפלה ולהתגבר על מה שצריך להתגבר, כי גם החלל הפנוי מלא מאלקותו יתברך. ועל כן בשימשיך עצמו אל האמת לאמתו או בודאי אין חשך ואין צלמות להסתיר שם, כי גם חשך לא יחשיך ממך וכתוב, כי איש בחשך ה' אור לי. ואז לא די שיזכה לצאת מתוך החשך אף גם יזכה להוציא כל הטוב שהיה פבוש בהם מכבר. וכל מה שהחשך מתגבר עליו ביותר ידע, שצריך להתגבר ביותר להמשיך עצמו אל האמת, ואז יזכה להוציא על ידי זה הטוב הפבוש בהם יותר ויותר, שזה בחינת מה שהגנב בשנמצא הגנבה בידו משלם כפל ואם טבח או מכר או משלם ארבעה וחמשה, כמבאר בפנים [ועין אמת אות ע"ז ע"ח] (הלכות גנבה הלכה ה' אות ט' י').

קבר

עקר קדשת ישראל בכל יום הוא ציצית ותפלין שהם בחינת אור האמת, במבאר בפנים, והם בחינת שור ושה. ולפעמים מתגברת הסמרא אחרא כל כך עד שגונב חס ושלום, גם בחינת השור ושה ומבחו או מכרו שמטיל פגם או מבטל לגמרי חס ושלום, אפלו מעקר קדשתו שהוא ציצית ותפלין. והוא גם הוא צריך להתגבר לבלי ליאש עצמו ולמשך עצמו מעתה על כל פנים אל האמת לאמתו, ולדרש ולחתר לשוב אל השם יתברך באמת. כי סוף כל סוף מה יהיה מפנו, ויחפש ויבקש וידרש מעתה על כל פנים אחר תכליתו הנצחי, עד שיעזר לו השם יתברך שימצא הגנב ואז יוציא מפנו בכפלי כפלים, בבחינת תשלומי ארבעה וחמשה הנ"ל (שם אות טו). ועין עוד התחזקות גדול ממה שייכולין הכל להתקרב להשם יתברך על-ידי אור האמת שמאיר גם בעצם חשכת לילה, שזה בחינת תפלת ערבית בלילה שאז אין זמן ציצית ותפלין, [עין אמת אות פ'].

קבה

כל זמן שהאדם מחזק את עצמו באמונה שלמה וכו' אז יש לו תקוה לעולם [עין אמונה אות קע"ג].

קבו

אף-על-פי שכל הרוצה לגשת אל הקדש מכרח לעורר מטה עז של עבודתו, הינו הפח וזכות של נקודותיו הטובים בפרט הפח

וזכות של צדיקי אמת החוסה בהם, אין זה רק בשביל להכניע הרע שבו, הינו מחמת שהפעל דבר בא לבלבל אותו גם ממעט עבודתו ולהחליש דעתו מרבו קלקוליו ופגמיו המרבים, על פן מכרח לחפש בעצמו איזה נקודות טובות בכדי להחיות ולחזק את עצמו, בבחינות ועוד מעט ואין רשע וכו', כמבאר במקום אחר. אבל לפני השם יתברך יעמד כדל וכרש וישפך לבו פנים ורק ברחמים ובתחנונים ולא יתלה בשום זכות כלל וגם לא ידחוק את השעה כלל וכו'. וזה בחינת מה שנאמר בדוד, עדינו העצני, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, כשיוצא למלחמה מתקשה עצמו פען וכשהיה עוסק בדברי תורה מעדן עצמו כתולעת (עין כל זה בתלמוד תורה אות ק"ד):

קבו

באור הרבה בענין מה שאי אפשר לדחוק את השעה אפלו בענין ההתקרבות אל הקדשה, רק צריכין להמתין הרבה ולצפות לישועת השם, עד שיזכה לפרש שיתחזק היטב לפני השם יתברך ברחמים ותחנונים, עד שיזכה לקבל דבורים חמים בנחלי אש ואחר כך צריכין להמתין עוד הרבה, עד שיתמלא בקשתו ועד שיתקרב להשם יתברך בשלמות. ואף-על-פי-כן גם בתוך זמן ההמתנה והשהיה אסור לשכח ולהסיח דעתו מן ההשתוקקות והפספין והגעגועים אליו יתברך [עין התבודדות אות מז, יראה אות קס"ד, פסח וספירה קס"ה קס"ו].

קבח

צָרִיךְ כָּל אָדָם לַיָּדַע, שְׁחוּטֵי הַשְּׁעָרָה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְהוּא תָלוּי בְּכָל עֵת בַּחוּט הַשְּׁעָרָה. שִׁיכוֹל הָאָדָם לְקַלְקֵל הַרְבֵּה עַל־יְדֵי חוּט הַשְּׁעָרָה חֵם וְשָׁלוֹם, וּמִכָּל שָׁפֵן שִׁיכוֹל לְתַקֵּן הַרְבֵּה עַל־יְדֵי חוּט הַשְּׁעָרָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרַבֶּה מִמֵּדַת פְּרַעֲנוּיּוֹת, כִּי חוּט הַשְּׁעָרָה בִּקְדֻשָּׁה יָקָר מְאֹד מְאֹד. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו זָכָה אוֹתֵנוּ בְּמַצּוֹת רַבּוֹת בְּכָל יוֹם וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מִהֲרַע אֶל הַטּוֹב בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי הוֹלֵךְ מִבֵּיתוֹ וּמִמַּסְקֵיוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִנִּיחַ טֹלִית וּתְפָלִין וּמִתְפַּלֵּל וְכו', וּבּוֹדָאי נִמְצָא בְּכָל זֶה כְּמָה וְכְמָה נִקְדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁהֵם יָקָרִים אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד.

וְכֵן אֲפִלּוּ בְּעֵינֵי תַּאוֹת וְהִרְהוּרִים שְׂמֵתִגְבְּרִים עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, וּבּוֹדָאי מִי שֶׁהוּא אִישׁ כְּשֵׁר קָצֵת יֵשׁ לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מְזֶה וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת נֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים. וְכָל תְּנוּעָה שְׂמֵתִיקָא אֶת עַצְמוֹ מֵהֵם בַּחוּט הַשְּׁעָרָה הוּא יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא יָדַע יִצְרָנוּ וְכו', וַיֵּדַע אִידֵּךְ הַיִּצֵּר הָרַע מִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַל כֵּן יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כָּל תְּנוּעָה וְתְנוּעָה אֲפִלּוּ הִיא בַּשְּׁעָרָה מִמַּשׁ מָה שֶׁהָאָדָם מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מִהַסְטֵרָא אַחֲרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה.

כִּי הָאָדָם בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָּה שֶׁהוּא מֵילָא קְלָפוֹת וְהֵם פְּרוּכִים אַחֵר הָאָדָם מְאֹד מְאֹד, וְלוּלֵי הַקְּדוּשָׁת־בְּרוּךְ־הוּא עוֹזְרוֹ הִיָּה נוֹפֵל בִּידּוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו בְּכָל עֵת לְשָׁמֵר עַצְמוֹ מְאֹד שְׁלֹא תִתְחַל מַחֲשַׁבְתּוֹ לְצֵאת חוּץ מִהַגְּבוּל דִּקְדֻשָּׁה חֵם וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ בַּחוּט

השערה. כי על־ידי פגם פחוט השערה שנוטה מן הדרך הטוב חס ושלום, יכול להטות הרבה לדרכים נבוכים, וכאשר יודע כל אחד בנפשו, שעקר קלקוליו ופגמיו וחטאיו רחמנא לצלן, בלם התחילו מחוט השערה על־ידי שלא היה נוהר בתחלה לשמור מחשבתו היטב ונמשך אחר המסית מעט מעט רחמנא לצלן, כמו שכתוב: הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, היום אומר לו עשה כך וכו'. וכפי התגברות היצר הרע על האדם היה חס ושלום, אפס תקנה, אך מדה טובה מרבה כי חוט השערה דקדשה יקר מאוד ועל כן צריך האדם לידע גם ההפך, שששמתגברים עליו מאוד ונדמה לו שכבר נתעה כל כך עד שאי אפשר לו לעמוד נגדם, צריך לידע ולהאמין שכל תנועה ותנועה שינתק וימשיך את עצמו מהם אפלו פחוט השערה הוא יקר מאוד בעיניו יתברך בלי שעור, ואלו השערות יתלקטו יחד ברכות הימים ויוכה על ידם להשגת אלקות שנמשך על־ידי צמצומים קדושים שהם בחינת שערות שהם נעשים על־ידי בחינת השערות הנ"ל, הינו על־ידי שאיש הישראלי מושך את עצמו מרע לטוב בכל פעם שעקרו תלוי פחוט השערה, כי אפלו צדיקים גדולים תלויים בכל עת פחוט השערה, בבחינת וסביבו נשערה מאוד, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (הלכות נזיקין הלכה ד' אות ג' וענן צדיק אות ע"ד):

קבט

עקר היהדות תלוי בהתחזקות שהוא בחינת עזות דקדשה, שכל מי שמחזק את עצמו בכל פעם אפלו פחוט השערה, כמו כן הוא נכנס

בגבול הקדשה בבחינת נהלת בעוף אל גוה קדש, ויתקרב יותר אל תורה ותפלה ולצדיקי אמת. וכל מה שזוכה לתורה ולתפלה יותר, כמו כן זוכה לעזות דקדשה והתחזקות גדול ביותר וכן חוזר חלילה, עד שיכול על-ידי זה לבוא למדרגות גדולות בעבודת השם, אם יזכה לחזק ולאמץ את עצמו תמיד בכל עת ולהיות עז כנמר בכל הבחינות. הן שיהיה לו עזות דקדשה כנגד גופו המגושם שהוא עז פנים ביותר בעניני התאוות, והן שיהיה לו עזות דקדשה כנגד כל מיני העני פנים שבידור שהם כלל כל המונעים והמסיתים והמדיחים אותו מדרך האמת לאמתו, וכן גם להפך חס ושלוש, שעל-ידי חלישות הדעת כל שהוא יכול לפל בדעתו, ועל-ידי זה יתרחק מתורה ותפלה וכמו כן נחלש דעתו יותר חס ושלוש, וכן חוזר חלילה עד שהרבה נפלו על-ידי זה לגמרי. ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו', כי עקר התגברותו הוא להחליש לב האדם בתחבולותיו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו בכל יום לחזק לבנו בכמה מיני התחזקות, שחזקו אותנו הצדיקי אמת בתורתם ושיחתם הנפלאות והנוראות והעמקות מאד מאד כבר היה מה שהיה חס ושלוש. ועל כן עקר הסלם לעלות מדרגא לדרגא בעבודת השם הוא רק על-ידי התחזקות ועזות דקדשה כנ"ל (הלכות מעקה ושמירת נפש הלכה ד' אות ב' ג').

קל

בכל פעם שרוצין לעלות מדרגא לדרגא בודאי התכרח שיהיה ירידה קדם העליה ואז בודאי האדם בסכנה גדולה ויש עליו מלחמות

גדולות וצריך להתחזק הרבה הרבה, עד שיכמל המסד המבדיל והחשך שקדם לאור שהוא בחינת הירידה שקדם לעליה, עד שתתהפך הירידה לעליה, וזה עבודת הצדיקים והכשרים כל ימי חייהם, כי על כל אדם שבעולם עובר כל זה, כי אפלו מי שהוא במדרגה פחותה מאד מאד ואפלו אם עבר מה שעבר וגם עתה הוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן בכל עת שמתעורר באיזה תנועה קלה להתקרב לאיזה דבר שבקדשה אזי לפי בחינתו יש לו תכף עליות וירידות הרבה כפי התעוררותו להתקרב להשם יתברך. כי אפלו מי שהוא בתוך הארץ ממש אפלו בשאול תחתיות ומתחתיו רחמנא לצלן, גם ממש בשמתעוררין לעלות משם גם שם יש בודאי כמה וכמה מדרגות בלי שעור.

כמו למשל בגשמיות בשם שיש מדרגות רבות מבית לעליה ומעליה לעליה, וכל שכן אם ישער בדעתו כמה מדרגות יש מארץ לשמים מכל שכן משמים למעלה ולמעלה למעלה, כמו כן תוך גוף עבי הארץ בודאי יש שם כמה וכמה מדרגות, אם ישער בדעתו בורות ומחלות בעמקי הארץ הרבה, בודאי אם רוצה לעלות משם מעמקי הבורות והמחלות בודאי ההכרח, שילך ויעלה מדרגא לדרגא, ואזי בשרוצה לעלות ממדרגתו לאיזה מעלה ומדרגה גבוהה ממנה קצת אף שגם זו המדרגה עדין בתוך עמק הארץ הרבה, אף-על-פי-כן אזי משתמחין בנגדו הרבה בכל פעם.

ועל כן יש להאדם מלחמות גדולות ומניעות רבות בכל פעם שרוצה לגשת לאיזה עבודה של קדש. ולפעמים מעצם המלחמה הוא

נִכְשֵׁל לַפַּעַמִּים וְאִינוּ עוֹמְדִים בְּנִסְיוֹן חֵם וְשָׁלוֹם, וְאִזְּךָ לְהַתְחִיל מַחְדָּשׁ. עַל כֵּן צָרִיכִין הַתְחָזְקוֹת גָּדוֹל וְעֲצוּם מְאֹד בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, לָרַחֵם עַל עֲצָמוֹ וּלְחַשֵּׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ וְסוּפוֹ בְּכָל פַּעַם, כִּי סוּף כָּל סוּף מֵהָ יְהִי מַמָּנוּ, וְאִיךָ שְׂיִהְיֶה וְאִיךָ שְׂיִהְיֶה הוּא מְחַיֵּב וּמִשְׁעָבֵד לָלֶחֶם מְלַחֶמֶת הַשֵּׁם בְּכָל מָה שְׂיִיכָל. כִּי הִיגִיעָה בְּעֲצָמָה מֵה שְׁמִתִּינֶעַ וְחוּתֵר עַל כָּל פָּנִים בְּכָל פַּעַם לְצֹאת וּלְעֹלוֹת מִפְּחִיתוֹת מְדֻרְגָּתוֹ זֶה גַם כֵּן יִקָּר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְאִם יִתִּינֶעַ וְיִחְתֹּר וְיִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂיִצְיֵאֵהוּ מִמְּקוֹמוֹת אֵלּוֹ שְׁנַפֵּל בָּהֶם, בְּוֹדָאֵי יְהִי אַחֲרִיתוֹ לְמוֹכָה כִּי סוּף כָּל סוּף יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְמוֹכָה וְכָל הִירִידוֹת יִתְהַפְּכוּ לְעֹלוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכַחֲשֵׁת יְרִידָה תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה (שָׁם ב' ה):

קלא

מִי שָׁחַם עַל חַיּוֹ הָאֲמִתִּיִּים הַנִּצְחִיִּים, אִזִּי כָּל מָה שְׂרוּאָה שְׁהַסְמָרָא אַחֲרָא שְׁהֵם בְּחִינַת הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת מִתְּגַבְרִים וּמִתְּפִשְׁטִים וּמִשְׁתַּטָּחִים כְּנֻגְדוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כְּמוֹ כֵּן הוּא מִתְּגַבֵּר וּמִתְּאַמֵּץ וּמוֹדֵר וְיוֹתֵר לְהִתְקַרֵּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, מַחֲמַת שְׂרוּאָה שְׂרוּצִים לְדַחוֹתוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת הַתְּרַחֲקוֹת תְּכֵלִית הַהִתְקַרְבוֹת יְרִידָה תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶה בְּחִינַת מָה שְׂאֻמְרוֹ רְבוּתֵינוּ זְכוּנָם לְבִרְכָּה, עַל מִמָּרָא הוּא שְׁנָתֵן לוֹ עֲצָה עַל הַמִּילָה, מִמָּרָא הוּא בְּחִינַת הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת שְׁהַתְּגַבְּרוּ וְהַשְׁתַּטָּחוּ כְּנֻגְדוֹ וְעַל־יְדִיָּזָה דִּיקָא נִתְיַעַץ לְמוֹל אֶת לְבָבוֹ בְּשָׁלְמוֹת (הַלְבוֹת אִישׁוֹת הַלְכָה ד' אוֹת י"ט):

קלב

בְּשִׁרְוֹצָה הָאָדָם לְכַנֵּס אֶל הַקִּדְשָׁה, אֲזִי מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין בְּגִגְדוֹ
הַפְּטָרָא אַחֲרָא שֶׁהֵם הִיכְלֵי הַתְּמִימוּת מְאֹד, וְכָל מֶה שֶׁהוּא
סְמוּךְ יוֹתֵר לְפֶתַח הַקִּדְשָׁה, מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין בְּגִגְדוֹ מְאֹד מְאֹד עַד
שִׁישׁ הִרְבֵּה שֶׁכֶּבֶד הָיוּ אֵצֶל הַפֶּתַח וְחִזְרוּ רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, מִחֲמַת שְׁלֹא יֵדְעוּ
שֶׁכֶּבֶד הֵם אֵצֶל הַפֶּתַח אוֹ מִחֲמַת שְׁמִשְׁתַּפְּחוּין בְּגִגְדוֹ מְאֹד מְאֹד עַד
שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְשַׁבֵּר. אָבֵל הָאִישׁ הַפֶּשֶׁר בְּאֵמֶת הוּא יוֹשֵׁב וּמִמֶּתִין וּמִתְעַכֵּב
יָמִים הִרְבֵּה אֵצֶל פֶּתַח הַקִּדְשָׁה, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁבִּתּוּךְ זְמַן זֶה שֶׁהוּא מִתְעַכֵּב
אֵצֶל הַפֶּתַח וּמִקְוֶה וּמִיּוֹחַל לְהַכְנִס לְפָנִים, מִתְגַּבֵּר עָלָיו חֲמִימוּת הַיֵּצֵר הָרָע
מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ וְיוֹשֵׁב וּמִמֶּתִין אֵצֶל פֶּתַח הַקִּדְשָׁה
וְאֵינוֹ רוֹצֶה לָשׁוּב לְאַחֲרָיו בְּשׁוּם אָפֶן, וְזֶה בְּחִינַת וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח
הָאֹהֶל, יְשִׁיבָה מְלִשׁוֹן עֲכָבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנָם לְבִרְכָּהּ, וְכֵחֶם
הַיּוֹם מְרִמּוֹ עַל הַתְּגַבְּרוּת חֲמִימוּת הַיֵּצֵר הָרָע, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא אֵינוֹ
רוֹצֶה לְהִטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְחוֹשֵׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִי בְּאֵמֶת וְאֵינוֹ שׁוֹב
לְאַחֹר בְּשׁוּם אָפֶן יִהְיֶה אִידֵּךְ שִׁיְהִיָּה, רַק הוּא יוֹשֵׁב וּמִמֶּתִין וּמִתְעַכֵּב אֵצֶל
פֶּתַח הַקִּדְשָׁה יָמִים רַבִּים כְּמֵה שִׁיְהִיָּה. וְאַף־עַל־פִּי שְׂאִין מִנִּיחִין אוֹתוֹ
לְהַכְנִס לְתוֹךְ הַפֶּתַח, וְחֵם הַיּוֹם שֶׁהוּא חֲמִימוּת הַיֵּצֵר הָרָע לוֹהֵט אוֹתוֹ
מְאֹד אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא אֵינוֹ מִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְיוֹשֵׁב וּמִתְעַכֵּב אֵצֶל פֶּתַח
הָאֹהֶל שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַפְּשָׁרִים עַד יֵרַח מִן הַשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ גַם בְּחִינַת
וַיְהִישֶׁע בֶּן נֹון נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים (שֵׁם אוֹת הַנ"ל):

קלג

עקר המתקת כל הצמצומים והדינים הוא על־ידי השכל ויש לכל צמצום בחינת שכל פרטי, שעל־ידי־זה השכל דיקא נמתק זה הצמצום. אך יש בחינת שכל הכולל בחינת חכמה עלאה ששם נמתקים כל הצמצומים והדינים, אך אי אפשר לקבל משם כי אם על־ידי רבוי הספרים של התורה הקדושה וכמבאר בפנים.

וזה בחינת מה שעקר התחברות איש ואשה שהם בחינת שכל וצמצום הוא על־ידי ספר כתבה או קדושי שטר. וכן הפרוד שביניהם הוא גם כן על־ידי ספר כריתות דיקא, כי בין החבור ובין הפרוד אי אפשר עד שיעלו לשם לבחינת שכל הכולל הנ"ל שמקבלין משם על־ידי בחינת ספר. ומזה בא מה שלפעמים יש קטמות ומריבות בין איש לאשתו, עד שבאין אצל הרב לסדר להם גט. ואז דיקא מתרצין ומתפייסין זה עם זה ונתחזק ביותר האהבה והקשר שביניהם, וזה מחמת שנמשך עליהם הארה מהמתקת השכל הכולל ששם נמתקין כל הדינים וכל המחלקת שבעולם. אך מחמת שעל־פי רב אין להם כח לקבל משם ההמתקה בשלמות על כן נגמר הגט על־פי רוב כי אין להם כח להמתיק המחלקת שביניהם בשלמות, רק אדרבא, עולין לשם לבטל הקשר והחבור בשארשו העליון שזה בחינת הגט (עין זווגים וכו' אות כ"ז כ"ח):

אבל השם יתברך חפץ חסד וכבר בחר בנו מכל העמים במעמד הר סיני שנקרא יום חתנתו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ביום חתנתו זה מתן תורה וכבר נשבע לאבותינו ולנו שלא לרחק אותנו

לְעוֹלָם חֵם וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן מָה שֶׁהָשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְזַכֵּיר עָלֵינוּ כְּמָה פְּעָמִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁל הַתְּרַחֲקוֹת וּפְרוּד כְּבִיכּוֹל, אֵין בּוֹנֵתוֹ כִּי אִם בְּשִׁבִּיל הַתְּקַרְבוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּהּ, מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּעַם עִם אִשְׁתּוֹ וְשָׁלַח אַחֵר הַסּוֹפֵר לִכְתֹּב לָהּ גִּט וּבִתּוֹךְ כֶּךָ נִתְּפִים עָמָה אָמַר לְסוֹפֵר, יֵצֵא וּכְפַל לָהּ כְּתַבְתָּהּ. הֵינּוּ כִּנ"ל כִּי הַהִתְרַחֲקוֹת וְהַפְּרוּד חֵם וְשָׁלוֹם, לְבַטֵּל הַקָּשָׁר שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם מְכַבֵּר אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בְּשַׁעוּלִין עַד בְּחִינַת חֲכָמָה עֲלָאָה בְּחִינַת שְׁכָל הַבּוֹלָל, וְהָשֵׁם יִתְבָּרַךְ מֵלֵא רַחֲמִים וְתַכָּף בְּשַׁעוּלִין לְשֵׁם, אֲזִי תַכָּף נִכְמָרִין רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְאֲזִי נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְלֹא מִבְּעֵי אִשְׁתּוֹ מִבַּטֵּל הַקָּשָׁר שֵׁם חֵם וְשָׁלוֹם, אֲדַרְבָּא, מִמְּשִׁיךְ מִשֵּׁם הָאֶרֶץ גְּדוּלָּה לְבַטֵּל כָּל הַצְמֻצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁפְּעוּלָם, וְכָל הַפְּעָסִים וְכָל הַקְּפָדוֹת שֶׁהָיָה לוֹ עַל יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם בְּכָלל וּבַפֶּרֶט הַכֹּל מִמְּתִיק וּמִבַּטֵּל עַל־יְדֵי הַבְּחִינָה חֲכָמָה עֲלָאָה, שֶׁנִּתְעוֹרֵר לְהַמְשִׁיךְ הָאֶרֶץ מִשֵּׁם בְּשִׁבִּיל פְּרוּד וְסֹפֵר כְּרִיתוֹת חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי עֲכָשׁוּ נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר עַד שֶׁאֲדַרְבָּא, נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם הַמִּתְקָה גְּדוּלָּה שׁוֹהַ בְּחִינַת מָה שֶׁאָמַר לְסוֹפֵר, יֵצֵא וּכְפַל לָהּ כְּתַבְתָּהּ, הֵינּוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאֶרֶץ גְּדוּלָּה מִשֵּׁם בְּשִׁבִּיל חֲזוּק הַהִתְחַבְּרוֹת וְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם.

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתְּרַחֲקוֹת הַכִּלִּית הַהִתְקַרְבוֹת, כִּי כָּל עֵקֶר בּוֹנֵתוֹ יִתְבָּרַךְ מָה שֶׁכְּבִיכּוֹל, קָרָא הַסּוֹפֵר לִכְתֹּב הַגִּט, הֵינּוּ מָה שֶׁהוֹפִיר שֵׁם הַתְּרַחֲקוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, כָּל בּוֹנֵתוֹ הִיא לְמוֹכָה גְּדוּלָּה בְּשִׁבִּיל הַתְּקַרְבוֹת כִּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֵאמָר לָהֶם לֹא עָמִי אַתֶּם יֵאמָר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי, בְּמָקוֹם דִּיקָא כִּי דִיקָא בְּמָקוֹם הַהִתְרַחֲקוֹת בְּחִינַת גִּט שֶׁרָצָה לִכְתֹּב חֵם וְשָׁלוֹם,

וְלֹהֲמֹשֶׁד הָאָרֶז מִשְׁכַּל הַכּוֹלָל בְּשָׁבִיל פְּרוּד וְהִתְרַחֲקוּת חֵם וְשָׁלוֹם, כְּבִיכּוֹל, וּבִמְקוֹם הַזֶּה דִּיקָא יִתְפַּד וְיִמְשֹׁד מִשֵּׁם הַמִּתְקָה לְכָל עַד שִׁיאֲמַר לָהֶם בְּנֵי אֵל חֵי, כִּי מִשֵּׁם דִּיקָא נִמְשָׁד כָּל הַהִתְמַתְקוּת שֶׁבָּעוֹלָם כִּנ"ל. (הַלְכוֹת גִּטִּין הַלְכָּה ג' אוֹת ד' וְעַן גַּם בֵּן תוֹרָה אוֹת קי"ב):

קלד

בְּתַקָּף הַגָּלוּת בְּתַקָּף הִירִידָה שֶׁל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁנּוֹפֵל מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, לְסִטְרָא דְמִסְאָבָא אֹז דִּיקָא אֵינוֹ יֹכֵל לְקַבֵּל חַיּוּת מִשׁוּם קִדְשָׁה פְּרָטִית כִּי אִם מִבְּחִינַת הַקִּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה מְאֹד, שֶׁהִיא יֹכֵלָה לְהִתְעַלֵּם וְלֹהֲסִתֵּת גַּם בְּמִקְוֹמוֹת הַטְּמָאִים לְגַמְרֵי וְלֹהֲחַיּוּת הַנוֹפְלִים לְשֵׁם חֵם וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת וְעִבְרָתִי בְּאַרְצֵן מִצְרַיִם וְכו' אֲנִי וְלֹא מִלֶּאֱדָ כִּידוּעַ. וְעַל כֵּן בְּאַמַּת לְפַעֲמִים הִירִידָה הִיא תְּכָלִית הָעֲלִיָּה, כִּי מֵאַחֵר שֶׁעַל כָּל פְּנִיִּים בְּאַמַּת מְקַבְּלִין בַּעַת הִירִידָה וְהַגָּלוּת מִהַקִּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה מְאֹד, עַל כֵּן אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בָּעוֹלָם כָּלָל, כִּי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים וְהַטְּמָאִים שֶׁבָּעוֹלָם יֹכֵלִין לְחוֹד אֱלֹוִי יִתְפַּד. כִּי אֲדַרְבָּא, שֵׁם דִּיקָא מְלַבֵּשׁ וְנִסְתָּר וְנִעְלָם קִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד, וְעַל כֵּן אִם יִזְכֹּר אָדָם זֹאת בְּתַקָּף יִרִידָתוֹ וְנִפְּלִיתוֹ וַיֵּאֱמִין זֹאת בְּאַמּוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁדִּיקָא בְּמִקְוֹמוֹ מִסְתִּיר עֲצֻמוֹ הַשֵּׁם יִתְפַּד בְּעֲצֻמוֹ לְהַחַיּוּתוֹ וּמִרְמֹז לוֹ רְמִיזִים מִרְחוֹק לְשׁוּב אֱלֹוִי בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לְבַד, אֹז בּוֹדָאֵי יֹכֵל לִזְכּוֹת לְהִתְקַרֵּב אֱלֹוִי יִתְפַּד מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא וְלִתְפַּד הִירִידָה לְעֲלִיָּה, וְכַמְבָּאָר בְּמִקְוֹם אַחֵר, דְּהֵינּוּ שִׁיזְכֶּה לְהַשׁוּבָה שְׁלֵמָה שְׁהוּא בְּחִינַת יוֹם כְּפוּרִים, שֶׁאֵז עוֹלִין לְשֵׁם לְבְחִינַת הַקִּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה הַנ"ל בְּתְכָלִית הָעֲלִיָּה. כִּי עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה

קפב

מְשִׁיבַת

קלד

נפֿש

רְאוּיִים לַעֲלוֹת לְשֵׁם וּלְקַבֵּל מִשָּׁם שְׂפַע גְּדוֹל וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל
וּלְהַמְתִּיק כָּל הַצְמָצוּמִים וְהַדִּינִים עַד שְׁעוֹנוֹת נְתִיבָתִין לְזִכְיוֹת (שֵׁם אֵל
כ"א א"ב):

תפילה נפלאה מיוסדת על התורה "אזמרה" (עין עמ' י"ד-ט"ו)

"אֵהְלֶלְהָ יְהוָה בְּחַיֵּי אֲזִמְרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדִי". רבוננו של עולם, עשה עמי בדרכיך הנפלאים וחסדיך העצומים, והיה נא בעזורי והושיעני שאזכה בכל עת לשמח נפשי האמללה והעלובה מאד מאד בלי שעור, באפן שאזכה להיות בשמחה תמיד. כי אתה לבד יודע את כל המעשה אשר נעשה תחת השמש מיום בריאת אדם הראשון עד היום הזה, ואשר נעשה עתה בדור הזה. את כל אשר נעשה בכלליות העולם עם כלל נשמות ישראל. ואת כל אשר נעשה עמי העני והאביון, הדל והנשחת, החוטא והפגום, הפושע והחייב מאד, האכזר על עצמו פזה. את כל אשר נעשה עם נשמותי ורוחי ונפשי מיום שנאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו, עד אשר נמשכו לתוך הגופים שנתגלגלו בהם בכל הגלגולים שעברו עליהם, עד אשר באו בתוך גופי הזה המגשם, החוטא והפגום מאד. את כל אשר עבר עלי מיום הזכרון של הזקן העליון שזוכר לאו כלום וכל אשר עבר עלי בימי הזכרון של שאר הזקנים הקדושים הזוכרים המראה והטעם והריח, והחכמים שהמציאו את הגרעין, ובעת שהוליכו הגרעין לטע הפרי, ובעת שהתחילה הפרי להתהוות ולהתרקם, ובעת שהיה הנר דולק, ובעת שחתכו הפרי מן האילן, אשר אתה לבד יודע הפרוש של אלו הדברים. ואת כל אשר נעשה עמי בימים ההם, ואת כל אשר נעשה עמי אחר

כך עד היום הזה, ואת כל אשר עשיתי טוב ורע, את כל אשר עברתי
 ופגמתי בשונג ובמזיד באנס ובכרצון בכל יום ויום. ואת כל מה שזכרתי
 ברחמיך, לחטף איזה נקודות טובות בימים הרעים האלה שעברו עלי
 מעודי עד היום הזה. ועתה אחרי כל הבא עלי, ואחרי כל מה שעשיתי
 אם טוב ואם רע, הורני ולמדני עתה הדרך והנתיב והשביל האמת,
 באפן שאזכה לשוב בתשובה שלמה באמת מעתה על כל פנים:

רבנו של עולם, חפץ חסד, מלא רחמים, הצופה לרשע וחפץ
 בהצדקו, הן את כל אדם לכף זכות תמיד רב חסד ומרבה
 להטיב, המנהיג עולמו בחסד וביריותיו ברחמים. עזרני ופני הדרך
 האמת, באפן שאזכה גם עתה לחפש ולבקש ולמצא בי זכות ונקודות
 טובות ולדון את עצמי לכף זכות תמיד, באפן שאזכה לשמח את עצמי
 בכל־עַת ולכנס בכף זכות באמת, ולזכות על־ידי־זה לתשובה שלמה
 באמת ולהתפלל על־ידי־זה בכונה גדולה בחיות והתלהבות ובשמחה
 רבה וחדוה גדולה ועצומה, ואזכה לקים באמת מקרא שכתוב, אומרה
 לאלהי בעודי:

רבנו של עולם, אתה יודע שאין לי שום חיות וכח ותקוה ופתחון
 פה לדבר לפניך, כי אם על־ידי הדרך הקדוש והנורא והנשגב
 והנפלא הזה שגלו רבותינו וזכרונם לברכה בפסוק, אומרה לאלהי
 בעודי. כי אתה יודע את גדל עצם ורבו קלקולי, את מרירות דמירות
 פאבים אנושים של עונותי העצומים והפכדים מאד במהות וכמות

ואיכות, אשר כמעט כמעט לא היה תקוה חס ושלום, כי מכף רגל ועד ראש אין בי מתם, פצע וחבורה ומכה מריה. אבל אתה הוזהרתנו שצריך האדם לחפש ולבקש ולמצא בעצמו נקודות טובות ולשמח את נפשו ולבלי לפל בדעתו, מפל שפן שלא ליאש את עצמו חס ושלום בשום אפן בעולם, על כן עזרני וזפני והורני הדרך לזכות לזה באמת, שאזכה בכל־עת אשר ירצו להתגבר עלי חס ושלום עצבות ומרה שחורה ויגון ואנחה, על־ידי עונותי ופשעי הרבים והעצומים מאד, וירצו להחליש את דעתי ולרשל את ידי כאלו אפס תקוה חס ושלום, שתעזרני ותושיעני בחדריך הרבים והגדולים, להתגבר עליהם בכל עז ותעצומות ולבלי לפל בדעתי בשום אפן בעולם, רק להתחזק ולהתגבר בכל הפחות לחפש ולעין ולבקש ולמצא בי זכות ונקודות טובות שזכיתי לעשות מעודי עד היום הזה. כי באמת גם בעצם פחיתותנו ושפלותנו ובעצם רבוי פגמנו, אף־על־פי־כן חסדך גבר עלינו, וזכיתנו ברחמך בכל־עת לחטף בכל פעם איזה מצות ומעשים טובים. וכאשר אתה מושבח ומפאר ומחבב את כנסת ישראל בגלותם ושפלותם, "כפלח הרמון רקתך", אפלו פושעי ישראל מלאים מצות פרמון. ואם גם המצות בעצמן שאנו עושין הם מלאים פסלת, פגיות ומחשבות זרות ובלבולים, ועדין לא עשינו מעולם שום מצוה בשלמות, אף־על־פי־כן, אי אפשר שלא יהיה בהם איזה נקודות טובות, כי בכל מצוה ומצוה שזכינו כל אחד ואחד לעשות לפעמים, הן ציצית או תפלין, או

קבלת שבתות וימים טובים, או איזה צדקה וגמילות חסד, והרחקות מאכלות אסורות, וכו' וכו', בודאי יש בכל מצוה ומעשה טובה איזה נקדה טובה על כל פנים. ועל ידי אלו הנקדות טובות ראוי לנו לשמח כל ימינו לעולם, אפלו בעצם גריעותינו, מה שזכינו לגרם נחת רוח לפניך באיזה נקדות טובות שזכינו כל ימי חיינו. ועל ידי זה נזכה לבנם לבק זכות באמת, ולשמח את נפשנו תמיד, באפן שנוכח לשוב בתשובה שלמה באמת על ידי זה. כי אני מאמין באמונה שלמה שעל ידי הדרך וצנור החסד הנפלא הזה, יש תקוה גם לי, ואפלו לכל פושעי ישראל הגרועים מאד, לזכות מעתה לתשובה שלמה באמת ולהיות בשמחה תמיד:

וזכני ברחמיך הרבים לדון את כל בני אדם לבק זכות תמיד, ואפלו בשאני רואה רשע גמור, אף על פירי כן אחפש ואבקש, עד שאמצא בו גם כן נקדות טובות, עד שאזכה לדונו לבק זכות ולהכניסו בבק זכות באמת, ולהשיבו בתשובה שלמה באמת על ידי זה. רבנו של עולם, בזכות וכח הצדיקים האמתיים המליצים טוב על ישראל תמיד, העוסקים וטורחים בכל כחם לחפש ולחתור ולמצא זכות וטוב בכל אחד מישראל, אפלו בהגרוע שבגרועים, בזכותם וכחם זכנו גם כן לבא לזה באמת:

ותזכנו להתקרב להצדיקים האמתיים האלו, העוסקים בזה תמיד, לחפש ולבקש ולמצא נקדות טובות בכל אחד ואחד

מיִשְׂרָאֵל, אָפְלוּ בַּפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכֻלָּם מַחֲפָשִׁים וּמוֹצָאִים בַּחֲכָמָתָם
נִקְדוֹת טוֹבוֹת, וּמִלְקָמִים וּמִקְבָּצִים אוֹתָם "אֶחָת לְאֶחָת לְמִצָּא חֲשׁוֹן"
וּמִכְנִיסִים גַּם אוֹתָם בְּכַף זְכוֹת, וּבוֹנִים מֵהֶם בְּנִינִים דִּקְדוּשָׁה נִפְלְאִים
וְנוֹרָאִים, וּמַעֲלִים לְפָנֶיךָ שְׁעִשׂוּעִים גְּדוֹלִים שְׁלֹא עָלוּ לְפָנֶיךָ מִימֹת
עוֹלָם, וְזֹכִין לַעֲשׂוֹת זְמִירוֹת וְנִגּוֹנִים קְדוּשִׁים עַל־יְדֵי קְבוּץ הַטּוֹב הַזֶּה
מִמְקוֹמוֹת הָאֵלֶּה. רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָלֵא רַחֲמִים, זַכְנוּ לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים
הָאֵלֹהִ, וְזַכְנוּ לְהַכִּל בָּהֶם וּלְשַׁמֵּעַ תְּפִלָּתָם הַקְדוּשָׁה שֶׁל צַדִּיקִים נוֹרָאִים
הָאֵלֹהִ, אֲשֶׁר רַק הֵם יוֹדְעִים לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׁבּוּל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְלִירֹד לְפָנֶי
הַתִּבָּה לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, לְקַבֵּץ כָּל הַטּוֹב וְכָל הַנִּקְדוֹת
טוֹבוֹת מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַמְתַּפְּלִין, וּלְהִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַטּוֹב הַזֶּה
לְפָנֶיךָ מָלֵא רַחֲמִים, וְלַהֲפֹךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים. וְזַכְנוּ בַּחֲסָדֶיךָ
הַגְּדוֹלִים וְרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים, שֶׁנִּהְיָ נִכְלָלִים בַּתְּפִלוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֵלֹהִ,
וְהֵם יִתְפַּלְּלוּ בַּעֲדֵנוּ תָּמִיד. וְאֵל יִתְּנוּ דָּמִי לָךְ, עַד אֲשֶׁר תִּרְחַם גַּם עָלֵינוּ
עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְתֹאסֶפְנוּ אֵלֶיךָ הַבֵּיתָה, וְתִכְנִסֵנוּ לְכַף זְכוֹת בְּאַמֶּת,
וְתִשְׁלַח אֶת נַפְשֵׁנוּ תָּמִיד, וְתַחְזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בְּאַמֶּת,
מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

וּבִכֵּן תִּרְחַם עָלֵינוּ וְעַל זֶרְעֵנוּ וְעַל כָּל זֶרַע עַמּוּךְ בֵּית־יִשְׂרָאֵל, וְתִגַּן
וְתִשְׁמֹר וְתַצִּיל אֶת כָּל יְלָדֵי עַמּוּךְ בֵּית־יִשְׂרָאֵל מִן כָּל הַכֶּתוֹת
הָרְעוֹת שֶׁל הַחֲכָמִים לְהִרְעֵ, הַמְתַּפְּשָׁמִים עִתָּה בַּעוֹלָם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ
הָרַבִּים, כֹּאֲשֶׁר אַתָּה יֹדְעָתָ. הֵן מִכֶּתוֹת הָאִפִּיקוֹרְסִים הָעוֹסְקִים בַּחֲכָמוֹת

חיצוניות ולשון עלגים של העכו"ם, המתגברים בכל־עת לחנך נערי בני ישראל בִּדְרִיכָהם הרעים והמרים, להרחיקם מלמוד תורה שבעל פה, ולבלי ללמוד כי אם תנ"ך עם חכמת הדקדוק, וגם זה רק שעה מועטת ביום, ולבלות עקר הזמן על למוד חכמות חיצוניות ולשונות העוֹקְרִים את האדם משגני עולמות. אוי לעינים שפך רואות, אוי לאזנים שפך שומעות. והן משאר כחות של חכמים בעיניהם, המתלוצצים מהתמימים בִּדְרִיכָהם, העוסקים בעבודת יהוה ובתורתו בפשיטות בתמימות בלי חכמות של הכל, באשר הורו לנו אבותינו ורבותינו הקדושים, אשר רבים קמים נגדם ופורשים רשת לרגלם, להטות אותם מני דרך הישר והכבדש מכבד, לכדות מלפם חכמות של שטות וליצנות, לבלבל ולהחליש חם ושלום, דעת התמימים והישרים בלבותם. יהוה אלהים, אתה ידעת את כל זה, כמה וכמה מזיקים לעבודתך חכמות כאלו. רחם עלינו ועל זרענו ועל כל זרע עמך בית ישראל, ושמר והצל כל ילדי עמך בית ישראל מכל הכחות הרעות האלה, שלא יתפסו ברשתם בימי נעוריהם. ותעזר ותגן ותושיע לנו בכל־עת, ותורנו ותלמדנו תמיד שנוכה לידע איך להתנהג עם בנינו וזרענו מקטנותם, איך לשמרם ולמלט נפשם מן הכחות הרעות האלה, ולחנכם לטובה בדרך־יך הקדושים והאמתיים, שילכו בדרך הישר והאמת, בתמימות ופשיטות כרצונך הטוב באמת, באשר קבלנו מאבותינו ורבותינו הקדושים. ונזכה להודיע לכל בנינו ודורותינו

הבאים אחרינו, ולכל דורות וזרע ישראל, את כל מעשי יהוה הגדול, אשר עשית עמנו מימי אבותינו עד הנה בכל דור ודור, "למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו לבניהם". ונזכה לקיים בשלמות מקרא שכתוב, והודעתם לבניך ולבני בניך. להודיע להם קדשת אמונתנו הקדושה והטהורה והתמימה. ותרחם על כל ילדי עמך בית ישראל מקטנותם, שייזכו לקבל הכל פיהם שאין בו חטא מהמשכנות הקדושים של הצדיקים האמתיים, אשר כל אחד ואחד בונה משכן קדוש, אשר משם מקבלים התינוקות של בית רבן הכל פיהם הקדוש שאין בו חטא. רבנו של עולם, אתה יודע את כל המעשה, אשר נעשה עכשיו בעולם בדורות הללו בענין התינוקות של בית רבן, אשר כל העולם אינו מתקנים אלא על הכל פיהם הקדוש שאין בו חטא, ורבים קמים עליהם לבלבל ולקלקל חס ושלום, הכל פיהם הקדוש מנעוריהם עלידי חכמתם הרעות. רחם עליהם ועלינו למענה, והגן בעדיהם ושמרם והצילם מכל מיני חנוכים הרעים של כל מיני דרכים שאינם ישרים בעיניך. "אתה יהוה תשמרם תצורנו מן הדור זה לעולם". חמל על פלטת ילדי עמך בית ישראל, אשר אין לנו על מה להשען כי אם על זכות הכל פיהם הקדוש שאין בו חטא. רחם עליהם ועלינו, שייזכו כל ילדי עמך בית ישראל, שכל אחד ואחד יקבל הכל פיו שאין בו חטא, מהמשכן הקדוש של הצדיק האמת השיך אליו כפי שרש נשמתו, באפן שייזכו עלידו לילך ולהתחנך בעבודת השם יתברך,

ולכנס בתורת יהוה באמת, שיזכו ללמוד תורה לשמה ולחגות בה יומם
 ולילה. ותפתח את לבם בתלמוד תורתך, ותתן להם בינה בלבם להבין
 ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמוד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי
 תורתך באהבה, והאר עיניהם בתורתך ודבק לביהם במצותיך. ותאריך
 ימיהם וישנותיהם בטוב ובנעימים, ותהיה עמם תמיד, ותעזרם
 ותושיעם שיזכו לעבדך באמת כל ימיהם לעולם:

רבנו של עולם, מלא רחמים, יודע תעלומות, זכנו לפעל בקשתנו
 ברחמים אצלך, בזכות וכח הצדיקראמת הגדולים במעלה,
 העוסקים לדון את כל העולם לכף זכות תמיד, ולחפש ולבקש ולמצא
 נקודות טובות בכל אחד ואחד מישראל אפלו בהגורע שבגורעים,
 ולקבץ כל הטוב הזה ולהתפלל עם כל הטוב הזה לפניך להמתיק
 ולכטל כל הדינים שבעולם, אשר אלו הצדיקים רואים ומבינים כל
 הבחינות בכלל ובפרט שיש בענין התינוקות של בית רבן. כי הם רואין
 היכן התינוקות קורין, ומאיזה צדיק מקבל כל תינוק ותינוק הבל פיו
 שאין בו חטא, וכמה וכמה מקבלים ממנו, וכל הבחינות שיש בזה,
 והדור שיצא מהם עד הסוף. בזכות וכח אלו הצדיקים עזר והושיע לנו
 ולכל ילדי עמך בית ישראל, וזכנו לפעל כל מה שבקשנו מלפניך,
 ומלא משאלותינו לטובה ברחמים:

מרא דעלמא כלא, זכני לכנס באמת לכף זכות, באפן שאזכר מעתה
 לשוב בתשובה שלמה לפניך באמת. זכני בזכות כל הצדיקים

הַאֲמִתִּים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּבִזְכוּת כָּל הַצְדִּיקִים הָאֲמִתִּים שֶׁבְּדוֹר
הַזֶּה, וְעוֹזְרֵי וְהוֹשִׁיעֵנִי וְלִמְדֵנִי וְהוֹרֵנִי בְּכָל־עֵת עֲצוֹת אֲמִתּוֹת, בְּאִפֶּן
שְׁאֻזְכָּה לְשִׁמְחָה אֶת נַפְשִׁי בְּכָל־עֵת עַל־יְדֵי דְרָכֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְלִבְלִי
לְהַנִּיחַ אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַמָּרָה שֶׁחֹרָה לְכַנֵּס בִּי וְלֹא לִגַּע בִּי בְּלָל, רַק
אֻזְכָּה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד בְּאַמֶּת בְּכָל לֵב וּנְפֶשׁ, וְתִתֵּן שִׂמְחָה בְּלִבִּי
עַל־יְדֵי דְרָכֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְאֻזְכָּה לְהִיּוֹת אֵךְ שִׂמְחָה תָּמִיד עַל־יְדֵי כָּל
נִקְדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שְׂזָכִיתִי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה לְגֵרָם אִיזָה נַחַת רוּחַ
לִפְנֶיךָ. וְתַעֲזָרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי שְׁאֻזְכָּה גַם לְשִׁמְחָה אַחֲרִים. וְתוֹרֵנִי וְתִלְמִדֵנִי
דַּעַת וְתַבּוּנָה, בְּאִפֶּן שְׁאֻזְכָּה לִזְוֹה לְשִׂמְחָה נִפְשׁוֹת עַמּוּךְ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת
וּלְדוֹנָם לְכַף זְכוּת תָּמִיד, עַד שְׁיִזְכּוּ כֻּלָּם לָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְשִׂמְחָה,
וְיָקִים מְהֵרָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב, וְנִתְּתִי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתֵן
בְּקִרְבְּכֶם וְהִסִּירוֹתִי אֶת לֵב הָאֵבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנִתְּתִי לָכֶם לֵב בָּשָׂר.
וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחָקִי תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם. וְנֻזְכָּה לַעֲבֹד
אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה וְלִבָּא לִפְנֵי בְּרִנָּה, וְיָקִים מִקְרָא שְׁפָתוֹב יִשְׁמַח
יִשְׂרָאֵל בְּעִשְׂוֵי בְּנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם. וְנֶאֱמַר, אֲשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיִּי
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי בְּעוֹדִי. יַעֲרֹב עָלָיו שִׁיחִי אֲנֹכִי אֲשִׁמְחַ בִּיהוָה. יִתְּמוּ
חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וְרָשָׁעִים עוֹד אֵינָם בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ:

זֶה שְׁמוֹ נֶאֱמָה לוֹ

סֵפֶר

תִּקּוּן הַכֶּלֶלִי

כִּי הוּא תִקּוּן הַכֶּלֶלִי הַנִּקְרָא "תִּקּוּן הַכֶּלֶלִי" כְּמִבְאָר
בְּלִקוּטֵי מִהַר"ן חֵלֶק א' (סִימָן כִּמ' אוֹת ד' עֵין שֵׁם). וְהוּא
תִּקּוּן לְמִקְרָה לִילָה, חֵם וְשֵׁלוֹם, לוֹמֵר אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁקָּרָה לוֹ, כְּמִבְאָר
בְּהַקְדַּמַת הַסֵּפֶר לֶדָּ נָא רְאֵה שְׁמָהּ.

הוֹצִיאוּ מִהַעֲלָם אֶל הַגְּלוּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ וכו'
וכו' מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נַחֲמָן זָכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָהּ,
בַּעַל הַמַּחְבֵּר סֵפֶרִי לִקּוּטֵי מִהַר"ן חֵלֶק א' וכו' וְסֵפֶר
סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וְסֵפֶר הַמִּדּוֹת הַנִּקְרָא הַנִּהְגוֹת יִשְׁרוֹת
עַל־פִּי אֱלֹהֵי־בֵית וְעוֹד חֲבוּרִים וְהֵמָּה בְּפִתּוּכֵים.

הַבְּטַחַת רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה

רַבֵּנוּ ז"ל יְחַד שְׁנֵי עֲדִים נֶאֱמָנִים, תְּלִמִּידוֹ ר' אֶהְרֹן מִבְּרֶסְלֵב וְתִלְמִידוֹ ר' נִפְתָּלִי מִזְנַעֲמֵרוֹב, וְהַבְטִיחַ וְאָמַר בְּפָנֵיהֶם, מִי שְׂיָבוֹא עַל קִבְרוֹ וְיֹאמַר שֵׁם אֱלֹהֵי הָעֶשְׂרָה מְזֻמּוֹרֵי תְהִלִּים, וְיִתֵּן פְּרוּטָה לְצִדְקָה עֲבוּרוֹ, אֶפְלוֹ אִם גָּדְלוֹ וְעֲצָמוֹ עֲוֹנוֹתָיו וְחַטָּאוֹ מְאֹד מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, אֲזִי אֶתְאַמֵּץ וְאֶשְׁתַּדֵּל לְאַרְךָ וְלִדְרַחב לְהוֹשִׁיעוֹ וּלְתַקְּנוֹ. וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: אֵיךְ וְעַל מִיךְ לִיַּגְעַן אֵין דָּעַר לְעֵנֵג אֹן אֵין דָּעַר בְּרִיִּיט אֵיךְ זָאל אֵיהֶם אֵ טוֹכָה טָהוֹן, בִּי דִי פֹאוֹת וְעַל אֵיךְ אֵיהֶם אַרְוִים צִיָּהֵן פֹּון שְׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת (אֶשְׁתַּטַּח לְאַרְךָ וְלִדְרַחב לְהִיטִיב עִמּוֹ. בְּפֹאוֹתָיו אֶמְשַׁכְּהוּ וְאֶזְצִיֵּאֵהוּ מִשְׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת). וְאֲנִי חֹזֵק בְּכָל הַדְּבָרִים שְׁלִי, אֵךְ בְּזֶה אֲנִי חֹזֵק בְּיוֹתֵר, שְׂאֵלֹי הָעֶשְׂרָה מְזֻמּוֹרֵי תְהִלִּים מוֹעִילִים מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר שֶׁהוּא תְקוּן הַכֶּלֶלִי, כִּי כָל עֲבָרָה יֵשׁ לָהּ תְקוּן מִיָּחַד, אֲבָל תְקוּן הַזֶּה הוּא תְקוּן הַכֶּלֶלִי.

תְּקוּן רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה

לִזְמַר הָעֶשְׂרָה מְזֻמּוֹרֵי תְהִלִּים אֵלֹו טוֹ, לֵב, מֵא, מֵב, נֵט, עוֹ, צ, קה, קלו, קנ, לִפְנֵם הַבְּרִית. וּמִי שְׁזוֹכָה לְאֶמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֵין צָרִיד לִפְחֹד כִּי בּוֹדָאֵי נִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי זֶה. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: דָּאם עֲרֻשְׁטֵעַ אִיזוּ מְקוֹה (הַדְּבָר הָרָאשׁוֹן מְקוֹה). אֵךְ אֶפְלוֹ אִם הוּא אָנוּם שְׂאִי אֶפְשָׁר לְטַבֵּל בְּמְקוֹה, אֶף־עַל־פְּרִיכֵן יֶאֱמָרֵם. כִּי הֵם תְקוּן גָּדוֹל וְנוֹרָא.

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו, ולכל הצדיקים האמתיים שכני עפר קדושים אשר בארץ המה, ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל גובע מקור חכמה רבנו נחמן בן פינא, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן:

קדם שיתחיל באמירת תהלים יאמר זה:

לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו: כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו עלי ידיהוה הוא ממיר ונעלם בשם כל ישראל:

טז

- א מכתם לדוד, שמרני אל כי חסיתי בך:
- ב אמרת ליהוה, אדני אתה, טובתי בל עליך:
- ג לקדושים אשר בארץ המה, ואדירי כל חפצי בם:
- ד ירבו עצבותם אחר מהרו, בל אסוף נספיהם מדם, ובל אשא את שמותם על שפתי:
- ה יהוה מנת חלקי וכוסי, אתה תומיד גורלי:
- ו חבלים נפלו לי בנעמים, אף נחלת שפירה עלי:
- ז אברך את יהוה אשר יעצני, אף לילות יסרוני כליותי:
- ח שויתי יהוה לנגדי תמיד, כי מימיני בל אמוט:
- ט לכן שמח לבי ויגל כבודי, אף בשרי ישפן לבטח:

- י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֹׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרֹאוֹת שָׁחַת:
 יא תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים, שִׁבְעַת שְׁמֵחוֹת אֶת פְּנֶיךָ, נְעֻמוֹת בְּיַמִּינְךָ נֹצַח:

לב

- א לְדָרוֹד מִשְׁכִּיל, אֲשֶׁרִי נָשׂוּי פֶשַׁע כָּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחְשַׁב יְהוָה לוֹ עוֹן, וְאִין בְּרוּחַו רְמִיָּה:
 ג כִּי הִחֲרַשְׁתִּי בְּלוֹ עֵצָמִי, בְּשִׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם:
 ד כִּי יוֹמָם וּלְיָלָה תִּכְבֹּד עָלַי יָדְךָ, נְהַפְּךָ לְשׂוֹדִי בְּחֶרְבִּי קִיץ סֵלָה:
 ה חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אִמְרָתִי אוֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה,
 וּוְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סֵלָה:
 ו עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מְצָא, רַק לְשִׁטְף מַיִם רַבִּים אֱלֹהֵי
 לֹא יִגִּיעוּ:
 ז אַתָּה סֶתֶר לִי*, מִצָּר תִּצְרֵנִי, רָנִי פִלְט תְּסוּבְּכֵנִי סֵלָה:
 ח אֲשַׁכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוֹ תִלְךָ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי:
 ט אֵל תִּהְיוּ כָסוּם כְּפָרֶד אֵין הָבִין, בְּמַתָּג וֶרְסֵן עָדִיו לְבָלוֹם בַּל קָרֵב
 אֱלֹהֶיךָ:
 י רַבִּים מְכֹאֲוִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בִּיהוָה חֶסֶד יְסוּבְּכֵנוּ:
 יא שְׁמַחוּ בִיהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים, וְהִרְגִּינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל:

מא

- א לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדָוִד:
- ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלֻטְהוּ יְהוָה:
- ג יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ וְאֲשֶׁר בְּאָרֶץ, וְאֶל תַּתְּנֵהוּ בְּנַפֶּשׁ אִיבִיו:
- ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֶרֶשׁ דָּוִי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הַפֶּכֶת בְּחַלְיוֹ:
- ה אֲנִי אֶמְרֵתִי יְהוָה חֲנֻנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ:
- ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי, מִתִּי יָמוּת וְאֶבֶד שְׁמוֹ:
- ז וְאִם בָּא לְרָאוֹת שְׂוֹא יִדְבֹּר, לְבוֹ יִקְבֹּץ אָנוּ לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבֹּר:
- ח יַחַד עָלִי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שִׁנְאֵי עָלִי, יַחֲשִׁבוּ רָעָה לִּי:
- ט דְּבַר בְּלִיעַל יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם:
- י גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחֲמִי, הִגְדִּיל עָלִי עֵקֶב:
- יא וְאַתָּה יְהוָה חֲנֻנִי וְחַקִּימִנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
- יב בּוֹאֵת יִדְעֵתִי כִּי חִפְצָתְךָ בִּי, כִּי לֹא יִרְעֶה אִיבִי עָלִי:
- יג וְאֲנִי בַתְּמִי תִּמְכָּת בִּי, וְתִצִּיבֵנִי לִפְנֵיךָ לְעוֹלָם:
- יד בָּרוּךְ יְהוָה, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהֶעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

מב

- א לְמַנְצַח מִשְׁכִּיל לְבָנֵי קָרַח:
- ב כָּאֵיל תַּעֲרֹג עַל אֶפְיָקֵי מַיִם, בֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
- ג צִמְאָה נַפְשִׁי לְאֱלֹהִים לֵאֵל חַי, מִתִּי אָבּוֹא וְאִרְאֶה פָנֶי אֱלֹהִים:

- ד היתה לי דמעת לך יומם ולילה, באמר אלי כל היום איזה אלהיך:
- ה אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי, כי אעבר בַּסֶּדֶק, אֲדַדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים, בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמִּזְמֹר חֲזָנִי:
- ו מה תשתוחחי נפשי ותהמי עלי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אֲדַנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו:
- ז אלהי, עלי נפשי תשתוחח, עַל־כֵּן אֲזַכֶּרֶךָ מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן וְחַרְמוֹנִים מִהַר מִצְעָר:
- ח תהום אל תהום קורא לקול צנורֶיךָ, כָּל מִשְׁפָּרֶיךָ וְגִלְיָד עָלֶי עָבְרוּ: יוֹמָם יֵצֵה יְהוָה חֶסֶדּוֹ וּבִלְיִלָה שִׁירָה עָמִי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי:
- ט אומרה לאל סלעי למה שכחתני, למה קדר אלך בַּלְחֵץ אוֹיֵב:
- י בִּרְצַח בְּעֲצֻמוֹתַי חֲרַפְנִי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלֵי כָּל הַיּוֹם אֵיזָה אֱלֹהֶיךָ: מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אֲדַנּוּ יְשׁוּעַת פָּנָי וְאֱלֹהֵי:

נט

- א לַמִּנְצָח, אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכָּתֶם, בְּשִׁלַּח שָׂאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמֹתָו:
- ב הֲצִילָנִי מֵאֹיֵב, אֱלֹהֵי, מִמֶּת־קוֹמָמִי תִשְׁגָּבֵנִי:
- ג הֲצִילָנִי מִפְּעִלֵי אֹן, וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי:
- ד כִּי הִנֵּה אֲרָבוּ לְנַפְשִׁי, יִגְוְרוּ עָלַי עֲזִים, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי אֲדַנִּי:

ה בְּלִי עֶזְרָא, יְרוּצוֹן וַיְכַוְנֶנּוּ, עוֹרָה לְקִרְאָתִי וְרֵאָה:

ו וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִקְיָצָה לְפָקֶד כָּל הַגּוֹיִם,
אֶל תִּהְיוֹן כָּל בְּגֵדֵי אָוֶן סָלָה:

ז וַיָּשׁוּבוּ לָעָרֶב יְהִמוּ כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּכְבוּ עִיר:

ח הִנֵּה יִבְעִיעוֹן בְּפִיָּהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי שָׁמַע:

ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם:

י עֲזֹר אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי:

יא אֱלֹהֵי חֲסִדֵי יִקְדְּמֵנִי, אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשִׁרְרִי:

יב אֶל תִּהְרַגְם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עָמִי, הִנֵּיעֵמוּ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוּ, מִגִּגְנוֹ אֲדֹנָי:

יג חַטָּאת פִּימוֹ דִּבֶּר שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגָאוֹנָם, וּמֵאֲלֵה וּמִפֶּחַשׁ יִסְפְּרוּ:

יד כִּלָּה בְּחֶמְהָ כִּלָּה וַאֲיַנְמוּ, וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשַּׁל בִּיעֲקֹב לֹא־פָסִי

הָאָרֶץ סָלָה:

טו וַיָּשׁוּבוּ לָעָרֶב יְהִמוּ כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּכְבוּ עִיר:

טז הִמָּה יִבְעִיעוֹן לֹא־כָל, אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיָנוּ:

יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזֹד וְאַרְצִן לְפָקֶד חֲסִדְךָ, כִּי הָיִיתָ מִשְׁגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם

צָר לִי:

יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ אֲזַמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי אֱלֹהֵי חֲסִדֵי:

עז

- א לַמִּנְצָחַ עַל יְדוּתוֹן לְאַסָּף מְזֻמּוֹר:
- ב קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי:
- ג בַּיּוֹם צָרָתִי אֲדַנִּי דְרָשְׁתִּי, יְדֵי לַיְלָה נִגְרָה וְלֹא תַפּוּג, מֵאֲנֵה הַנְּחִים
נִפְשִׁי:
- ד אֲזַכֶּרֶה אֱלֹהִים וְאֶהְמָיָה, אֲשִׁיחָה וְתַתְּעִיטָה רוּחִי סֵלָה:
- ה אֲחֻזֶּת שְׁמֵרוֹת עֵינִי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר:
- ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים:
- ז אֲזַכֶּרֶה נִגִּינָתִי בַּלַּיְלָה, עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיַּחֲפֹשׂ רוּחִי:
- ח הִלְעוֹלָמִים יוֹנַח אֲדַנִּי, וְלֹא יָסִיף לְרָצוֹת עוֹד:
- ט הָאֶפֶס לְנֹצַח חֶסֶדּוֹ, גָּמַר אֲמֹר לְדֹר וָדֹר:
- י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל, אִם קָפַץ בָּאֶף רַחֲמָיו סֵלָה:
- יא וְאָמַר חֲלוּתִי הוּא, שָׁנוֹת יָמִין עֲלִיּוֹן:
- יב אֲזַכֹּר מַעַלְלֵי יְהוָה, כִּי אֲזַכֶּרֶה מִקֶּדֶם פְּלֹאֲךָ:
- יג וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּךְ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
- יד אֱלֹהִים, בִּקְדָּשׁ וְדִרְכָּךְ, מִי אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים:
- טו אֲתָה הָאֵל עֲשֵׂה פֶלֶא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמִּים עֲוֹן:
- טז גְּאֻלַּת בְּזוֹרֵעַ עַמָּךְ, בְּנִי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה:
- יז רָאוּךְ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךְ מַיִם יַחֲלוּ, אֶף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת:
- יח זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת, קוֹל נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף חֲצִצְיָד יִתְהַלְכוּ:

יט קוֹל רַעמָךְ בַּגְלָגֶל הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבֵּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ:

כ בָּיִם וַדְּרָכָךְ וַשְּׁבִילְךָ בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נָדְעוּ:

כא נַחִיתָ כַּצֶּאֱן עֲמָךְ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

ע

א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲדַנִּי מַעֲוֹן אֶתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר:

ב בְּמִדְרֵם הָרִים יָלְדוּ וַתַּחֲלִיל אֶרֶץ וְתִבֵּל, וּמַעֲוֹלָם עַד עוֹלָם אֶתָּה יָאֵל:

ג תֵּשֶׁב אֲנוֹשׁ עַד דָּפֵא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם:

ד כִּי אָלַף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמֹרֶה בְּלִילָה:

ה זֶרְמָתָם שָׁנָה יִהְיוּ, בִּבְקָר כְּחֻצִּיר יִחְלָף:

ו בִּבְקָר יִצִּיץ וְחֻלָּף, לָעֶרֶב יְמוּלֵל וְיִבֵּשׁ:

ז כִּי כָלֵינוּ כְּאַפָּךְ, וּבַחֲמַתְךָ נִבְהָלָנוּ:

ח שִׁתָּה עֲזֹנְתֵינוּ לְנִגְדָךְ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר פְּנִיךָ:

ט כִּי כָל יְמֵינוּ פָּגוּ בְּעִבְרַתְךָ, כָּלֵינוּ שָׁנִינוּ כְּמוֹ חֶגֶה:

י יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ כֶּהֱם שְׁבָעִים שָׁנָה, וְאֵם בְּגִבּוֹרֹת שְׂמוּנִים שָׁנָה, וְרַחֲבָם,

עֲמַל וְאוֹן, כִּי גֹ חַיִּשׁ וְנַעֲפָה:

יא מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפָּךְ, וּכְיִרְאָתְךָ עִבְרַתְךָ:

יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ בֶּן הַדֹּעַ, וְנִבָּא לְבֵב חֲכָמָה:

יג שׁוֹבָה יִהְיֶה עַד מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל עֲבָרֶיךָ:

יד שְׁפַעֲנוּ בִּבְקָר חֲסִדְךָ, וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל יְמֵינוּ:

- טו שִׁמְחֵנוּ בְּיָמוֹת עֲנִיתָנוּ, שָׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה:
 טז יִרְאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פְּעֶלְךָ, וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם:
 יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

קה

- א הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו:
 ב שִׁירוּ לוֹ זָמְרוּ לוֹ, שִׁיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו:
 ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְּשׁוֹ, יִשְׁמַח לֵב מְבַקְשֵׁי אֲדֹנָי:
 ד דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעִזּוּ, בִּקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד:
 ה זָכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְּתוֹ וּמִשְׁפָּטָיו:
 ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בַּחֲרִירוֹ:
 ז הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צִוָּה לְאַלְף דּוֹר:
 ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק:
 י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֹק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 יא יֹאמַר לְךָ אֵתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבֶל נַחֲלָתְכֶם:
 יב בְּהוֹיָתָם מִתֵּי מִסְפָּר, כְּמַעַט וְגָרִים בָּהֶם:
 יג וַיִּתְּהֻלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר:
 יד לֹא הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיִּזְכַּח עֲלֵיהֶם מַלְכִּים:

- טו אֶל תִּגְעוּ בַּמִּשְׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֵל תִּרְעוּ:
- טז וַיִּקְרָא רָעַב עַל הָאָרֶץ, כָּל מִטָּה לֶחֶם שָׁבַר:
- יז שָׁלַח לַפְּנִיָּהֶם אִישׁ, לָעֶבֶד גִּמְכַּר יוֹסֵף:
- יח עָנּוּ בַּכֶּבֶל הַגָּלוּ, בְּרוּל בָּאָה נַפְשׁוֹ:
- יט עַד יַת בֹּא דְבָרוֹ, אָמַרְתָּ יְהוָה צִרְפָּתָהּ:
- כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיַּפְתָּחֶהּ:
- כא שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל קְנִינָו:
- כב לְאַסֹּר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקָנָיו יַחֲכֶם:
- כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצֻּרִים, וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם:
- כד וַיִּפְּרֹא אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצֻּרָיו:
- כה הִפְךָ לֶבָם לְשֹׂנְאֵי עַמּוֹ, לְהַתְנַבֵּל בַּעֲבָדָיו:
- כו שָׁלַח מֹשֶׁה עֲבָדוֹ, אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ:
- כז שָׁמוּ בָם דְּבָרֵי אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם:
- כח שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ:
- כט הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם לָדָם, וַיָּמָת אֶת דִּגְתָּם:
- ל שָׂרֵץ אֲרָצָם צִפְרֻדִּיעִים, בַּחֲדָרֵי מְלִכֵיהֶם:
- לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, כְּנִיִּם בְּכָל גְּבוּלָם:
- לב נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרֶד, אִשׁ לְהַכּוֹת בְּאֲרָצָם:
- לג וַיָּד גִּפְנָם וּתְאֵנָתָם, וַיִּשְׁפֹּר עֵץ גְּבוּלָם:
- לד אָמַר וַיָּבֹא אֲרָבָה, וַיִּלֶּק וַאֲיֵן מִסֻּפָּר:

- לה וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:
 לו וַיֵּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם:
 לז וַיּוֹצִיָאם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲיֵן בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שָׁמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי נָפַל פַּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסָּדָה, וְאֵשׁ לְהָאִיר לַיְלָה:
 מ שָׂאֵל וַיָּבֵא שָׁלוֹם, וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׂבִּיעֵם:
 מא פָּתַח צוּר וַיִּזְוֹבוּ מַיִם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר:
 מב כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ, אֶת אֲבֹרָהֶם עֲבָדָיו:
 מג וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו:
 מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ:
 מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ הַלְלוּיָהּ:

קלז

- א עַל נִהְרֹת בָּבֶל שֵׁם יִשְׁכְּנוּ גַם בְּכִינוּ, בּוֹכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן:
 ב עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֹדוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שֵׁם שְׂאֻלוֹנוּ שׁוֹכֵינוּ דְּבָרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמִיחָה, שִׁירֵנוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן:
 ד וַיֵּךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדָמַת נָכַר:
 ה אִם אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם, תִּשְׁפַּח יְמִינִי:

תקוּן הַכִּלְי יא

- ו תִּדְבֹּק לְשׁוֹנִי לֶחְפִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִּי, אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם,
עַל רֹאשׁ שְׂמֹחָתִי:
ז זָכַר יְהוָה לִכְנִי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד
הַיְסוֹד בָּהּ:
ח בַּת בָּבֶל הַשְׂדֹדֶת, אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלֶם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגֻמָּלֶת לָנוּ:
ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז וְנִפֵּץ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסַּלֵּעַ:

קג

- א הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ אֶל בְּקֹדֶשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרָקִיעַ עֲזוֹ:
ב הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גִּדְלוֹ:
ג הַלְלוּהוּ בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנִבֵּל וְכִנּוֹר:
ד הַלְלוּהוּ בְּתֶף וּמַחּוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב:
ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שִׁמֶעַ, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
ו כָּל הַנְּשָׁמָה תְהִלָּל יְהוָה, הַלְלוּיָהּ:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוֹת עִמּוֹ, וַיָּלַע יַעֲקֹב יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל:
וּתְשׁוּעַת צְדִיקִים מִיְהוָה, מִעוֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם יְהוָה וַיַּפְלִטֵם, וַיַּפְלִטֵם
מִרְשָׁעִים וּיִוָּשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ:

אַחֲרֵיכֶּן טוֹב לֹאמַר תְּפִלָּה זוֹ, יְסֻדָּה מוֹרְנוּ רַבִּי נֵתָן זְצוּק"ל:

אֲשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיִּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי בְּעוֹדִי, יַעֲרֹב עָלָיו שִׁיחִי
אֲנֹכִי אֲשַׁמֵּחַ בִּיהוָה: הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר, בְּנִבֵּל עֲשׂוֹר
זָמְרוּ לוֹ: אֱלֹהִים, שִׁיר חֲדָשׁ אֲשִׁירָה לָךְ, בְּנִבֵּל עֲשׂוֹר אֲזַמְּרָה
לָךְ: עָלִי עֲשׂוֹר וְעָלִי נָבֵל, עָלִי הַגִּיּוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׁמַּחְתַּנִּי יְהוָה
בְּפַעֲלֶךָ, בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲדוֹן כָּל, בּוֹרֵא
כָּל הַנְּשָׁמוֹת, רַבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֶרָה, עוֹרְנֵי
וְחַנְּנֵי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסֶדֶךָ הָעֲצוּמִים, שְׂאֻזְכָּה לְעוֹרֵר
וּלְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֲשָׂרָה מֵיָּנִי נְגִינָה שְׁנֵאמַר בָּהֶם סֵפֶר
תְּהִלִּים. וּבִזְכוֹת אֵלֹהֵי הָעֲשָׂרָה קִפִּיטֵל תְּהִלִּים שְׂאֻמְרָתִי לְפָנֶיךָ,
שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מֵיָּנִי נְגִינָה, שְׁנֵאמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים,
שֶׁהֵם: אֲשִׁירִי, בְּרַכָּה, מִשְׁכִּיל, שִׁיר, נְצוּחַ, נְגוּן, תְּפִלָּה, הוֹדָאָה,
מְזִמּוֹר, הַלְלוּיָהּ. בִּזְכוֹת הַמְּזִמּוֹרִים וּבִזְכוֹת הַפְּסוּקִים וּבִזְכוֹת
תִּבְּוִתֵיהֶם וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם וְטַעְמֵיהֶם וְהַשְׁמוֹת
הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם מֵרָאשֵׁי תִּבּוֹת וּמִסּוֹפֵי תִּבּוֹת, וּבִזְכוֹת דָּוִד
הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, עִם כָּל הָעֲשָׂרָה צְדִיקִים, שִׁשְׁדוּ סֵפֶר
תְּהִלִּים וּבִזְכוֹת הַצְּדִיק יְסוֹד עוֹלָם, נֶחֱל נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה,
רַבּוֹנוּ נֶחֱמָן בֶּן פִּינְחָא, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, אֲשֶׁר גָּלָה וְתָקַן לֹאמַר אֵלֹהֵי
הָעֲשָׂרָה קִפִּיטֵל תְּהִלִּים בְּשִׁבְלֵי תִּקּוֹן הַבְּרִית, וּבִזְכוֹת כָּל

הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים, תִּזְכְּנִי וּתְחַנְּנִי, שְׁאֲזֹכָה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְהוֹצִיא כָּל הַטּוֹת קָרִי, שְׂיֵצְאוּ מִמֶּנִּי לְבִטּוּלָה, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאִנּוֹס בֵּין בְּרָצוֹן, (אם יאמר חס ושלום בִּשְׁבִיל מַקְרָה שְׁנוּדָמָן לוֹ בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה, יֹאמֶר: וּבִפְרָט כָּל הַטּוֹת שְׂיֵצְאוּ מִמֶּנִּי בְּלִילָה זֶה עַל יְדֵי מַקְרָה לִילָה, שְׁקָרָה לִי בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים) כָּלֵם אֲזֹכָה, בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבְחִמְלָתְךָ הַגְּדוֹלָה וּבְכֹחְךָ הַגְּדוֹל, לְהוֹצִיאֵם מִהַקְּלָפוֹת וּמִהַסְטָרִין אַחֲרָיִן, מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ וְנִתְּפְּזְרוּ וְנִפְּצוּ וְנִדְּחוּ לְשָׁם, וְאַל יִדַּח מִמֶּךָ גִּדָּח. וְתִכְנִיעַ וְתִשְׁבֹּר וְתִתְּרַג וְתִתְּעַקֵּר וְתִכְלֶה וְתִבְטֹל כָּל הַקְּלָפוֹת וְכָל הָרוּחִין וְשִׁדִּין וְלִילִין, שֶׁנַּעֲשׂוּ וְנִבְרְאוּ וְנוֹצְרוּ עַל יְדֵי אֱלֹהֵי הַטּוֹת, שְׂיֵצְאוּ מִמֶּנִּי לְבִטּוּלָה, וְתִסִּיר מֵהֶם חַיִּיתָם, וְתוֹצִיא וְתַגְּזֹל מֵהֶם הַחַיִּית וְדַקְדָּשָׁה, וְכָל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁבָּלְעוּ.

רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵל חַי וְקַיִם, חַי הַחַיִּים, מָלֵא רַחֲמִים, הָדִן אֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוֹת תְּמִיד, הַחֲפִיץ חֶסֶד וּמִרְבָּה לְהִיטִיב. אָבִי אָבִי, גּוֹאֲלִי וּפּוֹדִי. יִדְּעֵתִי יְהוָה יִדְּעֵתִי, כִּי אֲנִי בַּעֲצָמֵי הַחַיִּב וְהַפּוֹשֵׁעַ אֶפְּלוּ בְּהַמְּקָרוֹת שֶׁנִּזְדָּמְנוּ לִי בְּשׁוּגָג, כִּי לֹא שָׁמַרְתִּי אֶת הַמִּחְשָׁבָה כָּלֵל וְהִרְהַרְתִּי בְּיוֹם, עַד שֶׁבִּאֲתִי לְיָדֵי טְמֵאָה בְּלִילָה, וְעַל יְדֵי זֶה קִלְקַלְתִּי מִה שֶׁקִּלְקַלְתִּי, וְגִרְמַתִּי מִה שֶׁגִּרְמַתִּי, וְשַׁחַתְתִּי מִה שֶׁשַׁחַתְתִּי. אוֹי אוֹי אוֹי, אוֹיָה עַל נַפְשִׁי, אוֹי לְנַפְשִׁי, כִּי גִמְלַתִּי לִי רָעָה. מָה אֶמֶר, מָה אֲדַבֵּר, מָה

אֶצְמִדְק. מָה אָמַר, מָה אֲדַבֵּר, מָה אֶצְמִדְק. הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת
 עֹוֲנִי. הִגִּי לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָה רַבָּה, הִגִּי לְפָנֶיךָ מְלֵא בּוֹשָׁה וּכְלָמָה,
 מְלֵא מְנוּפִים וְלִכְלוּכִים, מְלֵא תוֹעֵבוֹת רָעוֹת, וְאִין שׁוּם לְשׁוֹן
 בְּעוֹלָם שְׂאוּכַל לְכַנּוֹת בּוֹ עֵצִם הֶרְחָמְנוֹת שִׁישׁ עָלַי, כִּי רַע וְמָר,
 כִּי נִגַּע עַד הִנֵּפֶשׁ, מָר לִי מְאֹד, אָבִי שִׁבְשָׁמִים; מָר לִי מְאֹד,
 רַבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים. רְאֵה אֲנִי וְאֶנְקָתִי, כִּי נִפְשִׁי מָרָה לִי
 מְאֹד, עַד אֲשֶׁר אֵינִי יוֹדֵעַ אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לְחַיּוֹת מַעֲצָם מְרִירוֹת
 נִפְשִׁי, אֲשֶׁר עַד גָּבַהִי שָׁמַיִם יִגִּיעַ, כִּי קִצְתִּי בְּחַיִּי, לָמָּה לִי חַיִּים
 כְּאֵלֶּה, חַיִּים מְרִים וּמְרוּרִים מְמוֹת. אֶת קִבְעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה
 שְׁתִּיתִי, מִצִּיתִי, נִפְשִׁי.

רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה לְכָד יַדְעָתָ רַבּוּי וְעֵצִם הַפְגָּמִים
 הַגְדוֹלִים, הָעֲצוּמִים וְהַנּוֹרָאִים, שֶׁנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי זֶה
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעַתָּה אֵיךְ אוֹכַל לְתַקֵּן זֹאת וּבְמָה יִזְכֶּה נַעַר
 כְּמוֹנִי לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְתִּי. אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵן יִדְעָתִי, וְאֵינִי
 מֵאַמִּין בְּאַמוּנָה שְׁלָמָה, כִּי אִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְעַדִּין
 יֵשׁ לִי תַקְנָה, וְעַדִּין לֹא אֶבְדָּה תוֹחַלְתִּי מִיְהוָה, כִּי חֲסִידִי יְהוָה
 כִּי לֹא תִמְנוּ, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו.

עַל־כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם,
 אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, אֱלֹהֵי כָל הַצַּדִּיקִים

וְהַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים וְאֱלֹהֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, אֱלֹהֵי הָרָאשׁוֹנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים, שֶׁתִּרְחַם עָלַי וְתַעֲשֶׂה אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֶּיךָ אֵלַי וְאֶת
מִשְׁפָּטֶיךָ אֲשֶׁמֶר, וְתִכַּף אֶת יִצְרִי לְהִשְׁתַּעֲבֹד לָךְ, וְתִגְעַר בְּהִיצֵר
הָרַע וְתִגְרְשׁוּ מִמֶּנִּי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצְלִלְנִי
וְתִפְלִטְנִי מַעֲתָה מִכָּל מִיַּי הַרְהוּרִים רָעִים וּמִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת
וּמִפְּגָם הָרָאוֹת וּמִפְּגָם הַדְּבוּר, וְתִצְלִלְנוּ מַעֲתָה מִכָּל מִיַּי פָּגָם
הַבְּרִית שֶׁבְּעוֹלָם בְּמַחֲשָׁבָה, דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה, וְתִתֶּיּוּ עִמִּי תָמִיד
וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצְלִלְנִי מִמַּקָּרָה, בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בַּלִּילָה, מַעֲתָה וְעַד
עוֹלָם.

אָבִינוּ, מֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם, גּוֹאֵל חֹזֵק. שִׁטְחָתִי אֵלַיְךָ כָּפִי. הִצַּל
הִצַּל, הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה, הִצַּל לְקוֹחִים לַמָּוֶת, הִצַּל
נִרְדָּף וְחָיִב כְּמוֹנִי, הִצִּילְנִי מִן הַשְׁאוּל תַּחֲתִיּוֹת. תֵּן לִי תַקְוָה
וְלֹא אֶבֶד, חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי מָה בָּצַע בְּדַמִּי, בְּרַדְתִּי אֶל שַׁחַת,
הַיּוֹדֵף עָפָר, הַיֹּגִיד אֲמָתָךְ. דָּלוּ עֵינַי לְמָרוֹם, יְהוֹה עֲשֵׂקָה לִי,
עֲרַבְנִי, עֲרַב עֲבֹדְךָ לְטוֹב, אֵל יַעֲשֵׂקֵנִי יָדַיִם. כִּי אֵין לִי שׁוֹם כֹּחַ
אֶלָּא בָּפִי, אֵין לִי שׁוֹם מְנוּחַ וּמִבְטָח, כִּי אִם עָלֶיךָ לְבַד, עַל
חֲסִדֶּיךָ הָעֲצוּמִים לְבַד, עַל רַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים, עַל חֲמֻלָתְךָ
הָאֲמִתִּית, עַל חֲנִינוּתְךָ הַנִּצְחִיּוֹת וְעַל כֹּחַ וְזִכּוֹת הַצְּדִיקִים,
שֶׁשְׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית בְּתִכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרָיו,

בָּהֶם תִּמְכְּתִי יִתְדוֹתַי, בָּהֶם אֲשַׁעֵן וְאֶסְמֶךְ, בְּזִכּוֹתֶם וּבְחֶם
אֲבִטֶחַ וְאֶקְוֶה, כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ
לְרֵאוֹת שַׁחַת.

אֲהִי יְהוָה, מִלְטִנִּי אֲהִי יְהוָה, פִּדְנִי! רֵאה מִסְכֵּן כְּמוֹנִי טוֹרֶף
בְּלֵב יָמִים, תַּהוֹם אֶל תַּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרֶיךָ, כָּל
מִשְׁבְּרֶיךָ וְגִלְיָד עָלַי עָבְרוּ. צוּד צְדוֹנִי כַּצֶּפֶר, אִיבֵי חֲנָם. צָמְתוּ
כִּבּוֹר חַיִּי, וַיִּדּוּ אָבֶן בִּי. צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי, אִמְרָתִי נִגְזְרָתִי.
קָרָאתִי שְׁמֶךָ, יְהוָה, מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת; קָרָאתִי שְׁמֶךָ, יְהוָה, מִבּוֹר
תַּחְתִּיּוֹת.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָלֵא רַחֲמִים, מָלֵא חֶסֶד
חֲנּוּם, מָלֵא חֲנִינוּת, מָלֵא רַחֲמָנוּת, מָלֵא טוֹב, מָלֵא
רְצוֹן. כָּבֹד קִבְּלָנוּ עָלֵינוּ לְקֹרֵא אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד, וְהִנְנִי מְקַיֵּם
קִבְּלָתְנוּ, וְהִנְנִי קוֹרֵא אֱלֹהֶיךָ מִמְּקוֹם שְׁפָל כּוֹזֵה, מִמְּקוֹמוֹת מְגֻנִּים
כְּאֵלֶּה. מִמְּעַמְקִים קָרָאתִיךָ, יְהוָה, מִעַמְקֵי עַמְּקִים, מִן הַמִּצָּר
קָרָאתִי יְהִי, עֲנֵנִי בְּמִרְחֵב יְהִי. וְאִם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הִרְפִּים יִרְדְּנוּ
לְמָקוֹם שְׂיִרְדְּנוּ, וַיִּרְדְּנוּ עִכְשָׁו בְּעַקְבוֹת מִשְׁיַחַא לְמָקוֹמוֹת
נְמוּכִים וּשְׁפָלִים מְאֹד מְאֹד, שְׁלֹא יִרְדּוּ יִשְׂרָאֵל לְתוֹכָם מֵעוֹלָם,
כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: וַתִּרְדַּד פְּלָאִים, אֵין מְנַחֵם לָהּ; אַף עַל פִּי כֵן אֵין
אָנוּ מֵיֵאֲשִׁים עֲצָמָנוּ, חֵם וְשָׁלוֹם, בְּשׁוּם אָפֶן בְּעוֹלָם כָּלֵל, כִּי

כָּבֵד הַבְּטַחְתָּנוּ לְהַשִּׁיבֵנוּ מִמְּצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אָמַר אֲדֹנִי
מִבֶּשֶׁן אָשִׁיב, אָשִׁיב מִמְּצוּלוֹת יָם. וּכְתִיב: וְאָף גַּם זֹאת,
בְּהִיוֹתָם בָּאָרֶץ אֵיבִיהֶם לֹא מֵאֲסֵתִים וְלֹא גַעְלָתִים לְכַלֹּתָם
לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, פָּתַח פִּיךָ לְאֵלִים כְּמוֹנִי, וְתִשְׁלַח לִי דְבוּרִים
מִמַּעַן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, בְּאִפֶּן שְׂאוּכַל לְנִצֵּחַ אוֹתְךָ,
לְרִצּוֹת וּלְפִיּוֹס אוֹתְךָ, שֶׁתִּקַּבֵּל בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבֵּים וּבְחֶסֶדְךָ
הָעֲצוּמִים אֶת אֱלֹהֵי הָעֶשְׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים שְׂאֻמְרִתִּי לְפָנֶיךָ,
בְּאֵלֹהֵי אֱמֶרֶם דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּעֶצְמוֹ. וְאָף עַל פִּי
שְׂאִינִי יוֹדֵעַ לְכוּן שׁוֹם כּוֹנֵן מִהַכּוֹנֵנוֹת הָעֲצוּמוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת,
שֵׁישׁ בְּאֵלֹהֵי הָעֶשְׂרָה מְזֻמּוּרִים, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי
יְאֻלֵּהִי אֲבוֹתִי, שֶׁתִּהְיֶה חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ הָאֱמִירָה בְּפֶה לִבֵּד, בְּאֵלֹהֵי
הַשְּׁנֵתִי וּכְוֹנֵנִתִּי כָּל הַסּוּדוֹת וְהַכּוֹנֵנוֹת שֵׁישׁ בָּהֶם, וְיִהְיוּ אֱמָרֵי
לְרִצּוֹן לְפָנֶי אֲדוֹן כּוֹל. וְהִנֵּנִי מִשְׁלִיךְ יְהִי עָלֶיךָ, וְהִנֵּנִי מִקְשֵׁר
עֲצָמִי לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל הַצַּדִּיקִים
הָאֱמִתִּיִּים, שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הַמֹּה, וּבְפֶרֶט
לְהַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, נַחֵל גּוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה, רַבְּנוּ נַחֲמֵן בֶּן
פִּינְאָה, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ אָמֵן, וְעַל דַּעְתָּם וְעַל כּוֹנֵנָתָם אֱמָרִיתִי כָּל
אֱלֹהֵי הָעֶשְׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים, וּבְזֻכוֹתָם וּבְחֶסֶם אֲזָכָה לְעוֹרֵר
וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֶשְׂרָה מִיְּמֵי נְגִינָה, שְׁנֵאֻמֵּר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים,

שֶׁהֵם: שִׁיר פֶּשׁוּט, כָּפוּל, מְשַׁלֵּשׁ, מְרַבֵּעַ, שֶׁהֵם כָּלוּלִים בְּשִׁמּוּד
הַמִּיחָד, הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. וּבִזְכוּת וּכְחַ הַשְּׁנֵי שִׁמּוֹת הַקְדוּשִׁים
הָאֵלוּ בְּמִלּוּאָם, שֶׁהֵם "אֵל אֱלֹהִים" (כֹּה): אֵל"ף לַמ"ד, אֵל"ף
לַמ"ד ה"י יו"ד מ"ם, שֶׁהֵם עוֹלָם בְּמִסְפַּר תַּפ"ה [אַרְבַּע מֵאוֹת
שְׁמוֹנִים וְחֲמִשׁ], בְּמִסְפַּר תַּהֲלִי"ם, בְּכַח אֵלוּ הַשִּׁמּוֹת תִּזְכְּנִי
לְהוֹצִיא כָּל הַטּוֹת קָרִי לְכַטְלָה מִבֶּטֶן הַקִּלְפָּה שְׁבָלְעָם, אֲשֶׁר
מִסְפַּר שְׁמָה עִם הָאוֹתִיּוֹת עוֹלָה תַּפ"ה, שֶׁהִיא בְּקִלְפָּה כְּנֶגֶד
קִדְשֵׁת סֵפֶר תַּהֲלִים. וּבְכַח אֵלוּ הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תַהֲלִים תַּעֲזֹר
הַשְּׁנֵי הַשִּׁמּוֹת הַקְדוּשִׁים "אֵל אֱלֹהִים", וְתַהֲרֹג, וְתִשְׁפֹּר
וְתַכְנִיעַ, וְתַעֲקֹר וְתַכְלֶה וְתַכְטִּיל אֶת הַקִּלְפָּה הַזֹּאת שְׁבָלְעָם,
וְתַכְרִיחַ אוֹתָהּ לְהַפְלִיט כָּל הַטּוֹת הַקְדוּשׁוֹת מִבֶּטֶן וּקְרָבָהּ,
וְתַמְחָה שְׁמָה וְזַכָּרָה מִן הָעוֹלָם, וְתַקְיָם מִקְרָא שְׁכָתוּב: חֵיל
כָּלֶע וּקְיָאֲנוּ, מִבֶּטֶן יוֹרִישֵׁנוּ אֵל. וְתַהֲרֹג כָּל הַקִּלְפּוֹת, שְׁנִבְרָאוּ
עַל יְדֵי אֵלוּ הַטּוֹת, וְתוֹצִיא וְתַגְזֹל מֵהֶם הַחַיּוֹת דְּקִדְשָׁה. וְכָל
הַנִּיצוּצוֹת הַקְדוּשׁוֹת שְׁבָלְעוּ עַל־יְדֵי פָגֶם חֲטָא זֶה, כָּלֶם
תּוֹצִיאֵם, וְתַחֲזֹר וְתַקְבִּצֵם בְּקִדְשָׁה שְׁנִית, וְתִזְכְּנוּ לְקַבֵּל עָלֵינוּ
עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה תָּמִיד, וְנִזְכֶּה לַעֲסֹק כָּל יְמֵינוּ בְּתוֹרָה
וְתַפִּלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם, בְּאַפֶּן שְׁנִזְכֶּה לְבְרָא
גּוֹפִים וְכִלִּים קְדוּשִׁים לְכָל הַנִּשְׁמוֹת דְּאֵזְלִין עֲרִטִילָאִין עַל יְדֵי
עוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל יְדֵי פָגֶם הַטּוֹת קָרִי, שְׁיִצְאוּ מִמֶּנִּי

לְבַטְלָהּ.

רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲמִיץ כַּחַ, וְרַב אוֹנִים עֲשֵׂה מִה שֶׁתַּעֲשֶׂה
 בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים בְּאִפֶּן שְׁנוֹכָה לְתִקּוֹן פָּגַם הַבְּרִית, פָּגַם
 טְפִי הַמוֹחַ, בֵּין מַה שֶׁפָּגַמְנוּ בָּזֶה בְּשׁוֹגֵג, בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאִנָּס,
 בֵּין בְּרִצּוֹן עַל הַכֹּל תִּמְחַל וְתִסְלַח לִי, אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת, חֲנוּן
 הַמֵּרַבֶּה לְסַלֵּחַ, וְנוֹכָה לְתִקּוֹן כָּל הַפְּגָמִים בְּשִׁלְמוֹת בְּחִיּוֹנוֹ
 בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְץ הַמָּה (אם יִהְיֶה עַל קִבְרוֹ
 יֹאמַר זֶה: וּבִזְכוֹת הַצְּדִיק הַזֶּה הַשּׁוֹכֵן פֹּה, צְדִיק יִסּוֹד עוֹלָם נֶחֱל נֹכֵעַ
 מִקּוֹר חֲכָמָה, אֲשֶׁר אֲנִי מְכַתֵּת רַגְלִי וּמְלַמֵּלְתִי עֲצָמִי בְּמִלְטוֹל הַקֶּשֶׁה
 בְּשִׁבְלִי לְבֹא הִנֵּה לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי הַצְּדִיק הָאֵמֶת הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר
 הִבְטִיחְנוּ בְּחַיּוֹ הַקְּדוֹשִׁים, לַעֲמֹד בְּעֶזְרָתֵנוּ סֵלָה תְּמִיד, בְּשִׁנְבוֹא עַל קִבְרוֹ
 הַקְּדוֹשׁ וְנִתֵּן פְּרוּטָה לְצִדְקָה וְנֹאמַר אֱלֹהֵי הָעֲשָׂרָה קְפִיטֵל תְּהִלִּים. וְהִנֵּה
 עָשִׂיתִי מַה שֶׁמָּטַל עָלַי, עֲשֵׂה מַה שֶׁעֲלִיד). וּמַחֵל לִי, וְסִלַּח לִי, וְכַפֵּר
 לִי עַל כָּל הַחַטָּאִים וְהַעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים, שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי
 וְשִׁפְשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ בְּרַמ"ח אֵיבָרֵי וְשֵׁס"ה גִּידִי, בְּמַחְשָׁבָה, דְּבוּר
 וּמַעֲשֵׂה, וּבְחַמְשָׁה חוּשִׁים וּבִשְׂאֵר כּוֹחוֹת הַגּוּף, וּבִפְרָט מַה
 שֶׁחַטָּאתִי וּפְשַׁעְתִּי וּפְגַמְתִּי נִגְדָּד בְּפָנֶם הַבְּרִית, שֶׁהוּא כָּלֵל כָּל
 הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְהִרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי מִנְּעוּרִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. עַל
 הַכֹּל תִּמְחַל וְתִסְלַח וְתִכַּפֵּר, מָלֵא רַחֲמִים, וְתִמְלֵא כָּל הַשְּׁמוֹת

שִׁפְנִמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. הָרַב בְּבִסְנִי מַעֲוִנִי, וּמַחֲטָאתִי טָהַרְנִי.
 תַּחֲטָאֲנִי בְּאִזּוֹב וְאַטְהַר, תִּכְבֹּסְנִי, וּמַשְׁלֵג אֶלְבִּין. תִּשְׁמִיעֵנִי
 שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה, תִּגְלָגֶנָּה עֲצָמוֹת דְּבִית. הַסִּתֵּר פָּנֶיךָ מִחֲטָאִי, וְכֹל
 עֲוֹנוֹתִי מִחָה. מִחָה פֶּשְׁעֵי לְמַעַנְךָ, פֶּאֱמוֹר: אֲנֹכִי אֲנֹכִי, הוּא
 מוֹחָה פֶּשְׁעֶיךָ לְמַעַנִי, וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֶזְכּוֹר, וְתַמְלֵא עָלַי
 בְּרַחֲמִים, וְתִהְיֶה בְּעֹזְרִי תָמִיד בְּזָכוֹת וְכֹחַ הַצְדִּיקִים הָאֱמֶתִיִּים,
 וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי תָמִיד, וְתֵתֵן לִי כֹחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרִי וְלִכְפֹּר
 וּלְשַׁבֵּר אֶת תַּאֲוֹתַי, וְלֹא אֶפְגֵּם עוֹד מֶה שִׁפְנִמְתִּי, וְלֹא אַעֲשֶׂה
 עוֹד הָרַע בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא אֲשׁוּב עוֹד לְכַסְלָהּ. אִם אֲוֹן פָּעַלְתִּי לֹא
 אוֹסִיף, כִּי כָּבֵד הִבְטַחְתָּנוּ, שְׁגֵם עַל זֶה מוֹעִיל תִּפְלֶה וּבִקְשָׁה
 לְהַנְצִיל לְהַפֵּא, בְּרַחֲמֶיךָ הָאֱמֶתִיִּים, מִן הַיֵּצֵר הָרַע וְכַת דִּילָה.
 (אם יִהְיֶה עַל קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ יֹאמֵר זֶה: וּבִפְרָט עַל מְקוֹם צִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ
 הַזֶּה, עֲזָרְנִי בְּזָכוֹת הַצְדִּיקִים הַגָּנוּזִים פֹּה), וְרַחֵם עָלַי, וְתֵן לִי כֹחַ
 וּגְבוּרָה מֵאַתָּה, שְׁאֲזַכֶּה לְהִתְגַּבֵּר וְלִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרִי תָמִיד, עַד
 שְׁאֲזַכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְגִרְשׁוֹ וְלִסְלָקוֹ וְלִבְטָלוֹ מֵעָלַי לְגִמְרֵי מַעֲתָה
 וְעַד עוֹלָם, כִּי כָּבֵד כָּלֹ בִּיגוֹן חַיִּי, וּשְׁנוֹתַי בְּאַנְחָה, כִּשְׁל בְּעֹזְנִי
 כַּחַי, וְעַצְמִי עֲשִׂשׁוּ, עַד אֲשֶׁר כִּשְׁל כֹּחַ הַסֶּפֶל.

רַחֵם עָלַי, אֲבִי, אֲב הַרְחֵמֵן, רַחֵם עָלַי, שׁוֹמֵעַ תִּפְלֶה, חוּם
 וְחֶמֶל עָלַי, שׁוֹמֵעַ צַעֲקָה, שׁוֹמֵעַ אֲנָחָה, שׁוֹמֵעַ אֲנָקָה,

רַחֵם רַחֵם, הַצֵּל הַצֵּל, הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה, אֵל יִפֹּל דָּמִי אֶרְצָה
 לִפְנֶיךָ, אֵל תִּתֵּן לְשַׁחַת נַפְשִׁי, הַצִּילֵנִי מִדְּמַיִם, אֱלֹהִים, אֱלֹהֵי
 תְּשׁוּעָתִי. תִּרְנֶנּוּ לְשׁוֹנֵי צִדְקָתְךָ. חוֹסֶה עָלַי, כָּרֵב רַחֲמֶיךָ, כָּרֵב
 חֶסְדֶּיךָ, יִהְיוּ נָא מַעֲיָד וְחַיִּינוּתֶיךָ עַל עֵלּוּב נֶפֶשׁ כְּמוֹנִי, עַל
 נִדְרְךָ כְּמוֹנִי, עַל מַלְכְּךָ בַּחֲטָאִים כְּמוֹנִי, עַל חֶסֶר דַּעְתִּי, חֶסֶר
 עֲצָה כְּמוֹנִי, כִּי לֹךְ לְבַד עֵינֵינוּ תְּלוּיוֹת, לֹךְ לְבַד רַעֲיוֹנֵי צוּפוֹת,
 דִּלּוֹ עֵינֵי לַמָּרוֹם, עֲזוּר נָא, הוֹשִׁיעָה נָא, חוֹס וְחַמֵּל נָא עָלַי
 וְהוֹשִׁיעֵנִי לְשׁוֹב אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, בְּאַמֶּת וּבִלְבַּב שָׁלֵם,
 וְאַזְכָּה לְהוֹיֹת תָּמִיד כְּרִצּוֹנְךָ הַטּוֹב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. בְּחֶסְדְּךָ
 חַיִּינִי, וְאַשְׁמְרָה עֲדוֹת פִּיד. לֵב טָהוֹר כָּרָא לִי אֱלֹהִים, וְרוּחַ נָכוֹן
 חֲדֵשׁ בְּקִרְבִּי.

וּבִכְן, יְהִי רְצוֹן מִלִּפְנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֲדוֹן
 הַשְּׂמִיחָה וְהַחֲדוּת, אֲשֶׁר לִפְנֶיךָ אֵין שׁוּם עֲצָבוֹת כָּלֵל
 לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב: הוֹד וְהַדָּר לִפְנֵינוּ, עוֹ וְחֲדוּת בְּמִקְוָמוֹ.
 שְׂתַעֲזֹרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים וְתוֹפְנֵי לְהוֹיֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד.
 מְשִׁימַח נִפְשׁוֹת עֲגוּמִים, שֹׁמֵחַ נַפְשֵׁי הָאֲמֻלָּה מְאֹד, הָעֵלּוּבָה
 מְאֹד, הָעִיפָה וְהַצְמָאָה וְהָרַעֲבָה אֵלֶיךָ מְאֹד, הֶסֶר מִמּוֹנֵי יְגוֹן
 וְאַנְחָה, שֹׁמֵחַ נֶפֶשׁ עֲבָדְךָ, כִּי אֵלֶיךָ, יְהוָה, נַפְשִׁי אֶשָּׂא. תוֹדִיעֵנִי
 אֶרֶח חַיִּים. שְׁבַע שְׂמֵחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח.
 הַשִּׁיבָה לִי שְׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ, וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי. שְׁפַעֲנִי מִטּוֹבְךָ,

וְשִׁמַּח נַפְשִׁי בִּישׁוּעָתְךָ, וְטַהַר לְבִי לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת. עוֹרָה כְּבוֹדִי,
 עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר, אֶעֱרֶה שָׁחַר. וְכִנּוּ לְכָל הָעֲשָׂרָה מִיְּמֵי נְגִינָה
 דִּקְדָּשָׁה, שֶׁהֵם מְכֻנְיָעִים וּמִתְקַנִּים פָּנִים הַבְּרִית, כְּאִמּוֹר: אֲבִרְךָ
 אֵת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אֵף לִילּוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי. לְדוֹד מִשְׁפִּיל,
 אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חַטָּאת. בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אֲבוֹת, וּמִיָּהוּה
 אִשָּׁה מִשְׁכָּלֶת. יוֹמָם יֵצֵה יְהוָה חֲסִדּוֹ, וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי,
 תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי. לְמַנְצָה אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מְכַתֵּם בְּשִׁלַּח שְׁאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֵת הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ. אֲזַכֶּרָה נְגִינָתִי בְלִילָה, עִם לְבָבִי
 אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי. הַיֵּאֱכֹל תִּפֹּל מִבְּלִי מֶלֶח, אִם יֵשׁ מַעַם
 בְּרִיר חֲלָמוֹת. פֶּן תִּתֵּן לְאַחֲרִים הוֹדְךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ לְאַכְזוּרִי. וְלֹא
 אָמַר, אֵיךְ אֱלֹהֵי עֲשֵׂי הַנּוֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילָה. שֶׁקֶר הַחֵן וְהַכֵּל
 הַיָּפִי, אִשָּׁה יֵרֶאת יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל. וְנֹאמַר: הַלְלוּיָהּ, הִלְלוּ
 אֵל בְּקֶדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֵזוֹ. הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרוֹתָיו, הַלְלוּהוּ
 בְּרַב גְּדֻלּוֹ, הַלְלוּהוּ בַתְּקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַנֶּבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ
 בַתֶּף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֶגְבִּי: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה. כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה הַלְלוּיָהּ:
 רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל לְחִירוֹתֵנוּ, וְשֵׂא גַם לְקַבֵּץ
 גְּלִיּוֹתֵינוּ, וְקַרֵּב פְּזוּרֵנוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם, וּנְפֻצוֹתֵינוּ כֻּנֵּם
 מִיִּרְכַּתִּי אֶרֶץ. וְקַבֵּץ נִדְחֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ:

וְקִיָּם בְּנוֹ מִקְרָא שְׁכֵתוֹב: וְשֹׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ,
 וְשֹׁב וְקִבֵּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים, אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. אִם
 יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם, מִשָּׁם יִקְבֹּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם
 יִקְחֶךָ. וְהִבִּיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבוֹתֶיךָ,
 וִירִשְׁתָּהּ וְהִיטִיבְךָ, וְהִרְבֶּךָ מֵאֲבוֹתֶיךָ. וְנֹאמַר: נָא יְהוָה אֱלֹהִים,
 מִקְבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל, עוֹד אֶקְבֵּץ עָלָיו לְנִקְבְּצָיו. וְנֹאמַר: בּוֹנֵה
 יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה, נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִבְנֶם. וְתִמְהֵר וְתַחֲיֵשׁ לְגֵאֲלָנוּ,
 וְתָבִיא לָנוּ אֶת מִשִּׁיחַ צִדְקִנוּ, וְתִבְנֶה אֶת בֵּית קִדְשֵׁנוּ וְתַפְאֲרֵתֵנוּ,
 וְהִבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרָנָה, וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׁמְחַת
 עוֹלָם. כִּמוֹ שְׁכֵתוֹב: וּפְדוּיֵי יְהוָה יֵשׁוּבוּן, וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרָנָה,
 וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם, שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגוּ, וְנָסוּ יִגּוֹן וְאַנְחָה.
 וְנֹאמַר: כִּי בְשִׁמְחָה תֵּצֵאוּ, וּבִשְׁלוֹם תּוּבְלוּן, הִהְרִים וְהִגְבְּעוֹת
 יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה, וְכָל עַצֵּי הַשָּׁדָה יִמְחֲאוּ כָף. וְנֹאמַר: כִּי נַחֵם
 יְהוָה צִיּוֹן, נַחֵם כָּל חֲרֻבוֹתֶיהָ, וַיֵּשֶׁם מִדְבָּרָה בְּעֶדֶן וְעִרְבָתָהּ בְּגֵן
 יְהוָה, שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִמְצֵא בָּהּ, תּוֹדָה וְקוֹל זְמִרָה. שִׁמְחוּ בִיהוָה
 וְגִילוּ צִדִּיקִים, וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל. אֹר זְרוּעַ לְצִדִּיק, וְלִישְׁרֵי לֵב
 שִׁמְחָה. שִׁמְחוּ צִדִּיקִים בִּיהוָה, וְהוֹדוּ לִזְכֹּר קִדְשׁוֹ. אֲמֵן נִצַּח סֵלָה
 וְעַד.

